Wisbech's illustrerede Almanak

Udkom fra 1852-1939 med indhold gældende for det kommende år.

Om almanakken på: https://danskforfatterleksikon.dk/1850p/p104813.htm

Udarbejdet af Niels Jensen

Wisbech's

illustrerede Almanak.

39de Aargang.

1891.

Med Bidrag af de bedste danske For[illegible]re

Med denne Almanak følger

gratis

til de indenbyes Kjøbere:

Wisbechs Almanak for 1889 med 5 Koupons, ved hvilke Kjøberen faaer en Rabat af 20 pCt. paa Billetter til Folketheatret.

Disse Koupons ere gyldige i Saisonen 1890—91.

3-2

S A Thomson
Veile

Mærk! Disse Bogkoupons ere kun gyldige til 31te December 1891.

50 Øre.

1891. Naar man kjøber

Den store Revolutions

og det nittende Aarhundredes Historie

af cand. mag. **J. F. Dahlstrøm,**

(Bogladepris 2 **Kr.**)

modtages denne Koupon i **Bogladerne** eller hos **Almanakkens Udgiver** for 50 Øre.

Præmie-Koupon Nr. 1.

50 Øre.

1891. Naar man kjøber

Rideknægten.

Livsbillede fra det nordlige Sjælland

af **Beatus Dodt.**

Med Illustrationer (Bogladepris 2 **Kr.** 50 Ø.)

modtages denne Koupon i **Bogladerne** eller hos **Almanakkens Udgiver** for 50 Øre.

Præmie-Koupon Nr. 2.

1 Krone.

1891. Naar man kjøber

Æventyr af Tusind og een Nat.

Med mange Illustr. I smukt Papbind.

(Bogladepris 4 **Kr.**)

modtages denne Koupon i **Bogladerne** eller hos **Almanakkens Udgiver** for 1 Kr.

Præmie-Koupon Nr. 3.

25 Øre.

1891. Naar man kjøber

Søller: En kjøbenhavnsk Opdagelsesbetjents Erindringer.

(Bogladepris 1 **Kr.** 25 Øre)

modtages denne Koupon i **Bogladerne** eller hos **Almanakkens Udgiver** for 25 Øre.

Præmie-Koupon Nr. 4.

75 Øre.

1891. Naar man kjøber

L. Holberg: Peder Paars.

Med Illustrationer af **W. Marstrand.**

(Bogladepris 2 **Kr.**)

modtages denne Koupon i **Bogladerne** eller hos **Almanakkens Udgiver** for 75 Øre.

Præmie-Koupon Nr. 5.

50 Øre.

1891. Naar man kjøber

Ch. Dickens: 2 Byer.

I Oversættelse ved **Vilh. Møller,** med mange Illustr. (Bogladepris 2 **Kr**)

modtages denne Koupon i **Bogladerne** eller hos **Almanakkens Udgiver** for 50 Øre.

Præmie-Koupon Nr. 6.

Naar man paa een Gang kjøber de paa denne Side anførte Bøger, hvis samlede Bogladepris er **13 Kroner 75 Øre,** modtages alle 6 Bog-Koupons for **3 Kroner 50 Øre,** faa at alle 6 Bøger faas mod Indsendelse af **10 Kr.** kontant og samtlige 6 Bogkoupons til:

Wm. P. Wulffs Almanakforlag (Nørregade 33), Kjøbenhavn.

TILLAGT AF UNIVERSITETET

Almanak

for det Aar efter Christi Fødsel

1891,

beregnet til Kjøbenhavns Observatorium

af

C. F. Pechüle.

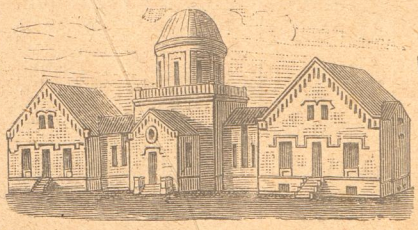

Kjøbenhavn.
Wm. F. Wulffs Almanakforlag
Nørregade 33.

1ste og 2det Ark trykt hos J. H. Schultz.

Nærværende Aar regnes efter Christi Fødsel 1891.

Efter Verdens Skabelse	5858.
Siden Reformationen	374.
Siden den Oldenborgske Stammes Regerings Begyndelse i dette Rige	443.
Siden vor allernaadigste Konge, Kong Christian IX.s Fødsel	73.
Fra Kong Christian den Femtes danske Lov	208.
Fra Danmarks Grundlov	42.

Imellem Jul og Fastelavn er 6 Uger og 3 Dage.

Aaret 1891 er det 6604de i den julianske Periode.

Festkalender for Aarene 1891—1900.

Paaskedag:				
1891. 29. Marts.	**1892.** 17. April.	**1893.** 2. April.	**1894.** 25. Marts.	**1895.** 14. April.
1896. 5. April.	**1897.** 18. April.	**1898.** 10. April.	**1899.** 2. April.	**1900.** 15. April.

Bededag:				
1891. 24. April.	**1892.** 13. Maj.	**1893.** 28. April.	**1894.** 20. April.	**1895.** 10. Maj.
1896. 1. Maj.	**1897.** 14. Maj.	**1898.** 6. Maj.	**1899.** 28. April.	**1900.** 11. Maj.

Chr. Himmelfartsdag:				
1891. 7. Maj.	**1892.** 26. Maj.	**1893.** 11. Maj.	**1894.** 3. Maj.	**1895.** 23. Maj.
1896. 14. Maj.	**1897.** 27. Maj.	**1898.** 19. Maj.	**1899.** 11. Maj.	**1900.** 24. Maj.

Pinsedag:				
1891. 17. Maj.	**1892.** 5. Juni.	**1893.** 21. Maj.	**1894.** 13. Maj.	**1895.** 2. Juni.
1896. 24. Maj.	**1897.** 6. Juni.	**1898.** 29. Maj.	**1899.** 21. Maj.	**1900.** 3. Juni.

I Kirkeaaret 1890—91, der begynder med 1ste Søndag i Advent (30te November), vil der ordentligvis blive prædiket over den første Textrække.

Mosaiske Festdage 1891.

Purimfest	24	Marts.
* 1ste Paaskedag	23	April.
* 2den —	24	—
* 7de —	29	—
* Paaskens Ende	30	—
* Ugefest (Pinse)	12	Juni.
* Sammes 2den Festdag	13	—
Fastedag, Templets Ødelæggelse	13	August.
* Nytaarsfest (5652)	3	Oktober.
* Sammes 2den Dag	4	—
* Store Forsoningsfest	12	—
* Løvsalsfest	17	—
* Sammes 2den Festdag	18	—
* Sammes Slutningsfest	24	—
* Thorah-Glædesfest	25	—
Templets Indvielsesfest (Jul), som fejres i 8 Dage	26	December.

Enhver Festdag begynder den foregaaende Aften, og de med * betegnede fejres strengt.

Formørkelser

I Aaret 1891 indtræffe følgende Formørkelser:

1) En total Maaneformørkelse den 23de Maj. Den begynder Kl. 5. 31′ Eftm., bliver total Kl. 6. 40′, ophører at være total Kl. 7. 59′ og ender Kl. 9. 8′. Da Maanen i Kjøbenhavn først staar op Kl. 8¼, ses her kun sidste Del af dens partielle Formørkelse.

2) En Solformørkelse den 6te Juni. Den bliver ringformet i nordasiatiske Polaregne, partiel i største Delen af Europa og Nordamerika. I Kjøbenhavn begynder den Kl. 5. 38′ Eftm. og ender Kl. 7. 14′. Naar den c. Kl. 6½ er størst, ses Solens øvre Del bedækket indtil $\frac{4}{10}$ af dens Diameter. Formørkelsen begynder omtrent samtidig for Steder af Landet, der ligge lige øst og vest for hinanden, for nordligere Steder derimod lidt tidligere end for sydligere, ved Skagen f. Eks. 5′ tidligere end i Kjøbenhavn. Den ender næsten samtidig over hele Landet.

3) En total Maaneformørkelse. Natten mellem den 15de og 16de November. Den begynder Kl. 11. 25′ Eftm., bliver total Kl. 12. 27′ Form., ophører at være total Kl. 1. 51′ og ender Kl. 2. 53′. Den er under hele sit Forløb synlig i Kjøbenhavn, saa vel som ogsaa paa Færøerne, paa Island, i Grønland og i Dansk Vestindien, paa hvilke Steder den ses desto tidligere paa Natten, jo vestligere de ligge. I Godthaab f. Eks. begynder den henad Kl. 7¼ Aften, paa St. Thomas en Time efter Solnedgang.

4) En partiel Solformørkelse den 1ste December, kun synlig i sydlige Polarhave og ved Kap Horn.

Merkur gaar som en yderst lille sort Prik forbi Solskiven den 10de Maj fra Kl. 12. 46′ til 5. 39′ Form. Da Solen i Kjøbenhavn staar op Kl. 4. 2′, bliver kun Fænomenets Slutning synlig her. Udtrædelsen sker 45° til højre for Solskivens nederste Punkt. Ogsaa paa Færøerne, Island og Grønlands Østkyst nordvest for Island ses Fænomenets Slutning om Morgenen den 10de Maj efter Solopgang. Paa Grønlands Vestkyst derimod fra Godthaab Nord efter ses Fænomenets Begyndelse om Aftenen den 9de Maj fra omtrent Kl. 8½ af. I Sydgrønland ses det slet ikke.

Det danske Kongehus.

Kong Christian IX. til Danmark, de Venders og Gothers, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenborg, født 8 April 1818, sukcederede 15 November 1863, formælet 26 Maj 1842 med Dronning **Louise** Vilhelmine Frederikke Caroline Auguste Julie, Prinsesse af Hessen-Cassel, født 7 Septbr. 1817.

Børn:

1) Kronprins Christian **Frederik** Vilhelm Carl, født 3 Juni 1843, formælet 28 Juli 1869 med
Kronprinsesse **Louise** Josephine Eugenie, Prinsesse af Sverig og Norge, født 31 Oktbr. 1851.

   Børn:

   1) Christian Carl Frederik Albert Alexander Vilhelm, født 26 Sept. 1870.
   2) Christian Frederik Carl Georg Valdemar Axel, født 3 August 1872.
   3) Louise Caroline Josephine Sophie Thyra Olga, født 17 Februar 1875.
   4) Harald Christian Frederik, født 8 Oktbr. 1876.
   5) Ingeborg Charlotte Caroline Frederikke Louise, født 2 August 1878.
   6) Thyra Louise Caroline Amalie Augusta Elisabeth, født 14 Marts 1880.
   7) Christian Frederik Vilhelm Valdemar Gustav, født 4 Marts 1887.
   8) Dagmar Louise Elisabeth, født 23de Maj 1890.

2) **Alexandra** Caroline Marie Charlotte Louise Julie, født 1 Decbr. 1844, formælet 10 Marts 1863 med **Albert Edward**, Prins af Wales, Hertug af Cornwall, født 9 Novbr. 1841.
3) **Georg** I., Hellenernes Konge, (Christian **Vilhelm** Ferdinand Adolph Georg), født 24 Decbr. 1845, formælet 27 Oktober 1867 med Olga Constantinowna, Storfyrstinde af Rusland, født 3 Septbr. 1851.
4) **Maria** Feodorowna (Maria Sophie Frederikke **Dagmar**), født 26 Novbr. 1847, formælet 9 Novbr. 1866 med Keiser **Alexander** III. af Rusland, født 10 Marts 1845.
5) Thyra Amalie Caroline Charlotte Anna, født 29 Septbr. 1853, formælet 21 Decbr. 1878 med Ernst August Vilhelm Adolf Georg Frederik, Hertug af Cumberland og Brunsvig-Lüneborg, født 21 Septbr. 1845.
6) **Valdemar**, født 27 Oktbr. 1858, formælet 22 Oktbr. 1885 med **Marie** Amélie Françoise Hélène, Prinsesse af Orléans, født 13 Januar 1865.

   Børn:

   1) **Aage** Christian Alexander Robert, født 10 Juni 1887.
   2) **Axel** Christian Georg, født 12 August 1888.

Oldefaders Sønnesøns Kong Frederik VI's Datter:
Vilhelmine Marie, født 18 Januar 1808, formælet 19 Mai 1838 med **Carl**, Hertug af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Glücksborg, Enke 24 Oktbr 1878.

Ministeriet,

som det var sammensat d. 1. Juli 1890.

Konseilspræsident og Finansminister: Godsejer J. B. S. Estrup til Kongsdal og Skafføgaard.
Udenrigsminister: Baron, Kmhr. O. D. Rosenørn-Lehn til Guldborgland og Lehn.
Indenrigsminister: Godsejer H. P. Ingerslev til Marselisborg.
Justitsminister samt Min. f. Island: Extraordinær Assessor i Højesteret J. M. B. Nellemann.
Min. f. Kirke- og Undervisningsvæsenet: Kmhr. J. F. Scavenius til Gjorslev.
Krigsminister: Generalmajor J. J. Bahnson.
Marineminister: Kontreadmiral N. F. Ravn.

I nærværende Almanak antages Dagen overensstemmende med almindelig Vedtægt at begynde ved Midnat og regnes indtil næste Midnat, saa at de 12 Timer, der gaa foran den mellemliggende Middag, benævnes Formiddagstimer, de 12 efterfølgende derimod Eftermiddagstimer. Ethvert Klokkeslet er angivet i den saakaldte Middeltid eller den Tidsart, som stedse bruges i det daglige Liv, og som derfor alle Ure ere indrettede til at vise. Da denne imidlertid er forskellig fra den Tid, som Solskiven angiver bliver det nødvendigt for enhver, som vil stille sit Ur efter Solskiven, at kende den Forskel, som finder Sted mellem Uret og Solskiven. Herom erholdes Underretning ved Hjælp af de Tal, som findes paa følgende Tabel, og som angiver, hvad et Ur paa de forskellige Dage af Aaret bør vise i samme Øjeblik, som det efter Solskiven er Middag. Saaledes betegner f. Eks. 12. 4', som findes ved den 1. Januar, at paa denne Dag skal ett rigtig Ur vise tolv og fire Minutter i det Øjeblik, da Solen angiver Middag. Disse Tal kan anvendes uden Forandring over hele Landet.

Tabel, som viser, hvad Klokken er efter Middeltid, naar Solskiven viser 12.

Jan.	1	12	4'	Marts	28	12	5'	Aug.	8	12	5'
„	3	12	5'	„	31	12	4'	„	15	12	4'
„	5	12	6'	April	3	12	3'	„	19	12	3'
„	8	12	7'	„	6	12	2'	„	24	12	2'
„	10	12	8'	„	10	12	1'	„	27	12	1'
„	12	12	9'	„	14	12	0'	„	31	12	0'
„	15	12	10'	„	18	11	59'	Sept.	3	11	59'
„	18	12	11'	„	23	11	58'	„	6	11	58'
„	21	12	12'	„	28	11	57'	„	9	11	57'
„	25	12	13'	Maj	6	11	56'	„	12	11	56'
„	30	12	14'	„	23	11	57'	„	15	11	55'
Febr.	11	12	14'	Juni	1	11	58'	„	17	11	54'
„	20	12	14'	„	7	11	59'	„	20	11	53'
„	24	12	13'	„	12	12	0'	„	23	11	52'
Marts	2	12	12'	„	17	12	1'	„	26	11	51'
„	6	12	11'	„	22	12	2'	„	29	11	50'
„	10	12	10'	„	26	12	3'	Okt.	2	11	49'
„	14	12	9'	Juli	1	12	4'	„	5	11	48'
„	18	12	8'	„	7	12	5'	„	9	11	47'
„	21	12	7'	„	14	12	6'	„	13	11	46'
„	24	12	6'	„	26	12	6'	„	17	11	45'

Okt.	23	11	44'	Nov.	3	11	44'				
„	14	11	45'	„	14	11	46'				
„	20	11	46'	„	24	11	47'				
„	27	11	48'	„	30	11	49'				
Dec.	2	11	50'	„	5	11	51'				
„	7	11	52'	„	10	11	53'				
„	12	11	54'	„	14	11	55'				
„	16	11	56'	„	18	11	57'				
„	20	11	58'	„	22	11	59'				
„	24	12	0'	„	26	12	1'				
„	28	12	2'	„	30	12	3'				

Den tredje Række paa enhver Side indeholder Angivelsen af Klokkeslettet for Maanens Op- eller Nedgang, for saa vidt som Kundskab derom kan have Vigtighed i det daglige Liv. Maanens Opgang er betegnet med O. F. eller O. E., eftersom den indtræffer paa en Formiddags- eller Eftermiddagstime. Ligeledes betegnes Nedgangen med N. F. eller N. E.

Den sidste Række paa enhver Side betegner Angivelsen af Klokkeslettet for Højvande paa Jyllands fri Vestkyst, hvormedmaa sammenholdes den Forklaring over Beregningen af Tiden for Flod og Ebbe, som er meddelt efter Tabellen for Tidsforskellen.

De, der ville benytte Solcentrets Op- eller Nedgang til derefter at stille deres Ure kan, naar de befinde sig paa et Sted i Danmark, der

ligger lige vest for Kjøbenhavn, betjene sig af de i Almanakken anførte Klokkeslet. For de Steder derimod, som ligge nordligere eller sydligere, er beregnet den vedføjede Tabel, der viser, hvor mange Minutter man skal lægge til eller trække fra de i Almanakken anførte Klokkeslet for at erfare, hvad Uret bør vise ved Solens Op- eller Nedgang. De anførte Tal gælde imidlertid ogsaa for dem, der ligge omtrent lige øst eller vest; derfor anføres her saa vel disse som ogsaa de, der kan rette sig efter Kjøbenhavn.

Kjøbenhavn = Roskilde, Holbæk, Kallundborg, Vejle, Varde.

A. Helsingør, Hillerød, Nykjøbing, Skanderborg.
B. Randers, Viborg, Grenaa.
C. Aalborg, Nibe, Løgstør, Thisted.
D. Skagen.
E. Ribe, Aasens, Odense, Nyborg, Korsør, Slagelse, Storeheddinge, Kristiansø.
F. Nakskov, Maribo, Sakskjøbing, Stubbekjøbing, Nykjøbing.

	Læg til Opg. Træk fra Nedg.					Træk fra Opgangen. Læg til Nedgangen.								Læg til Opg. Træk fra Nedg.					
	Jan.	Febr.	Marts.	April.	Maj.	Juni.	Juli.	August.		Septb.	Oktbr.	Novbr.	Decbr.						
	6	20	3	17	2	16	30	13	27	11	25	8	22	6	20	3	17	31	14	28	12	26	9	23	7	21
A.	2	2	1	1	1	0	0	1	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	0	0	1	1	1	2	2	2
B.	6	5	4	2	1	0	1	2	3	4	5	6	6	6	5	4	3	2	1	0	1	2	4	5	6	6
C.	9	8	6	4	2	1	1	3	5	6	8	10	10	9	8	6	4	3	1	1	2	4	6	8	9	10
D.	14	12	9	6	3	1	2	3	7	10	13	15	16	15	13	10	7	4	2	1	4	6	7	12	15	16

	Træk fra Opg. Læg til Nedg.					Læg til Opgangen. Træk fra Nedgangen.								Træk fra Opg. Læg til Nedg.					
	Jan.	Febr.	Marts.	April.	Maj.	Juni.	Juli.	August.		Septb.	Oktbr.	Novbr.	Decbr.						
	6	20	3	17	2	16	30	13	27	11	25	8	22	6	20	3	17	31	14	28	12	26	9	23	7	21
E.	2	2	1	1	1	0	0	1	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	0	0	1	1	1	2	2	2
F.	6	5	4	2	1	0	1	2	3	4	5	6	6	6	5	4	3	2	1	0	1	2	4	5	6	6

Loven af 6te Februar 1880, ved hvilken Kjøbenhavns Middeltid erindført som fælles Tid for hele Kongeriget, medfører, at Urene, som ere stillede efter Stedtid, maa for Steder, der ligge vestlig for Kjøbenhavn, stilles saa meget frem, som Længdeforskellen beløber sig til i Tid, hvorimod de maa stilles tilbage for østlige Steder. Tidsforskellen kan udmaales paa Danmarkskortet, idet man erindrer, at 15 Buenminutter svare til 1 Tidsminut.

Eksempelvis anføres paa nærmeste Minut Klokkeslætsforskellen for nogle vestlige Steder: Hillerød 1′, Roskilde 2′, Ringsted 3′, Sorø 4′, Skjelskør 5′, Kallundborg 6′, Nyborg 7′, Skagen 8′, Odense 8³/₄′, Aarhus 9¹/₂′, Horsens 11′, Kolding 12¹/₂′, Ribe 15¹/₄′, Holstebro 16′, Hjerting 17′, Ringkjøbing 17¹/₂′, Blaavandshuk 18′. Af østlige Steder nævnes blot Ronne 8¹/₂′, Nekso 10′.

Bestemmelse af Middagslinien.

Paa en vandret plan Flade, som er fast opstillet saaledes, at den kan beskinnes af Solen, tegnes flere koncentriske Cirkler. I Centret opreises en Stift lodret paa Fladen. Naar om Formiddagen mellem Kl. 9 og 11 Stiftens Skygge efterhaanden bliver kortere, mærker man sig paa Cirklerne de Punkter, hvor Skyggens Ende befinder sig. Om Eftermiddagen mellem Kl. 1 og 3 forlænger Skyggen sig, og nu mærker sig man atter Skyggens Ende i Cirklerne. **Middagslinien** er da den rette Linie, som, dragen ud fra Stiftens Fod, halverer de paa Cirklerne afskaarne Buer. — Konstruktionen giver det bedste Resultat, naar den udføres i Dagene imellem den 17de og 24de Juni eller imellem den 18de og 23de December.

Hver Gang Stiftens Skygge falder i Middagslinien, er det sand Middag (jfr. forrige Side).

Januar
eller Glugmaaned. 31 Dage. 1891.

Kristi Omskærelse, Luk. 2, 21. 2' Række, Matth. 6, 5—13.

		O. E.		Højv.
T. 1	Nytaar	10 24		3 6
F. 2	Abel	11 36		3 43
L. 3	Enoch	O. F.	◑ s. Kv. 11. 2' Form.	4 25

Da Herodes var død, Matth. 2, 19 til Enden. 2' Række, Matth. 2, 13—18.

S. 4	S. e. Nytaar	12 51	Methusalem	5 15
M. 5	Simeon	2 7		6 19
Ti. 6	Hell. 3 Kong.	3 28		7 31
O. 7	Knud Hertug	4 53	Sol. op 8. 30' n. 3. 44'	8 45
T. 8	Erhardt	6 19	Tusmørket varer 52'	9 51
F. 9	Julianus	7 40	Venus skinner stærkest	10 48
L. 10	Paul Eremit	N. E.	● n. M. 4. 15' Eftm.	11 37

Da Jesus var 12 Aar gammel, Luk. 2, 42 til Enden. 2' Række, Mark. 10, 13—16.

S. 11	1 S. e. H. 3 K.	4 36	Hyginus	0 3
M. 12	Reinhold	6 11	☾ nærmest Jorden	0 48
Ti. 13	Prinds. Marie	7 47	Hilarius	1 31
O. 14	Felix	9 20	Sol. op 8. 24' n. 3. 55'	2 13
T. 15	Maurus	10 49	Tusmørket varer 51'	2 54
F. 16	Marcellus	N. F.		3 36
L. 17	Antonius	12 15	◐ f. Kv. 7. 8' Form.	4 24

Bryllluppet i Kana, Joh. 2, 1—11. 2' Række, Luk. 19, 1—10.

S. 18	2 S. e. H. 3 K.	1 39	Hert. B. Marie. Prisca	5 21
M. 19	Pontianus	3 2		6 34
Ti. 20	Fab. Sebast.	4 23		7 53
O. 21	Agnes	5 40	Sol. op 8. 15' n. 4. 9'	9 8
T. 22	Vincentius	6 48	Tusmørket varer 49'	10 8
F. 23	Emerentius	7 43		10 56
L. 24	Timotheus	O. E.		11 37

Arbejderne i Vingaarden, Matth. 20, 1—16. 2' Række, Matth. 25, 14—30.

S. 25	Septuagesima	4 30	Pauli Omv.	12 16
M. 26	Polycarpus	5 43	○ f. M. 1. 16' Form.	0 33
Ti. 27	Chrysostom.	6 57	☾ fjernest Jorden	1 5
O. 28	Fred. 6 Fødsl.	8 10	Carolus Magnus Sol. op 8. 3' n. 4. 23' Tusmørket varer 48'	1 36
T. 29	Chr. 7 Fødsl.	9 23	Valerius	2 6
F. 30	Louise	10 35	Adelgunde	2 36
L. 31	Vigilius	11 50		3 8

Februar
eller Blidemaaned. 28 Dage. 1891.

De fire Slags Sædejord, Luk. 8, 4—15. 2' Række, Mark. 4, 26—32.

				Højv.
S. 1	Sexagesima	O. F.	Brigida	3 43
M. 2	Kyndelmisse	1 6	◑ s. Kv. 5. 33' Form.	4 25
Ti. 3	Blasius	2 27		5 20
O. 4	Veronica	3 50	Sol. op 7. 51' n. 4. 38'	6 35
T. 5	Agathe	5 12	Tusmørket varer 46'	8 5
F. 6	Dorothea	6 26	Merkur størst v. Elong.	9 26
L. 7	Richard	7 23		10 34

Kristi Daab, Matth. 3, 13 til Enden. 2' Række, Luk. 18, 31 til Enden.

S. 8	Fastelavn	N. E.	Qvinquagesima. Esto mihi Corintha	11 29
M. 9	Apollonia	5 11	● n. M. 3. 2' Form.	12 15
Ti. 10	Hvide Tirsdag	6 49	☾ nærmest Jorden	0 37
O. 11	Aske Onsdag	8 23	Scholastica	1 17
T. 12	Eulalia	9 54	Euphrosyne	1 55
F. 13	Benignus	11 22	Sol. op 7. 36' n. 4. 53'	2 32
L. 14	Valentinus	N. F.	Tusmørket varer 45'	3 11
			Venus størst v. Elong.	

Jesus fristes af Djævelen, Matth. 4, 1—11. 2' Række, Luk. 22, 24—32.

S. 15	1 S. i Fasten	12 49	Ovadragesima. Invocavit	
M. 16	Juliane	2 12	Faustinus	3 54
Ti. 17	Findanus	3 31	◐ f. Kv. 7. 20' Eftm.	4 48
O. 18	Tamperdag	4 42	Jul. Sophie Concordia	5 55
T. 19	Ammon	5 41	Sol. op 7. 21' n. 5. 8'	7 17
F. 20	Eucharias	6 26	Tusmørket varer 44'	8 38
L. 21	Samuel	6 59		9 44
				10 37

Den kananæiske Kvinde, Matth. 15, 21—28. 2' Række, Mark. 9, 17—29.

S. 22	2 S. i Fasten	7 22	Reminiscere Peders Stol	11 18
M. 23	Papias	O. E.	○ f. M. 8. 9' Eftm.	
Ti. 24	Matthias	6 0	☾ fjernest Jorden	11 53
O. 25	Victorinus	7 12	Sol. op 7. 4' n. 5. 23'	0 10
T. 26	Inger	8 24	Tusmørket varer 43'	0 41
F. 27	Leander	9 38		1 10
L. 28	Ollegaard	10 54		1 37
				2 6

Marts
eller Tordmaaned. 31 Dage. 1891.

Jesus drev en Djævel ud, Luk. 11, 14—28. 2' Række, Joh. 8, 42—51.

				Høiv.
S. 1	3 S. i Fasten	O. F.	Oculi. Albinus	2 37
M. 2	Simplicius	12 13		3 12
Ti. 3	Kunigunde	1 33	◑ s. Kv. 8. 28' Eftm.	3 53
O. 4	Adrianus	2 54	Sol. op 6. 46' n. 5. 38' Tusmørket varer 42'	4 49
T. 5	Theophilus	4 9	Saturn i Oppos. m. Solen	6 3
F. 6	Gotfred	5 12		7 38
L. 7	Perpetua	5 59		9 12

Jesus bespiser 5000 Mand, Joh. 6, 1—15. 2' Række, Joh. 6, 35—51.

S. 8	Midfaste	6 31	Lætare. Beata	10 20
M. 9	40 Riddere	6 53		11 13
Ti. 10	Ædel	N. E.	● n. M. 12. 41' Eftm. ☾ nærmest Jorden	11 56
O. 11	Thala	7 20	Sol. op 6. 29' n. 5. 53' Tusmørket varer 42'	0 16
T. 12	Gregorius	8 53		0 55
F. 13	Macedonius	10 24		1 31
L. 14	Eutychius	11 52		2 7

Gabriel Engel udsendes, Luk. 1, 26—38. 2' Række, Luk. 1, 46—56.

S. 15	5 S. i Fasten	N. F.	Judica. Zacharias	2 46
M. 16	Gudmund	1 17		3 29
Ti. 17	Gertrud	2 34	◐ f. Kv. 10. 1' Form.	4 20
O. 18	Alexander	3 38	Sol. op 6. 10' n. 6. 7' Tusmørket varer 42'	5 27
T. 19	Joseph	4 28		6 49
F. 20	Gordius	5 4	Jevndøgn, Foraar begynder	8 11
L. 21	Benedictus	5 29		9 18

Kristi Indtog i Jerusalem, Matth. 21, 1—9. 2' Række, Mark. 14, 3—9.

S. 22	Palmesøndag	5 48	Paulus. ☾ fjernest Jorden	10 10
M. 23	Fidelis	6 1		10 50
Ti. 24	Ulrica	6 12	○ f. M. 2. 2' Eftm.	11 24
O. 25	Mariæ Bebud.	O. E.	Sol. op 5. 52' n. 6. 21' Tusmørket varer 42'	11 55
T. 26	Skærtorsdag	7 28	Gabriel	0 10
F. 27	Langfredag	8 44	Kastor	0 39
L. 28	Eustachius	10 2		1 8

Kristi Opstandelse, Mark. 16, 1—7. 2' Række, Matth. 28, 1—8.

S. 29	Paaskedag	11 22	Jonas	1 39
M. 30	2 Paaskedag	O. F.	Quirinus	2 12
Ti. 31	Fred. 5. Fødf.	12 43	Balbina	2 50

April

eller **Faaremaaned.** 30 Dage. 1891.

		O. F.		Højv.
O. 1	Hugo	2 0	Sol. op 5. 34′ n. 6. 35′ Tusmørket varer 43′	3 34
T. 2	Theodosius	3 6	◑ s. Kv. 7. 21′ Form.	4 33
F. 3	Nicætas	3 57		5 50
L. 4	Ambrosius	4 32		7 28

Jesus kom ind ad lukte Døre, Joh. 20, 19 til Enden. 2′ Række, Joh. 21, 15—19.

S. 5	1 S. e. Paaske	4 56	Ovasimodo. Irene	8 56
M. 6	Sixtus	5 14		10 1
Ti. 7	Egesippus	5 28	☾ nærmest Jorden	10 51
O. 8	Chr. 9 Fødsl.	N. E.	Janus ● n. M. 9. 47′ Eftm. Sol. op 5. 16′ n. 6. 49′	11 32
T. 9	Procopius	7 48	Tusmørket varer 44′	12 11
F. 10	Ezechiel	9 20		0 29
L. 11	Leo	10 50		1 6

Jesus er en god Hyrde, Joh. 10, 11—16. 2′ Række, Joh. 10, 22—30.

S. 12	2 S. e. Paaske	N. F.	Miseric. Dom. Julius	1 43
M. 13	Justinus	12 15		2 22
Ti. 14	Tiburtius	1 27	Olympia	3 6
O. 15	Chr. 5 Fødsl.	2 25	Sol. op 4. 58′ n. 7. 3′ Tusmørket varer 46′	3 57
T. 16	Mariane	3 7	◐ f. Kv. 2. 31′ Form.	4 57
F. 17	Anicetus	3 36		6 12
L. 18	Eleutherius	3 55	Merkur størst ø. Elongat.	7 29

Kristi Bortgang t Faderen, Joh. 16, 16—22. 2′ Række, Joh. 14, 1—11.

S. 19	3 S. e. Paaske	4 10	Jubilate. Daniel ☾ fjerneſt Jorden	8 37
M. 20	Sulpicius	4 22	Uranus i Oppos. m. Solen	9 31
Ti. 21	Flyttedag	4 32	Florentius	10 14
O. 22	Cajus	4 40	Sol. op 4. 41′ n. 7. 17′ Tusmørket varer 47′	10 50
T. 23	Georgius	4 49	Albertus	11 22
F. 24	Bededag	O. E.	○ f. M. 5. 56′ Form.	11 54
L. 25	Mark. Evang.	9 9		0 10

Den Helligaands Sendelse, Joh. 16, 5—15. 2′ Række, Joh. 8, 21—36.

S. 26	4 S. e. Paaske	10 31	Cantate. Cletus	0 43
M. 27	Charl. Amal.	11 51	Ananias	1 17
Ti. 28	Vitalis	O. F.		1 54
O. 29	Peter Martyr	1 2	Sol. op 4. 25′ n. 7. 31′ Tusmørket varer 49′	2 36
T. 30	Severus	1 57		3 25

Maj

eller Majmaaned. 31 Dage. 1891.

				Højv.
		O. F.		
F. 1	Phil. Jacob.	2 37	Voldermisse	4 25
L. 2	Athanasius	3 3	◑ s. Kv. 2. 41′ Eftm.	5 41

Beder i Jesu Navn, Joh. 16, 23—28. 2′ Række, Joh. 17, 1—19.

S. 3	5 S. e. Paaske	3 21	Rogate. Korsmisse	7 10
M. 4	Florian	3 35		8 31
Ti. 5	Gothard	3 46	De lyse Nætter begynde ☾ nærmest Jorden	9 35
O. 6	Joh. a. Port.	3 58	Sol. op 4. 10′ n. 7. 45′ Tusmørket varer 52′	10 25
T. 7	Kr. Himmelf.	4 10	Flavia	11 8
F. 8	Stanislaus	N. E.	● n. M. 7. 6′ Form.	11 48
L. 9	Caspar	9 47		0 6

Naar Trøsteren kommer, Joh. 15, 26—16, 4. 2′ Række, Joh. 17, 20 til Enden.

S. 10	6 S. e. Paaske	11 8	Exaudi. Gordianus	0 45
M. 11	Mamertus	N. F.	Merkur gaar forbi Solen	1 24
Ti. 12	Pancratius	12 13		2 4
O. 13	Ingenuus	1 3	Sol. op 3. 56′ n. 7. 58′ Tusmørket varer 55′	2 47
T. 14	Kristian	1 39		3 33
F. 15	Sophie	2 2	◐ s. Kv. 7. 55′ Eftm.	4 25
L. 16	Sara	2 18		5 25

Hvo mig elsker, Joh. 14, 23 til Enden. 2′ Række, Joh. 14, 15—21.

S. 17	Pinsedag	2 31	Bruno. ☾ fjernest Jorden	6 33
M. 18	2 Pinsedag	2 41	Erik	7 42
Ti. 19	Potentiana	2 50	Angelica	8 40
O. 20	Tamperdag	2 58	Sol. op 3. 43′ n. 8. 10′	9 30
T. 21	Helene	3 7	Tusmørket varer 59′	10 13
F. 22	Castus	3 17		10 51
L. 23	Desiderius	O. E.	○ s. M. 7. 16′ Eftm. Maaneformørkelse Kl. 8¼ Eft.	11 27

Kristus og Nikodemus, Joh. 3, 1—15. 2′ Række, Matth. 28, 18 til Enden.

S. 24	Trinitatis	9 37	Esther	12 5
M. 25	Urbanus	10 53		0 25
Ti. 26	Beda	11 55		1 4
O. 27	Lucian	O. F.	Sol. op 3. 33′ n. 8. 21′ Tusmørket varer 62′	1 45
T. 28	Vilhelm	12 40		2 30
F. 29	Maximinus	1 9		3 18
L. 30	Vigand	1 30	◑ s. Kv. 7. 45′ Eftm.	4 13

Den rige Mand, Luk. 16, 19 til Enden. 2′ Række, Luk. 12, 13—21.

S. 31	1 S. e. Trin.	1 44	Petronella. ☾ nærmest Jorden	5 21

Juni
eller Skærsommer. 30 Dage. 1891.

				Højv.
M. 1	Nikomedes	O. F. 1 56		6 38
Ti. 2	Marcellinus	2 6	Erasmus	7 56
O. 3	Krpr. Frederik	2 17	Sol. op 3. 25′ n. 8. 31′ Tusmørket varer 66′	9 5
T. 4	Optatus	2 30		10 1
F. 5	Grundlovsdag	2 45	Bonifacius Merkur størst v. Elongat.	10 47
L. 6	Norbertus	N. E.	● n. M. 5. 16′ Eftm. Solformørkelse 5. 38′ Eftm.	11 28

Den store Nadvere, Luk. 14, 16—24. 2′ Række, Luk. 14, 25 til Enden.

S. 7	2 S. e. Trin.	9 59	Jeremias	12 11
M. 8	Medardus	10 56		0 31
Ti. 9	Primus	11 38		1 10
O. 10	Onuphrius	N. F.	Sol. op 3. 20′ n. 8. 39′ Tusmørket varer 69′	1 48
T. 11	Barnab. Apost.	12 4		2 27
F. 12	Basilius	12 24		3 5
L. 13	Cyrillus	12 38		3 46

Det fortabte Faar, Luk. 15, 1—10. 2′ Række, Luk. 15, 11 til Enden.

S. 14	3 S. e. Trin.	12 49	Rufinus	
M. 15	Vitus	12 58	◐ f. Kv. 1. 24′ Eftm.	4 33
Ti. 16	Tycho	1 7	☾ fjerneſt Jorden	5 26
O. 17	Botolphus	1 15		6 27
T. 18	Leontius	1 24	Sol. op 3. 18′ n. 8. 43′ Tusmørket varer 70′	7 32
F. 19	Gervasius	1 36		8 35
L. 20	Sylverius	1 53		9 31
				10 23

Vær barmhjertige, Luk. 6, 36—42. 2′ Række, Matth. 5, 43 til Enden.

S. 21	4 S. e. Trin.	2 17	Albanus Solhverv, længste Dag Sommer begynder	11 8
M. 22	10000 Mart.	O. E.	○ f. M. 6. 2′ Form.	11 52
Ti. 23	Paulinus	10 37		0 14
O. 24	St. Hansdag	11 12	Sol. op 3. 19′ n. 8. 45′ Tusmørket varer 70′	0 57
T. 25	Prosper	11 35		1 40
F. 26	Pelagius	11 51	☾ nærmeſt Jorden	2 22
L. 27	7 Sovere	O. F.		3 6

Jesus lærer af Skibet, Luk. 5, 1—11. 2′ Række, Matth. 16, 13—26.

S. 28	5 S. e. Trin.	12 4	Carol. Amalie. Eleonora	3 53
M. 29	Petr. Paulus	12 15	◑ f. Kv. 12. 6′ Form.	4 47
Ti. 30	Lucina	12 26		5 52

Juli

eller **Ormemaaned.** 31 Dage. 1891.

				Højv.
		O. F.		
O. 1	Theobaldus	12 37	Sol. op 3. 23′ n. 8. 44′	7 12
T. 2	Mariæ Besøg.	12 51	Tusmørket varer 69′	8 28
F. 3	Cornelius	1 10		9 34
L. 4	Ulricus	1 35	Solen fjerneſt Jorden	10 30

Fariſæernes Retfærdighed, Matth. 5, 20—26. 2′ Række, Matth. 19, 16 til Enden.

S. 5	6 S. e. Trin.	2 13	Anshelmus	11 17
M. 6	Dion	N. E.	● n. M. 4. 49′ Form.	11 59
Ti. 7	Lov. Aug.	10 6	Villebaldus	0 18
O. 8	Kjeld	10 28	Sol. op 3. 30′ n. 8. 39′	0 57
T. 9	Soſtrata	10 44	Tusmørket varer 66′	1 31
F. 10	Vilh. Carol.	10 57	Knud Konge	2 5
L. 11	Joſva	11 6	☾ fjerneſt Jorden	2 37

Jeſus beſpiſer 4000 Mand, Mark. 8, 1—9. 2′ Række, Matth. 10, 24—31.

S. 12	7 S. e. Trin.	11 15	Henrik	3 11
M. 13	Margarethe	11 22		3 46
Ti. 14	Bonaventura	11 31	◐ f. Kv. 6. 19′ Form.	4 28
O. 15	Apoſtl. Del.	11 42	Sol. op 3. 39′ n. 8. 32′	5 17
T. 16	Suſanne	11 56	Tusmørket varer 63′	6 22
F. 17	Alexius	N. F.		7 36
L. 18	Arnolphus	12 16		8 51

De falſke Profeter, Matth. 7, 15—21. 2′ Række, Matth. 7, 22 til Enden.

S. 19	8 S. e. Trin.	12 45	Juſta	9 58
M. 20	Elias	1 33		10 52
Ti. 21	Evenus	O. E.	○ f. M. 2. 44′ E. tm.	11 41
O. 22	Mar. Magd.	9 38	Sol. op 3. 50′ n. 8. 22′	0 4
T. 23	Apollinaris	9 57	Tusmørket varer 60′	
F. 24	Chriſtina	10 11	☾ nærmeſt Jorden	0 48
L. 25	Jacobus	10 23	Hundedagene begynde	1 29
				2 9

Den utro Huſfoged, Luk. 16, 1—9. 2′ Række, Luk. 12, 32—48.

S. 26	9 S. e. Trin.	10 34	Anna	2 48
M. 27	Martha	10 45		3 30
Ti. 28	Aurelius	10 58	◑ f. Kv. 5. 23′ Form.	4 18
O. 29	Oluf	11 14	Sol. op 4. 1′ n. 8. 10′	5 17
T. 30	Abdon	11 37	Tusmørket varer 56′	6 35
F. 31	Germanus	O. F.		8 0

August
eller Høstmaaned. 31 Dage. 1891.

				Højv.
L. 1	Peders Fængs.	O. F. 12 10		9 15
	Jesus græder over Jerusalem, Luk. 19, 41 til Enden. 2' Række, Matth. 11, 16—24.			
S. 2	10 S. e. Trin.	12 57	Hannibal	10 15
M. 3	Nikodemus	1 57		11 3
Ti. 4	Dominicus	N. E.	● n. M. 6. 3' Eftm.	11 43
O. 5	Osvaldus	8 51	Sol. op 4. 14' n. 7. 56'	0 2
T. 6	Chr. Forklar.	9 3	Tusmørket varer 53'	0 36
F. 7	Donatus	9 12		1 8
L. 8	Ruth	9 22	☾ fjerneſt Jorden De lyse Nætter ophøre	1 37
	Fariſæeren og Tolderen, Luk. 18, 9—14. 2' Række, Luk. 7, 36 til Enden.			
S. 9	11 S. e. Trin.	9 30	Romanus	2 6
M. 10	Laurentius	9 39		2 36
Ti. 11	Herman	9 48	◐ f. Kv. 10. 2' Eftm.	3 8
O. 12	Clara	10 0	Sol op 4. 27' n. 7. 41'	3 44
T. 13	Hippolytus	10 16	Tusmørket varer 50'	4 30
F. 14	Euſebius	10 40		5 31
L. 15	Mariæ Himf.	11 18		6 50
	Den Døve og Stumme, Mark. 7, 31 til Enden. 2' Række, Matth. 12, 31—42.			
S. 16	12 S. e. Trin.	N. F.	Rochus	8 20
M. 17	Anaſtatius	12 16	Merkur ſtørſt ø. Elongat.	9 37
Ti. 18	Agapetus	1 33	○ f. M. 10. 19' Eftm.	10 39
O. 19	Sebaldus	O. E.	Sol. op 4. 41' n. 7. 25' Tusmørket varer 48'	11 29
T. 20	Bernhard	8 16	☾ nærmeſt Jorden	12 13
F. 21	Salomon	8 29		0 33
L. 22	Symphor.	8 41		1 11
	Samaritaneren og Leviten, Luk. 10, 23—37. 2' Række, Matth. 20, 20—28.			
S. 23	13 S. e. Trin.	8 52	Zachæus. Hundedagene ende	1 48
M. 24	Sophie Fred.	9 4	Bartholomæus	2 25
Ti. 25	Ludvig	9 20	◑ f. Kv. 1. 0' Eftm.	3 6
O. 26	Irenæus	9 41	Sol. op 4. 54' n. 7. 8'	3 52
T. 27	Gebhardus	10 9	Tusmørket varer 46'	4 51
F. 28	Loviſe	10 52	Auguſtinus	6 8
L. 29	Joh. Halsh.	11 48		7 39
	De 10 Spedalſke, Luk. 17, 11—19. 2' Række, Joh. 5, 1—15.			
S. 30	14 S. e. Trin.	O. F.	Benjamin	8 59
M. 31	Bertha	12 57		9 58

September
eller Fiskemaaned. 30 Dage. 1891.

				Højv.
Ti. 1	Ægidius	O. F. 2 11	Sol. op 5. 8′ n. 6. 50′	10 45
O. 2	Elisa	3 26	Tusmørket varer 45′	11 21
T. 3	Seraphia	N. E.	● n. M. 9. 6′ Form.	11 55
F. 4	Jul. Maria	7 31	Theodosia. ☾ fjerneſt Jorden	0 10
L. 5	Regina	7 38	Jupiter i Oppoſ. med Solen	0 38

Ingen kan tjene to Herrer, Matth. 6, 24 til Enden. 2′ Række, Luk. 10, 38 til Enden.

S. 6	15 S. e. Trin.	7 47	Magnus	1 6
M. 7	Dr. Louiſe	7 55	Robert	1 34
Ti. 8	Mariæ Fødſ.	8 6		2 4
O. 9	Gorgonius	8 19	Sol. op 5. 21′ n. 6. 32′	2 36
T. 10	Burchhardt	8 39	Tusmørket varer 44′	3 12
F. 11	Hillebert	9 10	◐ f. Kv. 11. 57′ Form.	3 58
L. 12	Guido	9 57		5 0

Enkens Søn af Nain, Luk. 7, 11—17. 2′ Række, Joh. 11, 19—45.

S. 13	16 S. e. Trin.	11 3	Cyprianus	6 25
M. 14	† Ophøjelſe	N. F.		8 0
Ti. 15	Eſkild	12 28	Euphemia	9 19
O. 16	Tamperdag	2 4	Sol. op 5. 35′ n. 6. 14′	10 21
T. 17	Lambertus	3 43	Tusmørket varer 43′	11 10
F. 18	Chr. 8 Fødſ.	O. E.	Titus. ○ f. M. 5. 54′ Form.	11 48
L. 19	Conſtantia	6 58	☾ nærmeſt Jorden	0 10

Den Vatersottige, Luk. 14, 1—11. 2′ Række, Mark. 2, 14 til Enden.

S. 20	17 S. e. Trin.	7 9	Tobias	0 47
M. 21	Matthæus	7 23		1 24
Ti. 22	Mauritius	7 42	Jevndøgn, Efteraar begynder	2 2
O. 23	Linus	8 9	Sol. op 5. 48′ n. 5. 55′	2 44
			Tusmørket varer 42′	
T. 24	Tecla	8 47	◑ f. Kv. 11. 58′ Eftm.	3 32
F. 25	Cleophas	9 40		4 33
L. 26	Prs. Chriſtian	10 44	Adolph	5 48

Hvis Søn er Kristus, Matth. 22, 34 til Enden. 2′ Række, Joh. 15, 1—17

S. 27	18 S. e. Trin.	11 57	Cosmus	7 16
M. 28	Venceslaus	O. F.		8 32
Ti. 29	St. Michael	1 14	Merkur ſtørſt v. Elongat.	9 31
O. 30	Hieronymus	2 30	Sol. op 6. 2′ n. 5. 37′	10 15
			Tusmørket varer 42′	

Oktober
eller Sædemaaned. 31 Dage. 1891.

				Højv.
		O. F.		
T. 1	Remigius	3 45	☾ fjerneſt Jorden	10 52
F. 2	Ditlev	4 59		11 22
L. 3	Mette	N. E.	● n. M. 1. 48′ Form.	11 52
	Den Værkbrudne, Matth. 9, 1—8. 2′ Række, Joh. 1, 35 til Enden.			
S. 4	19 S. e. Trin.	6 5	Franciscus	0 6
M. 5	Placidus	6 15		0 35
Ti. 6	Fred. 7 Fødſ.	6 25	Broderus	1 4
O. 7	Amalia	6 43	Sol. op 6. 16′ n. 5. 19′	1 35
T. 8	Ingeborg	7 8	Tusmørket varer 42′	2 10
F. 9	Dionyſius	7 47		2 50
L. 10	Gereon	8 46	◐ f. Kv. 11. 47′ Eftm.	3 39
	Bryllupsklæderne, Matth. 22, 1—14. 2′ Række, Matth. 21, 28—44.			
S. 11	20 S. e. Trin.	10 0	Fred. 4 Fødſ.	4 43
M. 12	Pr. Frederik	11 30	Maximilian	6 9
Ti. 13	Angelus	N. F.	Sol. op 6. 30′ n. 5. 1′	7 42
O. 14	Calixtus	1 5	Tusmørket varer 43′	9 0
T. 15	Hedevig	2 41		9 58
F. 16	Gallus	4 18	☾ nærmeſt Jorden	10 45
L. 17	Florentinus	O. E.	○ f. M. 2. 35′ Eftm.	11 25
	Den kongelige Mand, Joh. 4, 46—53. 2′ Række, Joh. 4, 34—42.			
S. 18	21 S. e. Trin.	5 26	Luk. Evang.	12 4
M. 19	Balthaſar	5 42		0 23
Ti. 20	Flyttedag	6 5	Felicianus	1 2
O. 21	11000 Jomfr.	6 38	Sol. op 6. 44′ n. 4. 44′	1 42
T. 22	Cordula	7 27	Tusmørket varer 43′	2 27
F. 23	Søren	8 29		3 15
L. 24	Proclus	9 42	◑ ſ. Kv. 2. 47′ Eftm.	4 12
	De 10000 Pund, Matth. 18, 23 til Enden. 2′ Række, Matth. 18, 1—20.			
S. 25	22 S. e. Trin.	11 0	Crispinus	5 21
M. 26	Amandus	O. F.		6 39
Ti. 27	Pr. Valdemar	12 17	Sem	7 53
O. 28	Caroline	1 32	Mar. Soph. Frederikke Simeon og Judas	8 52
			Sol. op 6. 59′ n. 4. 28′ Tusmørket varer 44′	
T. 29	Narciſſus	2 45	☾ fjerneſt Jorden	9 39
F. 30	Louiſe Charl.	3 59	Abſalon	10 16
L. 31	Krpſ. Louiſe	5 12	Reformat. Begyndelſe	10 50

November

eller Slagtemaaned. 30 Dage. 1891.

Jesus prædiker om Salighed, Matth. 5, 1–12. 2' Række, Matth. 5, 13—16.

				Højv.
S. 1	23. S. e. Trin.	N. E.	Alle Helgen	11 20
M. 2	Alle Sjæle	4 33	● n. M. 7. 23' Eftm.	11 52
Ti. 3	Hubertus	4 49		0 8
O. 4	Otto	5 12	Sol. op 7. 14' n. 4. 13'	0 40
T. 5	Malachias	5 46	Tusmørket varer 46'	1 16
F. 6	Leonhardus	6 37		1 55
L. 7	Engelbrecht	7 46		2 38

Den blodsottige Kvinde, Matth. 9, 18—26. 2' Række, Joh. 5, 17—29.

S. 8	24. S. e. Trin.	9 8	Claudius	3 27
M. 9	Theodor	10 40	◐ f. Kv. 9. 37' Form.	4 29
Ti. 10	Luther	N. F.		5 45
O. 11	Morten Visp	12 13	Sol. op 7. 29' n. 3. 59'	7 10
T. 12	Torkild	1 46	Tusmørket varer 47'	8 29
F. 13	Arcadius	3 19		9 30
L. 14	Frederik	4 53	☾ nærmest Jorden	10 19

Bodelæggelsens Vederstyggelighed, Matth. 24, 15—28. 2' Række, Luk. 17, 20—33.

S. 15	25. S. e. Trin.	6 28	Leopold	
			Maaneform. 11. 25' Eftm.	11 2
M. 16	Othenius	O. E.	○ f. M. 1. 6' Form.	11 44
Ti. 17	Anianus	4 30		0 4
O. 18	Hesychius	5 13	Sol. op 7. 43' n. 3. 47'	0 45
T. 19	Elisabeth	6 11	Tusmørket varer 48'	1 27
F. 20	Volkmarus	7 21		2 11
L. 21	Mariæ Ofr.	8 40		2 56

Jeg priser Dig, Fader, Matth. 11, 25 til Enden. 2' Række, Matth. 25, 31 til Enden.

S. 22	26. S. e. Trin.	9 59	Fred. Ferdin. Cecilia	3 44
M. 23	Clemens	11 16	◑ f. Kv. 9. 16' Form.	4 38
Ti. 24	Chrysogonus	O. F.		5 39
O. 25	Catharina	12 31	☾ fjerneſt Jorden	6 48
T. 26	Conradus	1 43	Sol. op 7. 57' n. 3. 37'	7 53
F. 27	Facundus	2 56	Tusmørket varer 50'	8 48
L. 28	Soph. Magdl.	4 10		9 34

Jesu Indtog i Jerusalem, Matth. 21, 1—9. 2' Række, Luk. 4, 16–30.

S. 29	1 S. i Advent	5 27	Saturninus	10 15
M. 30	Chr. 6 Fødſ.	6 48	Andreas	
			Neptun i Oppoſ. m. Solen	10 53

December

eller Kristmaaned. 31 Dage. 1891.

				Høiv.
Ti. 1	Arnold	N. E.	● n. M. 12. 35′ Eftm.	11 29
O. 2	Bibiana	3 45	Sol. op 8. 9′ n. 3. 30′	12 7
T. 3	Svend	4 31	Tusmørket varer 52′	0 27
F. 4	Charl. Fred.	5 36	Barbara	1 6
L. 5	Sabina	6 57		1 47

Tegn i Sol og Maane; Luk. 21, 25—36. 2′ Række, Matth. 25, 1—13.

S. 6	2 S. i Advent	8 25	Nikolaus	2 31
M. 7	Agathon	9 56		3 17
Ti. 8	Mariæ Undf.	11 28	◐ f. Kv. 6. 4′ Eftm.	4 9
O. 9	Rudolph	N. F.	Sol. op 8. 19′ n. 3. 25′	5 13
T. 10	Judith	12 57	Tusmørket varer 53′	6 27
F. 11	Damasus	2 27	☾ nærmest Jorden	7 47
L. 12	Epimachus	3 58	Merkur størst ø. Elongat.	8 57

Johannes i Fængsel, Matth. 11, 2—10. 2′ Række, Luk. 1, 67 til Enden.

S. 13	3 S. i Advent	5 31	Lucia	9 55
M. 14	Crispus	7 5		10 44
Ti. 15	Nikatius	O. E.	○ f. M. 1. 43′ Eftm.	11 30
O. 16	Tamperdag	3 53	Lazarus	
T. 17	Albina	4 58	Sol. op 8. 27′ n. 3. 24′	12 14
F. 18	Lovise	6 15	Tusmørket varer 53′	0 35
L. 19	Nemesius	7 36		1 16
				1 56

Johannis Vidnesbyrd, Joh. 1, 19—28. 2′ Række, Joh. 3, 22 til Enden.

S. 20	4 S. i Advent	8 56	Abraham	2 34
M. 21	Thomas	10 13		3 12
Ti. 22	Japetus	11 26	Solhverv, korteste Dag.	3 53
			Vinteren begynder	
			◑ f. Kv. 6. 29′ Form.	
O. 23	Torlacus	O. F.	☾ fjernest Jorden	4 39
			Sol op 8. 31′ n. 3. 27′	
T. 24	Adam	12 38	Tusmørket varer 53′	5 31
F. 25	Juledag	1 52		6 33
L. 26	St. Stephan	3 7		7 37

Simeon og Anna, Luk. 2, 33—40. 2′ Række, Luk. 2, 25—32.

S. 27	S. i J. o. N.	4 25	Joh. Evang.	8 40
M. 28	Børnedag	5 47		9 37
Ti. 29	Noah	7 8		10 28
O. 30	David	8 24	Sol. op 8. 32′ n. 3. 33′	11 14
			Tusmørket varer 53′	
T. 31	Sylvester	9 27	● n. M. 4. 10′ Form.	11 58

Forklaring af Beregningen af Klokkeslettet for Høj- og Lavvande.

Ved Beregningen af Klokkeslettet for Højvande og Lavvande tager man først de Tal, der findes i den sidste Række i hver Maaned, og lægger dertil Havnetiden efter den vedføjede Tabel. Den første Talrække i denne Tabel indeholder det hosstaaende Steds Havnetid, den anden angiver Tidsforløbet fra Højvande til Lavvande og den tredje Middelspringflodhøjden i Fod.

Tabel til Beregning af Høj- og Lavvande.

Agger	3 44	5 19	1	Cuxhaven	0 43	6 53	12
Altona	4 54	7 45	8	Dagebøl	1 54	6 54	10
Amrum	0 55	6 49	9	Dicksander Gat, ved Sydenden af Flakstrømmen	0 36	6 50	—
Blaavandshuk	1 19	6 8	6	Esbjerg	2 32	6 3	—
Blankenese	4 19	7 36	—	Fans, N. O. Pynt	2 17	—	—
Blauort Sand	0 13	6 31	—	„ N. V. Pynt	1 57	—	—
Bongsiel	1 48	6 38	12	„ Midten af Vestkysten	1 6	—	—
Bordelum Siel	2 17	8 37	—	Frederikshavn	5 37	6 0	1
Brunsbüttel	1 33	7 14	11	Pin Aue	3 22	7 34	11
Büsum, udenfor Havnen	0 56	6 15	—	Rendsborg	7 17	7 18	4
Frederikstad	2 12	7 34	11	Schulau	4 10	7 32	—
Glückstadt	2 44	7 13	12	Seesand	0 25	6 54	10
Hals	8 25	4 57	1	Skagen	5 37	6 6	1
Hamborg	5 4	7 48	—	Skallingende	1 51	—	—
Helgoland	11 45	6 51	10	Støren Itzehoe	3 35	—	—
Hirtshals	4 3	6 14	1	Støren Størort.	2 24	7 17	—
Hjerting	2 20	6 5	—	Süderoog	0 45	6 44	11
Husum Havn	2 11	7 25	—	Sydvesthorn	2 18	7 36	9
Højer Kanal	2 54	6 33	7	Sønderho	1 57	6 42	5
Krück Aue	3 0	—	—	Teufelsbrücke	4 39	7 41	—
List	1 56	6 15	7	Thorsminde Gab.	3 9	5 35	2
Meldorf Havn	1 7	7 45	12	Tvielenfleth	3 32	7 27	—
Nordby	2 37	6 4	6	Tønningen	1 36	7 11	11
Norderpiep	0 25	6 18	13	Vollervik	0 49	6 45	12
Nymindegab	2 16	5 48	2	Vyk	1 56	6 21	10
Ording	0 20	7 23	11				
Pelvorm	1 32	6 14	12				

Eksempel: at finde Klokkeslettet for Højvande og Lavvande den 11te Januar ved Agger:

Af Pillen for Højvande i Januar	0 Tim.	3 Min.
Hertil lægges Havnetid for Agger	3 —	44 —
	3 Tim.	47 Min.

Det udkomne er Klokkeslettet for Højvande om Formiddagen. Er det fundne Klokkeslet større end 12 Timer, da trækkes 12 Timer fra, og det udkomne er nu Klokkeslettet for Højvande om Eftermiddagen.

Klokkeslettet for det paafølgende Lavvande faas ved til Klokkeslettet for Højvande at lægge Tidsforløbet fra Højvandetil Lavvande. Da denne Mellemtid for Agger er 5 Tim. 19 Min., faa indtræffer Lavvande Kl. 9. 6′ om Formiddagen. Blev Lavvandsklokkeslettet større end 12 Tim., da trækkes 12 Tim. fra, og det udkomne er nu Klokkeslettet for Lavvande om Eftermiddagen.

Trækkes fra de fundne Klokkeslet 25 Min., erholdes derved Klokkeslettne for de næstforegaaende Højvande og Lavvande; lægges derimod 25 Min. til, faa har man Klokkeslettene for de næstfølgende Højvande og Lavvande.

De fundne Klokkeslet ere ved denne Beregning stedse udtrykte i Stedets Middelsoltid.

Planeterne i Aaret 1891.

Merkur er i Almindelighed Solen saa nær, at den ikke kan ses med blotte Øjne. Den 18de April, 17de August og 11te December er den i største østlige Afstand fra Solen, men ses dog kun omkring først nævnte Datum paa Aftenhimlen, hvor den gaar ned $2^1/_4$ Time efter Solen. Den 6te Februar, 5te Juni og 29de September er den i største vestlige Afstand fra Solen, men ses dog kun omkring sidst nævnte Datum paa Morgenhimlen, hvor den staar op $1^3/_4$ Time før Solen. Den 1ste Oktober ses den 3° syd for Maanen, den 3die Oktober kun $^1/_5$° syd for Saturn. Den 10de Maj gaar den forbi Solskiven.

Venus er ved Aarets Begyndelse Morgenstjerne, skinner den 8de Januar stærkest, er den 13de Februar i størst vestlig Afstand fra Solen og staar i Januar, Februar og Marts op Kl. 5 Morgen. I de følgende Maaneder staar den først op en Times Tid, i Juli dog $1^1/_2$ Time, før Solen. Efter den 18de September at være passeret bag om Solen holder den sig fremdeles skjult i dennes Straaler, indtil den hen imod Aarets Slutning viser sig som Aftenstjerne. I Begyndelsen af December gaar den ned 1 Time, i Slutningen 2 Timer efter Solen.

Mars gaar i Aarets 5 første Maaneder ned Kl. 10 Aften, fjerner sig stadig fra Jorden og ses vandre Øst paa gjennem Vandmanden, Fiskene, Vædderen og Tyren, hvor den i Maj Maaned forsvinder i Aftendæmringen. Den 30te Juli gaar den bag om Solen og er da længst borte fra Jorden, 53 Mill. Mil. I Oktober bliver den synlig paa Morgenhimlen, hvor den i Aarets 3 sidste Maaneder staar op Kl. 4, og ses først i Jomfruen, hvis klare Hovedstjerne, Spika, den passerer 3° nordlig forbi i Slutningen af November, derpaa i Vægten, hvis Hovedstjerne (α libræ) den i Slutningen af December passerer $^1/_2$° nordlig forbi. Den 13de Oktober ses den 1° syd for Saturn.

Jupiter ses ved Aarets Begyndelse i Stenbukken, gaar ned 3 Timer efter Solen, men skjuler sig snart i Aftendæmringen. Den 13de Februar passerer den bag om Solen. Henad Sommeren viser den sig paa Morgenhimlen, hvor den midt i Maj staar op Kl. 2, midt i Juni ved Midnat og derpaa stadig tidligere. Den 5te September er den i Opposition til Solen og ses hele Natten. I Begyndelsen af Oktober gaar den ned Kl. 3 Morgen og derpaa stadig tidligere, ved Aarets Slutning Kl. 10 Aften. Fra først i Juli til først i November ses den vandre Vest paa, ellers Øst paa, i Vandmanden.

Saturn staar ved Aarets Begyndelse op Kl. 10 Aften, derpaa stadig tidligere. I Begyndelsen af Marts er den i Opposition til Solen og oppe hele Natten. Midt i Juni gaar den ned ved Midnat, midt i Juli Kl. 10 og forsvinder nu i Aftendæmringen. Efter den 13de September at være passeret bag om Solen viser den sig atter paa Østhimlen, hvor den henad Midten af Oktober staar op Kl. 4 Morgen, midt i December allerede ved Midnat. Den vandrer indtil midt i Maj Vest paa i Løven, derpaa Øst paa i Løven og Jomfruen.

Kronologisk Markedsfortegnelse for 1891.

(Sluttet 28. Juni 1890.)

Januar.

2. *Holstebro.*
3. *Skive.*
5. *Randers (2).*
7. *Ny Løgten,*
- *Aarhus.*
8. *Horsens.*
9. *Vejle.*
10. *Kolding.*
12. *Holsted.*
13. *Præstø,*
- *Ulstrup,*
14. *Helsinge.*
15. *Frederiksborg*
20. *Hjørring.*
21. *Næstved,*
- *N. Sundby.*
22. *Aalborg.*
23. *Hobro.*
24. *Thisted.*
26. *Nykb. (p. M.).*
27. *Skive,*
- *Ebeltoft.*
28. *Viborg.*
29. *Faaborg,*
- *Nimtofte.*
30. *Randers (2).*
31. *Frederikssund,*
- *Lemvig.*

Februar.

2. *Bogense,*
- *Aarhus,*
- *Holstebro.*
3. *Assens,*
- *Skanderborg,*
- *Ringkjøbing.*
4. *Frederiksværk,*
- *Middelfart,*
- *Ny Løgten,*
- *Horsens,*
- *Varde.*
5. *Bjerringbro,*
- *Vejle,*
- *Ribe.*
6. *Vejlby,*
- *Kolding,*
- *Herning.*
7. *Silkeborg.*
9. *Odense,*
- *Aarhus.*
10. *Præstø,*
- *Rødby,*
- *Skanderborg.*
11. *Kolind,*
- *Horsens.*
12. *Nakskov,*
- *Odder,*
- *Vejle.*
13. *Kolding.*
14. *Frederiksborg,*
- *Skjelskør,*
- *Randers.*
16. *Nibe,*
- *Aarhus.*
17. *Maribo,*
- *Rudkjøbing,*
- *Aars,*
- *Skanderborg.*
18. *Næstved,*
- *Svendborg,*
- *Skjørping,*
- *Mariager,*
- *Horsens.*
19. *Odense,*
19. *Hobro,*
- *Vejle.*
20. *Kjerteminde,*
- *Viborg,*
- *Sjelbro,*
- *Kolding.*
21. *Fjerritslev,*
- *Randers.*
23. *Thisted.*
24. *Helsingør,*
- *Saxkjøbing,*
- *Faaborg,*
- *Nykb. (p. M.)*
25. *Assens,*
- *Skive.*
26. *Nakskov,*
- *Bogense,*
- *Holstebro.*
27. *Middelfart,*
- *Blokhus,*
- *Varde.*
28. *Frederikssund,*
- *Nyborg,*
- *Hjørring,*
- *Fredericia,*
- *Herning,*
- *Ribe.*

Marts.

2. *Skjelskør,*
- *N. Sundby,*
- *Aarhus.*
3. *Storehedd.,*
- *Vordingborg,*
- *Maribo,*
- *Odense,*
- *Aalborg,*
- *Skanderborg.*
4. *Hvalsø,*
- *Svendborg,*
- *Grenaa,*
- *Ny Løgten,*
- *Horsens.*
5. *Korsør,*
- *Rudkjøbing,*
- *Ebeltoft,*
- *Vejle.*
6. *Roeskilde,*
- *Ærøskjøbing,*
- *Rønde,*
- *Kolding.*
7. *Kjerteminde,*
- *Randers,*
- *Silkeborg.*
9. *Stege,*
- *Aarhus.*
10. *Præstø,*
- *Ringsted,*
- *Saxkjøbing,*
- *Bogense,*
- *Skanderborg.*
11. *Holbæk,*
- *Kjøge,*
- *Assens,*
- *Thirstrup,*
- *Horsens.*
12. *Slagelse,*
- *Nakskov,*
- *Ringe,*
- *Vejle.*
13. *Skibby,*
- *Sorø,*
- *Nyborg,*
- *Spørring,*
- *Kolding.*
14. *Faaborg,*

14. *Randers.*
16. *Frederiksborg,*
- *Brobyværk,*
- *Aarhus.*
17. *Storehedd.,*
- *Maribo,*
- *Odense,*
- *Skanderborg.*
18. *Næstved,*
- *Svendborg,*
- *Hjallerup,*
- *Horsens,*
- *Høver Kro.*
19. *Haarlev,*
- *Nysted,*
- *Middelfart,*
- *V. Brøndersl.,*
- *Odder,*
- *Vejle.*
20. *Roeskilde,*
- *Aarup,*
- *Ø. Svenstrup,*
- *V. Hassing,*
- *Vejlby,*
- *Kolding.*
21. *Kjøbenhavn,*
- *Hjørring,*
- *Løgstør,*
- *Fredericia.*
23. *Vraa,*
- *Ulstrup.*
24. *Ringsted,*
- *Slangerup,*
- *Rødby,*
- *Sæby,*
- *Skjørping.*
25. *Holbæk,*
- *Kjøge,*
- *Hobro.*
31. *Faxe,*
- *Frederikssund,*
- *Skjelskør,*
- *Aarhus.*

April.

1. *Haslev,*
- *Ruds-Vedby,*
- *Middelfart,*
- *Ny Løgten,*
- *Klovborg.*
2. *Slagelse,*
- *Skamby,*
2. *Thise,*
- *Bjerringbro,*
- *Bræstenbro.*
3. *Aakirkeby,*
- *Roeskilde,*
- *Sorø,*
- *Hesselager,*
- *Horsens.*
4. *Vejle.*
- *Silkeborg.*
6. *Jyderup,*
- *Herning.*
7. *Frederiksv.,*
- *Fuglebjærg,*
- *Storehedd.,*
- *Vordingborg,*
- *Dalager.*
8. *Farum,*
- *Helsinge,*
- *Holbæk,*
- *Kjøge,*
- *Kolind,*
- *N. Snede.*
9. *Slagelse,*
- *Nysted,*
- *Vorbasse.*
10. *Sorø,*
- *Holsted.*
11. *Viborg,*
- *Kolding.*
13. *Skjelskør,*
14. *Asnæs,*
- *Præstø,*
- *Ringsted,*
15. *Næstved,*
- *Flauenskjold.*
17. *Helsingør,*
- *Spørring.*
18. *Hørsholm.*
20. *Græsted,*
- *Koldby,*
- *Glæsborg,*
- *Lunderskov.*
21. *Aars,*
- *Hvidbjærg,*
- *Ribe.*
22. *Frederikshavn,*
- *Selde,*
- *Lemvig.*
23. *Skive,*
- *Sjelbro.*
- *Bækmarksbro.*
25. *Frederikssund,*
25. *N. Sundby,*
- *Holstebro,*
- *Foldingbro,*
- *Ølgod,*
27. *Vexø,*
- *Sindal,*
- *Høver Kro,*
- *Varde.*
28. *Nykb. (p. F.),*
- *Nykb. (p. M.)*
- *Hadsten,*
- *Ribe.*
- *Uggerløse.*
29. *Anbæk,*
- *S. Omme,*
- *Ulfkjær.*
30. *Hjallerup,*
- *Bjerringbro,*
- *Randbøl,*
- *Ringkjøbing.*

Maj.

1. *Frederiksborg,*
- *Nibe,*
- *Ans,*
- *Odder,*
- *Give,*
- *Kolding.*
2. *Viborg,*
- *Ry,*
- *Hornsyld.*
4. *Horsens,*
- *Tarm,*
- *Lunderskov.*
5. *Slagelse,*
- *Vejle,*
- *Ribe.*
6. *Hadsund,*
- *Ny Løgten,*
- *Fredericia.*
- *Vinderup.*
8. *Hvalsø,*
- *Skive,*
- *Gjerlev,*
- *Vejlby,*
- *Kolding.*
9. *Randers,*
- *Kollemorten,*
- *Holstebro.*
11. *Thisted,*
- *Aarhus,*
- *Varde.*
12. *Præstø,*
- *Bogense,*
- *Ribe.*
13. *Roeskilde,*
- *Odense,*
- *Hvalpsund,*
- *Trustrup,*
14. *Storehedd.,*
- *Svendborg,*
- *Skjørping,*
- *Kjellerup,*
- *Skals,*
- *Thorup.*
15. *Slangerup,*
- *Aarup,*
- *Hobro,*
- *Mørke,*
- *Trust.*
- *Kolding,*
- *Herning.*
16. *Sorø,*
- *Viborg.*
19. *Kjøge,*
- *Aabro.*
- *Stoholm,*
- *Skanderborg,*
- *Jellinge,*
- *Foldingbro.*
20. *Næstved,*
- *Ringsted,*
- *Sjelbro,*
- *Ribe.*
21. *Anbæk.*
22. *Skjelskør,*
26. *Vordingborg,*
29. *Marstal.*
30. *Hjørring.*

Juni.

1. *Hjallerup (2).*
3. *Hurup,*
- *Ny Løgten.*
4. *Thisted.*
6. *Nykb. (p. M.).*
8. *Nykb. (p. S.),*
- *Skive,*
- *Herning.*
9. *Korsør,*
- *Præstø,*
- *Silkeborg,*
- *Lemvig.*
10. *Helsinge,*

10. Skanderborg,
- Holstebro.
11. Horsens (2),
- Ringkjøbing.
12. Varde.
13. Slangerup,
- Maribo,
- Ribe.
15. Kallundb. (3),
- Kjerteminde.
16. Holbæk.
17. Næstved.
18. Grindsted.
19. Rudkjøbing.
20. Kjøbenhavn,
- Faaborg,
- Vejen.
22. Randers (2).
23. Skjelskør (2).
24. Hjørring.
25. Frederiksborg,
- Ringsted,
- Ø. Svenstrup,
- Knudstrup.
26. Stubbekjøbing,
- Øsløs,
- Assens.
27. Sorø,
- Løgstør,
- Videbæk.
29. Ulstrup,
- Grenaa.
30. Ebeltoft,
- Hobro.

Juli.

1. Nyborg,
- Ny Løgten.
2. Rødby,
- Bogense,
- Viborg.
3. Randers (2).
6. Frederiksværk,
- Aarhus.
7. Vordingborg,
- Middelfart,
- Salten.
8. Saxkjøbing,
- Odense.
9. Slagelse (2),
- Fredericia.
14. Præstø,
14. Mariager,
15. Næstved,
- Svendborg,
- Kolind.
16. Frederikssund,
- Æroskjøb.
20. Nykb. (p. F.)
22. Helsingør.
24. Roeskilde.
- Vilsund,
- Vejlby.
25. Nykb. (p. M.).
27. Skive (2).
29. Odder.
30. Kjøge,
- Holstebro.
31. Anbæk.

Avgust.

1. Brande.
3. Ringkjøbing.
4. Varde.
5. Ny Løgten,
- Ribe.
6. Vorbasse.
11. Præstø.
19. Næstved.
29. Lemvig.
31. Ramme.

September.

1. Frederiksværk,
2. Ny Løgten,
- Ulfkjær.
3. Bjerringbro,
- Dalager.
4. Herning (2),
- Ribe.
5. Hvalsø,
- Kjøbenhavn.
7. V. Brøndersl.,
- Hurup,
- Hadsten.
8. Præstø.
- Aars,
- Faarup.
9. Sorø,
- Thisted,
- Kolind,
- Vejlby.
10. Frederiksborg,
10. Randers (2).
11. Nykb. (p. M.).
12. Skive,
- Grindsted.
14. Holstebro (2).
15. Roeskilde.
16. Næstved,
- Thirstrup,
- Tarm.
17. Egeskov,
- Skræm,
- Varde (2).
18. Vordingborg,
- Flauenskjold,
- Aabybro,
- Bække.
19. Tversted,
- Løgstør,
- Kolding.
21. Skjelskør,
- Tudse,
- Nysted,
- Ulstrup,
- V. Hassing,
- Thorup,
- Odder.
22. Ringsted,
- Aalborg,
- Stoholm,
- Ulstrup,
- Rønde.
23. Assens,
- Sæby,
- Skjørping.
24. Middelfart,
- Løkkensvejkro,
- Selde,
- Hobro (2).
25. Marstal,
- Sindal,
- Ans,
- Spørring.
26. Sorø,
- Hjørring,
- Skals,
- Brande.
28. Viborg (2),
- Høver Kro.
29. Bogense,
- Frederikshavn,
- Ebeltoft,
- Give.
30. Agersted,
30. Bjærgets Kro,
- Randers,
- Silkeborg,
- Hornsyld,
- Jellinge.

Oktober.

1. Ruds-Vedby,
- Saxkjøbing,
- Hjallerup,
- Koldby,
- Bjerringbro,
- Glæsborg,
- Skanderborg.
2. Aakirkeby,
- Fuglebjærg,
- Thisted,
- Grenaa,
- Horsens.
3. Jetsmark,
- Nykb. (p. M.),
- Vejle.
5. Slagelse,
- Hals,
- Hvidbjærg,
- Skive.
6. Nakskov,
- Nykb. (p. F.),
- Faaborg,
- Aalbæk,
- Nibe,
- Lemvig,
- Ribe.
7. Skibby,
- Odense,
- Hadsund,
- Ny Løgten,
- Bækmarksbro,
- Vinderup.
8. Græsted,
- Æroskjøbing,
- Aars,
- Mariager,
- Holstebro (2).
9. Rudkjøbing,
- Læsø (2),
- N. Sundby,
- Gjerlev,
- Fredericia.
10. Nykb. (p. S.),
- Hvalpsund,
- Herning.

12. *Jyderup,*
- *Stege (2),*
- *Vraa,*
- *Ringkjøbing,*
- *Aalbæk Mølle.*

13. *Præstø,*
- *Sæby,*
- *Fjerritslev,*
- *Tarm,*
- *Ribe.*

14. *Farum,*
- *Helsinge,*
- *Sorø,*
- *Storehedd.,*
- *Svendborg,*
- *V. Brønderslev,*
- *Thisted,*
- *Trustrup.*
- *Varde (2).*

15. *Haarlev,*
- *Kappendrup,*
- *Spørring.*

16. *Vordingborg,*
- *Nyborg,*
- *Løkken,*
- *Fuglsø,*
- *Vejlby,*
- *Kolding.*

17. *Kjærteminde,*
- *Hjørring,*
- *Anbæk,*
- *Foldingbro.*

19. *Asnæs,*
- *Rødby,*
- *Løgstør,*
- *Skjørping,*
- *Mørke,*
- *Lunderskov.*

20. *Frederikssund,*
- *Holbæk,*
- *Aarup,*
- *Sindal,*

20. *Aarhus,*
- *Ribe.*

21. *Næstved,*
- *Ringsted,*
- *Brobyværk,*
- *N. Sundby,*
- *Nimtofte.*

22. *Helsingør,*
- *Aalborg,*
- *Kjellerup,*
- *Kollemorten.*

23. *Hobro,*
- *Brestenbro,*
- *Kolding.*

24. *Viborg.*
- *Høver Kro,*
- *Videbæk.*

26. *Skjelskør,*
- *Hesselager,*
- *Klovborg,*
- *Silkeborg,*
- *S. Omme.*

27. *Faxe,*
- *Nakskov,*
- *Faaborg,*
- *Skanderborg,*
- *Vrads,*
- *Ribe,*
- *Ølgod.*

28. *Stubbekjøbing,*
- *Assens,*
- *Frederiksh.,*
- *Horsens,*

29. *Haslev,*
- *Hørsholm,*
- *Hjallerup,*
- *Sjelbro,*
- *Give.*

30. *Maribo,*
- *Vejle.*

31. *Kjøge,*
- *Randers,*

31. *N. Snede,*
- *Kolding.*

November.

2. *Frederiksborg.*
- *Nysted,*
- *Nibe,*
- *Lunderskov.*

3. *Korsør,*
- *Aars,*
- *Grenaa,*
- *Ribe.*

4. *Roeskilde,*
- *Vexø,*
- *Flauenkjold,*
- *Mariager,*
- *Ny Løgten.*

5. *Middelfart,*
- *Skjørping,*
- *Bjerringbro.*

6. *Sorø,*
- *Svendborg,*
- *Hobro,*
- *Kolding.*

7. *Kjøbenhavn,*
- *Saxkjøbing,*
- *Randers.*

9. *Slagelse (2),*
- *Ry,*
- *Thim.*

10. *Præstø,*
- *Nakskov,*
- *Bogense,*
- *Odder.*

11. *Sorø,*
- *Odense,*
- *V. Brøndersl.,*
- *Kolind,*
- *Holsted.*

12. *Uggerløse,*
- *Nykb. (p. F.),*
- *Ringe,*
- *Hjallerup.*

13. *Nyborg,*
- *Skive,*
- *Kolding.*

14. *Hvalsø,*
- *Give,*
- *Lemvig.*

16. *Skjelskør,*
- *Holstebro.*

17. *Rødby.*

18. *Næstved,*
- *Kjerteminde,*
- *Rønde.*

19. *Ringsted,*
- *Svendborg.*
- *Løgstør.*

20. *Vordingborg,*
- *Trust,*
- *Fredericia.*

21. *Viborg.*

26. *Holbæk.*

28. *Slangerup.*

December.

2. *Ny Løgten.*
3. *Frederiksværk.*
7. *Frederikssund.*
8. *Præstø.*
9. *Sorø,*
- *Aalborg,*
- *Thirstrup.*

12. *Randers.*
14. *Frederiksborg*
15. *Bogense.*
16. *Næstved,*
- *Skjelskør,*
- *Odense.*

30. *Thisted.*

Alfabetisk Markedsfortegnelse for 1891.

(Sluttet 28. Juni 1890.)

Sjælland, Møen og Bornholm.

Aakirkeby, 3 April og 2 Oktbr. Heste, Kvæg og andre Kreaturer. **Asnæs,** 14 April og 19 Oktbr. Kreaturer, Avlsredskaber og hvad Bonden behøver til sin Avlings Drift. **Farum,** 8 April og 14 Oktbr. Heste og Kvæg. **Faxe,** 31 Marts og 27 Oktbr. Kreaturer. **Frederiksborg** eller **Hillerød,** sidste Onsdag i hver Maaned Torvedag med levende og slagtede Kreaturer. 15 Jan., 14 Febr., 16 Marts og 1 Maj Heste og Kvæg; 25 Juni Kreaturer; 10 Septbr. Heste, Kvæg og Landbovarer; 2 Novbr. Kreaturer; 14 Decbr. Heste, Kvæg, andre Kreaturer og Landbovarer. **Frederikssund,** anden Onsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 31 Jan., 28 Febr. og 31 Marts Heste og Kvæg; 25 April Heste; 16 Juli, 20 Oktbr. og 7 Decbr. Heste og Kvæg. **Frederiksværk,** 4 Febr., 7 April, 6 Juli, 1 Septbr. og 3 Decbr. Heste og Kvæg. **Fuglebjærg,** 7 April og 2 Oktbr. Kreaturer, Landprodukter, landlige Fabrikata og Avlsredskaber. **Græsted,** 20 April og 8 Oktbr. Heste, Kvæg, Landbrugsgjenstande og Husflidsprodukter. **Haarlev** Jærnbanestation, 19 Marts og 15 Oktbr. Heste og Kreaturer. **Hasley** Jærnbanestation, 1 April og 29 Oktbr. Kreaturer. **Helsinge,** 14 Jan., 8 April, 10 Juni og 14 Oktbr. Kreaturer og Landbrugsgjenstande. **Helsingør,** 24 Febr., 17 April, 22 Juli og 22 Oktbr. Kreaturer. **Hillerød,** se Frederiksborg. **Horsholm,** 18 April og 29 Oktbr. Heste, Kvæg, Landbrugs- og Husflidsprodukter. **Holbæk,** første Tirsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer; i Tilfælde af Helligdag afholdes Torvedagen den næste Tirsdag; 11 og 25 Marts samt 8 April Heste og Kvæg; 16 Juni Heste, Kvæg og Skovbovarer; 20 Oktbr. Kvæg; 26 Novbr. Kreaturer. **Hvalsø** Jærnbanestation, 4 Marts, 8 Maj, 5 Septbr. og 14 Novbr. Kreaturer. **Jyderup** Jærnbanestation, 6 April og 12 Oktbr. Heste og Kvæg. **Kallundborg,** Torvedag hver Tirsdag og Lørdag. Anden Tirsdag i hver Maaned med Kreaturer. 15 til 17 Juni Uld. **Kjøbenhavn,** Torvedage Mandag og Torsdag med Slagtekvæg, samt Onsdag og Lørdag med Heste og Levekvæg. 21 Marts, 20 Juni, 5 Septbr. og 7 Novbr. Heste. **Kjøge,** første Onsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 11 og 25 Marts samt 8 April Heste og Kvæg; 19 Maj Heste, Kreaturer og Landprodukter; 30 Juli og 31 Oktbr. Kreaturer. **Korsør,** 5 Marts, 9 Juni og 3 Novbr. Heste og Kvæg. **Næstved,** 21 Jan., 18 Febr., 18 Marts, 15 April, 20 Maj, 17 Juni, 15 Juli, 19 Aug., 16 Septbr., 21 Oktbr., 18 Novbr. og 17 Decbr. Heste, Kvæg og Kreaturer. **Nykjøbing,** anden Onsdag i hver Maaned med Kreaturer; 8 Juni Heste; 10 Oktbr. Heste og Kvæg. **Præstø,** 13 Jan., 10 Febr., 10 Marts, 14 April, 12 Maj, 9 Juni, 14 Juli, 11 Aug., 8 Septbr., 13 Oktbr., 10 Novbr. og 8 Decbr. Heste, Kvæg, Faar og Svin. **Ringsted,** første Tirsdag i hver Maaned, eller, naar denne er Helligdag eller Grundlovsdagen, den næstfølgende Tirsdag, Torvedag med levende Kreaturer. 10 og 24 Marts samt 14 April og 20 Maj Heste og Kvæg; 25 Juni og 22 Septbr. Kreaturer; 21 Okt. Heste og Kvæg; 19 Nov. Kvæg. **Roeskilde,** første Mandag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer; 6 og 20 Marts samt 3 April Heste og Kvæg; 13 Maj Kreaturer; 24 Juli Heste og Kvæg; 15 Septbr. og 4 Novbr. Kreaturer. **Ruds-Vedby,** 1 April og 1 Oktbr. Kreaturer. **Skibby,** 13 Marts og 7 Oktbr. Kreaturer. **Skjelskør,** 14 Febr., 2 og 31 Marts samt 13 April Heste og Kvæg;

22 Maj Heste, Kvæg og Landmandens Husflidsprodukter; 23 og 24 Juni Kreaturer; 21 Septbr. Heste, Kvæg og Frugt; 26 Oktbr., 16 Novbr. og 16 Decbr. Heste og Kvæg. **Slagelse,** første Onsdag i hver Maaned, eller, naar denne er en Helligdag, den næstfølgende Onsdag, Torvedag med levende Kreaturer. 12 Marts, 2 og 9 April samt 5 Maj Heste og Kvæg; 9 og 10 Juli, 5 Oktbr. samt 9 og 10 Novbr. Heste og Kvæg. **Slangerup,** 24 Marts, 15 Maj og 13 Juni Kreaturer; 28 Novbr. Heste og Kvæg. **Sorø,** 9 Septbr., 14 Oktbr., 11 Novbr. og 9 Decbr. Torvedag med Heste, Kvæg og Kreaturer. 13 Marts, 3 og 10 April samt 16 Maj Heste og Kvæg; 27 Juni Kreaturer; 26 Septbr. Heste og Kvæg; 6 Novbr. Kreaturer. **Stege,** 9 Marts, 12 og 13 Oktbr. Heste og Kvæg. **Storeheddinge,** 3 og 17 Marts samt 7 April Heste og Kvæg; 14 Maj og 14 Oktbr. Heste. **Tudse,** 21 Septbr. Gaasemarked. **Uggerløse Kro,** 28 April og 12 Novbr. Heste og Kvæg. **Vexø,** 27 April og 4 Novbr. Heste og Kvæg. **Vordingborg,** 3 Marts, 7 April og 26 Maj Heste og Kvæg; 7 Juli Kreaturer; 18 Septbr. Heste; 16 Oktbr. Heste og Kvæg; 20 Novbr. Kreaturer.

Lolland og Falster.

Maribo, 17 Febr., 3 og 17 Marts samt 13 Juni Heste og Kvæg; 30 Oktbr. Heste. **Nakskov,** hver Tirsdag Torvedag med levende Kreaturer. 12 og 26 Febr., 12 Marts, 6 og 27 Oktbr. samt 10 Novbr. Heste, Kvæg, Svin, Gæs og andet Fjerkræ samt Fedevarer. **Nykjøbing,** paa Torvedagen hver Onsdag forhandles Heste og Kreaturer. 28 April, 20 Juli, 6 Oktbr. og 12 Novbr. Heste og Kvæg. **Nysted,** 19 Marts, 9 April og 21 Septbr. Heste og Kvæg; 2 Novbr. Heste. **Nobby,** 10 Febr. og 24 Marts Heste og Kvæg; 2 Juli og 19 Oktbr. Kreaturer; 17 Novbr. Heste og Kvæg. **Saxkjøbing,** 24 Febr. og 10 Marts Heste og Kvæg; 8 Juli og 1 Oktbr. Kreaturer; 7 Novbr. Heste og Kvæg. **Stubbekjøbing,** 26 Juni og 28 Oktbr. Heste og Kvæg.

Fyn, Langeland og Ærø.

Odense Amt.

Aarup, 20 Marts Heste og Kvæg; 15 Maj Kreaturer; 20 Oktbr. Heste og Kvæg. **Assens,** første Onsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 3 Febr. Heste; 25 Febr., 11 Marts, 26 Juni og 23 Septbr. Heste og Kvæg; 28 Oktbr. Kvæg og Faar. **Bogense,** første Torsdag i hver Maaned, eller, naar denne er en Helligdag, den anden Torsdag, Torvedag med levende Kreaturer. 2 Febr. Heste; 26 Febr. og 10 Marts Heste og Kvæg; 12 Maj Kreaturer; 2 Juli og 29 Septbr. Heste; 10 Novbr. Kvæg og Faar; 15 Decbr. Kreaturer. **Kappendrup,** 15 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Kjerteminde,** første Onsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 20 Febr. Heste; 7 Marts Heste og Kvæg; 15 Juni Heste; 17 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar; 18 Novbr. Heste og Kvæg. **Middelfart,** første Tirsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 4 og 27 Febr., 19 Marts, 1 April, 7 Juli og 24 Septbr. Heste og Kvæg; 5 Novbr. Kvæg og Faar. **Odense,** første og tredje Mandag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. Falder en af disse Torvedage paa en Helligdag, forlægges den til den paafølgende Onsdag. 9 Febr. Heste; 19 Febr., samt 3 og 17 Marts Heste og Kvæg; 13 Maj Kreaturer; 8 Juli (St. Knud) Heste og Kvæg; 7 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar; 11 Novbr. Kvæg og Faar; 16 Decbr. Kreaturer. **Skamby,** 2 April Heste og Kvæg.

Svendborg Amt.

Brobyværk, 16 Marts Heste og Kvæg; 21 Oktbr. Kreaturer. **Egeskov,** 17 Septbr. Heste og Kvæg. **Faaborg,** anden Tirsdag i

hver Maaned, undtagen Juni, Juli og Aug., Torvedag med levende Kreaturer. 29. Jan. Heste; 24 Febr. og 14 Marts Heste og Kvæg; 20 Juni Heste; 6 Oktbr. Kvæg og Faar; 27 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Hesselager,** 3 April Heste og Kvæg; 26 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Marstal,** Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 29 Maj og 25 Septbr. Kreaturer. **Nyborg,** anden og fjerde Mandag i hver Maaned fra 1 Oktbr. til 1 Maj Torvedag med levende Kreaturer. 28 Febr og 13 Marts Heste og Kvæg; 1 Juli Heste; 16 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar; 13 Novbr. Kvæg og Faar. **Ringe,** 12 Marts Heste og Kvæg; 12 Novbr. Kvæg og Faar. **Rudkjøbing,** Torvedag hver Lørdag. 17 Febr. Heste; 5 Marts Heste og Kvæg; 19 Juni Heste; 9 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Svendborg,** første Lørdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 18 Febr. Heste; 4 og 18 Marts Heste og Kvæg; 14 Maj Kreaturer; 15 Juli Heste og Kvæg; 14 Oktbr. og 6 Novbr. Heste, Kvæg og Faar; 19 Novbr. Heste og Kvæg. **Vrøskjøbing,** 6 Marts og 16 Juli Heste og Kvæg; 8 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar.

Jylland.

Hjørring Amt.

Aalbæk, 6 Oktbr. Kreaturer. **Agersted,** 30 Septbr., Kvæg og Faar. **Blokhus,** 27 Febr. Kreaturer. **Flauenskjold,** 15 April Kreaturer; 18 Septbr. og 4 Novbr. Kvæg og Faar. **Frederikshavn,** 22 April Heste og Kvæg; 29 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 28 Oktbr. Kreaturer. **Hjallerup,** 18 Marts og 30 April Heste og Kvæg; 1 og 2 Juni Heste; 1 og 29 Oktbr. samt 12 Novbr. Kvæg og Faar. **Hjørring,** 20 Jan. og 28 Febr. Heste; 21 Marts Heste og Kvæg; 30 Maj og 24 Juni Heste; 26 Septbr. og 17 Oktbr. Kvæg og Faar. **Jetsmark,** 3 Oktbr. Kvæg og Faar. **Læsø,** 9 og 10 Oktbr. Kreaturer. **Løkken,** 16 Oktbr. Kreaturer. **Løkkensvej Kro,** 24 Septbr. Kvæg og Faar. **Sindal,** 27 April Heste og Kvæg; 25 Septbr. og 20 Oktbr. Kvæg og Faar. **Skræm,** 17 Septbr. Heste, Kvæg og Faar. **Sæby,** Torvedag hver Lørdag. 24 Marts Heste og Kvæg; 23 Septbr. og 13 Oktbr. Kvæg og Faar. **Thise,** 2 April Kreaturer. **Tversted,** 19 Septbr. Kvæg og Faar. **Vesterbrondersley,** 19 Marts Heste og Kvæg; 7 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 14 Oktbr. og 11 Novbr. Kvæg og Faar. **Vraa,** 23 Marts og 12 Oktbr. Kreaturer. **Østersvenstrup,** 20 Marts Kreaturer; 25 Juni Heste.

Aalborg Amt.

Aabybro, 18 Septbr. Heste, Kvæg og Faar. **Aalborg,** hver Onsdag fra Fastelavn til Paaske og fra Mikkelsdag til Jul Torvedag med levende Kreaturer. 22 Jan. og 3 Marts Heste; 22 Septbr. Kvæg og Faar; 22 Oktbr. Kreaturer; 9 Decbr. Heste og Kvæg. **Aars,** 17 Febr. og 21 April Kreaturer; 8 Septbr. Kvæg og Faar; 8 Oktbr. og 3 Novbr. Kreaturer. **Hadsund,** (paa den nordre Side af Fjorden ved Hovedgaarden Talsgaard), 6 Maj Kreaturer; 7 Oktbr. Kvæg og Faar. **Hals,** 5 Oktbr. Kvæg og Faar. **Hvalpsund,** 13 Maj Kreaturer; 10 Oktbr. Kvæg og Faar. **Logstør,** 21 Marts Kreaturer; 27 Juni Heste og Kvæg; 19 Septbr., 19 Oktbr. og 19 Novbr. Kvæg og Faar. **Nibe,** 16 Febr. Kreaturer; 1 Maj Heste og Kvæg; 6 Oktbr. Kvæg og Faar; 2 Novbr. Kreaturer. **Nørre Sundby,** hver Tirsdag fra Oktbr. til Fastelavn Torvedag med Kreaturer. 21 Jan. og 2 Marts Heste og Kvæg; 25 April Kreaturer; 9 og 21 Oktbr. Kvæg og Faar. **Skjørping,** 18 Febr. og 24 Marts Heste og Kvæg; 14 Maj Kreaturer; 23 Septbr., 19 Oktbr. og 5 Novbr. Kvæg og Faar. **Ulstrup** (Aars Herred), 13 Jan.

og 23 Marts Kreaturer; 29 Juni Heste og Kvæg; 21 Septbr. Kvæg og Faar. **Vesterhassing,** 20 Marts Kreaturer; 21 Septbr. Kvæg og Faar.

Thisted Amt.

Bjærgets Kro, 30 Septbr. Heste, Kvæg og Faar. **Fjerritslev,** 21 Febr. Heste og Kvæg; 13 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Hurup,** 3 Juni Heste; 7 Septbr. Heste, Kvæg og Faar. **Hvidbjærg,** 21 April Kreaturer; 5 Oktbr. Kvæg og Faar. **Koldby,** 20 April Kreaturer; 1 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Nykjøbing,** hveranden Lørdag mellem Mikkelsdag og Jul Torvedag med levende Kreaturer. 26 Jan. Heste og Kvæg; 24 Febr. Heste; 28 April Kreaturer; 6 Juni Heste; 25 Juli, 11 Septbr. og 3 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Thisted,** Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 24 Jan. og 23 Febr. Heste; 11 Maj Kreaturer; 4 Juni Heste; 9 Septbr. og 2 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar; 14 Oktbr. (Store Onsdag) Kvæg og Faar; 30 Decbr. Heste. **Vilsund,** 24 Juli Kvæg og Faar. **Øsløs,** 26 Juni Heste.

Viborg Amt.

Aabro, 19 Maj Kreaturer. **Ans,** 1 Maj Kreaturer; 25 Septbr. Kvæg og Faar. **Bjerringbro,** 5 Febr., 2 og 30 April, 3 Septbr., 1 Oktbr. og 5 Novbr. Kreaturer. **Kjellerup,** 14 Maj og 22 Oktbr. Kreaturer. **Knudstrup,** 25 Juni Kreaturer. **Selde,** 22 April Kreaturer; 24 Septbr. Kvæg og Faar. **Skals,** 14 Maj Kreaturer; 26 Septbr. Kvæg og Faar. **Skive,** 3 og 27 Jan., samt 25 Febr. Heste og Kvæg; 23 April og 8 Maj Kreaturer; 8 Juni Heste; 27 og 28 Juli, 12 Septbr. og 5 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar; 13 Novbr. Kreaturer. **Stoholm,** 19 Maj og 22 Septbr. Kvæg og Faar. **Ulstrup Station,** 22 Septbr. Kvæg og Faar. **Viborg,** sidste Lørdag i hver Maaned og fra Mikkelsdag til Jul hver Lørdag Torvedag med levende Kreaturer. 28 Jan. og 20 Febr. Heste og Kvæg; 11 April, 2 og 16 Maj Kreaturer; 2 Juli Heste og Kvæg; 28 og 29 Septbr. (Toftemarked) Kvæg og Faar; 24 Oktbr. og 21 Novbr. Kreaturer.

Randers Amt.

Ebeltoft, 27 Jan., 5 Marts og 30 Juni Heste og Kvæg; 29 Septbr. Kvæg og Faar. **Faarup,** 8 Septbr. Kvæg og Faar. **Fuglsø,** 16 Oktbr. Kvæg og Faar. **Gjerlev,** 8 Maj Kreaturer; 9 Oktbr. Kvæg og Faar. **Glæsborg,** 20 April Kreaturer; 1 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Grenaa,** Torvedag hver Lørdag. 4 Marts og 29 Juni Heste og Kvæg; 2 Oktbr. Kvæg og Faar; 3 Novbr. Kreaturer. **Hobro,** hver Fredag Torvedag. 23 Jan. og 19 Febr. Heste og Kvæg; 25 Marts 15 Maj og 30 Juni Kreaturer; 24 og 25 Septbr. Kvæg og Faar; 23 Oktbr. og 6 Novbr. Kreaturer. **Kolind,** 11 Febr. Heste og Kreaturer; 8 April, 15 Juli, 9 Septbr. og 11 Novbr. Kreaturer. **Mariager,** Torvedag hver Torsdag. 18 Febr. og 14 Juli Kreaturer; 8 Oktbr. Kvæg og Faar; 4 Novbr. Kreaturer. **Morke,** 15 Maj Kreaturer; 19 Oktbr. Kvæg og Faar. **Nimtofte,** 29 Jan. Heste og Kvæg; 21 Oktbr. Kvæg og Faar. **Ny-Løgten,** første Onsdag i hver Maaned Kreaturer. **Randers,** Torvedag hver Onsdag og Lørdag, sidste Dag med Kreaturer. 5, 6, 30 og 31 Jan., 14 og 21 Febr., 7 og 14 Marts Heste; 9 Maj Kvæg; 22 og 23 Juni Uld; 3 og 4 Juli Heste; 10 og 11 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 30 Septbr. Kvæg og Faar; 31 Oktbr. Kvæg, Faar og Uld; 7 Novbr. Kreaturer; 12 Decbr. Heste og Kvæg. **Ronde,** 6 Marts Kreaturer; 22 Septbr. Kvæg og Faar; 18 Novbr. Kreaturer. **Sjelbro,** 20 Febr., 23 April og 20 Maj Kreaturer; 29 Oktbr. Kvæg og Faar.

Thirstrup, 11 Marts Heste og Kvæg; 16 Septbr. Kvæg og Faar; 9 Decbr. Kreaturer. **Thorup Pakhus,** 14 Maj Kreaturer; 21 Septbr. Kvæg og Faar. **Trustrup,** 13 Maj og 14 Oktbr. Kvæg og Faar. **Vejlby,** 6 Febr. og 20 Marts Heste og Kvæg; 8 Maj Kreaturer; 24 Juli, 9 Septbr. og 16 Oktbr. Kvæg og Faar.

Aarhus Amt.

Aarhus, Torvedag hver Fredag med Fedekvæg, saavel Kreaturer som Faar og Svin. 7 Jan., 2, 9 og 16 Febr., 2, 9 og 16 Marts Heste; 31 Marts Kreaturer; 11 Maj Kvæg; 6 Juli Heste og Kvæg; 20 Oktbr. Kvæg og Faar. **Anbæk,** 29 April og 21 Maj Kreaturer; 31 Juli og 17 Oktbr. Kvæg og Faar. **Bræstenbro,** 2 April og 23 Oktbr. Kreaturer. **Hadsten,** 28 April Kreaturer; 7 Septbr. Kvæg og Faar. **Horsens,** første Torsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 8 Jan., 4, 11 og 18 Febr., 4, 11 og 18 Marts Heste; 3 April og 4 Maj Kreaturer; 11 og 12 Juni Heste og Kvæg; 2 og 28 Oktbr. Kvæg og Faar. **Hover Kro,** 18 Marts, 27 April, 28 Septbr. og 24 Oktbr. Kreaturer. **Klovborg,** 1 April Kreaturer; 26 Oktbr. Kvæg og Faar. **Nørre Snede,** 8 April og 31 Oktbr. Kreaturer. **Odder,** 12 Febr. og 19 Marts Heste og Kvæg; 1 Maj Kreaturer; 29 Juli Kvæg og Faar; 21 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 10 Novbr. Kreaturer. **Ry,** 2 Maj Heste og Kvæg; 9 Novbr. Kreaturer. **Salten,** 7 Juli Heste og Kvæg. **Silkeborg,** hver Lørdag Torvedag. 7 Febr. og 7 Marts Heste og Kvæg; 4 April Kreaturer; 9 Juni Heste og Kvæg; 30 Septbr. og 26 Oktbr. Kvæg og Faar. **Skanderborg,** Torvedag hver Tirsdag; den første Tirsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 3, 10 og 17 Febr., 3, 10 og 17 Marts Heste; 19 Maj og 10 Juni Heste og Kvæg; 1 og 27 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Sporring,** 13 Marts og 17 April samt 25 Septbr. Kreaturer; 15 Oktbr. Kvæg og Faar. **Trunst,** 15 Maj og 20 Novbr. Kreaturer. **Vrads,** 27 Oktbr. Kvæg og Faar.

Vejle Amt.

Brande, 1 Avgust Kvæg; 26 Septbr. Kvæg og Faar. **Fredericia,** Torvedag hver Mandag og Torsdag. 28 Febr. og 21 Marts Heste og Kvæg; 6 Maj Kreaturer; 9 Juli Heste og Kvæg; 9 Oktbr. Kvæg og Faar; 20 Novbr. Kreaturer. **Give,** 1 Maj Kreaturer; 29 Septbr. og 29 Oktbr. Kvæg og Faar; 14 Novbr. Kreaturer. **Hornsyld,** 2 Maj Kreaturer; 30 Septbr. Kvæg og Faar. **Jellinge,** 19 Maj Kreaturer; 30 Septbr. Kvæg og Faar. **Kolding,** Torvedag hver Tirsdag. 10 Jan., 6, 13 og 20 Febr., 6, 13 og 20 Marts Heste; 11 April, 1, 8 og 15 Maj Kreaturer; 19 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 16 og 23 Oktbr Kvæg; 31 Oktbr. Kvæg og Faar; 6 og 13 Novbr. Kvæg. **Kollemorten,** 9 Maj og 22 Oktbr Kreaturer. **Randbøl,** 30 April Kreaturer. **Sønderomme,** 29 April Kreaturer; 26 Oktbr. Kvæg og Faar. **Vejle,** Torvedag hver Onsdag. 9 Jan., 5, 12 og 19 Febr., 5, 12 og 19 Marts Heste; 4 April og 5 Maj Kreaturer; 3 og 30 Oktbr. Kvæg og Faar.

Ringkjøbing Amt.

Bækmarksbro, 23 April Kreaturer; 7 Oktbr. Kvæg og Faar. **Dalager,** 7 April Kreaturer; 3 Septbr.. Heste, Kvæg og Faar. **Herning,** 6 og 28 Febr. Heste og Kvæg; 6 April og 15 Maj Kreaturer; 8 Juni Heste og Kvæg; 4 og 5 Septbr. samt 10 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Holstebro,** Torvedag hver Tirsdag. 2 Jan., 2 og 26 Febr. Heste og Kvæg; 25 April og 9 Maj Kreaturer; 10 Juni Heste og Faar;

30 Juli Kvæg og Faar; 14 og 15 Septbr. samt 8 og 9 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar; 16 Novbr. Kreaturer. **Lemvig,** Torvedag hver Lørdag. 31 Jan. Heste; 22 April Kreaturer; 9 Juni Heste og Faar; 29 Aug. Kvæg og Faar; 6 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar; 14 Novbr. Kreaturer. **Ramme,** 31 Aug. Kvæg og Faar. **Ringkjøbing,** Torvedag fra Paaske til Mikkelsdag Lørdag, ellers Onsdag. 3 Febr. Heste og Kvæg; 30 April Kreaturer; 11 Juni Heste og Faar; 3 Aug. Kvæg og Faar; 12 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Tarm,** 4 Maj Kreaturer; 16 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 13 Oktbr. Kvæg og Faar. **Thim,** 9 Novbr. Kreaturer. **Ulfkjær,** 29 April Kreaturer; 2 Septbr. Heste, Kvæg og Faar. **Videbæk,** 27 Juni Kreaturer; 24 Oktbr. Kvæg og Faar. **Vinderup,** 6 Maj Kreaturer; 7 Oktbr. Kvæg og Faar.

Ribe Amt.

Aalbæk Molle, 12 Oktbr. Kvæg og Faar. **Bække,** 18 Septbr. Heste, Kvæg og Faar. **Foldingbro,** 25 April, 19 Maj og 17 Oktbr. Kreaturer. **Grindsted,** 18 Juni Kreaturer; 12 Septbr. Kvæg og Faar. **Holsted,** 12 Jan. Heste og Kvæg; 10 April og 11 Novbr. Kreaturer. **Lunderskov,** 20 April, 4 Maj, 19 Oktbr. og 2 Novbr. Kreaturer. **Ribe,** 5 og 28 Febr. Heste og Kvæg; 21 og 28 April, 5, 12 og 20 Maj Kreaturer; 13 Juni Heste, Kvæg og Faar; 5 Aug. Kvæg og Faar; 4 Septbr. Kvæg; 6, 13, 20 og 27 Oktbr. samt 3 Novbr. Kvæg og Faar. **Varde,** Torvedag hver Torsdag. 4 og 27 Febr. Heste og Kvæg; 27 April og 11 Maj Kreaturer; 12 Juni Heste, Kvæg og Faar; 4 Aug. Kvæg og Faar; 17 og 18 Septbr. samt 14 og 15 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Vejen,** 20 Juni Heste og Kvæg. **Vorbasse,** 9 April Kreaturer; 6 Aug. Kvæg og Faar. **Ølgod,** 25 April Kreaturer; 27 Oktbr. Kvæg og Faar.

Fortegnelse over de for Kongerigets Beboere vigtigste Heste- og Kvægmarkeder i Hertugdommerne. (K betyder Kvæg, H betyder Heste).

Slesvig.

Aabenraa, 10 og 24 Febr., 6 Maj og 20 Juli; 6 og 20 Okt.; 16 Dec. K. **Bollerslev,** 29 Apr. og 6 Okt. K. **Broager,** 8 Maj og 3 Nov. K. **Fjolde,** 15 Apr. og 14 Sept. K. **Flensborg,** 26 Jan, og 3 Marts, 14 April, hver Fredag fra 3 Apr. til 29 Maj, 14 Juli og 11 Sept., 22, 23 og 29 Okt., 5 og 12 Nov. K. **Frederiksstad,** 22 Juli og 2 Okt. K. **Gram,** 13 Maj og 21 Okt. K. **Hadersley,** 8 Jan. og hver Mandag i Fasten til Palmesøndag, 31 Marts og 6 Apr., 13, 20 og 27 Apr., 4, 11, 19 og 25 Maj, 1, 8, 15 og 22 Juni, hver Mandag fra 21 Sept. til 16 Nov. K. **Hanved,** 1 Maj og 29 Sept. K. **Husum,** hver Torsdag fra 1 Adv. til Hansd. og i 3. til inkl. 7. Uge e. Mikkelsd. (dog ikke i den stille Uge, og dersom ellers Festd., Onsdag forud), samt hver Onsdag fra Hansd. til Adv., 16 Marts, 19 Maj (3) og 21 Sept. K. **Klipley,** 7 Apr. og 9 Sept. K. **Langhorn,** 25 Apr. og 19 Aug. K. **Løk,** hver Tirsdag fra 10 Febr. til 17 Marts, fra 31 Marts til 21 Juli, fra 6 Okt. til 22 Dec., 4 Maj (2), 25 Aug., 8 Sept. og 5 Okt. K. **Løgumkloster,** 24 Febr. og 9 Marts, 9 Apr., 2 Maj, 15 Juni og 18 Juli, 17 Aug. og 3 Okt. K. **Nybol,** 29 Jan., 27 Apr., 4 Maj, 17 Juni, 19 Okt. og 2 Nov. K. **Skjærbæk,** 29 Apr. og 21 Okt. K. **Slesvig,** 9 Jan., 25 Febr., 7, 14 og 28 Apr., 5 og 12 Maj, 7 Sept. (2), 23 og 30 Okt. og 6 Nov. K. **Sønderbrarup,** 30 Apr, 27 Juli (2) og 14 Okt. K. **Toftlund,** 30 Apr. og 28 Okt. K. **Tønder,** 9 Jan., 13 Febr., hver Fredag (undt. stille Uge) fra 6 Marts t. 29 Maj og fra 3 Juli t. 11 Dec., 4 Aug. 3 og 22 Sept. K. **Tønning,** hver Onsdag fra 24 Juni t. 11 Nov., 21 Aug., 10 Sept., 12, 19 og 26 Okt. og 2 Nov. K.

Holsten.

Altona, hver Mandag, Onsdag og Fredag K. **Elmshorn,** 30 Sept. H; 2 Nov. K. **Heide,** 2 Febr. H; 25 Apr. K; 7 Juli (2) H; 26 Sept. K; 29 Dec. H. **Horst** 20 Apr. og 16 Okt. HK. **Itzehoe,** 26 Febr. H; 17 Apr. K; 1 Sept. H; 7 Sept. oo 28 Okt. K. **Kiel,** 15 Febr. (2) H; 24 Apr. K; 5 Juli (2) og 11 Okt. (2) H. **Neumünster,** 30 Apr., 20 Aug. og 20 Okt. HK. **Oldesloe,** 20 Marts, 19 Juni og 25 Sept HK. **Wandsbeck,** 20 Apr., 25 Maj, 31 Aug. og 12 Okt. HK. **Wedel,** 14 Apr. 25 Maj og 26 Okt. K.

104de Fortsættelse

af økonomiske Anmærkninger fra det kongelige danske Landhusholdningsselskab, Landbefolkningen især til Tjeneste.

Smaavink om Beskæring af Frugttræer.

At beskære Frugttræer saaledes, at der ved Beskæringen opnaas, hvad der tilsigtes, hører til de allervanskeligste Opgaver for Frugtbrugeren, fordi en rigtig Beskæring forudsætter et indgaaende Kendskab til Plantefysiologien, d. e. Læren om Planternes Livsytringer, eller ogsaa en lang Erfaring og megen Øvelse. Er det imidlertid vanskeligt at tilegne sig Øvelse og Færdighed i virkelig god Træbeskæring og i hvert givet Tilfælde vide baade hvad og hvorfor, er det endnu ulige vanskeligere paa Papiret at give en letfattelig, god og kort Vejledning; strengt taget er det en Umulighed, og næppe vil nogen blive en god Frugttræbeskærer, naar han kun kan skaffe sig Vejledning ad denne Vej. Derfor gør den Haveejer, som ikke er Gartner, men som gerne vil have sine Træer beskaarne saa godt som muligt, rettest i at søge Vejledning hos en dygtig, praktisk uddannet og erfaren Gartner. For de Læsere, der hverken have Lejlighed til det ene eller det andet, ville vi i det efterfølgende meddele nogle Smaavink, hentede fra egen Erfaring gennem længere Tids Syslen med Frugttræer.

Frugttræer beskæres 1, for at give det unge Træ en bestemt Form, saa at Træets Safter komme alle de enkelte Dele ligelig til gode, eftersom Formen kræver det, og 2, for at føge at formaa det til at give saa megen og saa god Frugt som muligt, eller sagt med andre Ord: al Beskæring gaar ud paa at forme Træet, holde Formen, Sundheden og Frugtbarheden vedlige. Lige saa meget som den gode og rigtige Beskæring kan hjælpe hertil, lige saa meget bidrager den daarlige og slet udførte til det modsatte.

Af Redskaber behøves en god, skarp Kniv, helst med lidt krum Klinge, og en Havesav. Ved Hjælp af de smaa Beskæringssakse kan Arbejdet udføres hurtigere, men med en god Kniv gøres det bedre. Hertil kan føjes Podevoks og Træsalve til at dække større Saar med og en Havestige for at komme til, hvor man vil.

Tiden for Beskæringen er Vinteren eller det tidlige Foraar, naar den strengeste Frost maa antages at være forbi — altsaa Træets Hviletid, da Safterne ikke ere i Bevægelse. Stærkt voksende Træer hemmes i Væksten ved at hale Tiden for Beskæringen ud. Den saa kaldte Sommerbeskæring foretages i Sommertiden.

Vinterbeskæring er Skæring paa modent eller fast Træ. Ved denne kræves, at Snittet føres paa aldeles bestemt Sted. Ved Tilbagebeskæring af sidste Aars Grene maa Kniven sættes til Grenen bag ved Knoppens Grund og føres i lidt skraa Retning gennem Grenen ud ved Knoppens Spids. Kommer man for nær til Knoppen, udsætter man sig for at beskadige selve denne eller for mange af de Kar i Grenen, der lede Safterne til den, hvoraf Følgen let bliver, at Knoppen dør, og man opnaar ikke, hvad man ønskede, f. Eks. Forlængelse af Grenen i en bestemt Retning. Lader man derimod en for lang Stub staa, tørrer denne ind i Sommerens Løb, og fjernes den saa ikke i rette Tid, giver den let Anledning til et sygt Sted, der kan brede sig længere ned i Grenen, fordi denne ikke har kunnet læge Saaret ved Overvoksning i rette Tid. Ved Brugen af Saks sættes den skarpe Klinge til over Grenen og umiddelbart foran Knoppens Spids, og den tykke Klo nedenunder, saaledes at Knoppen beholdes til højre for Klingen. I modsat Fald vil den yderste Ende af det tilbageblevne let beskadiges af det Tryk, Saksens Klo foraarsager. Naar Sav benyttes til dermed at fjerne tykkere Grene, maa Snittet ske saa nær ved Grenens Udspring som muligt; Snitfladen, der altid vil blive ru og flosset, skæres glat med Kniven, og hele det store Saar dækkes med Podevoks, Træsalve (en Blanding af Kogødning og Ler) eller gives et Strøg med Tjærekosten, — alt for at holde Luftens og Fugtighedens Virkninger borte derfra.

Sommerbeskæring er Skæring paa umodent eller blødt Træ, og herved kræves mindre Omhu ved Snittet, da det yderste Stykke af den beskaarne Gren i Regelen dog altid fjernes ved næste Vinterbeskæring. Den foretages ofte kun ved Hjælp af Fingrene og kaldes da Knibning.

Paa et Frugttræ skelner man mellem Trægrene og Frugtgrene. Til de første regnes foruden Stammen de Hovedgrene, der danne Hovedgrundlaget for Træets Form; de ere Hovedvejene for Saftløbet. Endvidere regnes hertil alle de Sidegrene, der ikke bære Blomsterknopper eller ende med en saadan. Sidste Aars Forlængelse af en Hovedgren kaldes Ledegren. Saa længe et Skud vokser om Sommeren og har Blade, kaldes det „Skud" — Aarsskud — og Knopperne i Bladhjørnerne „Øjne"; efter Løvfaldet kaldes et Skud Kvist eller „Gren" og Øjnene „Knopper". Dog benævnes de nederste, ufuldkomment udviklede Knopper paa en Gren ogsaa ofte Øjne — „sovende Øjne". — Til Hovedgrenene knytte sig Frugtgrenene som Sidegrene; de bære Blomsterne og Frugten, og denne udvikler sig desto bedre, jo nærmere den har sin Plads ved Hovedgrenene med Hovedsaftløbene. Af disse Frugtgrene, der føre forskellige Navne, mærkes her: Sporen eller den forkortede Frugtgren, der er omtrent en Tomme lang, bærer om Sommeren en Bladroset og kun een Knop, Endeknoppen,

der er en Blomsterknop. Den almindelige Frugtgren kan være indtil 3 Tommer lang eller lidt mere, Endeknoppen er ogsaa en Blomsterknop, men den bærer desuden Sideknopper, der ere Bladknopper. Den forlængede Frugtgren kan være indtil en Fod lang, den er egentlig en Trægren, men Endeknoppen er en Blomsterknop. De smaa, meget korte Frugtgrene hos Kirsebærtræer, der ende med en Bladknop, medens Sidegrenene ere Blomsterknopper, kaldes Buketgrene.

A. Beskæring, hvis Øjemed er Træets Form.

Ved al Beskæring, der har til Formaal at give Træet en bestemt ønsket Form, maa det altid erindres, at det gælder om at forme saaledes, at Sol og Luft uhindret kunne faa Adgang, for saa vidt muligt at paavirke alle Træets enkelte Dele.

1. Frugtbuske (Ribs, Solbær, Stikkelsbær og Hindbær). Al Beskæring af Frugtbuske vil i Almindelighed være at indskrænke til en Udtynding af Buskene eller Fjernelsen af nogle af de ældste Grene samt de tyndeste, daarligst udviklede eller ogsaa overflødige af sidste Aars Rodskud. Dette bør ske i Vintertiden, inden Safterne komme i Bevægelse, hvilket især hos Stikkelsbærbusken sker meget tidligt om Foraaret. Til dette Arbejde er et saa kaldt „Tjørnejærn", d: en krum, stærk Kniv paa tværs af et længere Skaft, et ypperligt Redskab, især til Stikkelsbærbuske. Hos Hindbærbusken borttager man de Skud, der have baaret Frugt, naar Bæretiden er forbi, ligeledes de svageste af de nye. I Foraarstiden studses de andre lidt ind.

2. Unge Træers Beskæring bør først og fremmest gaa ud paa at fortsætte og udvikle den i Planteskolen grundlagte Form. Jo bedre og omhyggeligere denne er lagt, desto lettere er det at arbejde videre. Et daarligt formet Træ skal man hverken købe eller plante.

Æbletræet har af Naturen mere Tilbøjelighed til at brede sig til Siderne, medens Pæretræets Natur er at vokse mere i Vejret; derfor egner Æbletræet sig bedst for Kurveformen, der er hul i Midten, og Pæretræet for den pyramidale Form, hvor det modsatte er Tilfældet. Lige saa lidt som det i Almindelighed lykkes at forme smukke Pyramider af Æbletræet — om end nogle Varieteter ere villige dertil — lige saa sjeldent lykkes det at forhindre Pæretræet fra mere eller mindre at antage denne Form.

Man anser det nu til Dags ikke for rigtigt at beskære de unge Træer samtidig med Plantningen, saaledes som det var Regel i ældre Tid. Det turde dog vist være rigtigt at studse de unge Grene lidt, navnlig naar Toppen er uforholdsmæssig stor i Forhold til den ved Opgravningen altid noget beskadigede Rod, eller naar de yderste Spidser ikke ere modne. Studsningen bør dog altid indskrænkes til det mindst mulige. Først Aaret efter Plantningen begynder den egentlige Beskæring. For alle unge Frugttræer gælder, at der i de første 4—6 Aar efter Plantningen **bør tilstræbes at frembringe Ved og ikke Frugt ved Beskæringen.**

Kurveform. Sædvanlig har det 2—3 aarige Træ fra Plante-skolen flere Topgrene, end der kan blive Plads til som fremtidige Hovedgrene; de overflødige skæres derfor bort, ligeledes alle de, der pege indad i Kronen eller have en rent fejl Retning. Man stræber efter, at de tilbageblevne Grene saa vidt muligt ere ligelig fordelte til alle Sider og med jevnt ens Afstand indbyrdes. Disse studses nu Aaret efter Plantningen tilbage over en udadvendende Knop, kortere eller længere efter Styrken, de kraftigste mest, de svageste mindst, gennemsnitlig til omtrent det halve af deres Længde. I Almindelighed kan Pæretræet beholde flere Knopper — altsaa længere Grene — end Æbletræet, fordi Pæretræets nederste Knopper ere mere villige til at udvikle sig end Æbletræets. Denne Tilbageskæring er altid nødvendig, dels for at tilvejebringe den fornødne Kraft og Stivhed i Grenene, dels for at faa de nederste Knopper til at udvikle sig. Safterne bevæge sig nemlig stærkere opad til de øverste Partier af Grenene og komme i højere Grad de der siddende Knopper til gode, end de lavere siddende; ved Indkortningen af Grenene fordeles de saa ligeligere, og der er større Sandsynlighed for at faa disse lavere siddende Knopper til at bryde og udvikle sig til Blomsterknopper eller Frugtgrene. Af den øverste Knop vil normalt udvikle sig en Forlængelse, der saa bliver næste Aars Ledegren, og de nærmest ved denne siddende ville saa give kortere eller længere Sidegrene. Truer et saadant Forlængelsesskud i Sommerens Løb med en for kraftig Vækst, kan man knibe Spidsen af det. Af de Sidegrene, der gerne komme frem af de øvre, for Saftløbet gunstigst siddende Øjne, kan man ved næste Vinterbeskæring tillægge een, hvis man synes, der er Plads til den, de andre skæres ned paa et Par Tommers Længde; ere de meget kraftige, da hellere helt ind til de smaa Ringe ved deres Grund. Efterhaanden som Træet begynder at bære, vil Væksten sætte sig noget, og da mindsker man med Skæringen, og er Formen godt fæstnet, tro vi, at Havejere i Almindelighed ville gøre bedst i at indskrænke Beskæringen til kun at borttage, hvad der hindrer Sol og Luft i at paavirke alle Træets Dele, eller hvad der vokser i fejl Retning. Dette gælder særligt for halvstammede Kronetræer; for Dværgtræer er Forholdet noget anderledes.

Pyramiden. Som Grundform for denne kan man betragte et ungt Grantræ, idet Stammen her forlænger sig til en Hoved- og Midtgren eller Akse, til hvilken saa Sidegrenene slutte sig. Disse skulle helst begynde temmelig nær ved Jorden, saa Stammen altsaa bliver meget kort. Ogsaa til denne Form bør Grunden være lagt i Plante-skolen, og efter Træernes Alder kan man købe dem med et eller flere Sæt Sidegrene. Det forudsættes, at det unge Træ har et kraftigt Topskud og et vist passende Antal — 4 eller 5 — ligelig og smukt fordelte Sidegrene. Aaret efter Plantningen studses disse over en udad eller nedad vendende Knop tilbage paa 6—8 Tommers Længde, de svageste og lavest siddende mindst. Topgrenen skæres ned paa omtrent $^1/_2$ Alen og over en Knop, der vender modsat den, over hvilken der er skaaret forrige Gang, ellers bliver Stammen ikke lige. Ved hvert Aars senere Beskæring lægges et nyt Sæt Grene til, og man søger at holde Formen vedlige ved at skære de nederste Grene mindst og de øverste mest; man regner, at Pyramidetræets største Tværmaal skal være

omtrent 1/3 af dets Højde. Man passer ikke at lade Træet gaa for rask til Vejrs for ikke at hemme de laveste, for Saftbevægelsen ugunstigst siddende Grene i deres Udvikling; er saadant en Gang sket, er Fejlen vanskelig at rette. Alle Sorter ere ikke lige villige til at danne smukke Pyramider; ved Hjælp af Stokke og Baand søger man at hjælpe herpaa og ved at give Ledegrenene Sidegrene at udfylde muligt opstaaede Huller. Pyramideformen er i vort Klima med Storm og Blæst lige meget at anbefale saa vel for Træer paa Pærerod som for Træer paa Kvæde.

Kirsebær- og Blommetræer lader man helst beholde deres naturlige Form og søger kun ved den mindst mulige Beskæring at holde Ligevægt i deres Vækst og Kronerne luftige.

Tildannelsen af Espaliertræer forbyder Pladsen os her at komme ind paa.

3. Ældre og gamle Træer. Har et Træ opnaaet den for det bestemte Form, maa denne søges holdt vedlige tilligemed dets Sundhed og Frugtbarhed. Det hænder undertiden, at ældre Træer ligesom standse i Væksten og kun sætte Frugtsporer uden at udvikle nye Trægrene. Gøres intet herved, vil Træet udtømme sine Kræfter, og dets Levetid forkortes. Det kan da være rigtigt at foretage en stærkere Tilbageskæring af Hovedgrenene og en Udtynding af Frugtgrenene, hvilket i Forbindelse med en rigelig Tilførsel af let optagelig Næring — flydende Gødning, Møddingvand osv. — i Almindelighed vil fremkalde en forøget Udvikling af gode Trægrene.

Gamle og forsømte Træer hjælpes ved at udlufte eller udtynde Kronerne, ved at fjerne alle udgaaede og raadne Grene og ved Gødningstilførsel. Forsømmes saadant, ville flere og flere af de nederste Grene dø bort, og Træets Endeligt være nær. En saadan Udpudsning foretages i Vintertiden, men kan ogsaa uden Skade ske om Sommeren, i Fald Træet ikke bærer Frugt; man ser da bedre, hvad der sidder i Vejen. Er Toppen meget affældig, men man dog nødig vil af med Træet, kan man forynge det ved at skære Kronen stærkt tilbage; Vandskud o: de gejle Skud, der ere saa tilbøjelige til at sætte ud paa Hovedgrenene og ellers ikke bør taales, vise saa nogenlunde, paa hvilke Steder der er en kraftigere Livsvirksomhed for Haanden. En saadan Foryngelse maa dog helst ske i Løbet af et Par Aar og ikke paa een Gang. Hvor man er nødsaget til at fjerne større Grene, undgaar man at lade et Stykke af Grenen (Stubben) blive siddende, men tager den bort lige ved dens Udspring. Stubben vil ellers raadne og forplante Raaddenskaben ind i det sunde Træ og derved ødelægge dette. De mange Huller, man ofte træffer i gamle Træer, hidrøre næsten altid herfra. For at undgaa, at den Gren, der skal tages bort, spalter ud eller ned ad Siden paa Træet, giver man den første et godt Snit neden fra og opad. Alle herved fremkomne Saar behandles som foran omtalt.

B. Beskæring, hvis Øjemed er Frembringelse af Frugt.

1. Sommerbeskæring. Alle halvstammede Kronetræer ere i mindre Grad Genstand for Sommerbeskæring end Pyramider, Espalier-

træer og andre „formede" Træer, lige meget om de vokse paa Vildling eller Dværgrod. Derfor indskrænkes den almindeligvis ogsaa til kun om Sommeren at borttage alle de Skud, som man kan skønne senere ville være overflødige, samt til at berøve en eller anden Gren, der vil vokse fra de andre, sin Spids.

Hos alle andre formede Træer gælder det om, at alle de Skud, der ikke skulle tjene til at fortsætte eller vedligeholde Formen, tages i Tjeneste for Frugtfrembringelsen. Erfaringen har viist, at man faar de bedst udviklede Frugter, naar de vokse saa nær Hovedsaftløbene i Hovedgrenene som muligt, derfor kommer det an paa der at søge frembragt Frugtknopper og korte Frugtgrene. Sporen og den almindelige Frugtgren ere af Naturen saadanne korte Frugtgrene, derfor beskæres de ikke. Den forlængede Frugtgren og andre Sidegrene trænge derimod til Beskæring for at faa de lavest siddende Knopper eller Øjne til at udvikle sig og ombannes til Frugtknopper og for i dette Øjemed at tvinge Safterne til at komme dem til gode i højere Grad, end det ellers vilde ske. Af den Grund studser man dem i Sommerens Løb for derved at standse Længdevæksten. Denne Studsning (Knibning) maa ske over en 5—6 vel udviklede Blade, medens Skuddet er blødt, og inden Øjnene i Bladhjørnerne endnu ere dannede, derved tvinges Safterne tilbage til de lavere siddende Øjne, og der vil medgaa en lidt længere Tid, inden de nye Øjne i Spidsen ere dannede og kunne bryde, hvilket ellers hos det øverste sker meget hurtigt, hvis man venter med Studsningen til efter Øjendannelsen. Bryde nye Skud frem, knibes de straks over et eller to Blade. De nedre Øjne paa en saadan kneben Gren ville ved denne Behandling ofte kunne udvikle sig til Blomsterknopper Aaret efter.

Efter Hofman (Bang)s Anvisning er med Held benyttet en anden herfra noget afvigende Fremgangsmaade. Naar Sommerskuddene ere henved en Fod lange, borttages i Forsommeren en Tredjedel af deres Længde; det øverste Øje bryder da, og naar samme Længde er naaet, skæres et Par Tommer lavere end første Gang, saa Skuddet beholder omtrent Halvdelen af sin oprindelige Længde.

2. Vinter- eller Foraarsbeskæring. Vi foretrække at skære alle de om Sommeren knebne Skud ned paa 2 eller 3 Knopper om Foraaret, de svagere voksende paa to, de stærkere voksende paa 3. Den øverste Knop vil da i Sommerens Løb give et nyt Forlængelsesskud, medens den nedenfor siddende Knop vil udvikle sig til en Blomsterknop. Kommer den ikke saa vidt det første Aar, skæres det Skud, den øverste Knop har gjort, næste Foraar ned paa de sovende d: meget svagt udviklede Knopper ved dets Grund, af hvilke der saa vil udvikle sig et svagt Skud til at trække Saft til Blomsterknoppen. Er denne derimod bleven blomsterdygtig allerede første Sommer, skæres lige ned over den om Foraaret. Er Træet kraftig voksende, bryde ofte bægge de øverste Knopper, og man maa da ved næste Foraarsbeskæring tage det øverste Skud rent bort lige over det nederste, og saa skære dette paa de sovende Knopper. Denne Foraarsbeskæring maa man ikke forhaste sig med, for at en Efterfrost ikke skal gøre Fortræd. — For øvrigt indtræder der saa mange herfra mere eller mindre afvigende Tilfælde under Beskæringen,

at kun længere Øvelse og tænksom Jagttagelse er i Stand til at finde det rette, og som det her vilde føre for vidt at komme ind paa.

De øverste Sommerskud paa sidste Aars Ledegrene vise ofte en meget stærk Vækst, og de ere derfor meget vanskelige at faa forandrede til korte Frugtgrene. Kunne de rent undværes, holde vi mest af ganske at fjerne dem, ellers indkortes de paa højest 1/2 Tommes Længde.

De korte Frugtgrene blive i Aarenes Løb ofte meget forgrenede og derved for tætte; de bør ved Foraarsbeskæringen udtyndes, saa der kun bliver 3—4 af de bedste Frugtknopper tilbage paa hver Gren.

Et meget frodigt voksende Træ er utilbøjeligt til at sætte Blomsterknopper; vise enkelte saadanne sig, lader man Træet beholde dem, selv om „Reglerne" derved overtrædes.

Til Beskæring kan henregnes Udtynding af de ansatte Frugter. En saadan Udtynding foretages, naar Frugten begynder at svulme o: naar den er godt saa stor som en Nød. Man beholder de heldigst siddende, men skal iøvrigt ikke ømme sig ved at tage for mange bort, desto smukkere og bedre blive de, der beholdes. For øvrigt er det at anbefale at foretage denne Udtynding ad forskellige Gange.

Til Slutning ville vi anbefale de Haveejere, der ikke have tilstrækkelig Indsigt eller Erfaring og Øvelse til at beskære deres Træer, hellere at skære for lidt end for meget, og staar den fornødne kyndige Hjælp ikke til Raadighed, da hellere at overlade Træerne til dem selv end lade den første den bedste Fusker mishandle og ødelægge dem.

Gundsømagle Skole, Jan. 1890.

C. Matthiesen

Drægtigheds-Kalender.

Drægtighedens Begyndelse.	Drægtighedens Ende.			
	Heste.	Koer.	Faar.	Svin.
	336 Dage.	281 Dage.	153 Dage.	113 Dage.
Januar 1....	Decbr. 2.	Oktbr. 8.	Juni 4.	April 23.
— 15....	» 16.	» 22.	» 18.	Mai 7.
— 30....	» 31.	Novbr. 5.	Juli 3.	» 21.
Februar 5....	Januar 6.	» 12.	» 9.	» 28.
— 15...	» 16.	» 22.	» 19.	Juni 7.
— 25....	» 26.	Decbr. 2.	» 29.	» 17.
Marts 1....	» 30.	» 6.	Auguſt 2.	» 21.
— 10....	Febr. 8.	» 15.	» 11.	» 30.
— 20....	» 18.	» 25.	» 21.	Juli 10.
April 1....	Marts 2.	Janr. 6.	Septbr. 2.	» 22.
— 10....	» 11.	» 15.	» 11.	» 31.
— 20....	» 21.	» 25.	» 21.	Auguſt 10.
Mai 1 ...	April 1.	Febr. 5.	Oktbr. 2.	» 21.
— 10....	» 10.	» 14.	» 11.	» 30.
— 20 ..	» 20.	» 24.	» 21.	Septbr. 9.
— 30....	» 30.	Marts 6.	» 31.	» 19.
Juni 10....	Mai 11.	» 17.	Novbr. 11.	» 30.
— 20....	» 21.	» 27.	» 21.	Oktbr. 10.
— 30....	» 31.	April 6	Decbr. 1.	» 20.
Juli 10....	Juni 10.	» 16.	» 11.	» 30.
— 20....	» 20.	» 26.	» 21.	Novbr. 9.
— 25....	» 25.	Mai 1.	» 26.	» 14.
Auguſt 1...	Juli 2.	» 8.	Janr. 1.	» 21.
— 10....	» 11.	» 17.	» 11.	» 30.
— 20...	» 21.	» 27.	» 21.	Decbr. 10.
— 25....	» 26.	Juni 1.	» 26.	» 15.
Septbr. 1....	Auguſt 2.	» 8.	Febr. 2.	» 22.
— 10....	» 11.	» 17.	» 11.	» 31.
— 20....	» 21.	» 27.	» 21	Janr. 10.
— 30....	» 31.	Juli 7.	Marts 3	» 20.
Oktober 1....	Septbr. 5.	» 12.	» 8.	» 25.
— 15....	» 15.	» 22.	» 18.	Febr. 4.
— 25....	» 25.	Auguſt 1.	» 28.	» 14.
Novbr. 1....	Oktbr. 2.	» 8.	April 4.	» 21.
— 10....	» 11.	» 17.	» 13.	Marts 2.
— 20....	» 21.	» 27.	» 23.	» 12.
— 30....	» 31.	Septbr. 6.	Mai 3.	» 22.
Decbr. 10....	Novbr. 10.	» 16.	» 13.	April 1.
— 20....	» 20.	» 26.	» 23.	» 11.
— 25....	» 25.	Oktbr. 1.	» 28.	» 16.
— 30....	» 30.	» 7.	Juni 2.	» 21.

Pris pr. Pd. Smør beregnet til Pris pr. Td.

Naar 1 Pd. koster	saa koster 1 Td.		Naar 1 Pd. koster	saa koster 1 Td		Naar 1 Pd. koster	saa koster 1 Td.	
Ø.	Kr.	Ø.	Ø.	Kr.	Ø.	Ø.	Kr.	Ø.
50	112	»	76	170	24	102	228	48
51	114	24	77	172	48	103	230	72
52	116	48	78	174	72	104	232	96
53	118	72	79	176	96	105	235	20
54	120	96	80	179	20	106	237	44
55	123	20	81	181	44	107	239	68
56	125	44	82	183	68	108	241	92
57	127	68	83	185	92	109	244	16
58	129	92	84	188	16	110	246	40
59	132	16	85	190	40	111	248	64
60	134	40	86	192	64	112	250	88
61	136	64	87	194	88	113	253	12
62	138	88	88	197	12	114	255	36
63	141	12	89	199	36	115	257	60
64	143	36	90	201	60	116	259	84
65	145	60	91	203	84	117	262	8
66	147	84	92	206	8	118	264	32
67	150	8	93	208	32	119	266	56
68	152	32	94	210	56	120	268	80
69	154	56	95	212	80	121	271	4
70	156	80	96	215	4	122	273	28
71	159	4	97	217	28	123	275	52
72	161	28	98	219	52	124	277	76
73	163	52	99	221	76	125	280	»
74	165	76	100	224	»	126	282	24
75	168	»	101	226	24	127	284	48

Erindrings-Kalender.

(De Dage, der skulle erindres, understreges.)

Januar.	Februar.	Marts.	April.	Maj.	Juni	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11
12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12
13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13
14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14
15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15
16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16
17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17
18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18
19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19
20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21
22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22
23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23
24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24
25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25
26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26
27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27
28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28
29		29	29	29	29	29	29	29	29	29	29
30		30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
31		31		31		31	31		31		31

Dato.	Maaned.	Til Notitser, Fødselsdage o. s. v.
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		
13.		
14.		
15.		
16.		
17.		
18.		
19.		
20.		
21.		
22.		
23.		
24.		
25.		
26.		
27.		
28.		
29.		
30.		
31.		

Dato.	Maaned.	Til Notitser, Fødselsdage o. s. v.
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		
13.		
14.		
15.		
16.		
17.		
18.		
19.		
20.		
21.		
22.		
23.		
24.		
25.		
26.		
27.		
28.		
29.		
30.		
31.		

Kunst for Folket.

Af et Foredrag for Arbejdere.

Af **Otto Borchsenius.**

Blandt de Samfundsspørgsmaal, der i de senere Aar med stigende Styrke er traadt i Forgrunden — hos os som i de fleste andre Lande — er ogsaa Spørgsmaalet om, paa hvilken Maade, ad hvilke Veje det vil være muligt at populariſere, folkeliggjøre, gjøre den store Almenhed delagtig i Kunst og Videnskab. Man har med Rette nedlagt en Indsigelse mod, at Kunst, Skuespilkunst ikke mindre end Digtekunst og bildende Kunst, kun skal være en Luxus for Samfundets øverste Tusender, Overklasserne, som man med et nyt Ord har kaldet dem. Naar vore frie, folkelige Tider har sat sig til Maal at skabe den størst

mulige Lykke for den størst mulige Mængde Mennesker, gaar disse Bestræbelser ikke blot ud paa at tilvejebringe de gunstigste sociale og økonomiske Livsbetingelser for Underklasserne; Haand i Haand med dette Arbejde maa gaa en Tro paa, at ogsaa Kunst og Videnskab er Livsværdier, hvis opdragende og forædlende Indflydelse ene ere i Stand til at højne et Folks Niveau. Allerede i Trediverne hævdede vor store Folkevækker Grundtvig, at til politisk Frihed og folkeligt Selvstyre hørte et oplyst Samfund, og fra den første Stund han selv tog Del i vor hjemlige Frihedsudvikling, stillede han ogsaa med sine Højskoler det folkelige Oplysningskrav til Borger og Bonde. Derfor sagde ligeledes en anden folkelig Sædemand, den norske Digter Henrik Wergeland, til Arbejderne, at „Bøgerne er den Stige, som gjør os til vore Overmænds Lige". Kundskab er Magt — ved Siden af, at den er Glæde, Sollyset over Livet og vor daglige Gjerning. Det er rigtigt, at „de, som sulter, er de første, der mister deres Frihed", og derfor skal der et socialt Grundlag til at bygge paa, men der gives ogsaa en aandelig Sult, som maa mættes, hvis et Folk vil være sin egen Lykkes Smed. Vi har ladet den patriarkalske Enevældes Dag bag os, da andre varetog vort baade legemlige og aandelige Tarv. Nu er vi ansvarlige for vor egen Udvikling Men med Rettigheder følger altid Pligter. Ogsaa politisk Selvstyre er „Frihed under Ansvar".

Det er derfor ikke nok, at Staten sørger for offenlige Biblioteker, or Læsestuer og alt sligt. Vi maa selv tage Del i det store Oplysningsværk. Derfor er det af kjøbenhavnske Arbejdere selv oprettede „Arbejdernes Læseselskab" med tilhørende Bogudlaan et saa glædeligt Tidens Tegn. Og det samme er Tilfældet med den Interesse, hvormed den frivillige Arbejderundervisning fra første Færd er omfattet af alle.

Et andet Udslag af denne Tidsstrømning er de nu i en Mængde Lande oprettede Folkebiblioteker, Biblioteker for de tusend Hjem, og hvad man nu paa hvert sit Sted kalder dem. Selvfølgelig er det ikke let her at trække Grænserne mellem den private Spekulation og det folkeoplysende Formaal, men det behøves foreløbig heller ikke. De billige Bøger kommer alle til Gode. Vore ypperste Digterværker foreligger allerede til Dels i Folkeudgaver til en Snes Øre eller saa for de enkelte Hæfter, og Selskaber til Folkeoplysnings Fremme sørger samtidig for populære Fremstillinger af historisk, naturvidenskabeligt og andet oplysende Indhold. Det er en samlet Bevægelse over hele Linjen, hvis Følger og Frugter endnu næppe fuldt overses. Det er allerede en Kjendsgjerning, at et hidtil ukjendt Marked har aabnet sig samtidig med den voxende Læselyst og Læsetrang. De Par tusend Exemplarer, hvori en dansk Bog tidligere trykkes, maa mange Gange fordobles, saa snart Efterspørgselen ikke længer finder Sted fra Overklassen alene. Videnskab og Digtekunst gaar Tider i Møde, hvor de fra at være den omtalte Luxus for Samfundets øverste saa Tusender bliver alment Eje. Og endnu er Staten saa godt som ikke traadt understøttende til her. Det aarlige Tilskud, som et og andet Selskab, en eller anden Videnskabsmand eller Digter oppebærer, er — skjønt forholdsvis stort for Danmarks Vedkommende, f. Ex. i Sammenligning med Skik og Brug i Norge og Sverige — dog forsvindende i Forhold til Statens øvrige Budget. Kommende Tider vil utvivlsomt her gjøre ganske andre Krav gjældende.

Allerede nu har man rejst Spørgsmaal om Statens Pligt til selv at optræde som udgiver af Folkebøger, baade Skolebøger og Digterværker. Vi skal nævne et Exempel. H. C. Andersens Æventyr, foreligger kun i i en samlet Udgave. Hvad var naturligere, end at vor Literatur ejede et halvt Hundred af de bedste Æventyr, der kunde sælges for en Snes Øre og saaledes komme saa godt som ethvert, dansk Barn i Hænde under dets Opvæxt? Men Forlæggeren vil ikke udstykke sin Ejendom. Vil Staten da tage sig Ret til ogsaa at expropriere en Digters Værker, ligesom et Jordstykke, i Almenhedens Interesse? Og af den Slags Fremtidsspørgsmaal kunde mange flere nævnes.

Foreløbig gjør den private Spekulation derfor ingen Skade. Den har f. Ex. i Norge drevet det til, at en Forlægger af et Folkebibliothek lader en Vogn om Sommeren kjøre fra Bygd til Bygd, fra Gaard til Gaard, fra Dør til Dør. Fremtiden vil ogsaa herhjemme vide at skabe nye og bedre Former for al Bog-Kolportage.

Og læg saa hertil de ogsaa i vore Dage rejste Krav om Billeder af kunstnerisk Værd til Folkeskolerne. Ufjendte Fremtidsperspektiver aabner sig ligeledes her.

Mærkeligt nok er det forøvrigt særligt med Hensyn til den bildende Kunst, at Staten hidtil har anerkjendt sin Pligt overfor Almenhedens Oplysning. En Række Museer med rige Skatte af Billedhuggerarbejder, Malerier og Kobberstik er til visse Tider gratis aabne for alle, og hertil slutter sig vore andre navnkundige Samlinger, som Oldnordisk Museum, Folkemuseet, det ethnografiske Museum o. s. fr. Selv rundt om i de større Provinsbyer aabnes nu lignende, til Dels værdifulde Samlinger. Nu har vi vel alle nok stundom læst i Aviserne, hvorlunde det kun er Soldater og Tjenestepiger, Bønder og Børn, der søger disse Kunstens Sale, men i den blaserede Føljetonists Skildring ligger dog en til Dels berettiget Anke skjult, et Vink, et Fingerpeg om, at man mulig har grebet Oplysningsarbejdet an fra den fejle Ende.

Man skulde ikke have begyndt med at give Almenheden fri Adgang til den bildende Kunst. Der er en anden Kunst med større, umiddelbar gribende og fængende Evne — Skuespilkunsten.

Og med al Respekt for baade oldnordisk og ethnografisk Museum turde det være nok saa opdragende for Folket gratis at faa Adgang til Holberg og Oehlenschlæger, til Heiberg og Hostrup, til Mozart og Weyse o. s. fr. Særlig hvad vor første Scene, det saakaldte kgl. Theater, angaar, er og bliver det en Modsigelse, at det statsunderstøttede Nationaltheater — der tilmed endnu har Eneret til at opføre en c. hundrede af vore ypperste originale Skuespil — paa Grund af de høje Adgangspriser saa at sige er lukket for Folket, for de brede, ubemidlede Lag. Forholdet burde jo være saa, at det Theater, der ejer den egentlige nationale Literatur, det vil altsaa sige den mest forædlende og opdragende Literatur, burde være saa let tilgængeligt som muligt for den størst mulige Mængde. Idealet vilde være mange billige og hyppige gratis Forestillinger, og der er heller næppe nogen Tvivl om, at en senere Tid vil finde det lige saa naturligt — eller rettere endnu naturligere — at Staten bidrager hertil paa samme Vis, som der nu sørges for gratis at aabne Museer og meget lignende. Begyndelsen til et saadant virkeligt Folkeskuespilhus kunde ske med i det kgl. Theater at op-

rette et stort, billigt Parterre og nedsatte Priserne for de tre øverste Etager. Til Gjengjæld kunde man maaske gjøre første Parket og Balkonen dygtig dyre. Som Forholdene nu er, svarer som sagt Nationaltheatret lidet til sit Navn, og vor første Scenes Kunst og Repertoire, det vil sige den danske klassiske Literatur, er endnu den Dag i Dag Luxus for de faa.

Naar det imidlertid i Princippet er anerkjendt, at ogsaa Theatret kan blive og bør være en Statssag, er det ogsaa kun et Tidsspørgsmaal, naar man finder en Maade at løse denne Opgave paa. Fremtiden vil bøje sig tilbage mod sit Udspring, da den fri athenienſiske Borger endogsaa fik sin Dagløn godtgjort, naar han gik i Theatret, og da selv den romerske Pøbel raabte paa Skuespil næst efter Brød. Men andre Tider kræver andre Former. De moderne Cirkuslege i Skikkelse af Beriderforestillinger og Variètèforlystelser vil næppe blive understøttede af Staten. Det er snarere muligt, at Staten vil se med mindre og mindre gunstige Øjne paa al den Slags Gjøgl. Offenlig Musik, som nu kun med saa karrig Haand tilmaales os, vil en Gang tage Konkurrencen op med baade Cirkus og Sangerindeknejper, og de private Arbejderkoncerter og lignende Foretagender vil række Statens Bestræbelser en støttende Haand. Og saa kommer en Dag Turen ogsaa til det kgl. Theater. Det hedder sig, at Theaterchefen allerede i Aar havde ønsket — i Lighed med, hvad der ofte er sket i Frankrig paa Republikens store Festdage og nu finder Sted baade i Tyskland og Sverige — at give nogle gratis Søndags Formiddags-Forestillinger, men at Helligdagsloven lagde Hindringer i Vejen for det smukke Forsæt.

Et af de sidste Vidnesbyrd om saadanne Folkeforestillingers Magt over Tilskuerne kan hentes fra Norge. Den bekjendte svenske Skuespiller og Theaterdirektør August Lindberg, der ogsaa oftere er optraadt som Gjæst paa vore kjøbenhavnske Scener, gav under et Ophold i Kristiania sidste Efteraar med sit Selskab nogle billige Folkeforestillinger for det derværende Arbejdersamfund. De norske Blade gav en talende Skildring af Husets Stemning. Der var en Andagt som i en Kirke. Mange af Tilskuerne havde aldrig set et Skuespil før. Alle Pladser i Theatret var lige gode, akkurat ligesom i Kirkerne, efter at de betalte Pulpiturer og Stole er ophævede. Den halve Krone, som Billetten kostede, var overkommelig for de allersleste. Og fra dette ikke theatervante og heller ikke blaserte, fra dette forventningsfulde Publikum bredte Stemningen sig elektriserende op paa Scenen til de spillende. Da Lindberg efter Tæppets Fald kom frem, for fra Scenen at takke Arbejderne for deres Hyldest, udtalte han derfor, at den usædvanlige, næsten højtidelige Stemning, der den hele Aften havde været over Tilskuerne, var for ham en Lære og et Vidnesbyrd om, at hvis den henſygnende ſceniſke Kunst atter skal vinde nye Kræfter, saa maa den samle omkring sig et Publikum, der ligesom disse Arbejdere „har bevaret Hjærte i Brystet og ejer noget af Barnesindet tilbage". Naar saaledes — sluttede han — en Skare Arbejdere lægger deres Arbejdsdragt af sig og indfinder sig med Søndagssind i Hjærtet i en Theatersal, for dèr at søge en ædel og opløftende Fornøjelse, saa gryr en ny Dag for Kunsten. Her var man inde paa den rette Vej. Det givne Exempel skulde mane til Efterfølgelse.

Den norske Presse førte ogsaa Spørgsmaalet videre ud Man er

i Kristiania i Færd med at skulle bygge et nyt Nationaltheater, og den Tanke laa da nær at rejse en Diskussion om, hvor vidt der i de omtalte Folkeforestillinger ikke var givet nyttige og frugtbringende Vink for Fremtiden. I Norge — hed det — har man gjort et heldigt Forsøg paa at demokratisere Jærnbanerne. Der findes ikke mere end to Klasser i Togene, og den billigste Klasse bliver stedse bedre og bedre og vil sikkert en Gang helt opsluge den fornemmere og dyrere. Man sparer Materiel ved kun at have én Togklasse, og Folk kan rejse billigere og hyppigere. Hvad om man nu greb denne Tidens Tanke og ligeledes demokratiserede Theatret? Kristiania har intet Rigmandsaristokrati, der kan holde et Theater oppe. Hvad skal Byen derfor med disse kostbare Tilskuerpladser, som hver anden Aften staar halvtomme? Er der ingen Arkitekt, som kan gjøre i en Theaterbygning hvad Ingeniørerne har gjort ved Jærnbanevaggonerne? Der er et lille, blaseret Publikum, som vil pirres; der er et stort arbejdskraftigt Publikum, som vil lære og opdrages Der kan næppe være Tale om nogen Stats- eller Kommune-Understøttelse til den sceniske Kunst i Kristiania, før Theatret ordnes saaledes, at det bliver et Tilflugtssted for alle, i Stedet for som nu at være styret af og priviligeret for nogle faa.

Saa vidt den norske Presses Indlæg mod, at Skuespilkunsten fremdeles kun skal være Luxus for Overklassen. Vi har sikkert alle meget at lære af disse Udtalelser. Der er her et Fremtidsmaal at styre efter. Først den Dag, da Nationaltheatret og Folket finder hinanden, ophører ogsaa herhjemme den sceniske Kunst at være en enkelt Samfundsklasses Luxus. Det bliver tillige i bedste og dybeste Forstand en national Bevægelse. Et folkeligt Repertoire kan i det store og væsenlige kun dannes af vor egen Literatur. Og ligesom efter det kjendte Ord det bedste ikke er for godt til Folket, saaledes er ogsaa det bedste og mest ægte i en Literatur næsten altid tilgængeligt for baade dannede og udannede. Den store Kunst taler til alle. Og i sit rige nationale Repertoire ejer det kgl. Theater netop de Skatte, som vi alle maa ønske, at den store Mængde kunde faa Lod og Del i, fordi de særlig indeholder den Aandsføde, der har den folkeopdragende Magt. Den Tid vil derfor komme, da vort Nationaltheater fuldt ud bliver sig sin Opgave bevidst som et af de vigtigste Led i det store almene Folkeoplysningsarbejde. Læg da kun opmærksomt Øret til, hver Gang der tales om det kgl. Theaters „klassiske Forestillinger for Arbejdere". I disse Ord gror en Fremtid.

Billige Bøger, billige Skuespil, en billig Dagspresse — men helst en af mere folkeoplysende Art end de store Byers moderne Skillingsblade med Skandaler og Forbrydelser — alt dette svarer til Tidens øvrige demokratiske Strømninger. Der er her kun forsøgt nogle Antydninger, og mange andre Spørgsmaal kunde med Lethed være tagne med. Fremtiden vil desuden stille nye Krav, som vi nu knap kan ane. Et Spørgsmaal skal skal kun her lige berøres. Vor Hovedstad, saa stor i Forhold til Landet, men utvivlsomt ikke for stor, naar Hensyn tages til vort ringe geografiske Omraade, har altid øvet en midtpunktdragende Magt over det hele Land. Det meste af, hvad vort Folk ejer af kunstnerisk Værd og videnskabelig Betydning, er samlet i Kjøbenhavn. Intet Under derfor, at Spørgsmaalet om en mulig Decentralisation ogsaa ofte er rejst hos os. Et Par større Provinsbyer har, som ovenfor nævnet, grundlagt sine egne

Museer, og lige til den sceniske Kunst har man syslet med Tanken om, at det kgl. Theaters Skuespillere skulde ofre lidt af deres rigelige tre Maaneders Sommerferie, for at give Forestillinger i de andre Landsdele, men det er en Selvfølge, at ethvert saadant Forsøg vilde støde paa mange praktiske Vanskeligheder. Om paatænkte eller foreslaaede Flytninger af videnskabelige Anstalter, Skoler og Arkiver skal her ikke tales. Og naar de større Provinsbyer har stillet deres Fordringer til Hovedstaden, vil igjen det egentlige Land komme med sine Krav til Byerne. Fremtiden maa løse ogsaa disse Opgaver.

Der var en Tid — og Gjengangere fra den kan stundom endnu spøge iblandt os — da Aandshovmod og Genidyrkelse trivedes rundt om, og det store Menneske priste sig selv som Kulturens Kilde og Maal i Stedet for at sætte sin Storhed i at være det store Middel til at skabe saa megen Lykke som muligt for saa mange andre som muligt. Men i Modsætning til denne Selvforgudelse fremviser vore Dage en lang Række ædle Aander, der gaar i Spidsen for ethvert godt Demokratiserings-Arbejde. Et eneste Exempel til Slutning maa være nok. I et Digt om et Besøg i en Porcellænsfabrik skildrer den udmærkede svenske Lyriker Carl Snoilsky, hvorledes han med Fryd følger de travle Hænder, netop under deres Arbejde paa det daglige Livs mange Haande Nyttegjenstande. Digteren kræver Respekt for alle disse simple Ting, der vandrer rundt til Arbejderen og Bonden, og Kanden eller Fadet paa Fattigmands Bord er ham mere værd end Kongetaflets rige Vase:

Jeg paa unyttig Pynt har set mig mæt,
dets tomme Pragt undværer Folket let;
men Held den Haand, der skaber tyst for dem,
de arbejdstrætte i de lave Hjem.

Og ligesom Arbejderen giver det daglige Husgeraad den ædle Form og derved lader Kunsten træde over selv den fattigste Tærskel, saaledes ønsker Digteren ogsaa at kunne skrive en Sang, der slog Bro mellem Kunsten og Folket. Han slutter med disse Vers:

O, den, som kunde give Digtet saa
den simple Form, som Tusender forstaa,
den Form, der rummer kraftigt dagligt Brød
og kjender Overflod saa lidt som Nød.

O tænk at skabe i en salig Stund
det Bæger, som kan naa til hver Mands Mund,
øst fuldt fra Tidens dybe Brønd en Gang
for Tusender, der tørster efter Sang.

Stamherrens Trolovelsesfest.

En Fortælling af **Carit Etlar.**

Med Illustrationer af Axel Thiefs.

Det var just ikke fra nogen stor eller bekjendt Familie, han nedstammede. Faderen var en Preusser, hed Pondenborg og havde tjent mange Penge ved Kreaturhandel. Da han blev kjed af denne Beskæftigelse, kjøbte han sig et Gods i Vierreherred, lidt sønden for Horsens, solgte Skove, Bøndergaarde og Kirketiende fra og blev udnævnt til Etatsraad eller noget lignende, Ingen kunde forklare hvorfor, men det vedkom heller ikke Offentligheden, Titlen tilhørte de skjulte Fortjenester, som Hr. Podenborg havde tilfælles med saa mange Andre. Manden selv fandt derefter, at Titlen medførte den Forpligtelse, at kjøre med Blinker paa Hestene og vise sig med Firspænd naar han tog til Byen i Terminstiden, eller naar han kjørte til Kirke paa de store Festdage. Saa giftede han sig med en adelig Dame, hvis Skjønhed Aar og Lediggang havde berøvet de første, friske Blomster. — Ægteparret fik en Søn, en eneste, som i Daaben blev kaldet Kasper. Det er om ham, der skal fortælles.

Kasper blev forkjælet af sine Forældre, de ansaa ham for et Underværk, skjøndt han i ydre og indre Begavelse lod noget tilbage at ønske. Etatsraadinde Pondenborg fandt, at der burde tages Huslærer til Drengen og en saadan blev skaffet tilveie, men lille Kasper holdt ikke af at lære noget, han foretrak at jage omkring med Bønderdrengene, græd og sparkede, naar Læreren kaldte ham ind til Bogen, eller han gjemte sig oppe paa Høslofterne naar Undervisningstimen kom. Etatsraadinden smilede godmodig, da Læreren vovede at beklage sig. „Kasper er et svageligt Barn," ytrede hun. „De maa bære lidt over med ham, han er jo forresten ypperlig begavet, De skal se, det kommer altsammen af sig selv og De vil faa megen Fornøjelse af deres unge Elev.

„Det siger jeg ogsaa," tilføiede Pondenborg. „Jeg veed ikke hvad den Masse af Lærdom skal til, alle mine Kundskaber stamme fra min Søster, Degnekonen, hun lærte mig at læse og tælle sammen til de satte mig op over Hesteryggen, mere havde jeg ikke nødig, dermed er det ogsaa gaaet mig ret godt til Dato."

Aaret efter fik Læreren Afsked, hans Eftermand gik det ikke bedre, og Kasper kunde fra nu af følge sit Hjertes Tilbøielighed og gjøre, hvad der behagede ham. Han drev omkring i Landsbyen med Bønderbørnene, stenede Enderne nede i Dammen, eller fulgte med Folkene eller Forvalteren i Marken, optog Manerer og Talemaader, som Hendes Naade just ikke syntes rigtig om, skjøndt hun paa samme Tid lo ad dem.

Drengen vedblev at være sine Forældres Stolthed og Glæde.

„Jeg veed ikke, hvorledes det har sig med andre Børn," bemærkede Etatsraaden. „Deres Forældre maa bestandig gaa og hegle og korrere dem, vor Kasper er der aldrig noget at udsætte paa, han viser sig, som Vorherre har skabt ham, og volder os hver Dag større Plaseer. Du tier. — Finder Du ikke det Samme?"

„Aa jo!" svarede den naadige Frue, „men en stor Feil har han dog, den søde Dreng! Har Du ikke lagt Mærke til, at han stammer? Han maa gjentage hvert Ord to, tre Gange, før han faar det frem, og kan gjøre sig forstaaelig."

„Hvad siger det, min Putte? Jeg stammede ogsaa som en kleiner Jung, det kom af, at jeg var en intelligenter Person, der overveiede Ordene og tænkte før jeg talede. Det gik over med Alderen."

„At tænke?"

„Ach nein, at stamme."

Efter denne beroligende Erklæring stoppede Etatsraad Pondenborg sig en ny Pibe og satte sig ud under Solseilet paa Altanen, hvor han pleiede at tilbringe Eftermiddagen, halvt sovende, halvt drømmende, men bestandig smilende og tilfreds med sig selv.

En Dag kom Kasper skrigende ind i Stuen til sine Forældre. Hans Næse var blodig, Trøien hang i Pjalter ned ad Ryggen paa ham.

„Der er sket en U—U—Ulykke!" raabte han, „en

stor Ulykke i hele Familien. De har mørbanket mig lige oppe fra Birkevejen til jeg slap her ind i Gaarden."

„Hvem har banket Dig, hvem har vovet det? mit søde Barn?" spurgte Fruen deltagende.

„Skoledrengene! mest dog Mads Studses, han blev ved at ki—kile paa, hver Gang de Andre holdt op," svarede Kasper, idet han saa sig i Speilet og malede Blodet omkring paa begge Kinder for at vække større Medlidenhed.

„Slog Du da ikke igjen?" spurgte Pondenborg.

„Vist gjorde jeg, Nogle af dem ligge nok døde eller lemlæstede ude paa Vejen, men hvad skulde det forslaa? Der var i det allermindste et Par hu—hundrede Stykker imod mig. Tilsidst kom den lange Jes Bødkers og spændte Been, ham kunde jeg ikke modstaa."

„Hvorover bleve I saa uenige?" spurgte den ømme Moder, medens hun vædede Sønnens ruinerede Ansigt med Kølnervand.

„Hvorover! — hvorover! — sikken et Spørgsmaal. — U—Ulykken begyndte med at de spyttede og vrængede Mund, men det lo jeg kun af og vrængede igjen, begribeligvis! saa begyndte de allesammen at synge: Ka—Ka— det skulde betyde Kasper og at jeg ikke kunde sige mit eget Navn, uden at stamme. Det forstod jeg godt. Da jeg saa slog fra mig med Ridepisken, var det, at Jens Bødker kilede paa med begge sine Træsko i Hænderne, og verfede mig om paa Veien. De Andre toge begge Sporer af mine Hæle og spændte dem fast paa Albulerne, de sidde der endnu, se blot! Hjælp mig at spænde dem af, — spænd dem af!" gjentog han rasende og stampede i Gulvet. „Hvor tidt skal jeg sige det?"

Etatsraaden lagde sin Pibe og hjalp Sønnen, som imidlertid vedblev: „Da de saa vare kjede af deres Ka—Ka, fulgte de mig ned ad Gaden og gav sig til at raabe: Der gaar Stamherren, Stamherren! — Hvad synes I? — Jeg har ikke liidt saa stor en Tort i mine Levedage. De staa her udenfor Porten endnu. Kan I høre, hvor de A—A—Asener raabe?"

Efter denne Sorgens Dag hed Kasper bestandig Stamherren. Han maatte finde sig deri og syntes tilsidst endog, at der var noget behageligt og vellydende i Tilnavnet, i det mindste lod det sig nu ikke forandre.

Det kostede megen Umage og Anstrængelse at faa

den unge Herre konfirmeret, al Lærdom var ham nu engang imod og det blev ikke bedre med Aarene. Saa tog han ud paa forskjellige store Gaarde for at gjøre sig bekjendt med Landvæsenet, vendte hjem igjen og blev sat paa en rig Gaard, indtil han holdt sig overbeviist om, at han var inde i Alt og forstod hvad der udfordredes af en dygtig Landmand. Nogle Aar efter døde begge hans Forældre og Kasper var nu, som eneste Arving, Herre over et stort og vidtløftigt Gods, det han selv paatog sig at bestyre.

Han var voxet op til en høist indtagende Person: Et kuglerundt Hoved, der sad indeklemt mellem to brede Skuldre, tykke, røde, fregnede Kinder, sparsomt lysegult Haar, hvortil et kulsort sværtet Overskæg maaske virkede noget afstikkende og lidt grelt, men han vilde nu have det saaledes og det bødede i al Fald paa en ualmindelig tyklæbet, stor Mund og to Rækker lysebrune Tænder. Vist er det, at alle Egnens Bønderpiger nærede en levende Interesse for ham og han delte deres Sympathi. „Der er mere Kjerne i dem end i de fornemme Damer," paastod han.

Efter nogle Aars Forløb blev Kasper kjed af selv at bestyre sin Gaard. Det var saa trættende og ensformigt at holde Regnskab og tælle alle de Talrækker sammen. Han forpagtede Jord og Mark til en ung, strøbsom Mand: Poul Munk, og tilbragte nu Tiden med at tage ind til de nærmeste Byer, spille Billard paa Kaffeerne eller med at gaa paa Jagt inde mellem Lyngbankerne.

I de første Aar var Stamherren meget tilfreds med sin nye Forpagter, især med Avlsforvalteren, Trane, som Munk havde bragt med sig. Hver Helligdag spiste de tre Herrer sammen oppe paa Hovedgaarden, tilbragte derefter Tiden med at spille Kort, som Kasper var lidenskabelig hengiven til. Salen gjenlød af deres Spøg og Latter, men det var ogsaa umuligt at holde sig ligegyldig over for alle de Løjer og Indfald, Trane var Mester for.

Desværre varede det gode Forhold ikke længe. Ved en Skiveskydning i den nærmeste By, var Kasper Pondenborg saa uheldig at blive den daarligste af alle Skytter. Ingen af hans Kugler ramte Skiven og det at skyde godt var dog netop en af de Færdigheder, Stamherren satte størst Pris paa. Poul Munk tog derimod ikke blot tre af de største Præmier hjem, men der var endog

Nogle som paastode, at han havde spottet over Pondenborgs Uheld.

„Han sa'e, Du lukkede begge Øine, naar Skuddet gik af, saa Du var nødt til at skyde om Hjørnet," fortalte en Kammerat til Kasper paa Hjemvejen fra Skydepladsen.

Efter den Dag drog Stamherren sig tilbage i sin krænkede Værdighed, Forpagter og Forvalter kom ikke oftere til Middag op paa Gaarden. Det blev imidlertid ikke derved, den ulmende Glød blussede efterhaanden op i lyse Flammer.

En Dag, da Trane gik over Gaarden, kom Pondenborg farende ud imod ham. „Hør De, Tra—Tra—Trane, eller hvad det er De hedder, vil De hilse Forpagteren og sige ham, at han gjør bedst i at holde sine Grise hos sig selv. De komme hver Dag herind i min Gaard og rode Brostenene op. Jeg har ladet dem jage ud vel en halv Snes Gange, næste Gang jeg seer det forsultne Pak herinde, skyder jeg dem min Sjæl en Kugle for Panden. — Nu veed De det!"

Trane lyttede til med Huen i Haanden, bukkede ærbødigt og gik sin Vej. Der var et forunderligt spottende Smil udbredt over hans Ansigt, som Godsherren ikke vidste at tyde.

Næste Dag stod Kasper ved Vinduet og passede paa. Der kom fire store Grise, nok saa familiære og freidige, gryntende ind i Gaarden. Efter at have spadseret lidt om, udsøgte de en sollys Plads og lagde sig med en velbehagelig Snøften til at drømme nedenfor Hovedtrappen. Pondenborg var rasende, saa aabenbart havde endnu Ingen vovet at trodse ham, som disse fire Grise. Han tog en Rytterpistol under hver Arm, gik ned i Gaarden og affyrede Pistolerne paa to af de nærmeste Syndere. Denne Gang skød han ikke omkring Hjørnet, begge Ofre for hans retfærdige Harme vare kun i to Skridts Afstand fra ham, og laa nu i de sidste Krampetrækninger. Skuddene havde lokket Piger og Karle frem i Gaarden og ude ved Portlaagen stod Trane og saae til med det samme uforklarlige Smil, som forleden.

„Nu kan Hr. Trane gaa over til Forpagteren og sige, han skal komme og hente sine Grise hjem," raabte Kasper triumferende.

„Det skal ske, som Naadigherren befaler," svarede

Forvalteren. „Men var det ikke bedst, vi saae efter, om det ogsaa virkelig er Poul Munks Grise, før jeg gaaer med det sørgelige Dødsens Budskab.“

I det Samme kom Røgteren raabende ude fra Baggaarden: „Det er Vorherre Død, Husbonds egne Grise, De her har skudt. Der er reven et stort Hul i Plankeværket, ind til Stien, gjennem det ere de spadserede deres Vei, smaa og store, der er ikke bleven en Tryne tilbage. Hvordan det er gaaet til, kan jeg ikke begribe.“

Sagen forholdt sig nøiagtig, som Røgteren meldte. Ingen begreb, hvem der havde gjort det store Hul i Plankeværket, En undtagen, og han stod henne ved Porten med Huen i Haanden, smilede livsaligt til de Andres Formodninger uden selv at mæle et Ord.

Kasper indsaae at han havde Uret, derfor hadede han altsaa fra nu af Forpagteren mere end nogensinde før.

Nede i Landsbyen laa Posthuset, betegnet med et Skilt, hvorpaa Kong Frederik den Sjettes Navnetræk var malet over et stort Valdhorn. Postmester Hain havde tidligere været Søofficeer, og mistet sin venstre Arm i Slaget paa Rheden 1801. Hans Haar var graat, hans Ansigts Udtryk barskt, eller maaske rettere sagt, sørgmodigt og tydede paa gjennemlevede Prøvelser.

En Efteraarsaften sad han ude i sin Have, beskæftiget med at gjennemsee en Bunke Papirer, der lod til at fremkalde et høist utilfredsstillende Resultat.

Poul Munk kom hen til ham og satte sig paa Bænken ved hans Side.

„Det er heldigt, at jeg træffer Dem alene,“ sagde Poul. „Jeg har en alvorlig Sag at tale med Dem om.“

„Jeg kan sige det Samme til Dem, Poul Munk, og siden jeg er den Ældste af os To, er det bedst, at jeg begynder. — Junker Pondenborg har været hernede i Gaar Aftes og friet til min Datter.“

Et Udtryk af dyb og levende Smerte gled over Pouls Ansigt. Han tav nogle Øieblikke, før han med en lav og skjælvende Stemme udbrød:

„Har han det? — Maa jeg vide, hvad De svarede?“

„Jeg sagde Ja.“

„De sagde Ja, — Gud hjælpe mig! — lille Ellen forlovet og med ham! — Ja, saa har jeg ikke mere at tale om. — Farvel, Hr. Kaptain.“

„Jo, der er lidt endnu at tale om, — der er meget, Poul. Flyt Dem nærmere herhen, min kjære, kjære Ven! — Jeg vil skrifte for Dem, hvad jeg aldrig har betroet nogen Anden. — Vi To har nu kjendt hinanden i fire Aar og jeg er kommen til at holde meget af Dem, — ja, De ved det nok selv, jeg anser Dem for en rigtig brav og retsindig Mand. Gud er mit Vidne til, at jeg langt heller saae Ellens Fremtid sikret, som Deres Hustru, end hos ham deroppe."

„Hvorfor har De da sagt Ja til ham?" spurgte Poul heftig.

„Hvorfor! — hvorfor! — det kniber at faa Ordene frem, men det maa siges. At De aldrig vil røbe en Stavelse af det jeg her betroer Dem, behøver jeg ikke at forlange. — Jeg kom hertil som en fattig Mand. Embedet er for lille til at føde mig, jeg sad desuden i en stor Vexelgjæld hos Agerkarlene i Kjøbenhavn medens jeg laa derovre og søgte og ventede paa Ansættelse. Saa kom min salig Hustrues Sygdom, og Gjælden steg for hvert Aar, — tilsidst — ja tilsidst — jeg havde Kassen, jeg forgreb mig paa betroede Penge, — Pondenborg hjalp mig, laante mig tolvhundrede Bankdaler, dermed var jeg reddet. — Det var den Gang. — Nu sidder jeg galt i det igjen, der gaaer ikke en Postdag, uden at de sende mig Rykkerbreve fra Øst og Vest. Igaar fik jeg Brev fra Kjøbenhavn, Departementschefen i Finantsministeriet kommer herover i næste Uge for at revidere Kassen. Der mangler atter Penge, jeg seer ingen Mulighed i at frelse mig. Saa viser han — Stamherren sig, just som Nøden er størst, og beder om Ellen. Jeg vidste, at De holdt af hende, Poul, og hun af Dem igjen. I to Børn skjulte jeres Hemmelighed saa slet, at Enhver, som saae Jer sammen, kunde ane den. — De har Gjæld, sagde Pondenborg til mig, den betaler jeg, saa søger De deres Afsked, opgiver det dumme Embede og flytter op paa Gaarden til os. Poul Munk holder ogsaa af Ellen, jeg veed det, men hvad skal det blive til? Kan han føde en Kone, kan han hjælpe Dem? Han skylder mig endnu Forpagtningsafgift for de to sidste to Kvartaler. Gud veed, naar jeg faaer dem. — — Hvad skulde jeg gjøre, Poul? skyde mig en Kugle for Panden? — der var et Øieblik, da jeg tænkte paa det, men vilde jeg ikke derfor

ligefuldt gaa bort som en Kjæltring, vilde det frelse mit Barn? — Svar mig."

Poul svarede ikke. Han havde lagt Hovedet paa sine Hænder, bøjet sig ned over Bordet og græd som et Barn. Pludselig rejste han sig. „Der kommer Ellen," sagde han. „Gud hjælpe Dem og mig. Vi ere begge To ilde farne."

Nede i Gangen kom en ung Pige gaaende op mod Lysthuset, indhyllet i et stort, uldent Tørklæde, der skjulte en Deel af et blegt og sørgmodigt, men nydeligt Ansigt. Poul hilste og vilde gaa. Ellen traadte iveien for ham.

„Bliv lidt, jeg saae Dig sidde og tale med Fader. Han har altsaa sagt Dig Alt?"

„Ak Ellen! hvad er der dog skeet? — Hvad har Du gjort mod mig?" svarede Poul med en Stemme, der skælvede af Graad.

„Jeg har handlet, som jeg burde," svarede hun og hævede sit Hoved.

„Det har Du vel, men tænkte Du slet ikke paa mig?"

„Det gjorde jeg, Poul. Jeg tænkte, at hvis Du havde været i mit Sted, vilde Du have handlet ligesom jeg."

„Du sagde, Du holdt af mig, jeg troede saa vist derpaa, jeg var saa sjælelykkelig derover. Hvad har jeg nu tilbage?"

„Det Samme som jeg. Jeg holdt af Dig, det oeed Du, jeg holder af Dig endnu, det bliver aldrig anderledes. Der er Noget, som vil briste her indeni mig, det er allerede bristet, men jeg er dog glad og laa og takkede Gud inat, fordi han lod mig blive et Redskab til at frelse min Fader."

„Jeg er fortabt," hviskede Poul.

„Aa nei, endnu ikke," ytrede en livlig Stemme bag Lysthuset, og Forvalter Tranes fede Ansigt kom tilsyne med et Udtryk saa smilende og tilfreds, som om alt hvad her blev forhandlet kun var Spøg og Løier. „Jeg vil dog se, før jeg tror det, om to Mænd, som Poul og jeg ikke skulde magte saadan En, som vor Stamherre, til Trods for alle de Midler og store Evner, Vorherre har begavet ham med."

„Hvad vil De og hvad bestiller De her?" spurgte Postmesteren heftig.

„Jeg lurer og lytter," svarede Trane frimodig.

„Det gjør jeg altid, naar jeg tror, der er noget iveien med Poul. Han gaar idag deroppe, den Tykfak, Stamherren, og fortæller Gud og Hvermand, hvad der er fket mellem ham og Frøken Ellen. Han pakker Champagneflasker sammen, for at fikke dem herned til Forlovelsesgildet, Lørdag Aften. — Kan De høre, jeg veed god Besked? — Saa tænkte jeg, der har vi vist noget for Dig at bestille, lille Trane, naar Poul er i Knibe er det mig der skal handle for ham. Jeg har ventet længe nok derpaa.

„Hvad har De med Forpagterens Sager at bestille?"

„Det skal jeg sige Dem. Jeg var en fattig Dreng, som løb om paa Vejle Gader, da Poul samlede mig op, tog mig hjem til sig, lærte mig al den gevaldige Mængde af Krumspring og Videnskaber, som jeg nu sidder inde med. Saa tog jeg Examen i Landbrug, i Polyteknik, altid bedste Karakter med en Krølle under, altid Poul, som stod bagved, kan Herskabet saa forstaa, at man længes efter at gjøre Gjengjæld? man bliver sku tilsidst kjed af at synke i Borg og Skyld til op i Nakken. — Lad være, Poul, at sidde der og trække paa Skuldren og ryste paa Hovedet. Det er dog sandt, hvad jeg siger. Der staar noget i Bibelen om at frelse en Sjæl fra Døden, — havde Du ikke trukket mig op fra Brostenene, vilde jeg endnu være gaaet omkring og raabt med levende Reier, eller maaske siddet og trævlet Tov op i Viborghus. Jeg har desværre altid havt størst Lyst til Løier og Halløi! Derfor siger jeg endnu engang, Du er ikke fortabt, den lille Frøken, som staar der med vaade Øine, ikke heller. Jeg skal spille op med det Flæskemagasin af en Stamherre, han skjænker Champagne, det skal være Dig, der drikker den."

Efter denne Forsikring gjorde Trane en dyb Hilsen, sprang med et behændigt Hop over den nærmeste Havebænk og forsvandt bag Busken, han nylig var kommen fra. Poul trak paa Skuldren, svarede ikke, men rakte Ellen sin Haand til Afsked.

„Hvor skal Du hen?" spurgte hun. „Bliv lidt, jeg gaar med. Jeg vil følge Dig et Stykke paa Vejen." Hun drog Tørklædet sammen over Hovedet, saa fulgtes de To. Poul Munk vedblev at gaa med hendes Haand i

sin. — Inde i Lysthuset sad den gamle Postmester med bøiet Hoved og saa ud efter dem.

Endelig kom den mærkværdige Lørdag, der skulde tilintetgjøre eller bekræfte saa forskjellige Haab. Veiret var mørkt og skyfuldt. Det regnede, da Kasper Pondenborg red ud af sin Gaard, med lidt stærkere sværtet Mundskæg end sædvanlig, ny Hat med Høgefjer paa Siden, lysegraa Overfrakke med grøn Krave og blanke Knapper, der skulde betegne ham som Jæger.

Nedenfor Hovedgaardens Have hørte han Hovslag af en Hest og saae Tranes blide og godmodige Ansigt smile sig imøde. Forvalteren sad sorgløs og sikker paa sin Hest, fløitede et smukt Stykke, til Trods for den stærke Regnbyge og afbrød først Musiken, da han kom paa Siden af Herremanden og gjorde en dyb og ærbødig Hilsen.

„Det er da et nedrigt Vejr, Hr. Kammerherren er kommen ud i," bemærkede han.

„Det veed jeg nok", svarede Kasper afvisende, idet han sporede sin Hest. Det Samme gjorde Trane. Han vedblev at holde Skridt med Kasper, men red dog om paa venstre Side, for at betegne den skyldige Respekt.

„Hvor skal De hen?" spurgte Kasper, da det ikke vilde lykkes ham at blive fri for Tranes Selskab.

„Jeg skal saamænd ned til Kleinsmedens Kesten og faa en Kindtand trukken ud, den som De nok husker, var saa gal i Vinter. Kammerherren er vist ikke ude i samme Ærinde, det kan man se, saa pyntet som De er. Nei, sikken en deilig Hat, og sikken en Jægeruniforms-Frakke! Jeg siger ikke mere."

„Sidder den godt?" spurgte Pondenborg med Begyndelsen til et lille, venligt Smil.

„Om den sidder!" — jeg siger min Hjertens Mening rent ud, der findes vist ikke Mage til Frakke i den hele Kristendom. Det er Synd og Skam, at den skal blive saa vaad. Hvis Kammerherren vil ned til Landsbyen, kan jeg vise Dem nærmere Vej, hist henne over Vasen, der er nok den Aa at ride igjennem, men vi har lavet en rar, jordfast Overgang, saa Vandet ikke naaer synderlig over Hestehoven. Jeg kan ride foran, hvis De vil følge efter."

„Rid De, hvorhen De har Ærinde. Jeg behøver ingen Veivisser paa min egen Jord."

„Som De befaler. Jeg sagde det i en god Mening. Hyp! hyp! saa piler jeg da af alene." Forvalteren spurede sin Hest, idet han red bort, saae Kasper først, at Trane havde sin Bøsse hængende i en Rem over Skulderen. Ovre paa den anden Side af Aaen fortsatte han det afbrudte Musikstykke, indtil han lidt efter forsvandt mellem Skovbankerne.

Herremanden selv var mindre heldig. Nede ved Aaen kunde han ikke finde Overgangen. Da han endelig troede at opdage de friske Spor efter Trane og fulgte dem, gled hans Hest ned i et af de dybe Huller ved Siden af det Forvalteren nylig havde kaldet „den jordfaste Vej". Hesten slog ud, rystede Kasper af og vendte om igjen til Aabredden. — Der stod den ulykkelige Rytter nu, midt i det sortebrune Vand, drivende vaad efter Faldet fra Hesten. Han saae sig hjælpeløs om, krøb sammen for Regnen og prøvede paa at vade tilbage, men sank derved kun dybere ned i Mosegrunden. — Situationen begyndte at blive farlig. Kasper Pondenborg udstødte en Ed, derefter et Skrig, nedlod sig endelig til at raabe om Hjælp, men der kom Ingen. Regnen tog til, det blæste ubehagelig koldt, og enhver Bevægelse bragte kun Herremanden, dybere ned i Vandet. — Det var altsammen Tranes Skyld. Han forbandede den slette Raadgiver og vedblev med tiltagende ynkelig Stemme at raabe om Hjælp.

Ovre paa den anden Side laa et lille, straatekt Huus, bygget til Vogteren, som krævede Betaling af de Veifarende, der kjørte eller drev med deres Kreaturer over den smalle Pælebro, ned til Landsbyen. Endelig kom en Mand tilsyne i Hyttens Døraabning, han lyttede og hørte Nødraab, greb en lang Stige, der stod støttet op til Hyttens Tag, og ilede ned til Aaen. Det var paa høie Tid at Hjælpen kom, stakkels Kasper sank dybere og dybere ned og mægtede næsten ikke at raabe mere. Brovogteren skjød Stigen ud i Aaen, Herremanden klamrede sig fast til den og naaede med stor Anstrængelse ind til Land, hvorefter hans Redningsmand tog ham under Armen og førte ham hjem til sin Hytte.

Trane red imidlertid sin Vei gjennem Skoven. Skjult bag Træerne havde han set alt, hvad der foregik ved Aaen. Inde mellem de langstrakte Bakker, hvorfra en tidligere, hensynsløs Eier havde borthugget alle Træer,

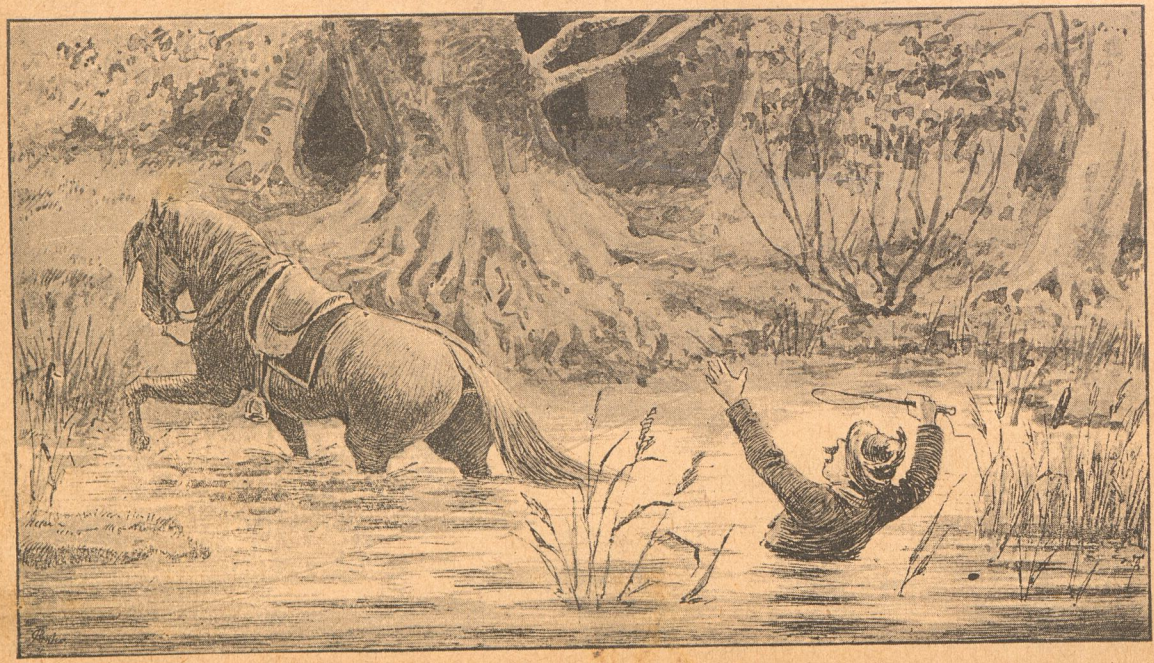

boede en Træskomand, som var kjendt i Egnen under Navn af Mads Skovmus, og som foruden den Beskjæftigelse at gjøre Træsko om Dagen, fandt et rigere Erhverv ved at drive Krybskytteri i de omkringliggende Skove om Natten. Han havde ikke sin Lige i at bruge Bøssen, ikke heller var det nogensinde lykkedes Skovbetjentene at faae fat paa ham, naar han drev sin ulovlige Haandtering. Af og til, om Aftenen, eller i Morgengryet, lød Ekkoet af et Bøsseskud gjennem Skoven. — „Det var Skovmusen der skjød." — Det vidste Enhver, men naar man saa gik efter Lyden, kom Mads frimodig spadserende ud fra Tykningen med et lille, beskedent opsamlet Forraad af vindtørre Grene. — Han havde ogsaa hørt Skuddet, men var ikke istand til at begribe, hvorfra det kom. Selv fandt man ham aldrig i Besiddelse af nogen Bøsse, — maaske lidt blodig om Hænderne, maaske lidt duftende af Krudtrøg, men det var da intet Bevis, blot det blev en afgjort og uomtvistelig Sag, at Vildtet omkring i de nærmeste Skove, tog mærkværdig af, siden Skovmusen havde bosat sig i det lille Huus inde mellem Bankerne.

Det begyndte at mørknes, da Trane red hen mod Skovmusens Hytte. Han lod til at være ventet derinde. Idet han standsede sin Hest, blev Døren aabnet, en Mand stak Hovedet ud og tilnikkede ham et Velkommen.

„Har Du sporet noget idag?" spurgte Trane.

„Der staaer en Hjort nede bag Granplantagen, men det bliver til ingen Ting iaften. Veiret er godt efter den Regn, se, hvor Maanen kommer luskende frem mellem de drivende Skyer, alt tegner heldigt, hvis ikke den Satans Gunder og de to langbenede Forstelever havde faaet Kig paa mig og nu snuse om dernede for at passe paa. Vi maa ind i en anden Saat iaften, nedad mod Elletronterne, maaske Vorherre har beskikket os noget der."

Hesten blev bragt i Stald. Lidt efter gik Trane og Skovmusen bort fra Hytten.

Det er unødvendigt at beskrive de to Mænds ensformige og trættende Jagt, kun det maa fortælles, at da de kom ind i Tykningen, krøb Skovmusen op i et gammelt Egetræ og drog en Bøsse frem fra den hule Stamme. Saaledes havde han tre Gjemmesteder til tre Bøsser, i forskjellig Retning af Skoven. I de hule Træer forvarede han de Vaaben, Forstbetjentene aldrig havde kunnet finde eller træffe ham med.

Efter et Par Timers forgæves Vandring, skjød Skovmusen endelig en Hare, gjemte Bøssen og knappede Kaften sammen over Haren, som han lagde ind paa sit Bryst. Dette gik for sig bag Provogterens Hytte, hvor Manden boede, som havde frelst vor Stamherre, Kasper Pondenborg. Hans Hest stod bunden til en Krybbe udenfor Huset, og inde fra Stuen faldt et svævende Lysskjær af en tændt Lampe hen over Veien. Frelsens Redskab, Stigen, var atter stillet paa sin tidligere Plads, lænet op mod Taget ved Skorsteenspiben. Trane listede sig hen til Stedet og saa ind ad Vinduet. Hans Ansigt, der hele Aftenen havde været utilfreds og fortrædelig, fik atter sit freidige Udtryk, idet han vendte tilbage til Skovmusen.

„Nu troer jeg, min Ræv er gaaet i Saxen," hviskede han og tilføiede en Forklaring, hvoraf det kun var muligt at høre de enkelte Sætninger: „Opad Stigen — lyt ved Skorstenen — naar Du hører et Skud, saa — Har Du forstaaet mig?"

Skovmusen lod sit Svar bero med et listigt Smil, derefter krøb han forsigtig op ad den smalle Stige, medens Trane bankede paa Døren.

Han kom ind i en lang og stor Stue, belyst af en Tranlampe, som hang ned fra Loftet. Paa Skorstenen blussede en klar Ild, omgivet af nogle Træstole, hvorpaa Pondenborgs Klæder vare bredte ud for at tørres. Herremanden selv sad henne ved Bordet, iført Provogterens højrøde Vest og et Par lyseblaa Lærreds Beenklæder. Han tog sig ikke videre heldig ud efter denne Forvandling, men det kunde nu ikke være anderledes. Foran ham stod en stor Kontorkop, fyldt med en Blanding af koghedt Vand, Rom og en Skive Citron, hvilket dengang kaldtes Thevandsknægt, og som Kasper hyppigt nippede til.

Trane satte Bøssen fra sig i Krogen og tog Plads paa Bænken overfor Kasper.

„Jeg har spurgt den sørgelige Ulykke, der er hændet Kammerherren," udbrød han i en blid og deeltagende Tone. „Bare de havde fulgt mit Raad eller blot tilladt, at jeg red foran og viste Dem Vei over Aaen."

Pondenborg lod sit Svar bero med at tømme Koppen, skyde den fra sig og forlange en ny Thevandsknægt. Samtalen truede med at gaa istaa. Det var tydeligt at se paa Herremandens alvorlige og fortrædelige Ansigt, at han ikke fandt videre Behag i Forvalterens

Nærværelse. Han gav sig til at samle et Spil Kort, som laa henslængt omkring paa Bordet og rettede derefter sin Opmærksomhed paa en gammel, smudsig Foliant, hvis sønderrevne Blade næsten ikke lode sig skille fra hverandre. Trane saae sig om i Stuen, han søgte efter Stof og fandt det endelig ved at betragte den store, sortmalede Trætavle, der var slaaet fast paa Væggen, og hvorpaa Brovogteren holdt Regnskab med Kvægdriverne og de øvrige Veifarende, som havde faaet Lov til at gaa over Broen paa Kredit.

„I har ikke mange Skyldnere for Tiden," bemærkede han. „Jeres Tavle er næsten tom."

„Jeg vilde ønske, jeg kunde sige det Samme om dem, der staa opskrevne paa min Tavle," sagde Pondenborg og skjød Bogen fra sig.

Trane kastede et Blik paa den og sprang op fra Bænken. „Gudfader bevares!" raabte han i Angestens Tone, „hvad er det, jeg seer? — lader I den hellige Bog ligge og flyde omkring paa Bordet?"

Hans bevægede Stemme og frygtsomme Mine bragte Stamherren til at studse. „Hvad skal det sige? — Hvad er der ved den tossede Bog at mærke?"

„Tal dog ikke saa, jeg bønfalder Dem, naadige Herre. — Der kan flyde Ulykker efter. — Det er jo Cyprianus, Hexebogen, Troldbogen!" forklarede han med sænket Stemme, „den lærer Menneskets forfærdelige Ting: at fortrylle, spaa, vise igjen, læse Kolden paa Folk, slaa Diet ind paa dem. Se blot, se! røde Begyndelsesbogstaver paa hver Side, hvad troer De, det betyder? Læs et Par Linier, Kammerherren forstaaer jo Latin og alle andre fremmede Sprog."

„Det gjør jeg!" sagde Pondenborg.

Trane pegede paa et Blad, Kasper bevægede sit Hoved frem og tilbage og lod, som om han læste med dyb Interesse. Derefter skjød han Bogen fra sig, lukkede den sammen og udbrød: „Det er en højst mærkværdig Bog, har De selv læst i den?"

„Over hundrede Gange, det var min daglige Føde, mens jeg laa inde i Kjøbenhavn og studerede Landhusholdning og Xylografi."

Herremanden trak paa Skuldren. „Hvad er Xylografie?" spurgte han.

„Det er Landmandsgjerning, for Exempel, den

Kunst at læse over Kvæget, at skabe Regn eller godt Vejr og meget meget andet, som jeg ikke tør nævne. Det, jeg især har havt min Fornøjelse af at lære, er at forgjøre en Bøsse, saa den aldrig skyder feil og altid bringer Lykke, hvor dumt man saa sigter."

„Det skulde Forvalteren lære Hr. Pondenborg," ytrede Brovogteren. „Han gaaer gjerne paa Jagt, gjør han, men træffer ikke altid det, han sigter efter."

„Sludder og Løgn, lille Klemmen! det kan Du hilse fra mig. — Jeg har seet Kammerherren paa en Dag skyde fire Dyr efter hverandre, — fire! saa regner jeg endda ikke, at han skjød mig igjennem min nye Hat, da vi stode opstillede i Skyttekjæden."

Kasper holdt ikke af den Retning, Samtalen begyndte at tage. „Kan De skyde med Deres Bøsse og altid faae Bytte efter Skuddet?" spurgte han Trane. — „Hvorfor svarer De ikke?"

Trane stod lidt og betænkte sig. Hans Ansigt blev alvorligt, næsten højtideligt, før han nikkede og svarede: „Det kan jeg, og De skal faae det at se, hvis De ikke troer mig." Han hentede sin Bøsse fra Krogen, aabnede Vinduet og fløitede en langtrukken Tone ud i Luften.

„Nu kalder jeg paa ham, jeg ikke tør nævne," hviskede han over til Pondenborg og fløitede igjen. — Sluk den Ild paa Ovnen, lille Klemmen, her er jo saa hedt som i en Bagerovn."

Han gik med langsomme og dvælende Skridt hen til det slukkede Ildsted, betænkte sig endnu engang og fyrede et Skud op i Skorstenen. Strax efter lød en Raslen ned igjennem Røret, og Trane kastede en dræbt Hare hen paa Bordet. Brovogteren slog Hænderne sammen. Pondenborg undersøgte Haren, der endnu var varm efter Leiet paa Skovmusens Bryst.

„Den Bøsse vil jeg kjøbe," raabte Herremanden.

„Ja, det er der mange som vil, men jeg sælger den ikke."

„Den kan da vel betales," vedblev Pondenborg, idet han tog en Tegnebog ud af Frakken ved Ildstedet.

Trane syntes ikke at lægge Mærke dertil. „Lad mig faae noget at spise," sagde han til Brovogteren. „Og saa en dygtig Thevandsknægt. Maaske Kammerherren gjør mig den Ære at drikke en med, De har dog skjænket saa mange for mig."

„Det har jeg, det har jeg!“ sagde Kasper og klappede Forvalteren paa Skulderen. „Kom og sæt Dem ned, saa spiller vi et Slag Kort om den Bøsse, De kan ikke sige nei til mig. Vi To ere jo gamle Venner.“

Trane udstødte et dybt og langtrukkent Suk. „Det var vi, før den Galfrands fra Tirsbæk satte Ondt for Poul og mig. Fyren var misundelig, fordi De foretrak vort Selskab for hans. — — Stakkels Poul Munk! jeg har rent ud sagt Medlidenhed med ham. Han savner Dem, Hr. Kammerherre! han gaaer om Søndagen og kigger op til Deres Vinduer. — De lærer aldrig en Mand at kjende, der vil holde af Dem og beundre Dem som Poul.“

„Jeg har jo heller intet at udsætte paa ham. — Der kommer Klemmen med vor Thevandsknægt, gjør den bravt stærk, Du Brovogter! og sæt Dem ned, Trane, saa spiller vi Sort og Rødt eller Halvtolv om Bøssen.“

„Naar Kammerherren endelig vil det.“

„Hvorfor Djævlen kalder De mig Kammerherre? Jeg er ikke avanceret saavidt endnu.“

„Det vil komme, det vil komme! Forgangen Aften fik Poul Tørvemandens Kone til at lægge Kort op for Dem, — han tænker jo ikke paa Andre. — Hun læste i Bunken, at Majestæten havde gjort Dem til Kammerherre. eller at De i al Fald vilde blive det ved næste Trækning.“

Kasper smilede. — „Nu ned paa Bænken, min gamle Ven! — Jeg lægger hundrede Bankdaler her paa Bordet, De sætter Bøssen imod. — Frem med Kortene!“

„Jeg kan ikke spille Kort med en Mand, som bærer Nag til mig, saa mister Geværet sin Kraft, først en Drik til Forsoning, dernæst et Haandslag. — De er ikke mere vred paa mig, heller ikke paa Poul.“

„Vist ikke nei! — Skaal! og en ny Knægt ind, Klemmen Brovogter, en der kan brænde, som den gloende Ild.“

Skovmusen var under denne Forhandling kommen listende ind i Stuen. Han satte sig som en andægtig Tilhører hen i Krogen. Trane og Pondenborg spillede, den Sidste tabte, men fordoblede Summen, og blev ved. Hans smaa Øjne straalede, hans Hænder rystede, medens han gav Kortene. Trane sad og saae op med det rolige og ironiske Smil, som Herremanden nu engang ikke

kunde lide. Under Spillet var der kommen to Forst-elever ind i Stuen. Brovogterens Hytte var nemlig en Smugkro for Omegnens Beboere. De Fremmede stillede sig i en Halvkreds omkring Bordet, hvor Bøssen laa paa den ene Side, Pondenborgs tabte Penge paa den anden. Hvergang Trane bredte sine Kort ud, til Tegn paa at han atter havde vunden, lød fra Tilskuerne en dæmpet Hvisken eller en slet undertrykt Latter, som opirrede Kasper endnu mere end hans Tab.

„Herremanden kjender nok ikke rigtig til Spillet," vovede Klemmen endelig at bemærke.

„Aa Snak, din Tosse! Kammerherren spiller bedre Kort end nogen af os, det har jeg havt mangfoldige Beviser paa. Han sidder blot i Uheld iaften. — Nu er det vist ellers bedst, vi holde op for denne Gang."

„Bliv ved! bliv ved! raabte Pondenborg, hvis røde Kinder havde antaget en Farve, der nærmede sig den blaalige. — „Kvit eller dobbelt! — Kvit eller dobbelt! — Giv igjen." — Disse ulykkalige Ord lød flere Gange, og bleve fulgte af ligesaa mange Tab. Endelig kastede Herremanden Kortene hen over Bordet og raabte: „Nu spiller jeg ikke mere, dette her gaaer ikke rigtig til."

„Hvad mener Hr. Pondenborg dermed?" spurgte Trane. „Troer De, jeg sidder og snyder Dem."

„Det siger jeg ikke, jeg veed blot, at De har vunden sextenhundrede Bankdaler."

„Attenhundrede!" sagde Trane. „Vi spillede jo kvit eller dobbelt. Ni og Ni gjør Atten."

„Jeg har ikke saa mange Penge hos mig."

„Det gjør intet til Sagen. Vi skrive Summen op paa den sorte Tavle derhenne. Her er desuden Vidner nok tilstede." Han tog et Stykke Kridt og malede med store Bogstaver paa Tavlen:

„Kammerherre Pondenborg skylder Forvalter Trane attenhundrede Bankdaler."

„Det Hele maa være gaaet til med Troldkunster," raabte Kasper, „ligesom Skuddet af Haren. Jeg behøver ikke at betale en Skilling."

„Det kan ogsaa gaa, saa føie vi blot til: „Kammerherren nægter at betale"." Han lod Handling følge efter Ordene. Trane skrev en smuk Haand. Bogstaverne viste sig meget tydelig paa Tavlen. — „Nu bliver det staaende til imorgen vi har Kvægmarked, saa kommer der mange

Veifarende herind, de læse det og brede det over den hele Egn."

Kasper vred sig som en Orm. Han saae fra den Ene til den Anden, ingen Hjælp, ingen Deeltagelse, blot spottende Smil mødte ham fra alle Sider. Hans Stemme skjælvede, han mægtede neppe at faae Ordene frem. Et Øieblik stod han fortabt og tilintetgjort, derefter hævede han pludselig det sænkede Hoved og udbrød:

„Kom op paa Gaarden til mig imorgen, saa skal jeg betale Dem, hvad jeg skylder. Me—me—mere har jeg ikke at sige."

Trane reiste sig fra Bænken. „Men jeg har et Ord at føie til," sagde han. — „Vi har siddet og spillet for Tidsfordriv iaften, men jeg kom ikke her for at vinde Deres Penge. Desuden skylder jeg Dem og Deres Venskab langt mere end De skylder mig, — — Regningen er betalt og kvitteret." Med disse Ord viskede han det Skrevne ud paa Tavlen.

Pondenborg saae forbavset paa ham, han var synlig bevæget, det Uforudseete i Tranes Handling greb ham, over den svage Hjerne gled pludseligt et Lys, Forfængeligheden i hans Natur havde desuden modtaget sin Hyldning, Pengenes Værd, Tab og Vinding vare fremfor alt Begreber, han bestandig havde været istand til at fatte, selv i en saa omtaaget Tilstand, som den hvori han befandt sig iaften. Trane greb den Haand, som blev udstrakt imod ham og smilede. Det var Øieblikket, han havde ventet paa. Jernet maatte gløde, før det kunde smedes.

„Det er mig, der maa bede Hr. Kammerherren om Tilgivelse. Jeg sidder jo her og spilder Deres kostbare Tid og glemmer rent, at De har Fest iaften. — Nu slog Klokken syv, man venter Dem vist nede hos Postmesteren."

„Hvor veed De det?" spurgte Kasper.

„Folk tale jo ikke om Andet i denne Tid. Paa Gaarden fortæller hver Mand det. Forgangen Dag, da vi havde Hesteskue inde i Horsens, kom Officererne og spurgte mig, om det ogsaa virkelig var sandt. — Hr. Pondenborg, hvis Moder hørte til Landets fornemste Adel, gifter sig med den kleine Ellen Hain! — En rystede paa Hovedet og sagde, det gjorde ham ondt for saa ung og saa kjøn en Mand. — Han kunde skv faae hvem han strakte Haanden ud efter. — Om det saa var

Kronprindsessen med de lyse Krøller, var hun ikke for god til ham.

„Aa Snak!" sagde Kasper og slog undseelig sine Øine ned.

„Naa da! — De troer maaske, jeg smører for tykt paa? — Saa skulde De blot have hørt, hvad den unge Komtesse fra Bygholm hviskede til Generalinden forrige Uge, da vi saae paa Beriderne. Men det fortæller jeg ikke, — nei! ikke paa nogen Maade."

„Hvad sa'e hun!" spurgte Kasper.

„Jeg siger det ikke, — forresten er det ingen Hemmelighed, — hun vendte sig om og kiggede efter Dem. — „Sikken Holdning! sikken mageløs Figur, Stamherre Pondenborg har, den Dame kan prise sig lykkelig, som han gjør til sin Hustru. — De veed godt, at jeg ikke overdriver."

Pondenborgs Blik vedblev blufærdigt at være sænket mod Bordet, hans tilfredse og smilende Udtryk røbede, at han befandt sig i fuldkommen Overensstemmelse med enhver af Tranes Ytringer.

„Det er nu den ene Side af Sagen," vedblev Forvalteren, efter at have pustet lidt og samlet nye Kræfter. — „Hvad der bedrøver mig, ja, rentud sagt piner mig, er at hver Mand føier til, at det ikke er af Kjærlighed, den fattige Postmesterdatter har givet Dem sit Jaord, at hun tvertimod holder af en Anden, af Poul Munk, at Hr. Kammerherren har maattet kjøbe hende for klingende Mønt af den gamle Kapitain. — Gudfader fri og bevares! Det skulde min ædle Ven og Velgjører have nødig, ham som alle unge Piger gaaer og sukker efter! — Det er Snak, det er umuligt, siger jeg, Kammerherren er en ædelmodig Natur, viser han Postmesteren en Velvillie, lader han sig ikke betale derfor, men hvad nytter en retskaffen Mands Ord? — jeg har alle imod mig, Rygtet farer Landet rundt, — Kammerherren har kjøbt sin Hustru, hun vilde ikke vide af ham at sige, det spadserer tilsidst over i Ribe Stiftstidende, føi."

„Der er noget i det," sagde Kasper dæmpet, medens han sad og malede et Slot med Taarne i den spildte Punsch med Pegefingeren. — Der er noget i det! — Hvad var det, Klokken slog? — otte! — Jeg maa afsted, kom og hjælp mig i mine egne Klæder, Klemmen, saa ud og spænd din Hest for Enspændervognen, om fem Minuter maa vi være borte!"

„Det er farligt mørkt iaften," sagde Klemmen. „Maanen er gaaet tilsengs igjen."

„Jeg kjender alle Veie og skal gjøre mig en Ære af at være Kusk for Dem," ytrede Trane.

Herremanden skiftede Klæder i Sideværelset under en livlig Samtale med Klemmen. Idet han steg op i Vognen, vendte han sig om imod Brovogteren. — „Tag min Hest," sagde han — „affted med Dig, — har Du forstaaet mig?"

Klemmen nikkede. Trane kjørte bort med Herremanden. Lidt efter holdt de udenfor Posthuset i Landsbyen.

Hain gjorde Selskab denne Aften. Stuerne vare pyntede med Blomster og oplyste med en Mængde Tællelys fra Borde og Vægge. Ellen viste sig i en hvid og meget tarvelig Dragt, hendes Ansigt var ligblegt og røbede alt andet end Glæde. Hain gik fra Stue til Stue, ventede og saae ud, Pondenborg kom ikke tilsyne. Der hvilede en trykkende Stemning over alle Tilstedeværende. Da Mørket faldt paa, kjørte Herredsfogden og Præsten bort, de Andre gjorde Tegn til at følge efter. Flere af Gjæsterne toge Affted, da Tranes Piskesmeld udenfor Huset endelig bebudede den Ventede. — Døren gik op, Pondenborg traadte ind, smilende og med en venlig Hilsen til Alle.

„Jeg kommer noget silde," sagde han. „Jeg har havt Uheld med mig paa Veien. Da jeg red over Aaen for at naae hurtigere herned, gled Hesten ud, tumlede om, jeg maatte svømme over og trække det Aasen efter mig i Tømmen."

„Det var et Guds Mirakel, at det gik godt," vovede Trane at tilføie. „Ulykken skete just, hvor Vandet var allerdybest, og Strømmen meest rivende, men Hr. Pondenborg svømmede som en Fisk. Jeg gad nok seet den, der skulde have gjort ham det Vovestykke efter."

Forvalteren fik et venligt Nik for sin Bemærkning, og den almindelige Forbavselse havde endnu ikke udtømt sig, da Poul Munk traadte lydløs og langsom ind i Stuen. Han saae sig om, forlegen og spørgende, idet Kasper gik hen til ham, tiltalende i sin fornemme Holdning, greb hans Haand, vendte sig om mod Postmesteren og vedblev:

„Jeg kommer dog tidsnok, kan jeg se, siden saamange

kjære og bra—bra—brave Venner have villet vente paa mig. Det Ærinde, jeg har at udrette, skal ogsaa snart være besørget. — Hr. Postmester Hain!" — Røsten blev dybere og mere høitidelig. — „Jeg har bragt i Erfaring, at min go—gode Ven, Poul Munk, holder af Deres Frøken Datter, — det gjør jo forresten Enhver, som kjender hende — maa jeg være hans Fortaler og bede Dem, skjænke ham hendes Haand, saa giver jeg Munk i Bryllupsgave den lille Gaard, jeg eier her ovenfor Landsbyen, og vi blive ved at leve sammen som gode Venner."

Gud bevares! hvor det er stort, det er keiserligt, det er mageløst," hviskede Trane, saa høit, at alle kunde høre hans blide Røst, hvorefter han tørrede sine Øine med begge Hænder.

Kasper Pondenborg havde aldrig seet saa overlegen og værdig ud som i dette Øieblik. Han vedblev: „Jeg veed ikke, om jeg nogensinde har været saa heldig at kunne yde Dem nogen Tjeneste, min kjære Kapitain, det er i al Fald glemt, jeg har slaaet en Streg over det altsammen. Jeg ønsker heller ikke, at Tanken derpaa skal have nogensomhelst Indvirkning paa min Bøn. — Lad os gjøre de to unge Mennesker lykkelige, dermed er jeg fornøiet."

En Regn af Velsignelser og Beundring strømmede ned over Stamherren, og han modtog enhver Ytring som en skyldig Tribut, smilede, strøg det lysegule Haar op i Tindingerne, kyssede galant Ellens Haand, før han lagde den i Pouls og hviskede nogle Ord til Hain, som ingen Anden maatte høre, men som bragte den gamle Mand til at slynge sin Arm om vor Junker og udstøde et Glædeskrig, der vakte Alles Opmærksomhed.

„Jeg er æ—æ—ædelmodig," sagde Kasper.

Saa kom Champagnen frem, og man drak og jublede, og Stamherren sad og beskrev, hvorledes han svømmede over Aaen, og hvergang han gjentog Historien, blev Vandet dybere og Faren større.

Men henne ved Vinduet, halv skjult af Gardinerne, stod Trane og Poul. Trane havde lagt sin Arm om Pouls Hals, medens Taarerne løb ned over hans Kinder, og han hviskede:

„Gud være lovet og priset! Jeg fik dog engang Leilighed til at gjøre lidt Gjengjæld for alt det Gode, Du har vist mig."

Vinike Villumsdatter.

Af H. F. Ewald.

Med Illustrationer af Carl H. F. Schmidt.

Det var en smuk, klar Skjærsommerdag i Aaret 1586. Bølgerne rullede jevnt og blinkende i Solskinnet ind i den lille Vig ved Sjællands sydlige Kyst,

som lukkes af Glænø, og hvor den gamle Gaard Snedinge laae og ligger endnu; men dengang laae den smukkere, omgiven af en frodig Bøgeskov, som nu for længe siden er forsvunden. Mellem de lysegrønne Bøge steg den blaae Røg op fra Gaardens høie Skorstene, mens Taget glødede i Solen, og den varme Luft dirrede over de røde Steen. Det fast byggede, men dog lave og uanseelige Vaaningshus med de snevre Vinduer og smaa Ruder lignede en gnu Grib, som har bjerget Sit, fryder sig ved sit Velvære og helst kniber Øinene til for ikke at see, hvad der kunde gjøre Skaar i det.

Der var ogsaa denne Dag Gilde paa Snedinge. Mellem de klippede Hække i Haven vandrede samtalende adelige Mænd i deres korte Trøier og snevre Hoser, med brednæsede Sko og spidse Filthatte, mens Kvinderne sad hist og her paa Bænkene og stak deres af Konehuer omsluttede Hoveder sammen, idet de aflæsede deres huslige Sorger for hverandre. Men i det store Lysthus midt i Haven, hvor der stod Bænke omkring et rundt Steenbord, der havde de Unge forsamlet sig og sloge Gjækken løs. Der lysnede brogede Kjortler og gyldne Spanger i de indbrydende Solstraaler, ingen Huer fængslede Jomfruernes bølgende Haar, og nu og da gav Skoven Gjenlyd af høirøstet Tale og munter Latter.

Manden selv, Jørgen Daa, gik og snakkede med sin Nabo og Ven, Børge Nielsen fra det nærliggende Trolholm. Jørgen var, sandt at sige, ikke i det bedste Lune; thi han var en paaholdende og ingenlunde gjestfri Mand. De fleste af de tilstedeværende Gjester vare komne farende over ham som en Byge, idet Datteren Dorthe og hendes Mand, Claus Hundertmark, som boede paa Gjerdrup oppe ved Skjelskør, havde faaet til Sinds at indfinde sig med en stor Skare Frænder, som vare komne til dem ovre fra Fyen og i flere Dage havde gjestereret paa Gjerdrup. Dog gjorde Jørgen gode Miner til slet Spil, gjorde et Gilde for sine Gjester og havde indbudt nogle af sine Naboer.

„Det er dog frydeligt," sagde han til Børge, idet han kneb Øinene til, „at prise Sommer, og mens Kukkeren galer og Bien summer, at have sin Gaard fuld af Frænder og gode Venner."

„Ja, Tak for Eders Gjestmildhed, Jørgen," sagde Børge, men rømmede sig saa en Kjende. Han vidste af

lang Erfaring, hvor meget Jørgen Daas søde Ord havde paa sig.

„Og see," vedblev Jørgen smidskende, „hvor de Unge muntre sig! Herluf, han er Karl for at føre dem an!"

Herluf var Husets eneste Søn, en smækker, lyshaaret og fager Yngling paa tyve Aar. Hans Aasyn vanheldedes dog af et usikkert Blik; han havde ligesom hans Fader den Vane, sjelden at see Folk lige i Øinene. Hans Væsen var dog meget belevent og indtagende. Han havde det Fortrin fremfor de fleste af sine Jevnaldrende, at han lige siden sit sextende Aar havde reist i Udlandet, været heelt nede i Spanien og Portugal og erhvervet sig polerede Sæder. Først for et Par Maaneder siden var han vendt tilbage til Danmark. Børge Nielsen fandt det passende at slaae paa den Streng og sagde:

„Ja, Eders Søn har oppet sig svært paa den Reise; han drog ud som en Dreng og er kommen tilbage som en fuldstøbt Mand. Jeg vil haabe, at I faaer Ære af ham."

„Tvivl ikke derom!" svarede Jørgen med et Nik. „Han er snild og kjæk og nu forsaren i al Manddomsgjerning, ogsaa til Søes. Der kan blive en gjev Skibshøvedsmand af ham, saaledes som hans Farbrødre Torbern og Oluf og flere af vor Ætt vare."

I det Samme brød Latteren løs blandt de Unge henne i Lysthuset. De legede en Panteleg, og nu skulde Panterne indløses; det gav Løier. Jomfru Hilleborg Skinkel, en blaaøjet, munter ung Jomfru fra Fyen, skulde indløse sit Pant hos Herluf Daa med et Kys, men vægrede sig derved.

„Hvor hun skaber sig," sagde en af de andre Piger til Herlufs Søster Margrethe, en kraftigt bygget Jomfru paa atten Aar. Hun var alt andet end skjøn; hendes Haar vare røde, hendes Øine graae og hendes Hud fregnet; men Ærlighed lyste ud af hendes Øine, og hendes jevne, frimodige Væsen kunde være meget vindende.

„Hun kysser ham heller end gjerne," vedblev den unge Jomfru, „naar Ingen seer derpaa."

„Desto værre for hende," svarede Margrethe; „thi Herluf mener Intet dermed; hans Hjerte er som et Halmblus, saa hastig slukket, som tændt."

„Laster Du vor egen Broder," sagde den yngre Søster Anne forarget.

„Jeg dølger aldrig Sandheden," lød Margrethes djærve Svar.

Men nu kysſede Jomfru Hilleborg Herluf, og det blev et varmt og glødende Kys.

„Der bliver nok et Par af de To," ſagde Børges Huſtru Anne Munk til Fru Kirſten Bølle fra Basnæs. De to ſade paa en Bænk i Nærheden og ſaae paa de Unges Færd.

„Hm!" udbrød Fru Kirſten. „Slig en varmblodig ung Pige er ſom et Myg, der flyver lige i Lyſet. Jeg ſpørger — hvad mon Herluf har bedrevet i Udlandet? Jørgen er ſær forbeholden, naar den Reiſe kommer paa Tale."

„I veed Noget," ſagde Fru Anne; „ſiig, hvad det er!"

„Saa I har ikke hørt det?" udbrød Fru Kirſten. „Nu, de ſige, at Herluf efterlod ſig en Kjæreſte i Holland, en ufrie Kvinde."

„Det er troligt nok," ſvarede Fru Anne; thi de unge Mænd ere nu til Dags letfærdige; men hvad, en Kjæreſte er dog ingen Huſtru, og er hun ikke Herluf jevnbyrdig, da faaer hun ligge, ſom hun har redet."

„Ja," ſvarede Kirſten Bølle, „hun maa vel i hvert Fald blive, hvor hun er, Stakkel, og Herluf kan her begynde paa en Friſk." —

Denne Hviſken i Krogene forſtyrrede dog ikke Selſkabets muntre Stemning. Gildet varede indtil langt ud paa Natten, og en herlig lys; ſtille Sommernat var det. Gjeſterne dvælede til det ſidſte i Haven, de Unge ſværmede om under Træerne, og Hilleborg Skinkel gav Herluf Daa flere Kys og gav ham derved et Pant, ſom var ſvært at indløſe, hendes eget Hjerte.

Men dette Gilde var Ende paa Herligheden. Den næſte Dag brøde alle Gjeſterne op for at drage tilbage til Gjerdrup. Karme og Heſte holdt allerede for Døren, og Alle vare ude i Gaarden. Gjeſterne tog Afſked med mange Takſigelſer, og Vært og Værtinde beklagede, at de vilde fort, da alle Hundene fore gjøende hen imod Indkjørſlen, og ſtrax efter red en Rytter ind i Gaarden. Det var en velklædt Karl; han ſaae ud ſom en Kjøbſtadsmand, og hans ſvedige og ſtøvede Heſt viſte, at han havde redet langt. Jørgen Daa kaldte Hundene til ſig, gik den Fremmede i Møde og ſpurgte ham, hvad hans Ærinde

var, mens det øvrige Selskab hørte op med deres Snakken og lyttede.

„Er I Manden paa Gaarden, Jørgen Daa?" spurgte Karlen, og da Jørgen havde bekræftet det med et Nik, vedblev Karlen, idet han knappede sin Vams op: „Jeg har et Brev til Eders Søn Herluf."

„Brev fra hvem?" spurgte Jørgen. „Hvis Ærinde rider Du?"

„Min Husbond, Albert Albertsen, Raadmand i Kjøbenhavn, skikkede mig hid," svarede Karlen; „men om I vil vide det, da er Brevet fra Vinike, Eders Søns Kvinde. Hun er kommen fra Holland og har sit Logi hos os."

Da den Besked naaede Herlufs Øren, blegnede han, vendte sig bort og gik ind i Huset. Hilleborg Skinkel fulgte ham med Øinene, sagde „Jesus!" og gjorde Mine til at daane, hvorfor et Par af de andre Jomfruer ilede hen til hende. Men Jørgen Daa, som var bleven rød heelt op i Kammen, brølte:

„Min Søns Kvinde? Plager Fanden Dig? Min Søn veed ikke af nogen Kvinde; behold det Brev i din Fikke og rid tilbage med det til den hollandske Tøite, som gav Dig det!"

„Men Fader," udbrød Margrethe, „lad dog Herluf faae sit Brev og selv give Svar!"

Da langede Jørgen hende en paa Øret, saa hun tumlede, idet han raabte: „Pas Dig selv, Tøs!"

Margrethe blev dødbleg, hvilket gjorde den røde Plet, som Slaget havde efterladt, end kjendeligere. Hun hverken græd eller sagde et Ord, men i hendes tindrende Øine læstes Svaret — den skal Du faae betalt!

„Der forivrede I Eder, Fader," sagde Claus Hundertmark, idet han traadte til. „Brevet bør annammes og Svar gives derpaa. Vi ville see, hvad det er, og give Herluf vore bedste Raad."

„I Eder er der dog nogen Fornuft," sagde Karlen, idet han rakte Claus Brevet, og derpaa red hen til Stalden.

Claus bad saa sine Frænder og Gjester om at drage forud ad Skjelskør til; han og hans Hustru vilde blive tilbage, men følge efter om nogle Timer. De gode Mænd og Kvinder opfyldte hans Ønske, skjøndt nødigt, saa nysgjerrige vare de efter at faae noget nærmere at vide om denne mærkelige Sag. Hilleborg Skinkel drog bort med

rødgrædte Øine og Hjertet fuldt af Skinsygens Kvaler. Der skulde gaae mange Aar, inden hun atter satte Foden over Dørtærskelen paa Snedinge.

Strax efter at Alle vare borte, blev der holdt Familieraad af Jørgen, hans Hustru Kirsten, Dorthe og hendes Husbond. Herluf blev hidkaldt, Brevet aabnet og læst, men allerede forinden var Herluf gaaet til Bekjendelse. Han tilstod, at han med Haand og Segl havde bundet sig til denne hollandske Kvinde, hvis fulde Navn var Vinike Villumsdatter, og at hun var hans trolovede Hustru, men at hun havde givet sig hen til ham uden kirkelig Vielse. Den havde han smildeligt undgaaet.

Nu brød en Vredesorkan fra Jørgen ud over Sønnens Hoved; thi vel havde han faaet at vide, at Herluf havde levet sammen med Vinike, men han troede ikke, at det var kommet til Ægteskab. Trolovelse var nemlig i de Tider den egentlige ægteskabstiftende Handling, og i Holland var det Skik, at de Trolovede undertiden flyttede sammen strax efter Trolovelsen, og inden at Kirken havde velsignet Pagten. Antydninger i Brevet gav Underretning herom, men dets væsentlige Indhold var, at Vinike var kommen for at gjøre sine Rettigheder som Hustru gjeldende, at hun haabede, at Herluf vilde staae ved sit Ord og modtage hende som sin ægte Hustru; men at hun i modsat Fald agtede at tye til Kongen og anraabe Hans Naade om hans Bistand.

Herlufs Moder stak i at græde og sagde til ham:

„Du har bragt Skam over os. Ikke vil jeg taale en ufri Sønnekone i mit Hus. Hun vil aldrig blive agtet for Andet af Frænder og Kyndinge, end som Din Slegfredriv."

Men Dorthe, som var Faderens Yndling og havde frit Sprog hos ham, viste nu, at hun havde et ædlere Sindelag, thi hun sagde:

„Det er ilde, at dette er skeet; men dog tykkes mig, at eftersom Herluf har givet sit Ord, bør han adeligt holde det og tage mod sin Hustru."

„Du snakker som en Gaas," svarede Dorthes Fader barskt, „og betænker ikke, hvad det vil føre med sig, ei blot Spot og Skam, men ogsaa Skade, al den Stund jo Børn, som ere avlede med en ufri Kvinde, selv om Ægteskabet er aldrig saa lovligt, de kunne ikke arve Eiendom-

mene, saa siger Loven. De vilde da gaae ud af vor Slægt; men ikke skal det, jeg har samlet, spredes for denne Tøites Skyld, som kjøb i Brudeseng uden Vielse og Signelse. Jeg skulde og mene, at eftersom Herluf ikke er myndig, og jeg, hans Fader og Værge, ikke har givet mit Minde til Trolovelsen, da maa den ansees for ugyldig og kan ei staae ved Magt."

„Fader har Ret," sagde Claus Hundertmark, der var saa fuldblods og godskjær en Adelsmand, som nogen „Hun bør vises af; men hvad siger Du selv, Herluf?"

Herluf sad der raadvild. Uagtet Vinike endnu var mange Mile borte, stod hun nu levende for hans indre Blik. Han var til Mode, som om hun var nærværende i Stuen, som om Straalerne fra hendes deilige, brune Øine ramte ham lige i Hjertet, idet de med deres stumme Sprog bebreidede ham hans Troløshed. Men denne gode Rørelse var svag og forbigaaende. Han turde ikke tage Kampen op med sin myndige Fader, og han veg tilbage for Følgerne, den standsmæssige Nedværdigelse, som Godkjendelsen af hans Ægteskab vilde føre med sig. Han svarede da:

„Jeg vil, som Fader vil. Jeg vil være hende kvit; det vil blive ikke blot til min, men ogsaa til hendes egen Fordærvelse, om vi atter kommer sammen."

„Ret saa!" sagde Herlufs Fader formildet, „Naar vi holde sammen, da skal det gaae trods alle Konger i Christenheden." —

Derefter blev der da handlet, og Albert Albertsens Svend fik et skarpt, afvisende Svar at ride hjem med, affattet af Jørgen Daa selv. Han tog baade nu og siden Sagen ganske i sin Haand. Han vidste, at hele Standen vilde staae med ham i den Sag og blæste derfor Kongen et Stykke. Med stor Sindsro afventede han da, hvad der vilde komme, og det lod ikke vente længe paa sig. Han fik at fornemme, at Kong Frederik II, som dengang sad paa Thronen, var en retskaffen Herre, som ikke taalte, at Nogen brød sit Ord, og som heller ikke var bange for at bruge sin Myndighed, saa vidt den rækkede. Vinike Villumsdatter havde desuden opnaaet Foretræde baade for Kongen og Dronningen; hun havde ved sit ærbare og yndefulde Væsen ganske vundet Herskabernes Hjerter, og da tillige de skriftlige Bevisligheder, hun medbragte, vare lovligt bekræftede og i den bedste Orden, saa blev Følgen

en skarp Skrivelse fra Kongen, hvori Hans Naade befalede Jørgen Daa snarest at sørge for, at hans Søn tog Vinike til sig som sin ægte Hustru. Jørgen Daa tog imidlertid intet Hensyn til den kongelige Skrivelse, og saa kom der da endelig en Stevning fra den forskudte Hustru selv. Den maatte efterkommes, og baade Jørgen og Herluf mødte da i September Maaned for Retterthinget paa Antvorskov, hvor Kongen selv førte Forsædet.

Der gjensaae Herluf sin unge, skjønne Hustru, men som det lod, uden at røres ved Synet af hende. De fik ikke hinanden i Tale, og Herluf kom slet ikke til Orde. Hans Fader førte Sagen og gjorde det snildt nok, men dog tabte han den. Dommen lød paa, at Herluf Daa skulde staae ved sit Ord og have og holde Vinike Villumsdatter som sin ægte Hustru. Da Dommen var bleven Jørgen forkyndt, tog han sig i det og sagde heelt sagmodigt:

„Nu, da faae vi bøie os. Jeg maa da tage Vinike til mig som min Sønnekone, men jeg fordrer da og af hende, at hvis Herluf faaer til Sinds at drage ud af Landet, da skal hun ledsage ham."

Derpaa gik Vinike villigt ind uden at tænke, at deri kunde ligge nogen Snare, og saaledes var der sluttet Forlig.

Men da Jørgen var kommen tilbage til sit Herberge i Slagelse med Herluf, sagde han til ham:

„Drag strax til Fyen og dølg Dig hos Hans paa Enggaard! Lad mig om Resten! Jeg skal imens gjøre Din Kvinde Helvede saa hedt, at hun fortrækker."

Da blev Herluf dog lidt urolig og spurgte: „Hvad vil Du gjøre ved hende Fader?"

„Ikkun godt," svarede Jørgen med et lunt Smil. „Hun skal faae sømmeligt Herberge og rigelig Føde; men det skal blive hende tilkjendegivet, at saa længe hun er paa Snedinge, vil Du ikke sætte Din Fod der, og at det er dit urokkelige Forsæt aldrig mere at ville leve sammen med hende. Skikker hun sig deri og fortrækker, da ville vi give hende Noget til hendes Underhold."

Dermed lod Herluf sig berolige og reiste strax, saa at Vinike ikke traf ham, da hun senere paa Dagen kom for at træffe nærmere Aftale med dem. Jørgen bildte hende ind, at Herluf var draget forud til Snedinge for at underrette sin Moder om hendes forestaaende Ankomst.

Selv havde Jørgen Ærinde til nogle Frænder paa Veien, og Vinike maatte til Kjøbenhavn for at ordne sine Sager. Saaledes skiltes de for atter om føie Tid at mødes paa Snedinge.

Der var kun eet Menneske paa Gaarden, som længtes efter at see Vinike Villumsdatter, og det var Herlufs Søster Margrethe. Lige fra Barndommen af havde hun havt Tilbøielighed til at trodse sin barske Fader, og hun havde mere end een Gang kigget Herluf i Kortene og blottet hans lumske Streger. Hun tog strax i sit Hjerte Parti for sin fremmede, forfulgte Broderkone og det paa en langt varmere Maade, end hendes Søster Dorthe havde gjort; men hun gik snildt til Værks, dulgte sin sande Mening, snakkede sin Fader efter Munden og vandt hans Tillid. Vel betroede han hende ikke, hvad han agtede at gjøre med Vinike, men hun fornam paa Alt, at han havde Ondt i Sinde. Derfor stod hendes Hu til, om muligt, først at faae Vinike i Tale, naar hun kom, og advare hende. Det lykkedes ogsaa; thi da hun en Aften i de Dage, da de ventede Vinike, alene vandrede ad Veien op gjennem Skoven, kom en Bondevogn kjørende med to Kvinder, og det viste sig at være Vinike og hendes Pige. Margrethe gav sig til Kjende og sagde:

„Vær velkommen! Stig af og lad Vognen kjøre forud; vi ville gaae sammen ned til Gaarden."

Vinike kastede sin Kaabe, sprang af Vognen, og denne kjørte videre med Pigen. Margrethe tog begge Vinikes Hænder, drog hende til sig og gav hende et Kys.

„Gud Herren og I være takket for den gode Velkomst," sagde Vinike, idet hendes store, brune Øine fyldtes med Taarer. Uagtet Betoningen var fremmed, talte hun dog flydende Dansk. Allerede inden hun saae Herluf, havde hun lært lidt Dansk af Magnus Heinesen og andre danske Søfarende, som gjæstede hendes Forældres Hus, og Herluf selv havde lært hende Resten.

Margrethe holdt Vinike ud fra sig og betragtede hende, medens Vinike saae frygtsomt paa hende og rødmede; det gjorde hende ikke mindre skjøn. En fin, smidig Skikkelse, blød og rund i sin Form og snarere lille end høi, et ovalt Ansigt med runde Kinder, en veldannet, men lidt opstaaende Næse, en frisk lille Mund, et Par store, brune Øine under lige, kraftigt tegnede Øienbryn og en Fylde af brune, lokkede Haar, som Huen kun halvt

dulgte — det var det, Margrethe saae; og hun faldt i Forundring over Modsætningen mellem Vinikes barnlige Træk og den modne, faste Sjæl og Selvbevidsthed, som lyste ud af hendes Øine. Hun var nitten Aar gammel, men hun saae ved første Blik ud, som om hun knap var sexten. Margrethe forstod ved det blotte Syn af Vinike, at hun havde formaaet at vinde Herlufs Hjærte, saa at hun bandt sig til hende, men ikke at han havde kunnet forlade hende. Ivrigt samtalende gik de ned gjennem Skoven, og Vinike sagde:

„Gud være priset, nu faaer jeg to Venner paa Snedinge, Herluf og Eder! O, hvor mit Hjerte længes efter at veksle Ord med Herluf og faae Forklaring! Det føler jeg mig forvisset om, at hvad der er skeet, det er ikke Herlufs eget Værk, men hans Faders; Herluf er blot veget for Magten; men nu vil Alt blive godt. Hvor lider han? Hvorfor gik han mig ikke selv i Møde."

„Vinike," svarede Margrethe, idet hun standsede og greb hende i Armen, „I kviddrer som en sorgløs Fugl, paa hvem Høgen lurer og snart vil slaae ned; Herluf er ikke her."

„Ikke her?" udbrød Vinike og blegnede.

„Nei," svarede Margrethe, „han er langt herfra og vil ikke komme til Stede, mens I er her."

„Men Guds Død," sagde Vinike, idet Blodet skød op i hendes Kinder, „er Eders Fader da en Nidding?"

„I denne Sag ja," svarede Margrethe. „Han vil før lade sit Liv, end erkjende en ufri Kvinde som Eder for sin Sønnekone og Herluf — nu, han er, som han er, I kjender ham jo!"

„Men jeg giver mig ikke!" svarede Vinike med fast Røst. „Er end muligt Lykken forliist, saa har jeg dog Æren at kjæmpe for, og det vil jeg gjøre til mit sidste Aandedræt. Vil I staae mig bi?"

„Ja," svarede Margrethe; „men hvad formaaer jeg?"

„Nu," sagde Vinike med et bittert Smiil, „jeg forstaaer!" Ogsaa i Eders Øine er jeg kun en ufri Kvinde, en Skabning af en ringere Art. I vil aldrig erkjende mig for Søster."

„Troer Du ikke?" spurgte Margrethe, og idet hun udtalte det søsterlige Du, opklaredes hendes Aasyn af saa hjerteligt et Smiil, at det næsten blev smukt. Vinike

faldt hende om Halsen og gav hende et Kys. „Men hør nu," vedblev Margrethe, „det maa kun være mellem os. Vi maa bruge List. Det volder Faders Tyranni, idet han handler uadeligt, gjør Slægten Skam og bringer sine Børn til at bruge Kneb, naar de ville fremme, hvad der er Ret. Hvad Ære er der da ved Skjoldemærke og Adelsskrud? Men see, der kommer han! Vaer Dig nu; vær kold som Is mod mig, men sød mod ham. Tøv lidt; jeg vil gaae forud og sige ham et Par Ord."

Mens Vinike holdt sig tilbage, gik Margrethe hurtigt sin Fader i Møde og sagde til ham:

„Her er hun! Hun lader til en Begyndelse myg nok, saa det er klogest, at I tager hende med Lempe!"

Jørgen gik brummende videre og mødtes saa med Vinike. De vare jo nu ikke fremmede for hinanden. Han mindedes kun altfor levende, i hvilken Grad det første Syn af hende i Retssalen paa Antvorskov havde overrasket ham. Han havde ventet at faae at see en simpel Kvinde, fager nok maaskee, men dog fræk, men tvertimod viste hun sig at være snarest blu og i Ynde og fine Sæder overgik hun enhver af hans Døttre. Saaledes overrumplet havde han behandlet hende med en Høflighed, som bagefter havde ærgret ham; nu var han bedre paa sin Post. Han hilste hende blot med et Nik og sagde:

„Nu, vær velkommen, Vinike Villumsdatter! Gaa med til vort Hus og prøv, om det behager Eder her; men Herluf er her ikke."

„Jeg veed det," svarede Vinike roligt og beherskket; at vise sig sød mod den Mand, saaledes som Margrethe havde raadet hende til, det vilde falde hende svært. Det blotte Syn af hans magre, kantede Skikkelse og det barske Ansigt med Høgenæsen, som bøjede sig over det røde Skjæg, men især det lumske Blik fra hans smaa graae Øine, indgød hende Mistillid og Frygt. „Naar," spurgte hun, „vender min kjære Husbond tilbage?"

„Jeg skal ikke kunne sige det," svarede Jørgen, idet han kneb Øinene til. „Han er dragen til Fyen i et nødagtigt Ærinde."

„Altsaa," sagde Vinike, idet hun forsøgte at fange hans Blik, „drog han ikke forud hertil, som I sagde, da vi skiltes i Slagelse?"

„Nu," svarede Jørgen med et barskt Smiil, „det kom uventendes heelt anderledes."

C.H.F.S.

„Nu," sagde Vinike, „jeg kan vente. Ikke kommer jeg til Snedinge for at fare af igjen i Morgen; men nødigt vil jeg falde Eder til Byrde. Kald Herluf hjem og gjenforeen os; da er jeg villig til at drage bort med ham naar som helst. I kan altsaa blive mig kvit, naar I selv vil."

„Saamænd!" svarede Jørgen, gned sine Hænder og loe i Skjægget.

De gik saa i Taushed til Gaarden og traf der i Dagligværelset blot Herlufs Moder; Anne og hans andre smaa Søstre kom ikke til Syne. Fru Kirsten gav sin Sønnekone en iskold Modtagelse og sagde:

„I maa være træt af Reisen. Jeg vil strax vise Eder ind paa Eders Kammer og lade Maden bringe ind til Eder der."

Men Vinike hørte, at Fru Kirsten, da hun gik, laasede Døren. I stor Skræk sprang hun derhen, gav sig til at ruske i Døren og raabe. Omsider gik den op, og Jørgen Daa selv traadte ind.

„Hvad betyder dette?" raabte Vinike. „Vil I spærre mig inde og holde mig som en Fange? Hvor er Annike?"

„Mener I dermed Eders Tjenestekvinde," svarede Jørgen uden at fjerne sig fra Døren, „da vid, at jeg har skikket hende tilbage med Vognen. Vi ere for Gud Munde nok endda her paa Gaarden; I faaer hjelpe Eder selv af og i Klæderne; men hvad det Andet angaaer, da er det min og min Hustrues Mening, at I helst maa forblive i Ro paa Eders Kammer, kald det saa, hvad I vil. En Sønnekone af Eders Sort, som gik til Brudesengen uden Vielse og Signelse, hun er ikke til Ære for noget Hus, var det end det ringeste i Landet; vore Frænder og Venner bør helst ikke see hende; men I skal ikke komme til at savne Føde eller nogen Bekvemmelighed."

Saa gik han, lukkede Døren og laasede den, mens Vinike sank om paa sin Seng og brast i heftig Graad. Hun havde ikke tænkt sig Muligheden af saa stor en Skjændighed og indbildt sig, at Kongens Gunst vilde beskjærme hende mod al Overlast. Hun maatte været mere end et Menneske, om hun ikke, saa ung hun var, ene i et fremmed Land og i sin værste Fjendes Hænder, i dette Øieblik havde tabt Modet. Dog rettede hun sig snart igjen, uagtet i en heel Uge den Trøst, at see Margrethe, kun en eneste Gang blev hende til Deel; men da havde

Margrethe advarende løftet Haanden, saa at Vinike forstod, at de bleve belurede, og vovede derfor ikke at sige et Ord ud over det Nødvendige.

Men endelig, fjorten Dage efter hendes Ankomst, kom Margrethe en Aftenstund til hende og sagde:

„Nu kunne vi tales ved. Fader og Moder ere med Anne tagne til Trolholm, og de Smaa ere til Sengs; men det har kostet mig megen List og mangen en Løgn, Vinike, inden jeg naaede saa vidt, at Fader betroede mig Nøglen til Din Dør og tryg gav Dig i mine Hænder."

Vinike sank til hendes Bryst og udøste under mange Taarer sit Hjerte for hende; men da Vinike var bleven roligere, bad Margrethe hende om at fortælle sin Kjærlighedshistorie, og det gjorde Vinike hellere end gjerne.

„Herluf," sagde hun, kom til os i Enkhuysen, den Stad, i hvilken mine Forældre boe, og som er min Fødeby. Den ligger ved Zuyderſøen, og danske Skibe søge ofte derind. Herluf kom dertil for at faae Skibsleilighed hjem, men det trak ud, og for at forslaa Tiden, lod han sig af sin Landsmand og Ven, Skipper Mogens Heinesen, indføre i flere af Borgernes Huse, ogsaa i vort. Strax den første Gang, da jeg fik Herluf at see, stod mit Hjerte i Brand for ham; begriber Du ikke det?"

„For Gud om jeg gjør," lød Margrethes Svar. „Jeg troer ingen Ungersvend strax, og jo sødere Ordene falde fra ham, desto mindre."

„Du veed ei, hvad Elskov er," udbrød Vinike. „Last mig, om Du vil, men det tog mig med Vælde. Snart var jeg hans med Liv og Sjæl. Aldrig kom Andet i min Tanke, end at han mente mig det ærligt og vilde gjøre mig til sin Hustru, og derpaa tør jeg døe, at hans Mening og var ærlig og god fra først af. Det endte da med, at vi retteligt bleve trolovede, med mine Forældres Samtykke og i vore Frænders Nærværelse. Derved vare vi efter vort Lands Skik blevne Ægtefolk, og vi kunde sætte Bo og flytte sammen, naar vi vilde. Dog gjøre Folk af vor Stand ikke gjerne det, men bie, indtil Pagten er signet i Kirken. Baade mine Forældre og jeg selv begjærede da og det af Herluf, men han svarede, hvad ogsaa var sandt, at eftersom de Penge, han havde skrevet efter, vare udeblevne, saa fattedes det ham paa Midler til at fremtræde for Guds Altar i en Klædning, som sømmede sig for en Mand af hans adelige Byrd. Mine Forældre fattede da

Mistro til ham og gave ham Frihed til at gaae, om han fortrød sit Løfte, men han holdt fast ved mig. Sagen jevnedes da saa, at han udstedte et formeligt Trolovelsesbrev, som blev kundgjort for Øvrigheden og stadfæstet af den. Nu skal Du selv faae det at see."

Hun gik til sit Færdesskrin, fremtog Brevet, viste Margrethe Herlufs Segl, som stod trykt paa det og tydede den hollandske Text for hende. Brevet lød saaledes:

„Bekjender jeg, Herluf Daa, at jeg haver trolovet Winike Willom til min Husfrue, at leve og døe med og aldrig skilles førend Døden; med mit Segl herunder trykt."

„Kan Noget tænkes mere bindende?" spurgte Winike med usikker Røst og Taarer i sine Øine.

„Nei," svarede Margrethe, „og paa det Brev var det jo, at Du vandt Din Sag; men Du burde skjønnet, at det med Mangel af Bryllupsklædningen kun var et Paaskud og Skalkeskjul. Af Faders Tale i disse Dage har jeg faaet ud, at Herluf har skrevet til ham og ladet ham vide, at han vilde trolove sig med Dig, for saa vidt har han været ærlig; men at Fader har nægtet sit Samtykke til Eders Ægteskab, og da har Herluf, som vilde have Dig i sin Magt, forsøgt at slippe derfra, som skeet er. Du har aldrig været Andet siden i hans Øine, end en Slegfredviv. Letsindigt har Du handlet, Winike, og maa nu bøde derfor."

„Jeg handlede som den tro og elskende Hustru," svarede Winike heftigt og med blussende Kinder. „Hvad vilde desuden Vielsen gavnet mig i Øine Forældres og Frænders Øine? De vilde lige fuldt ikke vedkjende sig mig. Jeg føler ingen Skam over det, jeg gjorde, og det er min Tro, at havde Herluf maattet raade sig selv, da vilde han ikke forladt mig; men nu kom der Breve fra Hjemmet, hvilke han ikke lod mig læse, og fra den Stund af blev hans Aasyn mørkt, og al Glæde veg fra os. Dertil kom Pengenød, og det endte da med, at han en skjøn Dag forsvandt, og jeg sad der som en forladt Kvinde. Din Fader har forvoldt det, Margrethe, derom føler jeg mig forvisset. Han har kaldet Herluf hjem, og Herluf har ikke turdet være den Befaling overhørig. Maaskee er han reist saa brat og uden Farvel for at spare os Skilsmissens Bitterhed, og han har vel haabet at kunne vende tilbage til mig igjen —"

„O," udbrød Margrethe, „Kjærligheds Øine ere blinde og vorde aldrig seende! Endnu troer Du enfoldige lille Menneske paa Herlufs Kjærlighed —"

„Ja," udbrød Vinike, „det gjør jeg! Lad os blot atter komme sammen, og Du skal faae det at see!"

„Maaskee da," svarede Margrethe, „men naar vil det skee? Du betænker ikke Herlufs store Svaghed; Du regner med ham alene og tager ikke Fader med; men Herluf er i Faders Hænder som en Skoviſk. Der forudsatte jeg endda, at Herlufs Villie er god; men jeg troer det ikke. Jeg forudseer, at om Du fortsætter den Krig, da vil der komme stor Elendighed over Dig. Vær glad over, at Du er bleven Herluf kvit, bryd af og drag tilbage til Dit Fødeland med Din bjergede Ære. Det maa jeg raade Dig, endskjøndt jeg har faaet Dig kjær og nødig afseer Dig."

„Drage hjem," udbrød Vinike, „for at blive til Spot for mine Frænder og alt Folket? Nei, aldrig i Evighed gjør jeg det! Du skulde blot hørt, hvor de haanede mig i Enkhuysen, da Herluf havde forladt mig; nei før vil jeg døe! Uden Herluf vender jeg aldrig tilbage til Holland."

Hun stod med Armene foldede over sit Bryst og smuklende Øine, idet hendes rige Haar bølgede ned over hendes Skuldre. Margrethe saae paa hende med Beundring og tænkte: hvor hun er sager og kjæk! At Herluf kunde svigte en saadan Kvinde; han er en Usselryg; hvoraf kommer det dog, at de bedste Kvinder stundom lade sig fange af de ringeste Mænd?"

Men Vinike fattede sig hurtigt og sagde:

„Dog, hvad gavner store Ord? Noget maa jeg gjøre; hør nu, hvad jeg har udtænkt. Jeg vil skrive til Kongen og klage min Nød for Hans Naade. Du skal skaffe mig Midlerne dertil og hjælpe mig at faae Brevet besørget."

Margrethe studsede og betænkte sig et Øieblik; men saa kom der et skadefro Glimt fra hendes Øine og hun svarede:

„Vel, jeg vil gjøre det, først for at tjene Dig, og saa fordi Fader har Noget til Gode hos mig; jeg vil spille ham det Puds." —

Brevet blev skrevet, og Besørgelsen faldt ikke saa vanskelig; thi Kongen var ikke langt borte; han befandt sig netop paa Gjedsergaard paa Falster, hvor han jagede.

Margrethe fik Brevet sendt derover med en Fisker, og at Manden havde udrettet sit Ærende med Held, viste sig hurtigt. Allerede nogle Dage efter red en kongelig Udrider ind paa Snedinge, og han bragte et Brev fra Hans Naade, som havde Næb og Kløer. Den sædvanlige naadige Hilsen — „Vor Gunst tilforn" manglede, og Kongen befalede i de skarpeste Udtryk Jørgen at sørge for, at hans Søn tog Winike Willumsdatter til sig og behandlede hende som sin ægte Hustru.

Nu ventede Margrethe sig det Værste, og at hendes Faders første Gjerning vilde blive at efterspore og udfinde, hvem der havde besørget Brevet til Kongen; men til hendes store Forundring skete Intet af den Art. Vel saae hendes Fader til hende med onde Øine, som om han havde hende mistænkt; men han teede sig heelt sagtmodigt, hvoraf Margrethe sluttede, at han gik med en eller anden dybt lagt Plan, som bedre vilde føre ham til Maalet, at blive Winike kvit.

„Nu," sagde han, „siden det er Hans Naade saa meget om at gjøre, da faaer jeg vel være ham til Villie i den Sag. Jeg vil kalde Herluf hjem, og lad ham saa prøve den Lykke, som han rendte fra i Holland, at leve med sin Kvinde! Jeg spaaer, at han snart vil faae Nok deraf." —

Fjorten Dage efter kom Herluf, og nu fik Margrethe det Særsyn at see, at han lod ganske indtagen af sin unge Hustru. Man levede stille paa Snedinge den Vinter og bød ingen Gjester, men det syntes netop at være Herluf godt tilpas. Han holdt sig til Winike, og de kurrede som to Duer, saa lang Dagen var.

Er dette at lide paa? spurgte Margrethe mere end een Gang sig selv; men hun sagde Intet, thi Herluf havde ikke længe været i Hjemmet, førend Winike trak sig tilbage fra hende, og al Fortrolighed mellem dem hørte op.

Det var ikke at lide paa; det var en Sandserus og intet Andet; men Winike troede aabenbart paa sin gjenvundne Lykke og følte sig tryg. Hun gjorde sit Muligste for at vinde Familien, og det lykkedes hende ogsaa ret vel for Kvindernes Vedkommende; men Jørgen selv forblev kold og stram. Derfor var der alligevel ikke rigtig hyggeligt for Winike paa Snedinge, og da hun nu mente sig sikker paa Herluf, blev hun ingenlunde bedrøvet ved at høre, at han til Foraaret agtede at drage til England

og prøve sin Lykke der; thi han lod hende strax vide, at hun skulde ledsage ham. Dertil havde hun jo forpligtet sig, og hun gjorde det hellere end gjerne. Ikke for Alt i Verden vilde hun nu skilles fra ham, og hun haabede, naar hun havde ham alene, da at knytte ham end fastere til sig. Hun havde formeligt fattet Nag til Margrethe, fordi denne ved enhver Leilighed røbede Mistillid til Herluf. Hvis Nogen havde sagt til Vinike, at denne Reise til England ikke var Andet end en Snare, som hendes Svigerfader havde lagt for at kunne blive hende kvit, og som Herluf var gaaet ind paa, fordi han, skjøndt han bestræbte sig for at skjule det, dog nu var bleven kjed af hende, da vilde hun afviist en slig Beskyldning, i det Mindste for Herlufs Vedkommende med den største Harme. Margrethe skjønnede det, og derfor taug hun; men tilsidst, inden Afskeden, kom det dog til en Ordvexel mellem dem.

„Jeg ønsker Dig kun Godt, Vinike," sagde Margrethe til hende, „endskjøndt jeg vel har mærket, at Du ikke længer har mig kjær. Herluf har vel sat Ondt for mig hos Dig?"

„Tilstaa," svarede Vinike, „at Du har miskjendt Herluf og gjort ham skammelig Uret; da vil jeg elske Dig som før."

Margrethe taug et Øieblik, saae paa Vinike med et medlidende Blik og sagde derpaa:

„Det vilde vel været bedst, om vi vare skiltes uden Ord, blot med et Kys; men det er nu kommet anderledes. Hvad jeg siger, det gjør hverken fra eller til, men dog skal mine sidste Ord til Dig være ligesom de første vare, sanddrue. See Dig vel for paa den Reise; jeg vil haabe for Dig det Bedste, men jeg venter det Værste."

Vinike gik fra hende i Vrede, og de skiltes uden Farvel. Margrethes ildevarslende Afskedsord gjorde Vinike hverken Skade eller Gavn. De stode for hende som en Urimelighed og svækkede ikke hendes Tillid til Herluf; men det gode Raad, at see sig vel for, det kunde ikke mere være hende til Nytte.

Hun reiste saa med sin Husbond til England, og i Begyndelsen gik Alt vel; men de havde ikke været længe i London, førend Bladet vendte sig. Herluf behandlede hende med Kulde og fornægtede hende tilsidst ganske, idet han overalt sagde, at hun ikke var hans Hustru, men kun

hans Frille. Dette haarde Stød udholdt Vinikes Kjærlighed ikke; hendes Hjerte blev koldt, og hun vilde sagtens nu opgivet Evret, hvis hun ikke under dette Hjerte, der havde slaaet saa varmt for ham, havde baaret Frugten af deres Samliv paa Snedinge. Hun bragte i London en Datter til Verden; men allerede forinden havde Herluf forladt hende, ligesom første Gang i Holland, uden Farvel. Han drog Syd paa og forsvandt for lang Tid.

Nu sad Vinike alene i den store, fremmede By med sit lille Barn, og de fleste Kvinder vilde vel i hendes forfortvivlede Kaar tabt Modet; men ikke saa hun. Nu havde hun jo sit Barns Ære at kjæmpe for og hun gik til Dysten med Heltemod. Nu gjorde hun her det samme Kunststykke, som hun havde gjort i Danmark. Hun gik til Englands Herskerinde, den store Dronning Elisabeth, fortryllede og vandt hende ganske, indstevnede Herluf for Kantslerretten og fik der ved en ny Dom sit Ægteskabs Lovlighed bekræftet. Dog, hvad hjalp hende Fyrstegunst og Alverdens Domstoles Godkjendelse af Ægteskabet? Hun havde en Modstander, som var stærkere end baade Fyrster og Domstole, nemlig Adelsvælden. Hendes ufrie Fødsel var som et Kainsmærke paa hendes Pande, lukkede baade hende og hendes Barn ude fra den Stand, hvortil dets Fader hørte, og gjorde ethvert Skridt til deres Gavn saa godt som dødt og magtesløst.

Hun reiste saa tilbage til Danmark med sin Dom og en Skrivelse fra Dronning Elisabeth til Danmarks Konge; men hendes energiske Velynder, Kong Frederik II var imidlertid død, og hans Søn og Efterfølger, Kong Christian IV, var endnu kun et Barn. Magten var ganske gleden over i Adelens Hænder, og det gjorde Vinikes Stilling end mere haabløs.

Nu gjaldt det imidlertid for hende ikke blot Æren, men selve Tilværelsen. Nu turde hun mindre end nogensinde give tabt, og det varede derfor ikke længe, inden Jørgen Daa til sin store Ærgrelse atter hørte fra hende. Der paafulgte gjentagne Stevninger og Forhandlinger, som Herlufs Fader og Frænder idelig forhalede under Paaskud af, at Herluf var udenlands, Ingen vidste hvor, saa at Intet endeligt kunde blive afgjort. Dog kom det tilsidst til et Forlig, i Følge hvilket der tilstodes hende en tarvelig Pengehjelp i nogle Aar, og i Aaret 1595 gjenfinde vi hende paa en lille Adelsgaard i Korndrup

oppe ved Aalborg. Den havde hun fæstet, boede der og drev Gaarden selv; thi hun var en ægte Hollænderinde, driftig og sparsommelig.

Der sad hun altsaa og ventede paa, hvad Fremtiden vilde bringe. Hun havde dog ikke ganske tabt Slaget, thi hendes Ægteskab stod ved Magt, og det var ikke lykkedes hendes Modstandere at fordrive hende fra Danmark. Herluf kunde ikke indgaa noget nyt Ægteskab, saa længe hun var i Live; han var bunden til hende og maatte søge til hende, om han vilde leve skikkeligt. Haabede hun da endnu paa bedre Tider, troede hun paa Muligheden af, at han vilde vende tilbage til hende og var der endnu en Gnist af Kjærlighed tilbage i hendes Hjerte? Hun vidste det næppe selv; men hun havde en besynderlig, men sikker Forudfølelse af, at hun atter vilde faae ham at see, og hun tænkte da: Alt vil komme an paa, hvorledes han kommer tilbage!

Hendes Anelse gik i Opfyldelse. En Dag hen paa Efteraaret kom han, ledsaget af en Svend, red lige op til Husdøren, sprang af Hesten og gik ind; efter otte Aars Adskillelse stode de atter Ansigt til Ansigt. Hun saae, at hans vilde Færd og Omflakken i fremmede Lande havde skjæmmet ham; hans Ansigt var furet, hans Pine laae dybt, og hans Haar var tyndt; det undrede hende ikke. Men han blev til sin Forbauselse vaer, at hun ganske var den Samme, lige ungdomsfrisk og yndefuld; de otte lange Aar med alle deres bittre Skuffelser, Sorger og Kampe vare gaaede næsten sporløst hen over hendes indtagende Aasyn og smidige Skikkelse. Han var kommen for at fremtvinge en Afgjørelse og faae hende ud af Landet; men nu skiftede han Sind. Han vilde i det Mindste først blive en Stund hos hende og forlyste sig med hende.

„Nu, Vinike," sagde han, idet han smed sin Hat paa Bordet og gik hen til hende, „her har Du mig igjen! Jeg tøvede lidt længe, men bedre seent end slet ikke; glem, hvad der er skeet! Hvad staar Du der og surmuler og har ingen Velkomsthilsen til Din egen Husbond? Kom og giv mig et Kys!"

Saa tog han fat paa hende, men hun sled sig løs; thi nu var hun omsider bleven seende; hans frække Blik og sledske Ord stødte hende bort. I et Nu blev den Indbildning, som Synet af ham havde vakt hos hende, til-

C. H. F. S.

intetgjort. Hun tænkte: han kommer ødelagt, mødig paa Sjæl og Legeme tilbage til mig; han trænger til mig; jeg vil vise ham Barmhjertighed; men nu skjønnede hun, at Meningen var en ganske anden, og hendes Hjerte lukkede sig atter. Hurtigt gik hun hen til den nærmeste Dør, som førte ind til Sidekammeret og raabte: „Elisabeth, kom hid!"

En skjøn, lyshaaret lille Pige nærmede sig frygtsomt, hendes Moder tog hende ved Haanden, førte hende ind i Stuen og sagde med usikker Røst til Herluf:

„Det er Din Datter; giv hende et Kys!"

„Ei saa," udbrød Herluf, bragt ud af Fatning, „saa det blev en Pige!" Saa drog han Barnet hen til sig, kjærtegnede det og spurgte derpaa: „hvor tog Du det Navn Elisabeth fra, Vinike?"

„Jeg opkaldte hende efter min høie Velynderinde, Dronning Elisabeth," svarede Vinike, „til Tak for, at hun viste mig Gunst og beskjærmede mig, da Du saa skammeligt anden Gang forlod mig."

„Og Du stevnede mig for Kantslerretten," sagde Herluf med et spydigt Smiil; „jo, jeg har erfaret det! Til hvad Gavn nu at rippe op i de gamle Stridigheder? Lad os hellere prøve at forliges; alle gode Gange ere tre, og saa gaaer det vel!"

Vinike vidste neppe, hvad hun skulde gjøre eller lade. Han var jo hendes lovlige Husbonde, og hun havde selv gjort sit Yderste for at faae det beviist, selv efter at han anden Gang havde forladt hende. Hvor kunde hun da vise ham af; og hun havde jo heller ikke Magt til at fjerne ham, hun maatte da taale ham og finde sig i, at han tæede sig som Herre paa Gaarden, hvad han strax skred til og gjorde med saa stor Uforstand, at hun forudsaae, at hendes Velstand vilde blive ødelagt.

Iøvrigt holdt hun sig fra ham saa meget, som hun kunde. Strax den første Aften forsvandt hun uden Godnat og lod Pigen vise Herluf ind paa et Gjæstekammer. Derved blev det fremdeles; thi Vinike gjennemskuede ham og skjønnede, at han blot vilde have sin Villie med hende for atter at forlade hende. Men da han fornam, at det var hendes ramme Alvor med den Adskillelse, og at hun ikke mere vilde leve med ham som Hustru, da brugte han List og tilsidst Vold, hvorefter han forlod hende og reiste bort.

Nu var stakkels Vinike sunken saa dybt ned, som hun kunde komme, til det mørkeste Punkt i sit Liv. Da hun fornam, at hun atter bar et Barn under sit Hjerte, greb Fortvivlelse hende. Hun bluedes over det Nederlag, hun havde lidt, og dulgte sit Svangerskab. Hun kunde ikke anklage sin egen Husbonde for Vold; hvem vilde troe hende? Hvad skulde hun gribe til, drage ud af Landet som en slagen, vanæret Kvinde og føde sit Barn i en eller anden Afkrog af Verden?

Da fik hun til sin Overraskelse Brev fra Herluf, som opfordrede hende til at komme til Kjøbenhavn for at forhandle med ham om hendes fremtidige Underhold. Da levede Haabet atter op hos hende, og hun fulgte Kaldet; men hun fik snart at fornemme, at Meningen kun var den gamle, at blive hende kvit. Snart var hun indtrukket i det gamle Væv af Retstrætter, og hun kæmpede trods sin fortvivlede Stilling som en Løvinde.

Midt under alt dette kom hun i Barnsnød og begik den Uklogskab at dølge sit Barns Fødsel for Verden. Hun kunde ikke bekvemme sig til at drage denne skumle Sag frem for Lyset; men den rygtedes dog.

Nu kom det Værste, vistnok værre end Alt, hvad Margrethe Daa havde tænkt sig, den Niddingsstreg, som gav Vinikes Ære Dødsstødet. Herluf stevnede hende for Roeskilde Domkapitel, beskyldte hende for at have avlet et Barn med en Anden og forlangte Ægteskabet ophævet.

Da skød hun alle Hensyn til Side, mødte selv for Retten, forklarede, hvorledes Alt var gaaet til, og erklærede, at Herluf selv var Fader til Barnet; men hun havde ikke belavet sig paa at møde denne skammelige Beskyldning, hun havde ingen Bevisligheder ved Haanden, og Herluf negtede frækt Alt. Nu blev det til hendes Skade, at hun havde fortiet Sagen og ikke ført Klage over Noget. Det Afgjørende var imidlertid, at Dommerne næsten alle vare Herlufs Standsfæller, ja Landsdommeren i Sjælland, som førte Forsædet i Retten, det var Herlufs egen Morbroder, Lave Beck. Det Uhørte skete da, at Kapitlet tog Herlufs Benegtelse for gode Varer, og da Kongen tillige havde erklæret, at han var kjed af denne endeløse Ægteskabssag og ikke vilde have videre Vidtløftigheder for dens Skyld, saa gik det glat nok med at fælde Dommen og bryde Staven over den værgeløse Kvinde. Vinike blev dømt til som en løsagtig Kvinde

at have sit Ægteskab forbrudt. Nu stod hun der som en vanæret Kvinde, og Herluf havde endelig naaet sit Maal; han var fri.

Dog gav Vinike ikke tabt endda. Hun fik sin Bevisligheder, som hverken vare mere eller mindre end egenhændige Breve fra Herluf, deriblandt et til hendes egen Moder, hvori han tilstaaer at have havt Omgang med Vinike; og da han desuden ikke havde formaaet at nævne nogen anden Fader til Barnet, og han ikke havde ført andet Bevis for sin Beskyldning mod Vinike, end den, at hun havde dulgt sit Svangerskab, saa maatte han ved hine Breve anses som fældet. Man skulde altsaa troet, at det maatte blive en let Sag for Vinike at faae den uretfærdige Dom omstødt og annulleret — men langt derfra! Da hun nemlig nu i den Hensigt indstevnede Domkapitlet for Retterthinget, blev hun afviist med den Besked, at hun burde indstevnet Herluf Daa, og paa Grund af Stevningens feilagtige Adresse kjendtes Dommen fremdeles at staae ved Magt. Saa skulde hendes næste Skridt jo været at indstevne Herluf; men det gjorde hun ikke, og det vilde forekommet os ubegribeligt, hvis Sagaen ikke havde viist hendes Minde den Retfærdighed at meddele os Aarsagen. Den var gyldig og god, thi, fortælles der, da hun drog fra Kjøbenhavn, blev hun paa Veien overfaldet af Stimænd, udplyndret og berøvet alle sine Breve og Bevisligheder. Der kan ikke være nogen Tvivl om, hvem det var, der havde sat det i Værk; med denne Voldsdaad kronede Herluf Daa sit Niddingsværk.

Hvad Vinike endnu foretog sig for at holde sig oven Vande, blev ganske virkningsløst og er at ligne med en døende Fegters sidste, krampagtige Anstrengelser, inden han segner paa Valen. Afvæbnet, fornegtet af Alle og med et brudt Hjerte beredte hun sig nu til at forlade sin Lykkes Grav, Danmark, for aldrig mere at vende tilbage.

Da skete det faa Dage før hendes Afreise, som hun sad trøstesløs i sit Herberge, at Døren til hendes Kammer aabnedes, og Margrethe Daa traadte ind til hende. Margrethe saae sund og frisk ud; hun var imidlertid bleven lykkeligt gift med en svensk Adelsmand, men det var skeet mod hendes Faders og Slægtens Villie, hvorfor hendes Medgift blev tilbageholdt. Vinike vidste Intet om denne Strid, og da hun og Margrethe for ti Aar

siden var skiltes i Vrede, følte hun som et Stik i sit Hjerte ved at see hende. Hendes nu blege og afmagrede Ansigt overdroges af en dyb Rødme, hun reiste sig brat og sagde:

„Hvad vil Du? Haane mig i min Ulykke og prale af din Dygtighed som Sandsigerske? Du fik Ret; nu er det klarligt godtgjort, hvilken sort Sjæl din Broder er."

„Jeg veed Alt," svarede Margrethe; „Du behøver Intet at sige. Ikke er jeg kommen for at haane Dig, jeg, som maa blues ved min egen Broder og nu maa trækkes selv med ham; thi nu er han Manden. Fader døde i Gaar, og alt inden han var bleven kold, lod Herluf mig vide, at han vilde tage og beholde alt mit Gods; men det rager jo ikke Dig, Vinike! Jeg vilde blot lade Dig vide, at nu ligger Din værste Fjende stiv og kold og skal puttes i Jorden, mens Du end er oven den, og Solen skinner paa Dig. See ikke saa mørkt! Vær glad over, at nu fik den usalige Strid Ende. Du kan end komme til at fryde Dig ved Livet."

„Ingensinde!" svarede Vinike med brudt Røst; „Resten af Veien ligger mørk for mig. Gid jeg var i Din Faders Sted; gid jeg laae kold og stiv paa Baare og skulde gjemmes i Jorden; jeg vilde være gaaet gladere herfra, end han."

„O," udbrød Margrethe med et isnende Smiil, „han havde saamænd Nok at fryde sig med paa det Sidste. Han fik jo Held til ustraffet at trodse Kongebud, han fik Bugt med Lov og Ret og knuste en stakkels ufri Kvindes Hjerte — var Bevidstheden derom ikke en god Pude at sove paa? Saa opnaaede han jo ogsaa den Lykke at see, at hans Søn slægtede ham paa og hellere vilde bryde Tro og Love og gjøre sig til Nidding, end agtes ringe af sine Standsfæller. Der er ingen større Nidding i vort Land, end min Broder Herluf."

Hvor stor Grund Vinike end nu havde til at hade ham, gik der dog en Gysning igjennem hende ved at høre Margrethes vilde Tale og see Gløden i hendes Blik.

„Du," sagde hun, „bør ikke tale saa uchristeligt og skamskjænde Din egen Faders og Din Broders Ære; det samme Blod flyder dog i Dine Aarer."

„Og hvorledes vil da Du," spurgte Margrethe, „lære Dine Børn at tale om deres egen Fader?"

„Jeg vil sige dem, hvorledes han er," svarede Vinike, „men lære dem at bede for hans Sjæl."

„Nu," sagde Margrethe spodsk, „da ville de og Du faae Nok at gjøre for Resten af Eders Liv. Bort med det Føleri! Lær dem hellere at forbande ham, det er sundere. Vær vis paa, at Herluf nok endda vil komme til Ære og Værdighed og faae Leilighed til at gjøre Skjelmsstreger, saa længe han er over Jorden."

Margrethe blev en Stund hos Vinike og trøstede hende paa sin Maade. Hvor plumret end Kilden var, hvoraf hendes Deltagelse flød, saa kom den dog fra Hjertet og blev for Vinike som en kvægende Drik i en Ørken.

„Af mig," sagde Margrethe tilsidst, „fik Du Velkomstkysset; det bliver og mig, der giver Dig Afskedskysset.

Og det blev Afsked for bestandig. De gjensaaes aldrig mere; thi Vinike drog til Danzig, bosatte sig der og hendrog der Resten af sine Dage.

Men Herluf, han kom, som Margrethe havde spaaet, til Ære og Værdighed. Han blev ikke blot Skibshøvedsmand, men endogsaa Admiral, og tvende gode Jomfruer vare ikke rædde for at gaae til Brudeskamlen med ham. Den første, det blev Hilleborg Skinkel; hun naaede altsaa dog omsider sit Maal og blev Frue paa Snedinge.

Dog, det skal siges til Herlufs Standsfællers Ære, at de ringeagtede ham i deres Hjerter og gave ham fremdeles det Vidnesbyrd, at han var en falsk Herre, paa hvis Ed man ikke kunde bygge. Det eneste Lyspunkt i hans Liv kom seent. Da nemlig begge hans Ægteskaber bleve barnløse, gjorde han et Forsøg paa at faae sin Datter Elisabeth til sig; men hendes Moder maa dog ikke have formaaet at lære hende at bede ret, thi hun afslog Faderens Tilbud og flygtede endogsaa tilsidst fra Danmark, hvor hun dengang var, til Danzig, for at undgaae hans Efterstræbelser.

Ingen nævnede Vinike Villumsdatter mere, og hun var som udvidsket af Aarbøgerne, indtil endelig i vore Dage hendes Minde er blevet opfrisket, og en Historiker*) ved at fremdrage hidtil ukjendte Aktstykker, klart har bevist hendes Uskyldighed og Herluf Daas Brøde. Af dem begge har jeg her forsøgt at tegne et flygtigt, men sanddru Billede.

*) Genealogen A. Thiset.

En aftvættet Plet.

Af M. Henckel.

Med Illustrationer af Carl H. F. Schmidt.

Dronning Dorothea, Kong Kristian den Førstes høj-priselige og myndige Gemalinde, drog med sine Jom-fruer tilbage til Kjøbenhavns Slot fra Ottesangen i Frue Kirke.

Julisolen brændte allerede hedt i de snevre Gader og Toget skred kun langsomt frem med Dronningen, der hellere end at age i den forgyldte Karm besteg sin raske Ganger, i Spidsen. Stammemoderen til det oldenborgske Kongehus sad strunk og rank trods sins fem og fyrretyve Aar, og lod sig yndefuldt vugge frem og tilbage af Hestens Bevægelser, medens hendes kloge mørkebrune Øjne, skarpt iagttagende, fløj rundt til alle Sider, og hun med et naadigt Nik eller et lille opmuntrende Smil hilste Folk, der dukkede frem af Bislag og Dørre og ærbødigt bøjede sig for hende. Hun var kjendt og elsket af det danske Folk, hun som havde virkeliggjort dets Haab om en Kongeslægt, saa at man ikke længer behøvede at ty til

fremmede Fyrstehuse for at besætte Danmarks ledige Trone — og hun vidste det, og særdeles som Landets Moder, glad og tryg i sine Børns Midte.

Mellem Dronningens Damer, der næsten alle vare unge og fagre som Dagen selv, der nys var brudt frem, straalede Jomfru Lisbeth Torbensdatter, af Billernes Æt, som den skjønneste. Hun var en Datter af Ridder Torben Bille til Allingegaard og Søholm, Rigens Raad og en saare rig og anset Mand, og hun var for to Aar siden, kun seksten Aar gammel, kommen til Hove, hvor hun i høj Grad havde vunden Dronningens Gunst, og saa at sige havde draget alles Øjne paa sig.

For det var ikke alene det, at hun var smuk, med et Par Øjne, der straalede af Livsmod og Glæde og et Smil som en Solstraale — hun havde tillige en skarp Forstand, og var fuld af Vid og Kløgt. Dertil havde hendes Moder, Fru Sidsel Lunge, givet hende en omhyggelig Optugtelse, og lige saa skarpt som hun kunde bruge sin lille rosenrøde Tunge, kunde hun bruge sine smaa hvide Hænder til al Slags Baldyring, Væwning og anden kvindelig Gjerning. Men hun satte ogsaa Hovedet til Vejrs og den kække Næse i Sky; den første vilde hun være allevegne, og hun holdt af at høre sig lovprist og at se Mændene for sine Fødder! Og der vare da heller ikke ret mange, lige fra Svenden, der holdt Stigbøjlen for hendes Fod, til Riddersmanden med Fjerbusken i sin Hjelm, paa hvem hun ikke havde prøvet sin Magt!

Hvilken anden Morskab kunde vel ogsaa lignes ved den, at se dem flokkes om hende, alle disse drabelige Mænd, der dog, naar det kom til Stykket, vare saa svage, at hun kunde bøje dem lig et Vaad i sin Haand? At kjende Magten til at lokke og drage dem til sig og saa atter støde dem bort med sin Fod? Fortjente de kanske bedre, slig de mangen Gang teede sig som Narre, og mente, at Kvinden var et Legetøj, En kunde gribe og kaste efter Behag?

Inde i Slotsgaarden ved Foden af Taarntrappen, der førte op til de kongelige Gemakker, bleve Dronningen og hendes Damer omringede af de tililende Svende og Terner og af en Skare bukkende og skrabende Hofsinder, som skyndte sig at hjælpe dem af Hestene — om det saa var den ældste af Kongesønnerne, Junker Hans, saa viste hans firskaarne Skikkelse og runde, skægløse tyveaars Ansigt

sig fremmest mellem de andres. Han var lige i denne Morgenstund vendt tilbage fra et Besøg hos Morfaderen, den gamle Kurfyrste af Brandenborg, og sprang nu til, for med et fornøjet Smil at byde sin høje Moder Velkommen.

„Eders fyrstelige Naade fortøver længe," sagde han og glippede med Øjnene mod Solen, medens han lønligt kiggede over mod Jomfru Lisbeth, som blev hjulpen af unge Peder Akselsøn Gyldenstjerne, en af de artigste og smukkeste Kavallerer ved Hove, med et noget letfærdigt Smil og et hovmodigt Blik.

„Paa min Tro, Hr. Søn, havde vi vidst, hvo der ventede os, havde vi fremskyndet vor Fart noget mere," svarede Dronningen med det godlidende Smil, der gik igjen paa Sønnens Ansigt. Og efter at have ladet sig glide af Hesten, steg hun, støttet til Junkerens Haand, op ad Stenfliserne, idet hun dog forinden vendte sig til sine Damer og sagde: „Vi giver Eder alle fri for Tjenesten denne Morgen, saasom vi har vigtige Ting med Junkeren at forhandle. Klokken ti slet samles vi atter i den store Sal." Jomfruerne nejede sig ærbødigt, men næppe var Dronningen forsvunden, før de gave deres Glæde Luft som en Flok kaade Børn og fore afsted over mod Dronningens Urtegaard bagved Slottet, fulgte af Kavallererne, hvor de spredte sig i Havens Gange. Tænk, ikke at skulle sidde den hele Morgenstund ved Væven eller Baldyrerammen i Gemakket hos deres Herskerinde, som selv arbejdede flittigere end nogen, og gav nøje Agt paa hver især, straffende den mindste Efterladenhed med sin Unaade, men at skulle kunne foretage sig, hvad de lystede lige indtil Middagsmaaltidet, der blev anrettet Klokken elleve! —

Lisbeth Bille pludrede lystigt løs med Peder Akselsøn, som lod til at have saare meget at fortælle hende. Hun lo og lod til at være ganske optaget af ham, men af og til gled hendes Blik dog over til en anden Gruppe, hvor Ridderens Broder Niels just stod i Samtale med den tyske Skjald, hvem Kongen nylig havde ladet hidkomme fra Sachsen, og som diverterede dem alle saa skjønt om Aftenen med sine Kvad.

Det var som om hun vilde se, om man derhenne fra gav Agt paa hende, eller som om hun kanske lønligt anstillede en Sammenligning — men mellem hvem? Skjalden kunde ikke komme i Betragtning, thi han var en lille

uanselig Skikkelse, langt over Ungdommens Aar — det maatte da vel være Niels Gyldenstjerne, og sandelig — heller ikke han taalte nogen Sammenligning med den stolte glimrende Mand ved hendes Side. Lavstammet var han med noget høje Skuldre og et lidt ludende Hoved; Ansigtet, ikke uden Slægtens ædle og stolte Træk, var gustent og magert, Blikket fra de mørke dybtliggende Øjne sælsomt grublende og sørgmodigt, paa en Gang stolt og blidt som en Kvindes. Han havde heller greben til Bogen og de stille Sysler end til Sværdet, sagdes der, og dog var der Ingen, som drog hans Tapperhed i Tvivl efter hans Deltagelse i Krigen med Sverrig forrige Aar, da han i Slaget ved Brunkebjerg nær havde sat Livet til for at forsvare Dannebrog og hindre det i at falde i Fjendens Hænder.

Aldrig havde man hørt, at han havde bejlet til nogen Kvinde, eller bragt hende sin Hyldest, og paa den anden Side var der heller aldrig nogen Kvinde, som havde kastet sine Øjne paa ham, — han var altfor kort og studs af Væsen til at kunne behage; i Modsætning til Broderen, der var alle Kvinders Yndling, var han ligefrem ofte en Skive for deres Spot. Og dog — sælsomt nok — ærgrede det den lunefulde og forvænte Lisbeth Bille, at denne Mand forblev kold og uberørt af hendes Skjønhed. Aldrig henvendte han Ordet til hende, og mødte hun hans Blik, var det strengt og forskende, fuldt af Mishag. Hun syntes ligefrem, hun hadede ham — der var ikke den Ting, ikke det Middel, hun ikke vilde have greben til blot for at vække ham af hans Ligegyldighed og Ro.

„Naa, Lisbeth," hviskede hendes Veninde Ermegaard Lynov og drog hende med sig, „hvad var det saa Peder Akselsøn altsammen havde at sige Dig i Dag?"

„Ej, saa nysigen Du er, Ermegaard!" lo Lisbeth og puffede til hende. „Ikke fanger Du Ro i dit Sind for den stadige Tanke, hvem af os To der vel vorder den Lykkelige, som en Gang skal age til Kirken i hans Karm og slide Silken som Husfrue paa hans Borg!"

„Uh, slig du snakker —" Ermegaard blev rød.

„Naa, i Alvor da — vil Du endelig vide det, saa var Peder Akselsøn i Dag ligesaa trættekjær og indbildt, som han har for Skik at være!"

„Du skulde ikke være saa kjæphøj, Lisbeth! — Er det virkelig din Mening, at han er slig, da er det ilde af

Dig at Du saa villigt laaner ham Øjne og Øren, og til enhver Tid stræber at tækkes ham saa — —"

„Saa jeg tager Pladsen op for Jer andre — sig det kuns rent ud, min Dukke! Ja jeg ved det jo godt, at jeg er Jer i Vejen og — aa Ermegaard! Vidste Du blot, hvor kjedsomt dette Liv her stundom tykkes mig — Dag ud og Dag ind det samme — og alle saa tænke og tale de det samme! — Jeg kunde for Gud fristes til at løbe min Vej fra det hele, kunde jeg, og bejled Peder Akselsøn i Alvor til mig, saa sagde jeg sagtens ja, endog jeg ikke selv ret ved, hvorlunde det er fat med mig. Til sine Tider tykkes mig, lider jeg ham, til andre er han mig imod, ligesom de ere det alle til Hobe!„

„Han er dog den gæveste, smukkeste og mest høviske Ridder her ved Hove, med hvem fast ingen kan maale sig i Artighed og Belevenhed, og han er Dronningens Yndling —"

„Ja vist! Hendes Naade har sagtens ikke glemt, at hun en Gang skulde have ægtet Farbroderen Hr. Knud Henriksøn, med hvem han jo skal have megen Lighed — gammel Kjærligded siger man ruster ikke!"

„Nej, det maa Du vel sige! Men desforuden ere jo da og de Gyldenstjerner fortjente Mænd. Nu skal jo Ridder Niels paa Grund af sin Lærdom atter skikkes udenvælts i et vigtigt Ærinde for hans Naade Kongen, det Universitet anbelangende, som de ville have oprettet her til Lands —"

„Særlingen, den tavse Ridder — saa!" Lisbeth stod med en adspredt Mine og plukkede Bladene et for et af den Rose, hun holdt i Haanden. Saa drejede hun sig pludselig med en overgiven Latter rundt, kastede Rosenbladene op i Luften saa de virvlede rundt omkring hende og raabte: Hvem kan gribe et i Flugten —"

„Jeg —" raabte Peder Gyldenstjerne, som tilligemed et Par andre var sprungen til og under højrøstet Latter fra de Omkringstaaende begyndte en Jagt efter de flagrende Rosenblade, der af Vinden førtes hen over Hækken og de lave Buske, hvor de dalede ned — „Jeg greb Lykken i Flugten — ser I vel!"

„Nu, greb I den, Hr. Ridder, saa se og at holde den fast!" lo Lisbeth spottende og vendte ham Ryggen.

Idet hun gik henad Gangen, traadte Nils Akselsøn til Side for at gjøre Plads for hende. Han saa alvorligt efter hende.

„Peder," sagde han, da han siden fulgtes med sin Broder ud over Vindebroen. „Er det saa, at Du i Alvor har fæstet din Hu til Lisbeth Torbensdatter?"

„Ja vist — undrer det dig kanske? Og er hun ikke fager trods al sin Vildskab — en Kvinde, det vel var værd at kryste i sin Favn?"

„Derom er ikke Talen. Har Du Sind til hende, saa bør du bejle i Tugt og Ære og gjøre hende til din Ægtehustru, ikke gantes med hende og bringe hende i Folkemunde. Der er talt nok om dig og hende!"

„Aa — i Folkemunde kan Lisbeth Torbensdatter komme, uden at jeg har nødig at forhjælpe hende dertil! Vi lege Katten og Musen, ser Du — snart er det hende, snart mig som flyer — paa Skrømt begribeligvis! Det er just det som pirrer ogægger —" Der kom et Blink i hans Øjne og et lystent, næsten vildt Smil om hans Læber, medens han med en Sejrherres overmodige Mine strøg sig om Hagen. Den ældre Broder saa paa ham med en bister Panderynken. „Ikke paa den Vis bør En fare frem mod den Kvinde, En bærer i sit Hjærte," afbrød han strengt. „At nytte sig af hendes Uforstand og Uerfarenhed er lavt — er hun svag bør Manden være hendes Styrke, er hun let af Sind bør han værne om hende med en fast og dog varsom Haand — —"

Peder Gyldenstjerne slog en høj Latter op. „Ak Gud, Broder Niels — saa dejligt og opbyggeligt Du dog kan tale — Jammerskade, at du ej blev Munk! — Saare vis det er Du, men — hvad kjender Du til Kvinder? Fik Du nogen Tid et Smil, et Blik, der kunde vække din Attraa? Let har Du ved at præke Dyd og Forsagelse og handle derefter —"

„Du har Ret," afbrød Niels kort og bittert, idet han kvalte ligesom et Suk — „intet ejer jeg, der kan fængsle en Kvinde — men Du, Du som fik det altsammen — vogt dig for at drive denne Leg for vidt — det siger jeg Dig!"

Peder saa pludselig nyfigent op paa ham. „Og jeg siger Dig — at om jeg ikke prøvede paa at fange Musen, da løb den min Tro af sig selv i Fælden alligevel! Min skal hun vorde — min!

Der gik Dans oppe i Riddersalen til Gigers og Fløjters Klang. Nylig var Ridderfalsfløjen deroppe paa

det gamle skumle Slot bleven ombygget og istandsat, og den store Dansesal, hvortil en Trappe førte op ude fra Slotsgaarden, straalede med sine forgyldte Søjler, „kostelige Tapeter" og „Skilderier" i Kjærters og Kroners Glans. Saavel Kongen som Dronningen holdt nok af at omgive sig med en vis Pragt — Dorothea af Brandenborg havde jo altid ejet megen Selvfølelse, allerede den Gang hun som en lille tysk Prinsesse, hvis Medgift aldrig blev betalt, drog herind i Landet for at ægte Kristoffer af Bajern. Sin Plads paa Danmarks Trone havde hun forstaaet at udfylde, og denne Trones Glans og Anseelse havde hun sat sin Ære i at hævde. Ved Kristian den Førstes Hof gik de sidste Rester af Middelalderens tarvelige og simple Sæder Haand i Haand med den Forfinelse og de mere overdaadige Moder, der var begyndt at trænge igjennem derude fra, og som de tydske Hofmænd havde indført.

Og Festen paa Kjøbenhavns Slot denne Aften var ualmindelig glimrende, thi den blev givet til Ære for nogle fornemme skotske Adelsmænd, der vare komne som Affendinge fra Kong Jakob den Tredie, Kongens Svigersøn, for at afslutte Traktaten angaaende Orkneyøerne, som vare blevne pantsatte, da man ikke havde set sig istand til at udrede Prinsesse Margrethes Medgift. Baade Kongen og Dronningen vare til Stede og toge selv Del i Dansen tilligemed de to Junkere, Hans og Frederik.

Blandt Hofsinderne saas som sædvanlig Peder Gyldenstjerne, og blandt Dronningens Jomfruer Lisbeth Torbensdatter i første Række. Lisbeth var straalende smuk. Overmodet spillede hende ud af Øjnene, Smil og venlige Ord havde hun til dem alle, og hver især maatte tro, at han var den foretrukne.

Og de hviskede om hende i Krogene.

Hun var fripostig af Lader som af Sind, sagdes der, og hun drog Mændene til sig ved sine Kunster — om det saa var Kongen selv og Junker Hans, saa laante de hende Øine i Smug. Men se kun, om ikke Krukken nok gik saa længe til Vands, til den kom hankeløs hjem — endnu kunde der vel ikke siges hende noget bestemt paa, men hvor længe varede monstro det?

Ubekymret om hvad der sagdes om hende, nød Jomfru Lisbeth sin Triumf, og dog kunde der til sine Tider liste sig et alvorligt, næsten trøt Udtryk over det fagre unge

Ansigt — det var som om hun med Magt søgte at komme bort fra sine egne Tanker.

Hun var med sin Kavalleer traadt ud af Dansen tæt ved det Sted, hvor Niels Gyldenstjerne stod, taus og tvær som sædvanlig, og nu nærmede den tyske Skjald sig hende med en zirlig Bøjning.

„Skjøn Jomfru flagrer den ganske Tid lig Sommerfuglen fra Blomst til Blomst, og suger Sødmen af dens Bæger — —"

Lisbeth trak paa Skuldrene. „Og troer I kanske, at det stedse er Glædens søde Kalk, En tømmer, Mester? Mener I ikke, at der dog kunde rummes nogen Alvor paa Bunden af slig en forvildet Pigesjæl, og at ogsaa jeg kunde fornemme Længslen efter noget bedre end det som bydes mig?"

„Ak jo, ædle Jomfru — visselig tror jeg, at Eders Sjæl rummer meget godt og skjønt. Jeg fornam det jo, naar I med Vemod lyttede til min fattige Sang, naar I med Forstandens Snille fulgte min Tanke paa sin Flugt, at Eder blev rige og store Eyner til Del! Og — vredes ej, fordi jeg taler Eder saa dristig til — om I kun ret vilde nytte disse Gaver —"

„Tal kun frit ud, Mester, og sig hvad I tænker, at jeg spilder min Tid paa Tant og Fjas! Men hvor skulde jeg blive anderledes — her? — Min Fader og min Moder døde — saa skikkede de mig til Hove, her hvor de alle kun se paa Skinnet, og ingen spørger om Ens sande Værd! — —"

I dette Øjeblik drejede Niels Gyldenstjerne Hovedet — han havde hørt hvert Ord.

„Men hvor Guldet er ægte, ædle Jomfru," sagde Skjalden smilende, „der gaar det uskadt ud af Ilden! Om I kun selv vilde, da kunde I bryde med mangt og meget, og om en ædel Riddersmand først vandt Eders Hu og Hjærte —"

„En ædel Riddersmand? Saa mener I virkelig, at nogen af disse Gække her for Alvor evne at finde Vejen til Lisbeth Torbensdatters Hjærte?" Hun rettede sin ranke Skikkelse og kastede med sit gamle Overmod Hovedet tilbage — i det Samme mødte hun Niels Gyldenstjernes Blik og blev blodrød. Han kom henimod hende — vilde han kanske tale til hende — endelig?

Hun stod ganske aandeløs af Forventning. Og hun,

som altid havde tænkt sig, at naar hun en Gang havde bragt ham saa vidt, vilde hun have følt sig saa sejerstolt og overmodig, hun var nu saa sælsom til Mode — angst og bange syntes hun næsten som om hun skulde staa Skrifte, og som om denne Mand med den underlig uanselige Skikkelse, der stak saa sælsomt af mod de glimrende Riddersmænd trindt omkring, med det gjennemborende Blik var i Stand til at læse hende lige ind i Sjælen!

Hun tabte den lille Læddike med Hovedvandsægget og den guldfrynsede Næsedug. Han bøjede sig for at tage den op og, idet han rakte hende den saa høvisk og ærbødig, som kunde hun være Dronningen selv, mødtes deres Øjne igjen. — —

Hvad det var hun læste i hans Blik, der ligesom sænkede sig saa dybt og fast i hendes. forstod hun ikke selv — men det forstod hun, at Mishag var det ikke! —

Det tog næsten Vejret fra hende, saa pludselig kom det over hende, og Smilet og Ordene døde paa hendes Læber, medens hun sænkede sit Hoved — forvirret — udmygt næsten.

Dagen efter rejste Niels Gyldenstjerne.

Somren var forbi.

Rede i Dronningens Urtegaard hvirvlede det visne Efteraarsløv omkring og hobede sig op i store fugtige Bunker; de sidste Eftermølere af Blomster hang hentørrede paa de knækkede Stilke, og Skader og Spurve hoppede skrigende omkring i Gangene, hvor i den svundne Sommer lette Jomfrufødder trippede omkring.

Der var saa tyst og stille allevegne. Man kunde høre den pibende og klagende Lyd af Fløjen, der drejede sig deroppe paa et af de smaa Taarnspir, og Urtegaardsmandens Trin, medens han gik derinde mellem Hækken og beskar og bandt op. Saa lød der pludselig Stemmer og om ad Gangen, der førte langs Muren, kom et Par gaaende, en Mand og en Kvinde.

„Ikke ønsker jeg, at I følger mig længere, Herre Junker," bad hun med bønlig Røst, „man kan se os fra Slottet, og man vil tale mere ilde om mig, end man gjør i Forvejen!"

„Ikke vil jeg krænke Eder for Alverdens Guld,

Jomfru Lisbeth, eller volde at Nogen gjorde det; dog faar I give mig Forlov at sige Eder end et Par Ord!"

„Herre Junker, jeg — jeg faa helst, at I ikke gjorde det," hviskede hun og saa ned mod Jorden.

Junkeren tøvede et Øjeblik, og lagde saa sin Haand paa hendes Arm. „Lisbeth Torbensdatter! I ved, at jeg stedse kun har nærmet mig Eder i al Høviskhed og Ærbarhed, ved dog, at jeg ikke forblev kold overfor Eder, men at I tyktes mig mere fager og attraaelsesværdig end nogen anden Kvinde! Jeg drager nu til Sachsenland at fæste mig den Brud, jeg aldrig saa, men hvem mine høje Forældres Villie kaared mig, og I — naar jeg kommer tilbage, da er I sagtens Peder Akselsøns trolovede Brud! Dog det skal I endnu vide forinden vi skilles, at havde det ikke været saa — havde I været min Lige, da ved Gud og vor kjære hellige Frue, da var Lisbeth Torbensdatter Bille vorden Danmarks Dronning, min rette Ægteviv!"

„Ak, Herre Junker — for Himlens Skyld — I ved ej selv, hvad I siger. — —"

„Jo jo, tænker I kanske, jeg er et Barn? Og I, Lisbeth, om det nu havde været saa, at I ej havde Peder Akselsøn kjær, — kunde I — da have elsket mig?".

„Peder Akselsøn!" raabte Lisbeth med flammende Øjne og Kinder. „Aldrig har jeg havt ham kjær — saa sandt hjælpe mig Gud — aldrig! Lig en kostelig Virak, en rusendes Drik, jeg inddrak, var mig mangen en Gang hans fagre Ord, men — Skam og Skjændsel var det, han voved at byde mig, en ædelbaaren Jomfru, og ikke en Ægtehustrus Kaar, og blues maa jeg visselig ved den blotte Tanke om ham, som kun fortjener min Foragt!"

„Saa var det altsaa ikke ham, I tænkte paa, Lisbeth Torbensdatter, naar jeg saa Eders Kind og Øje gløde med en sælsom Glans i Dansen, ikke ham, I drømte om i den stille maanelyse Sommerkvæld, medens Roserne dufted sødt og elskovsfuldt derhenne mellem Løvet, eller ham, I mindedes i Høst, da vi sprængte gjennem Lunden for at bede Hjort og Hind! — I lo og spøgte som I plejed, men Eders Sjæl var andet Steds — og hvor? Hvo er han, som fængsled Eders Hu og Hjærte?" — —

„Herre Junker — spørg mig ikke — vær barmhjærtig mod mig!" stammede Lisbeth og skjulte det glødende Ansigt i sine Hænder. „Ikke kjender jeg mig selv, kan

ej heller finde til Bunds i mit eget svage vankelmodige Hjærte! Dog lade I mig nu fare — alfor længe har jeg dvælet her sammen med Eder!" — Det raslede i Buskene tæt ved, og hun for sammen med et lille Skrig — ogsaa Junkeren saa sig uroligt om.

„I skal ikke bede mig forgjæves, Jomfru Lisbeth! Ikke har jeg Retten til at fritte Eder mere, vilde ejheller nytte den om jeg havde. Saa være da Gud og hans Hellige med Eder, og husk, at kan jeg ej faa Lov at være andet, saa er jeg stedse Eders fuldtro Ven!"

Efter et sidste langt dvælende Blik gik han hastig over mod Ridebanen, medens Lisbeth endnu et Øjeblik blev staaende — grundende. Saa god og retsindig han var, og dog — troede han kanske, at det var ham som — — nej, nej! — Hun fornam det jo først ret nu — fornam det som slig en Lettelse, da han var borte! —

Hun ilede op til Slottet, men var ikke kommen ret langt, da hun blev indhentet af Peder Akselsøn — sandsynligvis maatte han have luret et Sted i Nærheden. „En skjønne Morgen, Jomfru Lisbeth," raabte han spottende, idet han gik hende forbi og lettede paa sin Baret. „Tag Eder vare for at vandre i Urtegaarden — saa ene! — Duggen var vist ikke af Græsset, I kunde let fange Kolden deraf og — anden Skade!"

Men nede i Urtegaarden stod den lille tykke Skjald og saa med en bekymret Mine efter Dronningens smukke Jomfru. Han var uforvarende kommen til at høre Samtalen mellem hende og Junkeren, medens han gik dernede og grundede over det lange rimede Kvad, som han om Aftenen skulde oplæse for Kongen og Dronningen. Medlidende rystede han paa Hovedet, „En brav Knøs er han, den danske Kongesøn, men hendes Ven — aa Gud bedre det, hun har nok ingen anden her, kommer det til Stykket, end kanske mig alene, det arme Barn! Ikke ved jeg hvad enten det er Elskov eller Had, der tvinger Peder Akselsen til at udspejde hendes Veje, men det ved jeg, at hun maa vogte sig for ham. Meget skulde jeg, fejle om han ikke ønsker paa Hævn, siden hun viste ham tilbage, og han ved det, at han kun har nødig at puste til Ilden, saa blusser den op i Flamme — hælder Vognen, skubbe de alle til. Hvorlunde vil mon dette ende?"

Bedrøveligt nok, som det viste sig.

Neppe var Junker Hans, borte, før der taltes højt og

tydeligt om ham og Lisbeth Ville — om lønlige Møder ved Nat og ved Dag nede i Slottets Urtegaard, hvor man havde truffet dem sammen; og af de kolde spottende Miner, de haanligt afvisende Ord, der mødte hende overalt, gjættede Lisbeth, at Dommen over hende var afsagt, og at ingen længer troede paa hendes Ærbarhed — fordi man ikke vilde tro.

Det holdt haardt at bære al denne Haan, men Lisbeth Bille holdt tappert Stand — de skulde dog ikke slig faa Magt til at knuse hende, som var hun virkelig en falden Kvinde.

Saa en Dag lod Dronningen hende kalde.

Med lynende Øjne traadte hun sin Yndlings-Jomfru i Møde, maalte hende fra øverst til nederst og spurgte saa:

„Hvad havde Du med Junker Hans at skaffe, naar Du mødtes med ham i Smug paa Tider og Steder, hvor ingen ærbar Kvinde færdes ene med en Mand?"

„Eders høje Naade, det er ikke saa — vi talte kun nogle Gange tilsammen. —"

Fru Dorothea var en myndig Kvinde naar hun blev vred. Hun stampede med Foden i Gulvet. — „Og hvad havde saa Junkeren at sige Dig?"

„Eders fyrstelige Naade faar tilgive mig, at jeg ikke kan sige Eder det." Lisbeth saa trods sit Hjertes heftige Banken Dronningen kækt ind i Øjnene. Men nu traf et smældende Drefigen af en kraftig Haand hendes Kind, og med et Skrig foer hun sammen. Harmens og Skammens bittre Taarer brød frem af hendes Øjne. „Min høje Dronning — Eders fyrstelige Naade — denne Forsmædelse! — Sandelig det har jeg ikke forskyldt!"

„Aa nej — Du mener vel, jeg skulde takke Dig til, for Du har leflet med min kongelige Herre Søn og voldt Forargelse her ved Hove? — Tvi Dig, for skamløs Tøjte Du er!"

„Eders høje Naade," og nu hævede den uge Pige igjen stolt og værdigt sit Hoved — „jeg har intet at blues over! Galen var jeg efter Tant og Pynt og taabelig nok til at attraa og glæde mig ved Mændenes Hyldest — det var min Brøde — men til at sælge mig selv og min Elskov holdt jeg mig visselig for god! Had og Avind have skammeligen løjet mig paa, og næsten formener jeg, at kjende Ophavsmanden dertil — dog mine Frænder ville vel, tænker jeg, søge at afvaske den Plet,

der er sat paa min Ære. Og saa, Dandronning, beder jeg, at I lader mig fare herfra, hvor jeg visselig ikke kan forblive længer!"

„Ikke længer have vi heller Brug for din Tjeneste, Lisbeth Torbensdatter! Du kan gaa — og lad os aldrig mere se dit letfærdige Aasyn for vore Øjne!"

Haanligt vendte den opbragte Dronning hende Ryggen, og nu ilede Lisbeth Torbensdatter op paa sit Kammer, hvor hun hændervridende sank om paa sit Leje. Hun var febersyg — Hendes Hoved brændte som Ild — det snurrede rundt derinde som et Hjul. Hvad havde hun dog gjort, at al denne Jammer og Elende var kommen over hende? Peges Fingre ad og jages med Skamme af Kongens Gaard — ærefkjændt og skamslaaet — kunde et Menneske virkelig overleve den Tort?

Havde hun da været saa slet? Havde det virkelig været saa stor en Synd, at hun saa villig og saa gjerne havde lyttet til disse Mennesker der fortalte hende, at hun var smuk? Vilde kanske ikke mange af disse knibske Fruer og Jomfruer, som nu rynkede paa Næsen ad hende, gjort det samme? — — Jo — det var Synd, og hun var et stort Verdensbarn, det havde hendes Skriftefader saa ofte sagt, og hun havde ogsaa foresat sig at være god, at vende sine Tanker til Gud alene, men altid var der saa noget, der lokkede og drog hende tilbage til Verden og dens Glæder. Men havde hun da skabt sig selv? Hvorfor var hun bleven saaledes?

Hun havde intet egentligt havt at bebrejde sig og dog havde det været Uret, dette med Junkeren — en farlig Leg, hun havde leget. Hun havde taget imod hans Hyldest som imod de andres; han havde ikke været mere for hende end enhver anden, men om det nu havde været anderledes — om hun nu virkelig havde elsket ham? Vilde hun saa have staaet imod — have haft Kraft og Mod til at frasige sig ham — hun der havde slig levende Fornemmelse af, at det at elske en Mand, det maatte være at kunne offre ham alt — — alt.

Aa, hun blev næsten bange for sig selv. Saa sælsom til Mode hun havde kjendt sig paa den sidste Tid — af og til saa jublende glad og saa igjen bedrøvet, som maatte hun græde, og med Trangen til at sidde ganske stille hen i sine egne Tanker — saa rig som ejede hun Alverdens Guld, og dog saa arm som den ringeste Tetler!

Og det var lige siden hin Aften ved Festen, hun mindedes saa godt, og naar nu han kom tilbage, han hvis Dom hun frygtede mere end nogen andens, saa vilde han sagtens tro alt det Onde, de sagde om hende, vilde haane og foragte hende som alle de andre. — —

Hun syntes allerede, hun saa dette kolde strenge Blik hvile saa ubønhørligt paa sig, og hun gøs. Alt hendes Mod, hendes Stolthed og Trods var brudt. Med stive taareløse Øjne sad hun og stirrede frem for sig — vilde ingen komme hende til Hjælp — ingen?

En Morgenstund nogle Uger senere traadte den nylig hjemvendte Niels Gyldenstjerne ind i den store Drabantsal foran de kongelige Gemakker, hvor Hofsinderne og hvem der ellers ønskede Foretræde hos hans Naade, stode i Smaaklynger og talte sammen.

Mellem nogle unge Riddere stod Peder Gyldenstjerne, talende højt og ivrigt, medens de andre af og til faldt ham i Talen og lo. Det var Lisbeth Torbensdatter, der maatte holde for.

„Ja ja — Glaret brast, for det kunde ikke holde længer", sagde den lange Jørgen Munk og drejede sig om paa Hælen, idet han kastede forelskede Blikke til sine egne Been med de lange Pludderhoser, der vare begyndte at komme i Moden.

„Ak ja," sukkede Hans Tengnagel — „hvem skulde have troet det? Mig viste hun dog af — men det var sagtens kun paa Skrømt. — —"

„Aa Hans Tyksak, Du har været for drøj — kanske hendes Appetit dog ikke har været stor nok for den Mundfuld." En skraldende Latter lønnede den plumpe Vittighed, men saa skred Niels Gyldenstjerne pludselig ind.

„En ilde Tidkort er det at hudflette en Kvindes Rygte," sagde han rolig og saa sig om i Kredsen, „og hvad der her tales, er Løgn og Bagvaskelse!"

„Hvad ved du derom?" udbrød den yngre Broder spottende. „Den Kvindes Rygte, her er Talen om, er ikke værd at røre en Finger, end sige bryde en Landse for! Hvad Lisbeth Torbensdatter var værd, det vide vi Alle."

„Tag de Ord i Dig igjen, Dreng, eller — —"

„Nej, om jeg gjør! Hvo satte Dig til hendes Vogter?

Hun var kanske din egen Slegfred, før hun blev en andens, og jeg skulde sagtens dækket Skammen med mit Navn, den Gang Du var saa ivrig for, at jeg skulde gjøre hende til min Hustru!"

Niels stod foran sin Broder, kridhvid i Ansigtet. „Peder Akselsøn, ved Du, at hvad Du der siger, det maatte jeg aftvætte i dit Hjærteblod, var Du ikke min egen Broder. — —"

„Jeg giver Broderskabet Døden og Djævlen!" skreg den anden som ude af sig selv, — „se her, jeg fordrer Dig ud paa Liv og Død, jeg har længe nok taalt din Indblanden i mine Sager, — tag nu Kampen op, om Du tør, —" og inden nogen kunde hindre det, havde han slængt sin Handske hen for Broderens Fod.

Alle, baade Gamle og Unge, havde omringet de to Brødre, og Forfærdelse stod malet i de flestes Ansigter. Selv Respekten for Kongens Nærhed blev sat til Side i den almindelige Bevægelse, medens man ivrigt søgte at tale Modstanderne til Rette og skille dem ad.

„Var det dit sidste Ord?" spurgte Niels Broderen, idet han bøjede sig og tog Handsken op.

„Ja vist, mit sidste!"

„Saa hør da ogsaa mit, — hører det, alle I gæve Mænd, der ere her til Stede og vider det, om jeg skulde falde for min Broders Sværd: han har løjet en uskyldig Kvinde paa, — jeg er rede til at aftvætte Pletten, — Gud faar dømme os imellem!"

I Stevns Herred, omgiven af Skove, der strakte sig helt ud imod Klinten, ved hvis Fod Havet brød sine skumklædte Bølger, sang sin evig vekslende og dog ensformige Sang, laa Herregaarden Søholm, Lisbeth Torbensdatters Fædrenegaard. Efter Torben Billes Død ejedes den af Sønnen, den bekjendte Sten Bille Basse, som var gift med Fru Else Krognos, og her hos Broderen var Lisbeth nu til Huse, — efter hvad der var hændet, snarere taalt end velset. Selv om de ikke ansaa hende just for skyldig, uforsigtig havde hun dog været, — det kunde hendes stolte Frænder ikke tilgive hende, og at en Jomfru af Billernes Ætt paa slig en Vis havde maattet forlade Dandronningens Hof, det var en Skam, mente de, for hele Slægten.

Det var en Dag sidst i November henimod Solned-

gang. Paa en Høj i Udkanten af Søholm Skov, hvorfra man havde en vid Udsigt over Klinten og Søen, hvis dunkelgraa Flade stak skarpt frem mod de rødligt farvede Skyer i Horizonten, stod den en Gang saa fejrede Lisbeth Bille, mager og bleg efter en nylig overstanden Sygdom, — saa forandret, at hun næsten ikke var til at kjende. Vinden tog fat i hendes Klæder og legede med det lange Haar, der halvt opløst bølgede frem under Hovedklædet; hun lod til med et vist Velbehag at lade de iskolde Puft strejfe sin Pande, lukkede en Gang imellem Øjnene og aabnede dem saa igjen for at stirre frem for sig ud i det Fjerne.

Saaledes kunde hun staa i Timer. Ørkesløs plejede hun at strejfe omkring i Skoven, uden Ro og Hvile jaget af sine egne tunge martrende Tanker ligesom et forfulgt og saaret Dyr, der gjemmer sig for sine Forfølgere. Hvad havde hun at se tilbage paa, — et forspildt Liv! At se fremad til — en Tilværelse, uden Glæde, uden noget Haab! — Hun fulgte med Øjnene den dalende Sol, der luerød sank ned bag Klinten, — som den skulde hun ogsaa synke hen i Glemsel og Mørke, uden at nogen vilde savne eller mindes hende! Vinden hviskede det i hendes Øre, medens den trøstesløst og vildt susede hende forbi, Træerne sukkede det ud, som de stode der og svejede hid og did; Skyerne, der sejlede deroppe over hendes Hoved, syntes at føre den sørgelige Sandhed med sig, — bort — langt bort. — —

En Mand var standset ved Højens Fod, uden at hun havde mærket det. Han bar en lang graa Pilgrimskappe, Stav i Haanden, og havde trykket den flade Hat dybt ned i Panden. En Stund stod han og betragtede hende, saa gik han opad Skraaningen henimod hende.

„God Kvæld, Jomfru Lisbeth Torbensdatter!"

Hun gav et lille Skrig og vendte sig. „Hvo er I, Fremmede?"

„En Pilgrim, som I ser, paa Vejen til det hellige Land, til Frelserens Grav."

Aandeløs, skjælvende stirrede hun paa ham, — nu kjendte hun ham, og det brød ud paa en Gang som i Jubel og Skræk: „Niels Akselsøn, — I her!"

„Ja, jeg søgte Eder. Søgte Eder, Lisbeth Torbensdatter, for I skulde vide, at Eders Ære er atter ren og uden Plet. For Eders Skyld gjorde jeg, hvad der vil

et helt Liv til at sone, — jeg vog min egen Broder! Krænket Eder havde han, saa dybt som en Mand kan krænke en Kvinde, — det er hævnet nu, aftvættet i hans Blod og ved min Haand!"

„Det har I gjort! Og for min Skyld! — I troede paa mig, da ingen anden gjorde det, — I —"

Hun sank pludselig i Knæ foran ham, greb Fligen af hans Kappe, og førte den atter og atter til sine Læber. Saa skjulte hun Ansigtet i sine Hænder.

De bleve lempeligt dragne til Side, hun selv løftet op. „Rejs Eder, Lisbeth Bille, — ikke for mig, kun for Eders Gud tør I knæle. Begriber I ikke, at intet Offer var saa stort, at jeg ikke vilde bragt Eder det, I, som boede i min Tanke, i mit Hjærte, uden Haab om nogen Tid at eje Eder! I Løndom plejed jeg min Elskovs sagre Blomst, den var mit alt, — mit Smertens dyrekjøbte Barn. Ja, jeg troede paa Eder, og jeg har tvungen Verden, der dømte Eder, fordi den stedse dømmer efter Skinnet, til det samme, — frit og med oprejst Pande kan I atter træde den i Møde. —"

„Og I, — —" i stønnende Angst kom det frem.

„Jeg? Mit Hverv er her til Ende. — Jeg gaar at søge Fred, — om den er at finde, — og Glemsel. For Menneskene, for Verden er jeg død! — Og saa have I Farvel, Jomfru Lisbeth, — Farvel for stedse!"

Han holdt et Øjeblik hendes Haand fast i sin, slap den saa og gik med hastige Skridt nedad Højen henad Stien langs Skovhegnet. Hun saa hans Kappe flagre for Vinden, saa Skikkelsen med det sænkede Hoved aftegne sig dunkelt mod den rødgyldne Aftenhimmel, blive til et lille sort Punkt og forsvinde. Og hun strakte Hænderne ud efter den, — det var som om hun maatte kalde ham tilbage, raabe ud af hele sin Sjæl alt det, han nu aldrig vilde erfare, — aldrig! — —

Lisbeth Torbensdatter Bille havde faaet Oprejsning. Dronning Dorthea sendte hende Bud og Brev, — hun kunde vende tilbage, om hun vilde. — Hendes Frænder og Venner vendte Kappen efter Vinden, og Ingen kunde forstaa, hvorfor hun gjemte sin Ungdom og sin Skjønhed i et Kloster. —

De begreb ikke, at det var en saaret Sjæl, der kun havde et tilbage at leve af og leve for — et Minde! —

Nutids-Folkedigtning.

Wisbechs Almanak bragte ifjor sine Læsere en Prøve paa den mærkelige digteriske Begavelse, som en gammel fattig Kvinde af Folket, Marie Villadsen, sidder inde med. Der var i den Anledning i en Notice meddelt, hvorledes hun gjennem Livets Slid og Slæb har bevaret sin Digteraare, skjønt hun al sin Tid har maattet kæmpe med uforstaaende Omgivelser. Hun ernærer sig for Tiden som Rengøringskone og om Sommeren tillige som Lugekone i Landbohøjskolens Have. Ifjor Efteraar maatte hun sende sin Datter over til Amerika, hvor en Fætter, som sad i gode Kaar, men som hun forøvrigt ikke kjendte, havde gjort hende Ægteskabstilbud. Kort efter Datterens Afrejse tilskrev hun hende et Rimbrev, hvoraf vi skulle anføre nedenstaaende varmtfølte Vers, uden dog at forandre hendes egen primitive Orthografi.

Mel.: Dannevang ved grønne Bred.

Lad din Længsel fare bort
Syng i Tider tunge
Sorgen være da saa kort
Smerten bort du sjunge
Lær af mig at være glad
Husk hvad jeg har døiet
Haabets Træ bær lyse Blad
Vær nu blodt fornøiet.

Lær at Bede Haabe Tro
Sælv om Taarer rinde
Vær blodt ædel from og god
Bliv en venlig Qvinde
Skjæbnens Hjul gaar op og ned
Her i Støvets Egne
Beed mit Barn om Himlens fred
Den vil aldrig blegne.

Har du Sorger i dit Bryst
Føler du dig ene
Syng som Fuglen da med Lyst
Paa de nøgne Grene
Syng dig gjennem Livets Savn
Bed med liflig stemme
Syng dig hen i Jesu favn
Der du Sorgen glemme.

Men hvor du i Verden gaar
Elskede Christine
Glem saa ei dit Fadervor
Saa dig Gud Velsigne
Sees paa Jord vi ikke her
Saa hos Gud derhjemme
Over Sky i Himlen der
Mødet vi Bestemme.

Marie Villadsen,
Folkvarsvej 19.

Flyveaaret 1891.

Af Dr. Vilh. Bergsøe.

Af alle Markens, Skovens og Havens Fjender er der næppe nogen, der er saa godt kjendt som Oldenborrene. Vi have leget med dem som Børn, bygget Korthuse til dem, og moret os over at see dem pumpe sig op for at kunne begynde deres summende Flugt. Vi huske, hvorledes Egene stode afbladede i det Aar, den sværmede, og vi mindes de Masser, der kom drivende med Strømmen og lagde sig som et tykt, brunt Bælte langs Kysterne. Men at den skulde blive en Landeplage, det tænkte vi i vor Sorgløshed ikke paa, og endnu mindre, at Landets lovgivende Forsamling skulde blive nødt til at vedtage en særlig Lov om dens Udryddelse. Nu er det imidlertid naaet saa vidt, at Oldenborren i fire Aar fortærer for fem Millioner Kroner af Bondens og Landmandens Høst. Det er kommet dertil, at den i visse Egne har drevet flittige Folk fra Hus og Gaard, medens den for Andre har bragt Aarets Udbytte ned til det Halve. Det er vel derfor paa Tide, at man bliver enig om at tage kraftigt fat, inden den formerer sig saaledes, at ingen menneskelig Magt kan standse den. Naar jeg nu gjennem Wisbechs stærkt udbredte Almanak paa Ny giver Anvisning til at bekæmpe Landbrugets farligste Fjende, saa er det, fordi jeg gjennem den haaber at faa den danske Bonde i Tale; thi Erfaring har lært mig, at Artikler i lærde Tidsskrifter og særlige Pjecer kun vanskeligt komme ham i Hænde. Jeg beder ham derfor om at læse efterfølgende Afhandling opmærksomt igjennem. Jeg skal gjøre den saa kort, saa klar og saa tiltrækkende, som det staaer i min Magt.

Jeg behøver ikke at give nogen Beskrivelse af Oldenborren — den kjendes af Alle, og kan ikke forveksles med noget andet dansk Insekt. Et Blik paa omstaaende Træsnit, hvor vi tilhøire see Hannen ifærd med at bryde frem af Jorden, vil være tilstrækkeligt til at tilbagekalde den i vor Erindring. Mindre kjendte ere derimod de to andre Figurer, den rodædende Larve og den hvilende Puppe, og dog er det den første af disse, som gjør den

egentlige Skade, der vorer i Forhold til den vorende Larve. Lad os da først betragte, hvorledes Oldenborren fødes, lever og forplanter sig.

Den forplantningsdygtige Oldenborre bryder frem af Jorden samtidig med Bøgens Udspring, altsaa omtrent i Midten af Mai, lidt tidligere eller lidt sildigere, alt efter Veirliget. Hyppigst forlader den sin Gang paa en stille, varm Aften, især efter en forudgaaende mild Regn. Den kommer da ikke enkeltvis, men i Masser, ofte saa store, at de løfte hele Jorddækket, saa at den frodigste Vaarsæd løsnes i sine Rødder og kastes overende. Allevegne fra komme de snurrende i tung, summende

Fig. 1. Puppen i sin Puppehule. 2. Treaars Larve. 3. Frembrydende Han-Oldenborre.

Flugt: fra Sædejorden, Græsmarker, Haver, ja selv fra Stengjærder, Jorddiger og udyrket Land.

Undersøger man nu disse frembrydende Skarer, vil man træffe paa et meget mærkeligt Forhold — det er altsammen Hanner, kjendelige paa deres store vifteformede Følehorn, medens Hunnernes Vifte er langt svagere, begrundet paa, at Viften er det Sandseorgan, hvormed Hannen vitrer eller sporer sin Mage. Dens Blade holdes derfor under Parringsflugten altid stærkt udspilede, hvorimod de foldes sammen, naar Oldenborren æder eller hviler.

I de følgende Dage begynde ogsaa Hunnerne at bryde frem, og efter en fjorten Dages Forløb er der om-

trent lige mange af begge Kjøn. Oldenborren er ved sit Frembrud meget let, saa at der paa dette Stadium gaaer henved 800 Stk. paa et Pund, medens den senere tiltager saa meget i Vægt, at der omtrent kommer 500 Stk. paa Pundet. Dette Forhold skyldes ikke alene Æggestokkenes Udvikling hos Hunnen, men ogsaa den glubende Hunger, hvormed begge Kjøn kaste sig over de nyudsprungne Træers Blade.

Det er intet Under, at de ere sultne; thi fra September forrige Aar, altsaa i syv Maaneder, have de siddet i deres mørke Gange uden at tage nogen Næring til sig, og det er mere end selv den største Fastekunstner kan udholde. Nu styrter de sig med rasende Hunger først over Pilen, saa over Bøgen, og tilsidst over Egen, uden dog at forsmaa andre Træer som Ahorn, Hassel, Kastanier og Frugtræer, eller Buske, som Roser, Hindbær og

Hannens. Hunnens.
Fig. 4—5. Følehorn af den alm. Oldenborre.

Tjørn. Ogsaa Naaletræernes unge Skud søges af dem, hvorimod de ikke angribe Lindens og Hyldens Blade.

Urteagtige Planter gaae derimod ganske frie for deres Angreb, og kun undtagelsesvis har man i skovfattige Egne seet dem æde af Rapsen eller af Lilliekonvaller. Oldenborren angriber imidlertid kun nysudfoldede Blade, som endnu indeholde megen Saft. Saasnart Bladene blive haarde, søges de ikke mere, og deraf kommer det, at Sværmene begynde med Pilearterne, som ere de tidligst udfoldede, og ende med Egene, som senest springe ud.

Der er tillige et andet Forhold, som det har sin praktiske Betydning at lægge Mærke til. Det er, at Sværmene i de første Dage hænge lavt. Kræfter til høi, seilende Flugt ere endnu ikke tilstede, og det er derfor især Markhegn og Skovrande, som hjemsøges. Alt som Dyrene styrkes ved rigeligt Foder, bliver Flugten høiere,

og der trækkes længere ind i Skovene, hvor der tilsidst sværmes om de unge, langstammede Ege i en saadan Høide, at Indsamling omtrent bliver umulig. Men netop i denne Periode have Hunnerne fuldtudviklede Æg og ere altsaa dobbelt farlige. Man maa derfor begynde Indsamlingen tidligt og rense de lavere Egn fuldstændigt; thi senere hen taber man ganske Herredømmet over de spredte, høitsværmende Skarer.

Saasnart den første Hunger er tilfredsstillet, begynder Parringen, som er meget langvarig og inderlig. Ved Solnedgang kommer der stærkt Røre over de om Dagen stillesiddende Dyr. De samle sig i store Masser om Træernes Kroner, og der begynder nu en „Sværmen", som i mange Maader minder om Biernes, naar den ældre Dronning forlader Kuben for at stifte en ny Koloni. Under dyb Summen og Brummen omsværmes Træernes Toppe i urolig Flugt, hvorved Insekterne ofte styrte ned, idet de slaa an mod Træernes Grene. Man har kaldet dette „Parringsflugten" eller „Parringssværmningen", men med Urette; thi der foregaaer ingen Parring under Flugten, og jeg betvivler i det Hele, at den finder Sted paa dette Tidspunkt, der falder sammen med den indtrædende Nattefulde. Vist er det, at Parringen foregaaer hele Dagen, livligst i varmt Solskin, hvor man ofte seer flere Hanner strides om en Hun, eller endog Hanner i Forsøg paa at parre hverandre indbyrdes. Aftensværmningen synes mere at være en almindelig Sammenstimlen til en Sværm, som saa samlet drager et andet Sted hen. Jeg havde selv tidligere troet, at Sværmningen var forbundet med Parringen, og dirigerede derfor i Begyndelsen Samlerne hen til de Partier af Skoven, hvor Sværmningen om Aftenen havde været stærkest. Til min Forbauselse viste det sig imidlertid snart, at der netop paa disse Steder fandtes faa eller ingen Oldenborrer, medens nye Partier af Skoven, hvor der ingen Aftensværme havde været, vare stærkt behængte med parrede Individer. Dette tyder paa en periodist, daglig Stedforandring; men hvor langt denne gaaer, er det vanskeligt at bestemme, da Flugten er saa uregelmæssig, og det derhos i den begyndende Natteskumring er høist vanskeligt at følge de enkelte Individers Flugt med Øiet. Henad Klokken Ti hører al Sværmen op. Den tidligere brusende Summen viger for en øde Stilhed, og man

træffer nu Oldenborrene fastklamrede til Bladstilke og Kviste, i kolde Nætter ofte saa fast, at man næppe kan ryste dem ned.

Dagens stigende Solvarme bringer fornyet Liv. De æde stærkt, parre sig livligt, og sværme paa varme Graaveirsdage endog midt om Formiddagen, idet de fra Yderkanten søge dybere og dybere ind i Skoven. Med hver Dag stiger Antallet af de befrugtede Hunner, og snart begynder disses Livsgjerning, Æglægningen, medens Hannerne efter Parringen findes halvdøde paa Jorden, hvor Fugle og Myrer snart gjøre Ende paa deres Tilværelse.

Naar Æglægningstrangen kommer, flyve Hunnerne med høi, seilende Flugt enkeltvis fra Skovene ud over Markerne for at aflægge deres Æg. De flyve ved denne Leilighed ofte langt og synes at vælge Stedet med megen Omhu. De foretrække Sand-, Mergel- og Kalkjord for stiv Leerjord, Grusjord eller side Enge; men kommer Læggetrangen pludseligt over dem, har jeg seet dem lægge Æggene endog i Tørvejord eller paa aaben Landevei. I Regelen slaae de ned ved en Jordklump, Steen, Ukrudtsplante eller hvad Andet, der kan yde dem Ly og Støtte under Nedgravningen i Jorden. Her lægge de i en Dybde af ca. en halv Alen deres Æg i smaa Partier paa 5—6, hyppigt i Spiraler omkring Planterødder, ofte i den blotte Jord. Æggenes samlede Antal varierer fra 15 til 25, og naar de sidste ere aflagte, døer Hunnen i Nærheden af dem.

Flyvetidens Varighed er afhængig af Veirliget. I 1887, da vi havde en kold, regn- og stormfuld Forsommer, varede den i over sex Uger. Der kom endog en Afbrydelse i den, idet de udviklede Oldenborrer krøb i Jorden igjen fra den 19de—23de Mai paa Grund af vedholdende Kulde, Regn og Storm. Er Forsommeren derimod varm og Veiret stadigt, vil hele Sværmetiden næppe vare mere end tre til fire Uger.

De aflagde Æg ere gullighvide, tyndskallede og, naar de lægges, omtrent af et lille Hampefrøes Størrelse. De tiltage noget i Omfang ved at henligge i den fugtige Jord, og dræbes paa dette Stadium stundom af Skimmelsvampe. Fire til sex Uger efter Æglægningen brister Æggeskallen, og Larven viser sig som en temmelig smætter, 4—5 Linier hvid Orm med rødbrunt Hoved og rødlige Been. Kroppen, som bestaaer af tolv Led, ender

bagtil i en hudagtig Sæk, hvor Skarnet skinner blaaligsort igjennem. Larven er paa Grund af sit mørke Jordliv blind; men Synet erstattes af to fireleddede Følere. Mundhulen omsluttes paa Siderne af et Par meget kraftige, meiselformede Kjæber, Redskaber bestemte deels til at overbide og sønderdele Planterødderne, deels til at løshakke Jorden, som derpaa skydes bort med alle tre Benpar, der altsaa virke som Skovle. Under Gravningen ligger Larven altid paa Ryggen; men da den møisommeligt skal grave sig gjennem Jorden, er dens Stedbevægelse naturligvis langsom, og om Vandringer fra den ene Mark til den anden kan der slet ikke være Tale. Man kan derfor ved Opsamling af Larver rense sin Mark og redde sin Høst, uden at man behøver at frygte for, at nye Larver skulle indvandre fra Naboernes Marker.

Fig. 6—8. En toaarig og en ectaarig Larve.
Derunder Æg af den alm. Oldenborre.

I det første Aar leve Larverne selskabeligt og sprede sig først næste Foraar. De ere endnu for smaa til at gjøre Planterødderne nogen væsentlig Skade, og i Aaret efter Flyveaaret mærker man derfor næsten Intet til dem. Hvert Efteraar gaae de med den tiltagende Kulde dybere ned i Jorden, saa at de stadigt ere under den frosne Jord, og hvert Foraar stige de med den tiltagende Varme atter op imod Overfladen, hvor Rodtæppet er deres rette Tumleplads. Med stigende Graadighed fortære de alle vore dyrkede Planters Rødder og Knolde, blot med Undtagelse af de meget faa, som indeholde skarpe eller giftige Stoffer. Angrebet kjendes let derpaa, at der viser sig gule Plettet i Marken, idet Græs og Sæd topvisner og paa mange Steder slet ikke naaer at sætte Ax. Undersøger man en saadan Plet, vil man finde, at Straaet staaer saa løst, at det lægger sig for Leen, idet alle Trevle-

Taxationerne over Oldenborre-Larveskaden 1889 i Sydsjælland.

Sogn.	Værditab i Kroner.	Tildeels og totalt ødelagte Arealer. Td. Land.	Herpaa et Tab af: Sæd. Tdr.	Halm. Cent.	Roer. Kr.	Hø og Græs. Kr.	Indsamlet Larver. Pund.	Pris pr. Pd. Larver. Øre.	For Veining og Dræbning i pCt. ell. pr. 100 Pd.	Udgift ved Indsamlingen Kroner.
Kongsted	94,250	822	6,108	4,553	2,640	7,882	22,917	10	?	2,291
Everdrup	47,181	1,016	3,109	9,789	226	8,877	10,990	12	2 Ø.	1,868
Roholte	35,264	337	2,410	7,164	966	2,263	17,853	15	?	2,677
Faxe	68,144	917	6,064	3,970	3,096	3,189	46,282	12	10 %	6,109
Toxværd	14,982	416	3,152	1,034	1,055	1,492	9,498	10	"	1,139
Snesere	2,388	43	185	544	"	"	3,090	12	?	371
Allerslev	10,832	291	664	1,492	520	90	2,817	10	10 %	282
Østeregede	8,805	78	651	7,810	121	292	4,280	8½	10 %	575
Ulsø	20,595	159	1,005	4,300	"	5,230	1,106	8	?	88
Karise	27,311	311	1,725	1,667	2,385	3,000	"	"	"	"
Mern	25,395	367	1,749	2,490	980	700	3,916	12	2	548
Haarløv	11,960	97	316	4,100	110	480	590	12	3	88
Vesteregede	7,811	146	658	2,718	221	2,005	43?	"	"	5
Vordingborg østre Landsogn	9,714	250?	376	2,736	1,505	2,275	1,200?	?	?	146
Dalby og Thureby	7,699	94	565	7,680	"	590	2,687	12	3 %	331
Braaby	1,140	31	122	159	"	"	"	"	"	"
Endersley	2,830	26	242	3,555	"	100	"	"	"	"
Kallehave	38,819	455	1,974	3,888	3,325	9,675	6,485	12	10 %	778
Jalt...	435,120	5,856	31,075	69,649	17,150	48,140	133,754	"	"	17,296

rødderne ere overbidte lige under Jordoversladen. Saadanne Pletter maa strax pløies om og Indsamling foretages. Forsømmer man dette, har man blot hele Tabet om igjen det næste Aar.

Hvor betydelige disse Tab ere, fremgaaer bedst deraf, at man har beregnet det danske Agerbrugs Høstforringelse i de five Aar, som Oldenborren bruger til sin Udvikling, til — 5 Millioner Kroner; og saa er der i denne Sum ikke medregnet Tabene for Havebrug og Skovkultur. Jeg skal ikke fordybe mig i Enkeltheder, men som Exempel anføre Taxationerne over Oldenborreskaden 1889 blot i Sydsjælland. Den vil tale høiere end de meest indtrængende Ord.

Som man af foranstaaende Taxationstabel vil see, udgjør det samlede Tab 435,120 Kroner, altsaa næsten en halv Million, medens Udgiften til Larveopsamling kun er 17,296 Kr. eller $^1/_{25}$ af Tabsværdien. Herfor er der opsamlet 133,754 Pund eller ca. 27 Millioner Larver mod $2^1/_2$ Million i 1885. Regner man, og det meget lavt, at hver af disse Larver 1890 vilde have gjort Skade for en halv Øre, har man forhindret et Tab af 135,000 Kroner, foruden at man, hvad der er det Vigtigste, har forhindret dem i at udvikle sig og derved i at udsende Millioner af flyvende Insekter.

Larvens Angreb spores, som sagt, ikke meget i det første Aar. Det er især i det andet og tredie Aar efter Flyveaaret, at Larvens Angreb blive følelige. I det fjerde Aar ere Larverne fuldvoxne og burde altsaa synes at gjøre den største Skade; men da de allerede i Juni forlade Rodtæppet og begynde at gaae i Dybden for at danne sig en Puppehule, er Ødelæggelsen af Rødderne mindre, da disse i Regelen have saa megen Kraft, at de kunne danne nye Rodtrevler til Erstatning for de tabte. Tage vi det sidste Flyveaar til Udgangspunkt, kommer Schemaet til at see saaledes ud:

1887, 1891, 1895, 1899:	Flyveaar. Intet Larveangreb. Tab i Have og Skov ved Træernes Afbladning.
1888, 1892, 1896, 1900:	Ringe Larveangreb. Tabet umærkeligt.
1889, 1893, 1897, 1901:	Stærke Larveangreb. Betydeligt Tab.

1890, 1894, 1898, 1902: Angreb til Begyndelsen af Juni. Skaden ringere.
1891, 1895, 1899, 1903: Flyveaar. Skaden som i 1887.

Denne Rækkefølge kan her i Danmark paavises fra 1811 til Dato. Allerede i Mellemeuropa, hvor Jordvarmen er høiere, indskrænkes Oldenborrens Udviklingstid til tre Aar, og hos os kan det hænde, at enkelte Individer komme enten et Aar for tidligt eller, hyppigere, et Aar for seent. Saaledes skal der i 1890, ifølge „Berlingske Tidende", have viist sig mange Oldenborrer i Sønderjylland, hvor Flyveaaret ellers er det samme som hos os. I Tydskland er Flyveaaret forskjelligt fra vort. I mange Egne falder det sammen med Skudaarene, saa at Rækken bliver 1888, 1892, 1896, 1900 o. s. v. Derimod har hele Østsverrig samme Flyveaar som vi, og Sværmene have der i de sidste Aar taget saaledes Overhaand, at man ved offentlig Indsamling har søgt at indskrænke dem.

I det fjerde Aars Forsommer, for Tiden i Juni 1890, gaae Larverne i Dybden for at danne sig en Puppehule, hvori de uforstyrret kunne tilbringe deres eneste Hviletid, som varer 4—6 Uger. I forskjellig Dybde, indtil tre Alen, danner Larven ved omdreiende Bevægelser en oval Hule, hvis Vægge den afglatter med det af Sækken udstødte Skarn. Larven skrumper sammen, bliver bredere og kortere; Larvehuden sprænges i Ryggen, skydes ved vrikkende Bevægelser nedefter, og i Hulen ligger nu den gulighvide, tyndhudede Puppe, lignende en Oldenborre i Svøb. Saa brister ogsaa Puppehuden, og det udviklede Insekt bryder frem, endnu tyndhudet og kraftesløst; men Hudskelettet hærdes paa nogle faa Dage, og nu begynder den paa sit sidste Arbeide: at grave den Gang, ad hvilken den til Foraaret kan forlade sit mørke, fugtige Fængsel for at tumle sig i det varme Solskin mellem nysudsprungne Blade.

Men dette Arbeide er yderst besværligt. Mangen en Steen maa omgaaes, mangen seig Rod gjennembides, og megen Jord presses tilside, inden den naaer sit Maal. Med Kjæberne gnaver den Jorden løs, skyder den afveien med de stærke Forbeen, der særligt ere udviklede til Gravning, og for at den ikke under dette Arbeide skal glide tilbage i Flyverøret, stemmer den sin bevægelige

Haletorn mod Rørets indvendige Side paa samme Maade som Flagspætten bruger sin Hale.

Allerede i Slutningen af September kan den under gunstige Forhold være naaet op til Jordoverfladen, og kommer der nu en mild Eftersommer, kan den lade sig narre og tro, at det er Foraar. Slige forfløine Individer gaae imidlertid hurtig til Grunde, hvis de ikke finde deres Flyverør igjen, og endnu værre gaaer det de saakaldte „Vinter-Oldenborrer", som lade sig lokke frem af en solvarm Vinterdags pludselige Varme. Aviserne bringe gjerne hver Gang Meddelelse om „dette Særsyn", som det med Urette kaldes; thi Sagen er velkjendt og gjentager sig hver Vinter før Flyveaaret. Men naar man hører om disse „Vinter-Oldenborrer", eller om, at der i Foraarstiden pløies Oldenborrer op i Mængde, saa veed man, at det er Flyveaar, og at man maa anvende hele sin Kraft paa Indsamlingen; thi ene denne er i Stand til at skaffe vort Landbrug af med en Fjende, som ellers ufeilbarlig vil gjøre en stedse stigende Skade.

Om Indsamling af Oldenborrer.

I Midten af Mai bryder Oldenborren massevis frem. Jorden seer ud som gjennemstukket af deres Flyvehuller, og Pilehegnene hænge saa fulde af dem, at Grenene bøies ned mod Jorden — det er, som var hele Busken fuld af brune Bær.

Paa Markhegnene maa man derfor først rette sin Opmærksomhed, og i Egne, som særligt plages af Oldenborrer, bør man plante Hegn af Graapiil. Det er et Foretagende, der altid lønner sig; thi i Flyveaaret 1887 var der Pilehegn, som gav enkelte Familier et Udbytte af indtil 80 Kroner om Dagen. Men for at kunne samle med Fordeel, maa man holde sine Hegn indrettede dertil. Man maa ikke lade dem løbe for høit i Veiret, og hvad der er det Vigtigste: man maa plante de Træsorter, som Oldenborren fortrinsvis søger, altsaa Piil, Ahorn, Hassel og Bøg, helst dog den første. Dernæst maa man rydde alle tornede Buske, som Slaaen, Hvidtjørn, Brombær, vilde Roser o. s. v.; thi vel søger Oleenborren ogsaa disse, men de besværliggjør i høi Grad Indsamlingen,

fordi man ikke kan samle under dem paa Grund af deres Tornbevæbning.

Hvad der gjælder Markhegnene, gjælder ogsaa for Skovrandene, som jo i Regelen have en Bræmme af levende Hegn. Paa disse kaste Oldenborrene sig først, og søge fra dem dybere ind i Skoven, hvor man med størst Fordeel kan samle langs Kanterne af større Skovplæner, ved Planteskoler, langs Randene af Skovveiene o. s. v. I det Tykke af Skoven lønner Indsamlingen sig derimod ikke. Deels ere Træerne for høie, deels skjule de nedfaldende Oldenborrer sig i det brune Løvdække, hvor de ikke ere til at finde, da de ligge som døde nogen Tid efter Nedstyrtningen og saa pludseligt flyve op.

Haver, Smaalunde, Egepurrekrat og fritstaaende Trægrupper ere fortræffelige Samlesteder, hvor Oldenborrene ofte træffes i stor Mængde, og hvor de tillige ere lette at faa ned. Indsamlingen skeer bedst i Hold paa to Voxne og nogle Børn. Et Lagen eller en Presenning holdes udspændt under Buskene, som de Voxne afbanke med Stokke. Men kan ogsaa enkeltvis samle ved at banke ned i udspændte Paraplyer, som især ere anvendelige, hvor tornede Buske hindre Udbredelsen af Presenninger og deslige.

Man anvendte i sidste Flyveaar Sække til at opsamle Dyrene i; men dette viste sig paa mange Maader upraktisk. For det første er det ikke muligt at aabne en saadan Sæk, uden at en Mængde flyver bort; thi Oldenborrene søge fra Bunden stadigt opefter og danne tilsidst en stor Kage ved Sækkens Munding. Dernæst gjennemgnave de Tøiet med stor Lethed, naar de holdes fangne i længere Tid, og endelig blive Sækkene ødelagde ved Dyrenes Skarn og ildelugtende Uddunstninger. Derimod viste Blik- eller Zinkspande sig som udmærkede Samleredskaber. Dyrene kunne ikke komme op af dem, fordi de ikke kunne hage deres Kløer i Metallet; og de kunne heller ikke flyve ud af dem; thi Oldenborren flyver altid skraat op, og slaaer saaledes strax an mod Karrets Vægge. Dertil kommer, at der i en saadan Metalbeholder opstaaer en feberagtig Uro mellem de ophobede Dyr, som rastløse mylre imellem hverandre som Myrer i en Tue. De arbeide saa voldsomt, at de udvikle en følelig Varme; men som en Følge af den vedholdende Anstrengelse for at sætte sig i Frihed, udmattes de hurtigt og ere

derfor lettere at dræbe. Man kan til Indsamling benytte en hvilkensomhelst Blikspand, naar blot Væggene ere lodrette; men selvfølgelig maa de ikke være altfor smaa. Fra disse Blikspande styrtes de saa partivis i Sække for at føres til Dræbestederne.

Maaden, hvorvaa de dræbtes, var i 1887 meget forskjellig; men som Hovedresultat fremgaaer, at man anvendte for store Omkostninger paa denne Proces, der i Regelen betaltes med 10 Procent af Indsamlingssummen eller ca. 1 Øre pr. Pund. Da dette Forhold er af stor Vigtighed, skal jeg udtale mig lidt nærmere om de forskjellige Methoder som vare: 1) Dampkogning, 2) Skoldning i kogende Vand, 3) Knusning ved Valseværker og 4) Opbrænding i Gruber.

Dampkogning er ubetinget den bedste, men kan kun iværksættes paa de større Gaarde, hvor Damp haves til Disposition. Smukkest saae jeg den anvendt paa Drumgaard pr. Veile, hvis Eier, Hr. Etatsraad Eckardt, havde ordnet Sagen høist hensigtsmæssigt. De fyldte Sække tømtes i et stort Bryggerkar med Vand, som forhindrede Oldenborrene i at flyve bort. Herfra skovledes de op i Cylindre af fintflettet Staaltraad. Et Laag vaasattes, og Cylinderen sænkedes ned i en Træbeholder, i hvis Bund Damprøret udmundede. Den hele Proces varede kun et Par Minutter, og Dyrene vare fuldstændig gjennemkogte, naar de heldtes ud. Der dampkogtes her i Alt 6,713 Pund til en Indsamlingsvris af 529 Kr., og de dræbte Dyr anvendtes derpaa som Gjødning ved at indstikkes i den almindelige Kompostmasse.

Skoldning med kogende Vand anvendtes trindtom, hvor Damp ikke havdes; men denne Methode er høist mangelfuld og lader sig slet ikke anvende, hvor det gjælder om store Masser. Sækkene maa holdes under det kogende Vand i mindst fem Minutter; men dette er næsten umuligt paa Grund af den Mængde Luft, som Oldenborrene indeholde. Der gaaer uforholdsmæssig meget Brændsel til, og dog gaaer Vandet hvert Øieblik af Kog, fordi det afkjøles af de nedsænkede Sække. Dertil kommer, at Vandet vel dræber det yderste Lag af Dyrene, men ikke altid de inderste, hvorfor man ogsaa undertiden saae slige „skoldede Oldenborrer" nok saa lystigt snurre op af de paa Marken udkjørte Dynger. Endelig ere

Kjedlerne meget for smaa; Varmen og Stanken i de ofte snævre Rum høist ubehagelig.

Knusning ved Valseværker var den almindelige Methode i Præstø Amt, hvor man dertil havde konstrueret særegne Maskiner, som dreves ved Haand- eller Hestekraft. Methoden var radikal, men modbydelig. Lyden af de masede Legemer, Blodet, der dryppede fra Maskinerne og dannede store, raadne Pøle paa Lergulvet, den ulidelige Stank i de indelukkede Rum, Hærskarerne af summende Spyfluer, hvortil denne stinkende Grød hurtig omdannedes — Alt gjorde et saa væmmeligt Indtryk, at jeg maa fraraade denne Methode som usund og ækel.

Opbrænding i Gruber saae jeg kun eet Sted, nemlig ved Gjødding Sav-Mølle, Nørup Sogn ved Veile. Man havde her ved Foden af en Banke gravet en stor, aflang Grube, ca. et Par Alen dyb, og med en Tilledningsgrøft eller Rende, som strakte sig noget opad Banken. Grubens Bund fyldtes med Spaaner, Granstubbe og Granris, og efter at det Hele var kommet godt i Brand, styrtedes Indholdet af Sækkene først i Ilden og førtes senere gjennem Tilledningsgrøften ned i det glødende Baal. Min Formodning om, at det øverste Lag af Dyrene vilde flyve bort, holdt ikke Stik. De bredte vel Vingerne ud, snurrede et Par Gange rundt, men kom ikke af Pletten — Luftfortyndingen kvalte dem i Løbet af faa Secunder. Med lange Jernragere skødes de dræbte Masser til den yderste Ende af Gruben, hvor de skovledes op som ristede Kastanier, der laa og knitrede i store Dynger, medens Røgen fra Baalet drev vidt over Heden. Der opbrændtes her 8,587½ Pund Oldenborrer for en samlet Udgift af 44 Kroner. Heraf androg Brændsel 15, Veining og Kontrol 16, Løn til Brænderen 12 og Gravning af Gruben 1 Krone.

Paa enkelte Steder forsøgte man at dræbe de indsamlede Oldenborrer ved at sænke Sækkene under Vand eller nedgrave dem i Jorden; men begge Methoder ere lige forkastelige. Oldenborren har nemlig den Evne at kunne optage Luft for et meget langt Tidsrum. Sænkes den under Vand, lukker den for sine Aanderør og kan i flere Døgn leve af den i Aanderørsblærerne indeholdte Luft. Samtidig gnaver den Sækkene igjennem, kommer op til Overfladen og driver nu med Bølgeslaget til den

naaer en Smule Kløvertang eller lignende Drivgods. Paa dette klatrer den op, tørrer sine Vinger og flyver kort efter mod Land. Med den Kystbræmme af ilanddrevne Oldenborrer, som næsten altid findes ved Fjorde og Sunde, gaaer det paa lignende Maade. Dyrene drive i Land, tilsyneladende døde, men vaagne atter op i Solvarmen og søge de nærmeste Skove. Saadanne Drivsværme kom i 1887 heelt op til Skagen, hvor Beboerne ellers aldrig see en Oldenborre, og paafløi der Marker og Haver. En anden Slags Drivsværme, ulige farligere end disse udmattede Dyr, ere de, som dannes ved, at en Storm fyger Dyrene sammen under Sværmningen og kaster dem i en vis Retning. Undertiden gjør Stormen stor Nytte ved at føre Sværmene saa langt ud i Havet, at de ødelægges; men i andre Tilfælde kastes Sværmene som hele Skyer ind over Egne, der hidtil ikke har lidt af Oldenborrer, og hvor Ulykken saa begynder de følgende Aar. **Ingen Kommune, som ligger i Nærheden af de skadelidte Egne, kan derfor være sikker for Drivsværme,** og skulde disse komme, maa man øieblikkeligt være parat til at tilintetgjøre dem, uden at spilde den kostbare Tid med Indstilling til Amtet etc. Ethvert Sogneraad bør handle resolut og energisk, uden at lade sig standse af den midlertidige Udgift; thi de Byrder, som Sognebeboerne komme til at bære ved senere Ødelæggelse af deres aarlige Høst, ere langt tungere end det ringe Bidrag til en Indsamling, som kun finder Sted hvert fjerde Aar, og hvor Udgiften kommer Kommunens egne Beboere til Gode. Nu, da Andeelsmeierierne ere komne saa stærkt frem, vil man have Damp i langt rigeligere Maal end før; men hvor det skorter paa Damp, bør man efter min Mening opbrænde Dyrene i Gruber som ved Gjødding Mølle.

Hvilke Masser, det dreier sig om, og hvorledes Indsamlingen forløb i Flyveaaret 1887, vil man bedst se af omstaaende officielle Tabel over Resultatet i de forskjellige Amter, samt hvad Indsamlingen kostede.

Indenrigsministeriets Tabel.

Amt.	Geografiske □ Mile.	Kommuner.	Indsamlet i Pd.	Betaling for Indsamling.	Betaling for Modtagelse og Dræbning.	Den samlede approberede Betaling.	Statskassens Andeel.
				Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.
Aalborg	52,60	3	2,028 3/4	134 84		134 84	67 42
Hjørring	51,14	2	4,963 1/2	481 45	5 "	486 45	243 23
Sorø	26,74	4	6,649 1/4	569 89	12 "	581 89	290 95
Kjøbenhavn	21,95	5	8,500 1/2	630 13	96 72	726 85	363 43
Viborg	55,08	7	48,711	3,779 61	455 13	4,234 74	2,117 38
Holbæk	30,52	5	111,217 1/2	6,452 73	1,038 91	7,491 64	3,745 83
Randers	44,20	30	252,560 1/2	17,868 31	4,193 55	22,069 86	11,034 98
Ribe	55,08	19	386,999 2/25	24,889 88	2,130 28	27,020 16	13,510 12
Præstø	30,39	38	563,724 7/8	45,804 78	4,374 45	50,179 23	25,089 69
Aarhus	44,99	74	1,405,043 3/4	100,000 30	24,665 2	124,894 87	62,447 56
Odense	32,16	84	1,417,864 3/20	94,621 91 1/2	14,310 75 1/2	108,932 67	54,466 35
Veile	42,34	64	1,598,540 1/120	126,960 25	11,662 95	136,487 92	68,243 96
Svendborg	29,88	76	1,734,145 29/30	157,017 29	19,852 30	176,857 90	88,429 8
Jalt... 13	517,07	411	7,540,947 2411/4200	579,211 37 1/2	82,807 6 1/2	660,109 2	330,049 98

Regner man, meget lavt, i Gjennemsnit 500 Stkr. pr. Pund, er der altsaa i det Hele samlet tre Milliarder, 770 Millioner, 473 Tusinde og 5 Hundrede Individer med en samlet Udgift af 660 Tusinde og et Hundrede ni Kroner og to Øre.

Om Larveindsamling.

Det er dog ikke alene de fuldtudviklede Oldenboerer, man af al Kraft bør søge at ødelægge; ogsaa **Larverne** bør man i visse Aaringer indsamle, naar de vise sig i større Mængde. **I selve Flyveaaret og i Aaret derefter lønner det sig ikke at foretage Indsamling:** thi deels ere Larverne endnu saa smaa, at det er vanskeligt at samle dem, dels kunne de endnu forveksles med Larverne til en stor Mængde ganske uskadelige Gjødningsbiller, der altid træffes under Jordoverfladen i veldyrkede Marker, især hvor Kreaturerne have gaaet paa Græs og kastet deres Gjødning. Alle de hvide Smaalarver, som findes i eller under Ko- og Hestegjødning, høre de uskadelige Gjødningsbiller til, og Intet er taabeligere end at forfølge dem. De ganske smaa Oldenborrelarver leve i Begyndelsen vel nærmest af forraadnede Rodtrevler og deslige; men Gjødningsædere ere de ikke. Først i det andet Aar efter Flyveaaret bør Larveindsamlingen begynde og fortsættes i det tredie, indtil Larven gaaer i Jorden for at forpuppe sig.

Indsamlingen skeer, naar man pløier eller graver. Den foretages bedst og billigst af Koner og Børn, som kunne samle indtil ca. 30 Pund om Dagen, hvilket med 10 Øre pr. Pund giver en Dagløn af tre Kroner. Samlerne maa følge Ploven i tilbørlig Afstand, da det altid varer Noget, inden Larven faaer Tid til at vride sig ud af Plovskorpen. Bedst er det derfor, at Plovkjøreren skifter med flere Agre, for at den ene Plovfure ikke straks skal vælte over og dække Larverne i den forrige. Samlerne maa være forsynede med Kurve eller Spande, hvori det Indsamlede kan veies. Larverne ere ikke nær saa feiglivede som de udviklede Oldenborrer. De dræbes let ved Damp eller kogende Vand, og da de i Modsætning til de flyvende Oldenborrer indeholde en stor Mængde Fedt, ere de et godt Næringsmiddel for Svin, Høns og Ænder. Dog maa de ikke gives alene eller i overvættes Mængde, da Dyrene saa i Længden blive lede ved dem.

De spæde Larver, som komme frem i Flyveaaret, maa ødelægges ved en grundig Pløining af de Marker, hvor man har seet Hunnerne trække hen for at lægge Æggene. I det Hele virker enhver Pløining ødelæggende paa de Larver, der ere i Overfladen, fordi de knuses ved

Jordens Sammenpresning af Plovjernet; men letteſt virker Ploven netop, naar Larverne ere komne ud af Egget, altſaa i Flyveaarets Efteraar, fordi Larverne dels ligge høit i Jordſkorpen, dels ere ſaa ſmaa og ſvage, at de taale langt mindre end ſenere. Man bør derfor i angrebne Egne altid behandle Jorden dybt og ſtærkt i dette Aar.

Endelig bør man frede de Pattedyr, ſom efterſtræbe Oldenborren og dens Larver. Dette gjælder iſær om Grævlingen, Pindſvinet og Spidsmuſene. Af Fugle gjøre Hættemaagen, Blaaraagen eller Kornkragen, Alliken, og, fremfor Alt, Stæren den ſtørſte Nytte. Det Nederlag, ſom Stærene i 1887 anrettede paa de flyvende Inſekter, var muligvis fuldt ſaa ſtort ſom det, Indſamlingen bevirkede. Stæren æder nemlig kun Indvoldene, idet den ſprætter Ryggen op paa Oldenborren, efter først at have vredet dens Vingedækker af. Hvor der var Stære i Mængde, f. Ex. paa Hvedholm i Fyen, var Jorden brun af Vingedækker, og jeg talte ofte 2—300 af disſe pr. Kvadratalen. Man bør derfor ikke ſky den ringe Udgift, ſom Ophængning af Stærekaſſer medfører. De maa ophænges ſaaledes, at de faae rigelig Sol, og der maa ikke være nogen Pind ved Flyvehullet. Derimod maa dette have en bevægelig Klap, ſaa at man kan lukke for Kaſſen, naar Stæren drager bort, og derved forhindre, at Spurvene bygger ſig Reder i den; thi ſkeer dette, ſøges Kaſſerne ikke gjerne af de tilbagevendende Stære.

Man hører undertiden den Paaſtand, at hele Oldenborre-Ondet kun er et forbigaaende, og at man derfor ſkal lade det Hele gaa ſin ſkjæve Gang; thi naar Oldenborrene blive rigtig talrige, hjælper Naturen ſig ſelv derved, at der udbryder Epidemier, ſom dræber dem, eller der kommer noget andet, Ubeſtemt, ſom gjør det af med dem. Ingen Paaſtand kan være mere falſk og tillige mere fordærvelig, fordi den lammer al Virkſomhed, al Selvhjælp. Ganſke viſt renſede en Nordveſtſtorm i 1855 en Deel af Nordſjælland ved at kaſte Oldenborrene ud i Søen; men i Præſtø Amt have Larverne huſeret lige ſiden den Tid i ſtedſe ſtigende Maſſer, og først efter den lovbefalede Indſamling i 1887 viſer der ſig for de ſex værſt plagede Sogne en Nedgang i Høſttabet af 25,599 Kroner. Dette kan vel ſynes ringe; men betænker man

hvorledes Høstudbyttet vilde være blevet, hvis de indsamlede 217 Millioner havde faaet Lov at formere sig uhindrede, faaer man et andet Syn paa Sagen. I Snesere Sogn, hvor Lokalforholdene gjorde Indsamlingen let, og hvor den foregik yderst grundig — flere af de andre Sogne holdt for tidlig op — er Skaden gaaet fra 39,136 Kr. i 1885 ned til 2,338 i 1889, altsaa aftaget med 36,698 Kr.

Grunden til, at Oldenborren i de senere Aar er tiltaget saa betydeligt, maa først og fremmest søges i den Tørlægning og Findeling af Jorden, som det nyere Agerbrug kræver som en Hovedbetingelse for en rigelig Høst. Intet skader Larverne saa meget som en kold og sid Jord; thi i denne finde deres Fjender, Snyltesvampe og Snylteorme, især forskjellige Rundorme (Nematoder, Gordius aquaticus), Betingelserne for deres Liv. Ved Drainingen, ved Udtørring af Kjær, Moser og Smaasøer, er hele dette Forholb forandret: Jorden fyldes ikke saaledes med Væde som forhen. Dertil kommer, at den tidlige Foraarspløining, der faldt sammen med Trækfuglenes Komme, og som aabnede Jorden for disse, nu er ombyttet med en lettere Behandling med Harven, som ikke griber saa dybt ned i Jordsmonnet. Ogsaa Efteraarspløiningen falder nu paa et Tidspunkt, hvor Larverne allerede ere gaaede i Jorden, saa at Fuglene ikke kunne naa dem. Dertil kommer, at vore Skove, ved den moderne, forstmæssige Behandling i den Grad have skiftet Charakteer, at vor Fugleverden væsentlig er aftagen med mange Arter, som tidligere ydede stor Nytte ved at efterstræbe alleslags Larver. Endelig har man paa Markerne ryddet Hegn, Smaalunde og fritstaaende Træer, som dels gav Fuglene en sikker Yngleplads, dels vare gode Samlesteder for de flyvende Oldenborrer, som nu kaste sig ind over Skovene, hvor de ere langt vanskeligere at samle. Da nu Land- og Forstbruget maa gaa i den rationelle Drift, hvortil det har hævet sig, er der saa liden Grund til at antage, at Oldenborreangrebene ville høre op, at man tvert imod snarere maa sige, at de ville tiltage. **De ere nemlig slet og ret en Følge af det forbedrede Land- og Forstbrug, og dette maa derfor tage Oldenborre-Indsamlingen op som et nødvendigt Arbeide, et Led i den nuværende Udvikling.** Man maa derfor stræbe hen

til at gjøre Indsamligen saa let som mulig, og da vi ikke kunne hugge Skovene om, maa vi forhindre Paaflyvningen af disse ved at plante Hegn af Graapil, Bøg og Ahorn, som kunne tage den første Tørn af de flyvende Oldenborrer, og hvor disse tillige med Lethed kunne indsamles. Dette Middel er anvendt overalt i Tyskland, og disse „Fangsthegn" have der ydet fortrinlig Nytte, ligesom de ogsaa hos os i 1887 indbragte deres Eiere en smuk Fortjeneste.

Det er imidlertid ikke blot den almindelige Oldenborre, som truer vore Marker og Skove; ogsaa andre Arter ere i de senere Aar i en betænkelig Tiltagen, og jeg skal derfor slutte denne Afhandling med en kortfattet Beskrivelse af de Arter, der have gjort eller kunne forventes at gribe hæmmende ind i Land- og Forstbruget.

1. Sortrandet Oldenborre (Melolontha Hippocastani).

Meget lig den almindelige, men noget mindre. Halegriflen kortere, indkneben foran Spidsen. Vingedækkernes ydre Sømme sortfarvede, Benene og Bryststykket i Reglen sorte. Længde 10—11 Linier.

Denne Art, som næsten altid forvexles med den almindelige Oldenborre, holder sig til lette, sandede Jorder. Den er i Sjælland funden ved Rørvig, synes at mangle paa Lolland-Falster og i Fyen, men optræder i Jylland hist og her, snart alene, snart blandet med den almindelige Oldenborre. Larvens Udseende og Levemaade er som den almindelige Oldenborres, fra hvilken den næppe lader sig skjelne. Skadelighed og Udryddelse som hos denne Art.

2. Sankt Hans-Oldenborren (Rhizotrogus solstitialis).

Halv saa stor som den almindelige Oldenborre. Følehornene nileddede, Viften med tre Blade. Hele Dyret silkeglindsende, smudsig okkergult, besat med enkeltstaaende, temmelig lange Børster. Vingedækkerne med svagt ophøiede, punkterede Længdestriber. Ingen Haletorn. Hunnens Forbeen med tre Gravetorne, som Hannen mangler. Længde 7—8 Linier.

Denne Art, ogsaa kaldet Brandenborger eller

Bornholmsk Oldenborre, optræder i visse Egne hyppigt, og synes, især i Jylland, at være i betænkelig Tiltagen. Fra Kjøbenhavns Omegn er den næsten forsvunden, samtidig med den almindelige Oldenborre, derimod er den hyppig paa Bornholm, hvor den almindelige

Fig. 10—13. Sankt Hans-Oldenborren, Han. Til Venstre et Forbeen af Hunnen; til Høire et Følehorn og et Vingedække, noget forstørrede.

Oldenborre saa godt som mangler. Faste Flyveaar ere endnu ikke iagttagne hos denne Art, hvis Sværmetid altid er langt senere end den almindelige Oldenborres, nemlig fra Sankt Hansdagstider og ind i Juli. Den er tillige, som dens blege Farve antyder, endnu mere Tusmørkedyr end hin. Den har i Tydskland vist sig skadelig i Naaletræeskalturer og Planteskoler. Paa Granerne afbider den Naalene, medens Larven gjør betydelig Skade paa de unge Planters Rødder. Dens Udviklingsperiode synes kun at vare to Aar.

3. Lyng-Oldenborren (Rhizotrogus Fallenii).

Noget mindre end foregaaende Art, som den i det Hele ligner, med Undtagelse af Farven. Denne er dyb kastaniebrun, især paa Dækvingerne, hvorved Behaaringen træder lysere frem. Længde 5—6 Linier.

Lyng-Oldenborren er fortrinsvis en jydsk Art, som forekommer almindelig i Hede-Egne. I Modsætning til foregaaende Art flyver den om Dagen, ofte i stor Mængde, og æder Bladene af Eg, Graapiil, Birk o. s. v. Larverne gnave Rødderne af alle Slags Planter og virke lige saa ødelæggende paa disse, som de sædvanlige Oldenborrelarver. Efter Meddelelser, der ere bragte mig fra for-

skjellige Egne af Jylland, synes ogsaa denne Art al være i stærk Tiltagen, især i Veile Amt, hvor den kan blive en meget farlig Fjende, ikke alene for Agerbruget, men ogsaa for Hedeplantningerne.

4. Gaasebillen (Phyllopertha horticola).

Grønblaa, glindsende, med blankbrune, punkteret-stribede Vingedækker. Længde 3—4 Linier.

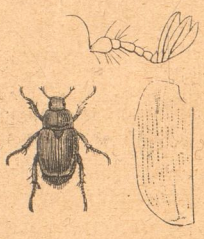

Fig. 14—16. Gaasebillen.
Til Høire et Følehorn og et Vingedække, noget forstørrede.

Gaasebillen er hypig overalt i Danmark, men kommer først frem i Juni og Juli. Den synes i flere Egne at træde i Stedet for Oldenborren. Dette er saaledes Tilfældet i Thy, paa Mors, og langs den vestlige Deel af Jylland, hvor den almindelige Oldenborre mangler, eller kun forekommer meget sparsomt. Som sine Slægtninge optræder den visse Aar i uhyre Mængder (saaledes alt 1799 paa Mors), og kan da blive meget farlig, saavel for Skovkulturer, som for Græsmarkerne, der faa et afsvedet Udseende der, hvor Larverne huserе. Gaasebillen selv sværmer mest om Dagen, ofte endog i klart Solskin, og kaster sig især over blomstrende Planter, hvorfor den særlig bliver en Plage for Haver og Planteskoler. Den ynder fortrinsvis Blomsterblade, og æder Støvdragerne og Frugtknuden paa Roser, Abild, Tjørn, Brombær, og bliver derved ofte fordærvelig, især for Æble- og Pærekulturerne. Larven ligner de unge Oldenborrelarver og æder Rødderne af alle Slags Græsser og urteagtige Planter, ja søger endog Planteskolerne, hvor den fortrinsvis angriber de ganske unge Naaletræesplanter. Her an-

tages den i Regelen for unge Oldenborrelarver; men den udvikler sig langt hurtigere, idet den kun lever en Vinter som Larve. Paa solvarme, mindre Dør og paa sandede Strandmarker kan den undertiden samle sig i utrolige Masser, og Individerne optræde da ofte med en næsten staalblaa Farve paa Dækvingerne.

Klagerne over denne lille Oldenborre have i de sidste Aar lydt høiere og høiere, ikke alene fra Vestjylland, men ogsaa østerpaa, hvor den synes at være i stærk Tiltagen, særlig i Veile Amt. For vore Hedeplantninger kan Larven, hvis den faaer Lov til at brede sig, blive en betænkelig Fjende, thi baade i Tydskland og Sverrig har den skadet ikke saa lidet. Den er tilmed ikke saa let at samle; thi deels kan den, paa Grund af sin eiendommelige Klo-Bygning, klamre sig temmelig fast til Planterne, deels flyve de nedrystede Biller meget hurtigt op igjen. Vil man samle dem, maa det enten skee meget tidligt om Morgenen, eller paa kølige Graaveirsdage. Da Larven ikke gaaer videre dybt i Jorden, bør man give de angrebne Marker en Skrælpløining, saasnart Græsset gulner; ligeledes er en stærk Anvendelse af sur, fosforsur Kalk som Gjødning at anbefale. Hvor Gaasebillerne optræde i Mængde, bør man af al Magt frede de insektædende Fugle og sørge for at trække Stæren til sig ved at ophænge talrige Stærkasser paa den tidligere beskrevne Maade.

Runen.

Et Digt af **Adolf Langsted**

Den unge Munk sad under Vinlovranken,
Hans Hoved luded mod en aaben Bog,
Men Brystet sank og steg med Hjærtets Banken,
Og bag det sunkne, trætte Øjelaag
Klarøjet, vagtsom stirred Grublertanken,
Som for at tyde al Naturens Sprog,
For i hvert Blik af Foraarssolens Lune
At læse Kjærlighedens dunkle Rune.

Han havde elsket, — elsket som i Drømme,
Omt som kun Hjertet elsker første Gang,
Naar Elskov kommer til det som en Sang,
Der zitrer gjennem Luftens Tonestrømme;
Men den, som havde lagt hans Hu i Tvang,
Som lod ham Smertens Kalk for Elskov tømme,
Bar i hvert Blik, hvert Smil en dunkel Rune,
Hvis Tydning ej var Had, ej heller Lune.

Det var en Drøm — en Drøm om Solskinsdage
Paa taaresvangre Minder, ak, saa rig,
Den Gang hans første Elskov brat laa Lig,
Da svandt hans sidste Foraarsaften fage
Og Nattens Mulm drev paa med Ugleskrig.
Han higed frem og holdtes dog tilbage, —
Thi ak! — hvor var det ikke svært at glemme;
Alt klang som Ekko blot af hendes Stemme.

Brat styrted han sig ind i Livets Færden
At søge Glemsel i dens Lethe-Elv;
Han havde nær forlist sit eget Selv, —
Saa blev han bange, flygted bort fra Verden,
Fra Vanens Magt og Sjælenes Forhærden
Og skreg til ham bag Himlens høje Hvælv,
Der selv med Spurven har et vaagent Øje
Og kan som Vox hvert Synderhjerte bøje.

Thi har han nu søgt Ly bag Klostrets Mure
Og Glemsel i en dunkel Celles Skjød,
Men Mindet skræmmer lig en vagtsom Kure
Al Søvn fra Øjet, blankt af Feberglød;
Og Nøget ridser Pandens dybe Fure,
Mens Hjærtet kæmper som i Sjælenød.
Sin Hu vil han mod Himmelbruden vende,
Dog Læberne en andens Ros bekjende. —

Da stod med ét i Soldis for hans Øje
En hjertestunget, tornekronet Mand,
Han syntes brudt af Livet og dets Møje;
Dog Kjærlighed besjæled Øjets Brand.
Paa Munken saa han medynksfuldt og længe,
Men bukked sig saa ned og skrev i Sand;
Det lystes op som ved et Solblinks Lune,
Og Munken læste — Kjærlighedens Rune.

En gammel „Marskalk.“ *)

Fortælling af **Johan Jolin**

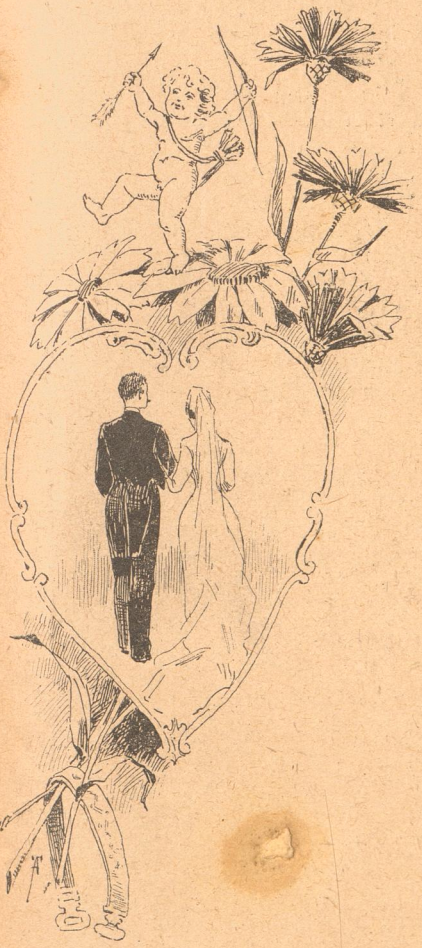

„Nej, nej, min kjære Dreng, jeg har aldrig fortrudt, at jeg ikke har giftet mig, og jeg frygter aldeles ikke Peberſvendens ſaa meget omtalte Enſomhed og Forladthed, naar jeg blot maa beholde mine Bøger, mine Kobberſtik, mine Malerier og, fremfor alt, mine Øjne for at kunne nyde af alt ſkjønt og herligt paa Kunſtens og Videnſkabens Omraade.“

Den unge Candidat ſvarede ikke, og hans Morbroder, Bureauchefen, ſmilede med en Sejrherres ſtolte Mine, idet han med en lille Skildpadde-Lommekam ordnede ſine ſnehvide Bakkenbarter og ſamlede de ſpredte Sølvhaar over ſin ſkaldede Isſe.

Søſterſønnen havde allerede udtømt ſit Forraad af træffende Argumenter, hvormed han vilde bekæmpe Morbroderens Afſky for Ægteſkabet.

*) Ved Bryllupper i Sverrig ſkal der være ligeſaa mange Brudeſvende ſom Brudepiger. Den første Brudeſvend kaldes „Marſkalk“, ham

„Nej, nej, kjære Jacob! naar hele Skarer af det smukke Kjøn forgjæves have bestræbt sig for at overbevise mig om min Uret, saa er det ikke rimeligt, at det skulde lykkes bedre for Dig. Derimod haaber jeg at omvende Dig og gjøre Dig til en lykkelig Pebersvend, ligesom Din gamle Morbroder. Og i den Hensigt vil jeg nu aabne mit lille, hemmelighedsfulde Skab, mine Minders hellige Klostercelle, der har været Gjenstand for Din Nysgjerrighed lige fra Dine Drengeaar."

Bureauchefen greb et Nøgleknippe, fremtog en lille gammeldags, meget slidt Nøgle og aabnede med en vis Højtidelighed et lille Hjørneskab af Ibenholt og Valdnøddetræ, rigt udskaaret og indlagt med Perlemoder. Det havde i sin Tid tilhørt Dronning Christina, men havde nu, efter megen Omflakken, fundet en Havn hos den gamle Embedsmand, hvis lille Bolig var et sandt Kunstcabinet, næsten overfyldt af kostbare Malerier, gammeldags Møbler, Vaaben, Porcellain, Krystalpokaler o. s. v. o. s. v. Guldsmed Hammer*) selv vilde have været henrykt ved at indlemme disse Skatte i sin udmærkede Samling.

„Ser Du, kjære Jacob, jeg aabner just ikke ofte dette Reliquieskrin; men naar jeg gjør det, er det altid for at faa ligesom et afkjølende og oplivende Styrtebad efter mine feberagtige Anfald af Giftetanker."

„Naa, Morbror, Du har altsaa dog undertiden saadanne Anfald," udbrød den unge Jurist, glad over at opdage denne lille Rivt i Onkelens Harniff.

„Anfald!" gjentog den gamle; „man kan da ikke forhindre Tankernes Fødsel i Menneskesjælen; men vel deres videre Udvikling; det er jo to vidt forskjellige Ting. Dog, har jeg nogensinde tænkt paa at gifte mig, saa har et eneste Blik paa dette Skab været nok til at forjage alle saadanne dumme Indfald."

Efter denne Tale aabnede Bureauchefen sit Skab med samme Alvor, hvormed en Munk foreviser Helgenben, medens Candidaten stod næsten aandeløs af ærefrygtsfuld Nysgjerrighed.

I Reliquieskabet hang — systematisk ordnet, og mod

---

paahviler hele Festarrangementet, og han kan gjøre Fordring paa et af Brudens Strømpebaand som Belønning for sin Ulejlighed.

*) H. ejede den største Privat-Samling i Stockholm.

en Baggrund af sort Fløjl — en Mængde Baand i forskjellige Farver, broderede og indvirkede med Guld, Sølv eller Silke. Ved hvert Baand var hæftet en lille Papirstrimmel, hvorpaa stod skrevet Aarstal og Nummer samt Navnet paa Baandets oprindelige Ejerinde.

„Hvad er det for en Baandhandel „en miniature“? spurgte Candidaten, noget skuffet ved den „Overraskelse.“

„Det er mine „Marskalksminder,““ svarede Onkelen og knejste selvtilfreds.

„Har Du virkelig gjort Tjeneste ved saa mange Bryllupper?“

„Ja, mærkeligt nok, netop ved 99, — som forresten er et tosset, ulige Tal.“

„Det er jo et helt Feltliv i Hymens Tjeneste, kjære Morbror!“

„Jeg venter nu bare paa at se Galningen Nr. 100 bøje Nakken under Ægteskabets Aag; og siden afslaar jeg alle den Slags Indbydelser.“

„Ja, men kjære Morbror! nu er det jo ikke længer Skik og Brug, at „Marskalken“ faar Brudens Strømpebaand. Reliquiesamlingen i Skabet bliver altsaa dog ikke fuldtallig.“

„Kun paa den Betingelse bliver jeg Brudesvend. Bruden maa da, for Pokker, have noget om Benet, som hun kan give mig til Erindring. Det er kun for min Samlings Skyld, og ikke for Brylluppets, at jeg modtager den Bestilling. Folk kjender nu en Gang min Særhed, og derfor bliver jeg ofte indkaldt til Tjeneste.“

„Men hvad mener Du egentlig med „Styrtebadet?“ spurgte Søsterssønnen.

„Jeg mener Synet af disse mange Strømpebaand, min Dreng! Jeg ved, at kun to af disse Ægteskaber (hvis Trofæer Du her ser) have været nogenlunde lykkelige og disse Ægtefæller ere for længe siden belønnede med den evige Hvile. Alle de andre Ægteskaber have været formørkede af Uenighed, Næringssorger, Familietvist, Utroskab, Skinsyge og hvad de nu hedde, alle disse Orme, som gnave ved Roden af den ægteskabelige Lykke. Nej, leve Ungkarlestanden, kjære Jakob! — Sara, Sara, bring os lidt Punsch og Sodavand!“

„Sara lader til at være flink og rask endnu, skjøndt hun er 5 Aar ældre end Morbror; men hendes Ansigt er som overtrukket med et Edderkoppenet af Rynker.

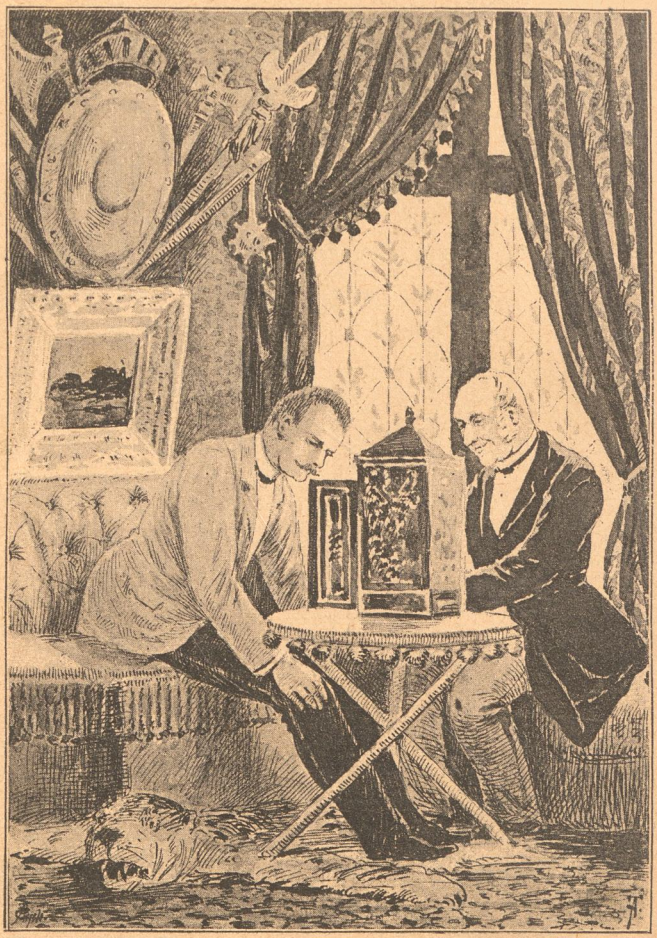

Hun er en sand Skat, det gamle Skind; hun er Drivhjulet i det Maskineri, der styrer mit Hjem med den mest udsøgte Orden og Renlighed. Jeg giver Dig 10 Øre for hvert Støvgran, Du kan opdage paa Møblerne eller Skilderirammerne. Og alt foregaar stille og bramfrit, og bestandig paa den Tid, medens jeg er paa Contoret. Her findes, Gud ske Lov, ingen gnaven Hustru, der jager Manden ud af Huset paa de store Rengjøringsdage, ingen Tjenestepige, der bruger Mund og slaar Herskabets Husgeraad itu, naar hun ikke tør lade sin Harme gaa ud over Herskabet selv. Nej, Sara skulde hugges i Marmor, og hendes Buste burde opstilles i det patriotiske Selskabs Forsamlingssal. Nu har hun tjent mig i 40 Aar, og aldrig har jeg set en sur Mine; hun maa være født med det milde Ansigt. — Godaften, kjære Sara! skaf lidt Punsch til Kandidaten. Nutidens unge Mennesker kunne jo ikke tale fire Ord uden at væde Ganen; med os, fra det forrige Aarhundrede, er det en anden Sag."

Bureauchefen vendte sig om for at nikke til sin gamle, tro Tjenerinde; men istedetfor Ansigtet med „Ædderkoppenettet saa han nu et ungt, yndigt Pigeansyn.

„Ah, er det Dig, lille Bertha, som skal være vor Hebe? naa ja, Ungdommens Gudinde behøvede saamænd ikke at skamme sig ved at ligne Dig."

„Det er nok Brudesvende-Complimenter," svarede den unge Pige, paa en Gang undselig og frimodig, „Bureauchefen venter maaske snart igjen at blive „indkaldt?""

„Nej, kjære Barn, man har vist strøget mig af Listen; det er næsten 10 Aar siden jeg sidst gjorde Tjeneste."

Bertha trak sig tilbage, medens den unge Candidat næsten „flugte" hende med sine straalende Øjne.

„Hør, kjære Morbror," hvislede Søstersønnen, da den unge Pige var gaaet; „betro mig nu en Gang, hvordan det egentlig hænger sammen med Berthas Fødsel. Skulde hun ikke være lidt i Familie med min ridderlige Kvindehader af en Morbror?"

Bureauchefens Kinder farvedes pludselig af en stærk Rødme, der forresten klædte den gamle „Marskalk" udmærket.

„Hør, min gode Jacob! dersom jeg ikke havde Politistationen lige her ved Siden af min Bolig, saa skulde

jeg knibe Dig eftertrykkeligt i Øret til Straf for Dit næsvise og krænkende Spørgsmaal. Jeg maa bede Dig, ingen Hentydninger i den Retning! Det er ikke af den Grund, jeg har ladet være at gifte mig. Men for at værge mig mod al Mistanke i Fremtiden, saa vil jeg sige Dig ligeud, at Bertha er Saras Datterdatter, og at hendes Fader var en letsindig ugift Baron. Da hun er fader- og moderløs, har Sara og jeg taget os af hende, og da hun er et begavet Pigebarn, saa har jeg ladet hende faa en udmærket Opdragelse. For et halvt Aar siden gik hun ud af Skolen, og nu fortjener hun selv sit Brød ved at lave de skjønneste Blomster. Se blot paa den Vase der! Ja, lugt kun til dem, Din Abekat, de ere vist levende! Nej, Du har ingen fin Næse, det mærkede jeg før paa Dit dumme Spørgsmaal. Gud ved, naar Du skal faa Embede! Af en Dommer fordrer man Menneskekundskab, og desuden maa han helst have baade Hjerte, Øjne og Næse. Spørg Dig selv, om Du har disse Betingelser. Naa, Skaal for Dine Dyder og Lyder, min gode Ven!"

Jacob hørte smilende paa alle disse Bemærkninger; han kjendte Onkelens gode Hjærte og blev aldrig fornærmet over hans Spydigheder.

Den gamle nippede til sit Glas og vedblev:

„Men det er sandt, min Ven! jeg skulde jo indvie Dig i den Kunst at forblive ugift. Vælg nu et af Baandene der i Skabet, saa skal jeg fortælle Dig den Ægteskabshistorie, som knytter sig dertil."

„Naa, saa tager vi det tilvenstre med rødt Fløjl og Guldpailletter; der er formelig noget „Fyrstindeagtigt" ved det Nr. 17. Fortæl nu kjære Morbror."

„Nr. 17! Lad mig se, det var Aurora P. Ja, rigtig! Herlig Pige; flink Pianistinde; (det vil sige af 3. Rang, skjøndt hun selv ulykkeligvis troede at staa i første Linie); gift med Birkedommer K. Ubetydelig Formue; førte stort Hus; havde ugentlige Soiréer og Concerter i sit Hjem, til Øre for omrejsende Kunstnere og forsultne Musikere. Manden spillede Fallit; Familien nedsank i Armod; den unge Frue endte med at give Musikundervisning til 25 Øre i Timen. Ægtefællerne ere døde for mange Aar siden; Børnene, nogle rigtige Sluskter, ere spredte omkring i Verden. Der har Du et Omrids af den Ægteskabshistorie."

„Naa, men saa Nr. 50, lille Morbror! himmelblaat Silke med broderede Blomster. (Linnæa borealis!) Smagfuldt og betydningsfuldt."

„Ja, det var hende, den blonde Amalie W.; en lille Lysalf, forkjælet af Forældrene, nervesvag og sygelig. Hendes Mand, en driftig Grosserer, forsømte Forretningerne for at følge sin Engel af en Hustru til udenlandske Badesteder. Omsider blev han kjed af at høre paa den evige Jamren og søgte sin Trøst i en Kreds af glade Bacchusdyrkere. Forældrene fordrede deres „Lysalf" tilbage. Voldsomme Scener — en halvfuld Mand og en besvimet Hustru; — Skilsmisse og Uhygge for hele Resten af deres Levetid. Nej, gift Dig aldrig, kjære Jakob! det staar Du Dig bedst ved!"

„Saa Nr. 60! hvidt Silke med røde Stjerner."

„Vent lidt, Nr. 60; javist, det var Regina K. Hun kjedede Livet af sin muntre Mand, Capitainen. Hun var saa nøjeseende og sparsommelig, at man skulde tro, hun var født i et „Forraadskammer" og bestemt til at opholde sig der hele Livet igjennem. Hun vejede Smørret af til Mandens Frokost og beregnede nøjagtigt, hvor mange Timer hans Linned skulde holde rent. Barnløst Ægteskab; hele Hjemmet ufrugtbart som en Ørken. Manden forfaldt til Spil og satte sin Hustrus Formue overstyr. En Dag mistede han sit ene Øje, og Bagtalelsen hviskede i Krogene, at Regina i et Anfald af Arrigskab var kommen til at stikke det ud, enten med en Gaffel eller med sin spidse Næse. — Naa, Fred med de Døde! Han endte som Udvandrer i Amerika, hun giftede sig anden Gang med en gammel Aagerkarl, men fik et apoplektisk Anfald og døde midt under en Pantelaanerforretning. Gift Du Dig bare, kjære Jacob, saa kommer Du maaske til Amerika før end Du havde tænkt."

„Nu springer jeg lige til Nr. 99. Tyrkisk Mønster. Halvmaaner og Sole; kjønt som bare Pokker! Hvad har Du nu at fortælle om det Dingeldangel?"

„Naa ja, det Ægtepar lever endnu. Manden er Advocat og en yndet Digter. Han havde et Ungkarlehjem, omtrent som mit, gjennemhyggeligt og rigt paa Kunstskatte; men saa falder han paa, at han vil skaffe sig Penge for at kjøbe nogle meget kostbare Malerier; og af den lumpne Grund gaar han hen og gifter sig med en rig Fabrikejers Datter, forresten en kjøn lille Tyksak;

men hun havde taget saa ivrig Del i Husgjerningen paa Landet, saa at hun nu blev „første Tjenestepige“ i sit eget Hjem, og lod sine Undergivne føle hele Tyngden af hendes strenge Scepter. Hendes Commando-Stemme hørtes over hele Huset, og med Støvekosten i Haanden jagede hun Husguderne fra den ene Krog til den anden. Hver Dag bleve Mandens kostbare Statuetter lemlæstede paa en eller anden Maade, og hans Malerier bleve baade skurede og børstede; men blot for at holde Fred fandt han sig i alt og lod sig helt cujonere af sin støjende Ægtemage. Hun rensede og fejede, saa Fred og Hygge flygtede ud gjennem alle Døre og Vinduer. Det var med Nød og neppe, at den stakkels Digter selv undgik at blive banket tilligemed Møbler og Tæpper; og naar han en sjelden Gang vilde mødes med sin Musa, bad han mig være saa barmhjertig at overlade ham et af mine Værelser. Han var hos mig en Timestid igaar, og jeg venter ham igjen imorgen. Naa, skynd Dig nu at gifte Dig, Jacob, saa faar Du Kam til Dit Haar og Orden i Dit Hus, det kan Du stole paa!“

„Kjære Morbror! Du maler vist med altfor stærke Farver. Hvis vi nu fulgte alle Numrene her i Række, saa er jeg vis paa, at vi ogsaa skulde finde lyse og smilende Billeder!

„Søg Du kun, min Dreng!“

„Nr. 80, for Exempel. „Tro Haab og Kjærlighed,“ broderet med blaat paa gul Grund; de svenske Farver!“

„Ja, der traf Du nu ikke saa tosset endda. Augusta A., en lille hæderlig, opnæset, koparret, grundskikkelig Præstedatter, som traadte frem for Alteret med „Tro Haab og Kjærlighed“ i Hjertet, og „Tro, Haab og Kjærlighed om begge sine Ben. Hendes Mand, Fuldmægtig Z., var saa lykkelig at blive Fader til 8 mere eller mindre velskabte Børn, hvis struttende Kinder gjorde hans egne Kinder hule og indfaldne længe før Tiden. — Siden blev han Enkemand og tæredes hen af Omsorg for sin Børneflok. Forresten lod det til, at disse to levede temmelig lykkeligt sammen: at sige, saa lykkeligt som man kan, naar man ser Nøden titte ind gjennem Dørsprækken, medens Kjærligheden, — som man holder fast ved Vingespidsen, — er ifærd med at fare ud gjennem Vinduet. Nej, kjære Jacob, vil du have en glad Alderdom og føre

et fredeligt og lykkeligt Liv, saa bliv Peberſvend, ſom jeg og ſom — Apoſtelen Paulus."

„Men Morbror, Du prædiker jo Egoismens Evangelium og tænker kun paa Dit eget kjære Jeg, ſom om det var Midtpunktet, hvorom alt andet ſkal dreje ſig. Er det da ikke en ſtor Glæde at kunne offre ſig for den, man elſker? Finder Du det ikke rørende at ſe Fuglenes Omhu for deres Unger? og „ere vi ikke meget mere end de?""

„Naa, ſaa Du er af den Slags? Du ſlaar om Dig med Ord, medens jeg ſvinger Sandhedens og Erfaringens ſkarptſlebne Sværd. Drik nu Din Punſch, min Dreng, og hav Taalmodigbed, blot en Timestid, ſaa ſkal jeg begynde med Nr. 1 og blive ved til Nr. 99; men ſkulde 99 Kjendsgjerninger ikke kunne overbeviſe Dig, ſaa lader jeg Dig ſejle Din egen Sø!"

„Kjæreſte Morbror! ſpar Dine Lunger! Jeg er allerede overbeviſt. Jeg har faaet nok af Hiſtorier og føler mig ganſke uhyggelig tilmode. Dit ſmukke Skab forekommer mig næſten ſom et Gravmonument over ſkuffede Forhaabninger."

„Er Du virkelig overbeviſt? Skaal min Dreng! — Altſaa endnu en Overløber fra Daarernes og Sværmernes Rækker, ſom jeg her faar den Lykke at indrullere i min gamle Garde! Tak, min Ven! det ſkal Du ikke have gjort for intet. Du ved jo, at jeg allerede har betænkt Dig i mit Teſtamente . . ."

„Men, Morbror, Du glemmer, at Jomfru Bertha" . .

„Jomfru Bertha og Jomfru Bertha," vrisſede den gamle, „jeg er da heller ikke ſaa fattig ſom en Kirkerotte, det ſkal I nok faa at ſe, baade Du og Bertha og Sara, naar jeg først ligger med Næſen i Vejret. Men det Syn ſkal I nok komme til at vente paa en god Stund endnu; den vigtigſte Opgave for en Peberſvend og Penſioniſt er den at pleje ſin Sundhed og forlænge ſit Liv; og det lader jo til at lykkes mig, ikke ſandt, Jacob?" Den gamle „Marſkalk" lod atter Skildpaddekammen glide gjennem Bakkenbarter og Haar, og kaſtede et flygtigt Blik til det venetianſke Spejl paa Væggen.

„Naa, ſaa Du blev endelig overbeviſt! — Takket være Du, mit gamle, dyrebare Skab! Du har gjort mig mange Tjeneſter i den Retning."

Bureauchefen ordnede omhyggeligt ſin Strømpe-

baand-Samling og gjemte med en vis Højtideligheb sin Skat under Laas og Lukke. Candidaten nippede til sit Glas og sagde derpaa med et lunt Smil:

„Og nu, kjæreste Morbror, da jeg endelig er bleven „overbevist," saa vil jeg ogsaa give dig et slaaende Bevis paa min „Overbevisning." Har Du noget imod, at Bertha og jeg lade — lade lyse til Ægteskab for os om en Maanedstid. Thi jeg er „overbevist" om, at vi to skulle kunne „overbevise" Dig om, at der virkelig kan findes lykkelige Ægteskaber."

Bureauchefen tabte Nøgleknippet og stod som forstenet, med aaben Mund, og Øjnene stivt heftede paa sin „overbeviste" Søstersøn. Da han endelig kom til sig selv efter denne Overraskelse, udbrød han med en Stentor-Stemme: „Er Du gal, Jacob!"

„Ja — af Glæde. — For en Time siden fik jeg Berthas „Ja" og gamle Saras Samtykke; men Sara er dog saa betuttet over Forlovelsen, at hun har lukket sig inde i sin Stue! hun vover ikke at komme sin gamle Herre for Øje."

„Er I da gale allesammen — alle tre — begge to?" vedblev Onkelen med stigende Heftighed. „Hvad agter I at leve af? Jeg gjør Jer arveløse!"

„Kjærlighed driver Frygten ud," svarede Søstersønnen frimodig; „i næste Uge tiltræder jeg mit nye Embede."

„Og Du, som har en nydelig Ungkarlebolig ved Blasieholm,*) med herlig Udsigt over Byen og Søen, med smukke Møbler og et godt Bibliothek; Du, som har en uafhængig Stilling og en glimrende Fremtid, — kan Du virkelig være saa gal, frivillig at skaffe Dig Næringssorger og Børneskrig, Lugt af Vadsk og Skuring hver Dag, — Smørrebrød paa Din Sofa og Legetøj paa Dit Skrivebord! Dit Blækhus væltet, Dine Bøger iturevne, og Dine Fingre fulde af Kagedejg, bare Du rører ved en Laas!"

„Kjærlighed driver Frygten ud," gjentog Candidaten med et udfordrende Smil.

„Men Herregud, Jacob, Du stædige Menneske! Har Du slet intet lært af mit „Marskalk"-Skab?"

„Jo — jeg har lært, at alt her i Verden kan ses fra forskjellige Synspunkter; hvad der er uden Værd for

*) Et af de smukkeste Kvarterer i Stockholm.

den ene, er en Skat for den anden, hvad den ene kalder Lykke, kalder den anden en sand Plage. Men saa meget er vist, kjære Morbror, at ingen duer mindre til at skildre Ægteskabets Glæder og Sorger, end netop en gammel Pebersvend."

Den gamle vendte sin Søstersøn Ryggen og gav sig til at gaa op og ned ad Gulvet. Pludselig greb han fat i Klokkestrengen og ringede heftigt. Nogle Sekunder efter stod Bertha i den aabne Dør; hun rødmede og betragtede ham med et spørgende Blik.

„Hør nu, Jomfru Bertha," foer Bureauchefen op, idet han søgte at gjøre sin Stemme saa streng som mulig, — „finder Du det kanske morsommere at reparere Veste, Seler o. s. v., end at fremtrylle saa godt som levende Blomster med Dine kunstfærdige Fingre?"

„Det Arbejde, der er os kjært, bliver vel ogsaa morsomt," svarede den unge Pige blidt og undseligt.

„Synes Du, det er morsommere at være en fattig Embedsmands Hustru og kæmpe mod Nød og Sorg, end at være en uafhængig Kvinde og leve i stadig Fred, Lys og Lykke?"

„Menneskets Skaar, Gud raa'er! — vor Lykke staar i Guds Haand," sagde Bertha.

„Mit smukke, hyggelige Hus, er det ikke saa godt som Dit eget Hjem? Staa ikke mine Kunstskatte, mine Bøger og mit udmærkede Fortepiano ganske til Din Raadighed?"

„Den skjønneste Musik paa Jorden er dog — den Elskedes Stemme! — de Ord fandt jeg netop i den Bog der". — Bertha pegede rødmende paa en af Bøgerne i det rigt udstaarne Bogskab.

„Nej, den opstyltede Sætning fandt Du nok snarere i Dit eget Hjerte, Forræderske!" gjensvarede „Marskalken" og bestræbte sig for at se meget vred ud.

„Naa, svar, Jomfru Bertha!" vedblev den gamle, „har Du glemt mit Hjørneskab med alle de sørgelige Minder, det indeholder? Har Du ikke, baade som Barn og som voxen hørt mig fortælle om alle disse ulykkelige Ægteskaber? Siger dette Skab Dig da slet intet?"

„Jo, det siger mig, at Strømpebaandet Nr. 100 nok vil gjøre de andre tilskamme; thi det skal forkynde, hvad alle de andre have fortiet."

„Hvad da, om jeg maa spørge?"

„De Ord nemlig, som „Peberſvenden" Paulus har ſagt om den rette og ſande Kjærlighed:

Mild Kjærlighedeu er, den taaler og forlader,
Den tænker ikke ondt, Uenighed den hader;
Den øger Livets Fryd, formindſker dets Beſvær
Den dæmper Smertens Ild og ſtærk ſom Døden er.

„Naa, ſiden Du lader til at erindre Peberſvendenes Ord ganſke fortræffeligt, vil Du ſaa behage at lægge nøje Mærke til, hvad her nu ſiges Dig og Din Hjærtenskjær af en anden Peberſvend — der rigtignok ikke er Apoſtel. — Saaſom I to unge Mennesker af egen fri Villie har forſpildt min Tillid, og ſaaſom I med aabne Øjne vil ſtyrte Jer i Fordærvelſe, — ſaa tager jeg mig den Frihed at forandre mit Teſtamente."

Og med et Blik, ſom han ſelv troede maatte være knuſende, forlod han det unge Par og lukkede ſig inde i ſit Studereværelſe. Men den lykkelige Jacob trykkede Bertha til ſit Bryſt, idet han hviſkede: „Der ſkal mere til for at ſkræmme os!"

Den gamle Marſkalk ſad en god Stund og grublede over Pauli Ord; til ſyvende og ſidſt gav han dog Apoſtelen Ret, — men rimeligvis kun fordi Paulus var Peberſvend, Han forandrede unægtelig ſit Teſtamente, men — til Fordel for det unge Ægtepar og deres mulige Efterkommere. To Maaneder ſenere blev han Brudeſvend for 100. Gang og modtog, ſom Bidrag til ſit Reliquieſkab. et af Berthas Strømpebaand — hvidt Silke, uden Broderi.

Og ti Aar ſenere, eller rettere ſagt den Dag idag, gjenfinde vi den gamle i en lille Kreds af legende og jublende Børn; og vi høre ham mumle ved ſig ſelv: „Det var dog et mærkeligt Tilfælde med det Nr. 100; det er virkelig et grundlykkeligt Ægteſkab!"

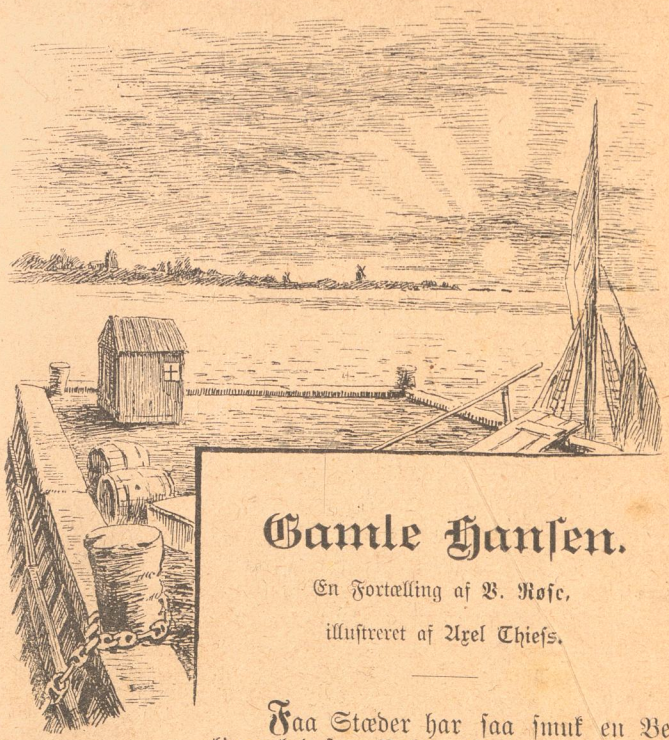

Gamle Hansen.

En Fortælling af **V. Rosc**,

illustreret af **Axel Thiess**.

Faa Steder har saa smuk en Beliggenhed som Nyby. Især om Aftenen, ved Solnedgangstid, er der kjønt, og blandt de gjæve Nybyeres største Fornøjelser er da ogsaa den at se Solnedgangen nede fra Havnen; Nyby ligger nemlig ved Havet og oven i Kjøbet paa Vestkysten, saa der har man Solnedgangen lige fra første Haand. Først ser man den store, varmende Klode lege Skjul bag de lave Skyer, saa at deres Kanter staar i luende Rødt, og vender man sig mod Byen, saa gløder Tagene dobbelt saa røde som før, og Ruderne staar i én Glød. Saa kommer der en Ildbue tilsyne under den nederste Skys nederste Kant, og frem træder Kong Sol i sin mildeste Majestæt. Ikke lueblændende, ikke heller taagesløret hemmelighedsfuld, som naar Solen staar op en diset Frostmorgen, — nej, ren og skær og uden blindende Glans

synker den ned bag Andeøens Kyst. Saa ser man den højtliggende Kirke paa Andeøen, og Møllerne og de andre Kirker aftegner sig skarpt mod Himlens luende Ild. Det hele staar som en stiv Silhouette, men foran leger Bølgerne og gjør det hele levende.

Yderst ude paa den ene Mole staar Havnevægterens „Kahyt", som den kaldes. Der har jeg siddet mangen god Aften og set paa Solnedgangen, for jeg har endnu aldrig funden noget Punkt, hvorfra den tager sig mere glimrende ud, — og saa faar jeg tilmed Havnevægterens, Jesper Christiansens, Historier i Tilgift, og de er Penge værd. Her har De én, som han fortalte mig en Aften, da vi sad derude i Havnevægterhuset.

Hansen . . . ja, De kjendte da vel nok Hansen?

Naa, ikke? Ja, for han var ellers Smed, saadan forstaar De, Grovsmed, De ved nok, ham med Forhammeren. Og mens at vi snakker om Forhammer, saa vil jeg dog ligegodt sige Dem, at gamle Hansen, han svang Forhammeren med den ene Haand og trak Bælgen med den anden. Se, det kan man kalde en Grovsmed!

Men Hansen var mer end Grovsmed, han var en brav Mand, var han, og det vil sige noget i disse Tider.

Naa, se, det jeg nu vilde fortælle Dem, det var om hvordanne det gik til, den Gang som at Hansen og Madam Hansen fik tilsinds at blive af den Formening, at det nu muligvis vilde være, hvad man kalder for mindre uheldigt, om de to kom i Spiltov sammen.

Jeg maa ikke gjøre det for vidtløftigt, siger De? Hør, véd De hvad, min gode Herre! naar De skriver en Roman eller Historie, eller hvad det nu hedder, det, som De ernærer Dem af, spørger De saa noget levende Menneske, om De skal gjøre det kort eller langt, gjør De? Nej, De gjør det ligesaa langt og lige saa bredt, som det behager Dem. — Og dersom at det er, at De ikke vil høre paa, hvad det er, som at jeg siger, saa kan De godt være fri, — gudbevares!

Ja, der har vi det! Gudbevares og gudbevares!

Det Ord har Fanden skabt! Men gudbevares! jeg er ikke den Mands Søn, som gaar hen og bliver gal i Hovedet for et Ords Skyld.

Fortsæt bare, siger De?

Vel, jeg fortsætter.

Ser De, den Gang da som Madam Hansen var ung Pige, da hed hun nu ikke Madam Hansen, men da hed hun Angelika. Og saa var hun Datter til den gamle, rige Smed Holm, ham . . . Naa, nej, det véd De jo vel ikke, for Hansen er død for to Aar siden, og da De kom til Verden, da var det, vil jeg sige, saa ungefær tre Aar, siden at gamle Holm han la'e i sin Grav, saa De har vist ikke kjendt ham.

Jeg taler nu aldrig ondt om nogen Moders Sjæl, aller mindst vilde jeg dog sige en Mand noget paa, som ligger i hans Grav; men han var nu ligegodt en forbandet storsnudet og højbaaren Karl, var gamle Holm; men ellers var han jo en flink Mand, ser De, og han forstod, saadan hvad man kalder at sætte Pris paa Folk, naar deres Hjærte sad paa det rette Sted, som man siger, og ikke nede i Buxerne, nej. Men det Par Skillinger, han havde smeddet sig sammen, de havde nu gjort ham stor i Hovedet, saa at han trode, at hele Verden skulde ringe og springe for ham. Men lad ham hvile med Fred i hans Grav.

Naa, det er ikke for det, Vorherre har jo sine Fingre allevegne, og de fik jo ogsaa fat i gamle Holms Øren. (Her rejste min Havnevægter sig i Sædet og bukkede i alvorlig Ærefrygt for Vorherre.) Og det var nu Hansen, ham, gamle Hansen, vi talte om, ham var det netop, der fik Tag i ham, — De ved nok i Grovsmedden, Holm, — han fik Tag i den gamle Holm og fortalte ham, hvordan det skulde være, og hvordan det ikke skulde være . . . Naa, men det kommer vi nu til senere.

Ser De, Hansen var Smeddesvend, og *han* var Smeddemester, han den anden, forstaar De jo nok, Holm, for Hansen var jo kun Svend.

Naa, nu traf det sig jo hverken værre eller bedre, end som at Hansen fik Arbejde hos Holm. Og se den Gang var jo Madam Hansen ikke saa gammel, som hun siden blev, og det var da Hansen heller ikke. Nej, se der har Hansen fortalt mig, at paa den Tid, da som han

blev Svend hos gamle Holm, da var Angelika Holm den kjønneste Pige i Nyby, og det vil jeg sige Dem, dengang var der mange kjønne Piger i Nyby; — ak ja, det var dengang!

Der gik jo ogsaa allehaande Historier baade om den og om den, som nok vilde have fat i Angelika, — ja, man skal jo nu ikke tale ondt om Folk i deres Grav, men den forrige Borgermester — jeg skulde have Skam paa min Mund, at jeg taler ondt om min forhenværende Øvrighed og Overhoved, — men en Himmelgavtyv var han nu lige godt. Men med Angelika kunde han ingen Vegne komme.

Naa, kjøn maa hun have været, — ja, De forstaar jo nok, at alt dette herfens ved jeg kun „fra Øren Sagen", som man siger for et gammelt Ord; for den Gang, da som Madam Hansen hed Angelika og var saadan sirkum omtrent 18 Aar gammel, se da var jeg endnu en Dreng paa 10—11 Aar, var jeg.

Men sandt maa det nu ligegodt være, det med at hun var saa kjøn, for jeg har hørt gamle, ærlige Folk fortælle om, hvor kjøn hun var, Folk, der havde set hende selv, og de fortalte om alt det Kissejav, der var efter hende.

Ja, ved De hvad man sa'e?

Nej, hvor skulde De ogsaa vide det fra?

Man sa'e, at der kunde laves tre Angelikaer af de Hjærter, som at hun havde maset, — hvad gi'er De mig? —

Naa, det er jo begribeligt nok, at saadan en gammel Tamp som han, Holm, at han ikke var, saadan hvad man kalder ren henrykket af Glæde over saadan noget Kjæresteri mellem hans Svend og saa hans egen Datter. Se, det vidste Angelika og Andreas, — ja, for den Gang hed Hansen kun Andreas, — hvad det var, jeg vilde sige, — se, det vidste de jo godt begge to; og da nu hun holdt af ham, og han holdt af hende, og de var bange for den Gamle og ikke turde være ved det, ja, saa gik det hele jo saadan „in Geheimnis", som Tyfken siger. Gudbevares! i al Tugt og Ærbarhed, for Madam Hansen var ikke den Pige, som . . . naa . . . gudbevares!

Men Krukken gaar saa længe tilvands, at den kommer hankeløs hjem, som man siger for et gammelt Ord.

Aa, hvor grinede gamle Hansen, naar han fortalte mig den Historie!

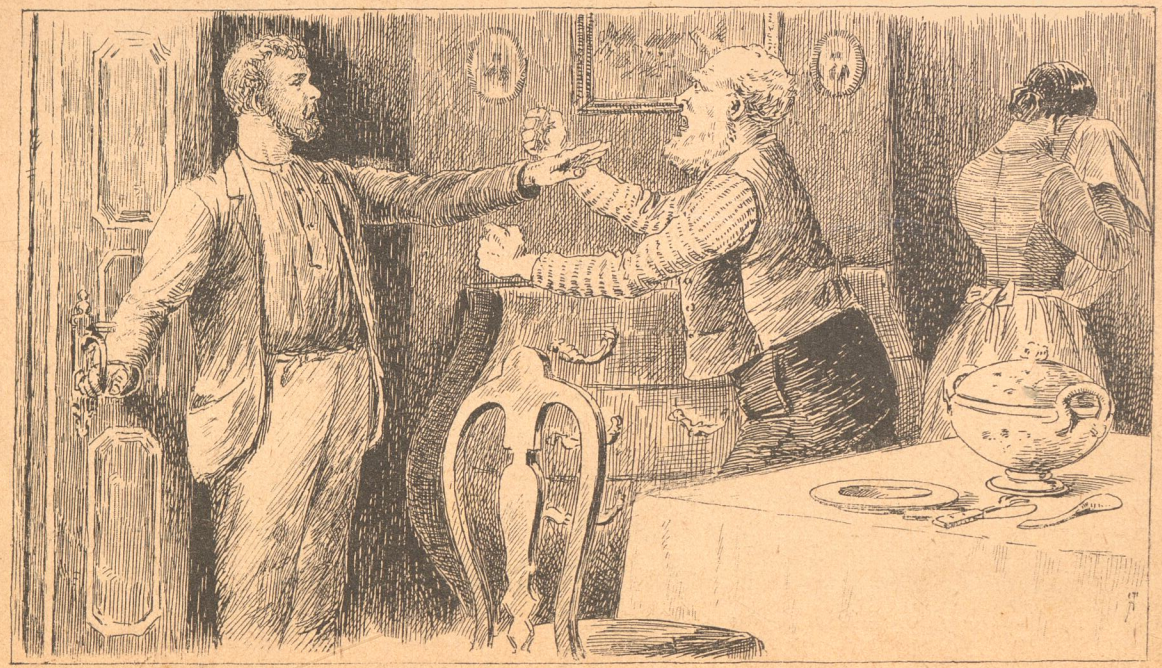

Men det er nu ogsaa mærkbart, som at Herrens Styrelse kan føre En ad de forunderligste Veje, og saa ender man dog tidt lige dér, hvor man begyndte.

Men det var Hansen.

Se, det var nu i fordums Tider, da som at Svenden spiste ved Mesterens Bord, — det var før, end disse nymodens Skruer var opfundne.

Ja, saa var det jo, at de engang havde spist deres Middagsmad, og saa plejede jo gamle Holm strax at fare ud paa Værkstedet, for Tid er Penge, ved De nok, og Penge kunde han svært godt lide, gamle Holm. Men saa vilde Ulykkalighedens Skjæbne, at han netop den Dag sad sig hen i en Krog, og at hverken Hansen, som den Gang hed Andreas, og heller ikke Madam Hansen — Angelika, mener jeg, — laa Mærke til, at han la'e sig henne i Lænestolen i Krogen og efter en kort Stund svam hen i en blidelig Slummer, saa at han la'e som en død Mand, — se, det var der ingen af dem, der saa.

Nu forstaar De jo nok, at da saa Madammen — ikke Madam Hansen, men Madam Holm, — da hun nu var gaaet ud i sit Kjøkken, saa skulde naturligen Kjærestefolkene slide lidt paa Kysfetøjet.

Men saa vaagner jo Fatter lige midt under det hele.

„Hvad er det?" sa'e han, og saa rejste han sig op.

Hun — Angelika — stak i at tude, og saa rendte hun sin Vej.

Men saa skulde De have set Grovsmedden, — Holm, mener jeg. Jøsses, hvor han blev gal! Han lynede og han tordnede, paa dansk og paa tysk og paa svensk, og tilsidst, saa sa'e han: „Der har du én paa Øret, Andres!"

Men dér havde Mester taget fejl, for Andreas Hansen var ikke den Mands Søn, der sa'e Tak til, naar han fik Klø. Nej, han strak sin Haand ud mod sin Mester, og saa sa'e han: „Slaar De, Mester! saa slaar jeg igjen. — Og det skal De vide, Mester! at jeg holder af Angelika, og at Angelika holder af mig, — De kan gjøre Deres Datter ulykkelig," sa'e Hansen, „og De kan gjøre hende lykkelig. Og det vil jeg sige Dem, Mester! . . "

Mere fik han ikke Lov til at sige, for hvad gamle Holm ikke havde været vred før, det blev han nu, da han ikke engang kunde faa Lov til at tampe sin egen Svend, naar han fandt det for godt.

„Ja, jeg skal lære dig, din . . .“ og saa sa'e Holm nogle Ord, nogle rent ud sagt beskidte Ord, som jeg holder mig for god til at tage i min Mund.

Hvad? om jeg ikke vil hviske det til Dem? Nej, om jeg vil! Hverken vil jeg besmudske min Mund eller Deres Øre med saadan noget med Tugt at melde — nok sagt! — som det, gamle Holm dér tog i sin Mund. —

Naa, — men lige i det samme, som at han nu var ved at miste Vejret, saa vilde Ulykkalighedens Skjæbne, at Madammen kom ind i det samme.

„Tænk dig, Mutter!“ sa'e Holm saa godt, som han kunde, for Vejret var som bemærket lige ved at gaa fra ham, — „Tænk dig, Mutter!“ sa'e han, „Andrés kysser Lykken!“ — Ser De, „Lykken“ det var nu saadan, hvad man kalder for et Øgenavn, eller hvad de kalder det, . . . hvadbehager? — et Kjælenavn? — naa, et Kjælenavn altsaa, som de gamle Holms saadan brugte i daglig Omgængelse i Stedet for Angelika, forstaar De nok. Det vil sige, først blev Angelika jo til Lika, saa blev Lika til Likken, og saa blev Likken til Lykken, — det er jo saa ligefrem.

Naa, hvor var det, vi slap? — Naa, nu har jeg det: det var ved Madammen.

Ser De, da Madammen hørte det, saa kan det nok være, at den blev rent pinende gal for Andreas Hansen. For hvad et Mandfolk ikke kan skjælde ud, det kan et Fruentimmer, det ved De jo nok.

Kort at melde: Naar gamle Holm ikke kunde mere, saa tog Madammen fat, og hvor hun slap, der begyndte gamle Holm o. s. v. — Ja, for jeg skal sige os, den gamle Hattemagers Søn i Overgaden, han havde nu et godt Øje til Holms Angelika, og han var jo et bedre Parti end som en fattig Smeddesvend, forstaar De, og hans Fader havde snakket til Forældrene og faaet Løfte paa Datteren; om ellers Sønnen — han hed forresten Giovanni Hannibal Petersen, — om han ellers opførte sig som et bravt og honnet Menneske, havde gamle Holm sagt, saa skulde han faa Angelika om . . . det var i 46 . . . altsaa om 3 Aar.

Alt dette hersens vidste nu hverken Andreas Hansen eller Angelika af at sige, saa de havde jo igrunden handlet i god Tro, som man siger, for den ene vidste ikke, at den

anden var lovet bort, og den anden vidste ikke, at hun selv var lovet bort. Se, hvem kunde saa fortænke dem i, at de blev saadan lidt vel venskabelig sindede mod hinanden? Han var en kjøn Karl, og hun var en kjøn Pige, ja, man kunde kanske ogsaa sige en smuk Pige, — det hører jo nu engang til i en Historie, — og saa var hun en rar Pige og en flink og ferm Pige, og han var dygtig og brav, — og saa var det jo, ligesom Vorherre havde passet dem til efter hinanden, det saa man senere, for et lykkeligere og nettere og angenemere Hjem at komme i har der aldrig været at se i Nyby. Og det er nu det mærkbareste, som at jeg har oplevet, at de kunde jo nok have forskjellige Meninger om forskjellige Sager, men hver holdt sig til sit og passede sine Sager, saadan som Hansen sa'e til mig engang: „Ser du, Jesper!" sa'e han, „min ufejlbarlige Formening det er nu den, at man skal ikke binde Munden paa Oxen, som trækker, og derfor si'er jeg ogsaa til Mutter: Har vi taget Svende og Drenge i Kost og Losi, si'er jeg, saa skal de ha'e rigeligt i alle Maader; om du vil give Vandgrød eller Kjødsuppe, eller Frikkesé eller Flæskesteg, se det er nu noget, der ikke kommer Andreas Hansen ved, det ligger under dig, Lykken! Men rigeligt skal det være! jeg vil aldrig se et tomt Fad paa mit Bord, uden at som det kan fyldes igjen; men hvad der er i det, det kommer ikke mig ved, det ligger under dit Departement." —

Naa, det var det. Det var nu hvad man kalder for et lille Fremskridt i Tiden, men nu gaar vi tilbage igjen. — Hvor var det, vi slap? — Naa, det var gamle Holm og Madammen, der skjældte Andreas Hansen ud.

Naa ja, de skjældte og smældte, og Enden paa Komedien blev jo naturlig, at Andreas blev jaget væk, og det skjønt gamle Holm gav ham det Lov paa sig, at flinkere Svend havde der aldrig staaet ved en Ambolt. — Da han sa'e farvel til „Lykken", da havde *han* Vand i Øjnene, og *hun* græd sine modige Taarer, — det hele var saa begrædeligt, at selv gamle Holm blev hel rørt og sa'e *til* Andreas: „Naa, kys hende, og lad saa *det* være godt!"

Saa kysede Andreas Hansen „Lykken" Holm, — og saa gik han.

Da han var gaaet, satte Angelika sig hen i en Krog for at græde i Ro. Gamle Holm skelede hen til hende

og mumlede i Skjægget: „Hm, det gaar vel over!“ mumlede han.

Men det gik nu lige godt ikke over, saadan en Syge sidder fast i Kjøddet, endnu fastere end Feberen. Angelika græd og græd, og hun blev ved med at græde saa længe, at hun tilsidst fik sin Moder grædt over paa sit Parti. — Men hvad hjalp det? Fatter Holm blev ved med at sige: „Et Ord er et Ord, og en Mand er en Mand! Jeg har givet en hæderlig Mand mit Ord, og jeg skal vise Jer, at jeg ogsaa er Mand for at staa ved mit Ord.“ Det sa'e gamle Holm.

Naa, Manden var jo paa Værkstedet om Dagen, og saa kunde jo Konen nok sørge for, at et og andet Brev gik Fatters Næse forbi; og de sendte naturligen „hundrede Hilsner og tusinde Kys“, som det hedder i det forelskede Sprog, dem sendte de inden i deres Breve, og det bidrog jo ikke til at svale Blodet. —

Saa gik der to Aar paa den Maade, men saa fik alle Folk noget helt andet at tænke paa, for i 48 brød jo Krigen løs.

Baade Andreas Hansen og Giovanni Hannibal Petersen, — ham Hattemagerens Søn i Overgaden, De ved nok, — de maatte med begge to.

I 49, lige før Fredericia, vilde Hannibal have Permission for at rejse hjem og forlove sig, men se, om han fik den! — Nej han maatte pænt blive og — staa i Reserve, mens de andre sloges ved Fredericia.

Men saa kom 50, og saa maatte ogsaa Hannibal med, — hele Kompagniet kaldte ham for Hannibal, saadan for at gjøre Grin med ham, forstaar De.

Det var den Gang, da de sloges ved Isted; ser De nu vel: Dagen efter havde Andreas Hansen sig et Sølvkors, og paa samme Tid oplæstes Giovanni Hannibal Petersen som savnet.

Men samme Dag om Aftnen kom Mester Hannibal nok saa slukøret luskende — nordfra, og han fejlede ikke saa meget som et Hul i hans Buxer.

Der var ikke den Mand ved Kompagniet, der ikke unde Andreas Hansen hans Kors, nej, der var ej! og der var heller ikke den Mand ved Kompagniet, der ikke unde Hattemagerens Hannibal al den Haan og Spot, som der regnede ned over hans syndige Hoved. —

Naa, saa holdt de jo Slaget ved Frederiksstad, og saa var Krigen forbi. —

Nu skulde det netop være saa kontrarigt, at Andreas og Hannibal havde Garnison i samme By, og at samme By netop var Nyby, hvor gamle Holm havde sin Smedje og Hannibals Fader sit Værksted.

Der skulde naturligen gjøres Stads af de hjemvendende Krigere, som jo til og med kom hjem med Sejr. — Byraadet viste sig sin Plads voxen, vil jeg sige Dem: Stod der ikke, da Soldaterne kom hjem, en Seng beredt for hver af dem? og en god Bid Mad for hver af dem? — Ja, nu har jeg været Magistratsperson i 30 Aar, men aldrig har jeg set et saa nydeligt Gjæstebud.

Men da skulde De ha'e set en Historie, som der opkom! den glemmer jeg ikke, om jeg saa bliver 100 Aar og 10 til.

Ved Gjæstebuddet — at sige, før Gjæstebuddet rigtig var begyndt, og da Folk stod og ventede paa al den gode Mad, — da var jo Andreas Hansen kommen hen til Holms Familje, — ja, for nu var der jo ingen, der jog ham væk, nu da han kom med Sølvkorset paa Brystet, — og aller mindst jog „Lykken" ham fra sig, hun saa paa Korset saa stolt, som om hun selv havde vundet det.

Aller bedst som han nu stod der, saa lød der en Fanfare, og lige med ét ser saa Andreas Borgermesterens Frue sejle op til Luvart af sig. „Maa jeg bede om Deres Arm?" sa'e Borgermesterinden.

Andreas Hansen var lige ved at gaa paa . . . hvad jeg mente, han var lige ved at gaa bagover, den Ære at have Borgermesterinden tilbords var dog for stor, selv om han havde faaet ti Sølvkors. Han havde dog Kondevitte nok til at byde hende Armen og trisse af med hende. Han saa jo nok lidt langt efter Angelika, men „Lykkens" Øjne straalede af Stolthed.

Saa blev Kongens Skaal udbragt og Fædrelandets og Frihedens og Modersmaalets og de hjemvendende Krigeres, og Gud ved, hvilken Skaal der ikke blev udbragt!

Hattemageren sad og skubbede sig paa Stolen, og da han syntes, at det varede ham for længe, saa rejste han sig og udbragte de Nyforlovedes Skaal.

Saa blev der jo en Raaben og en Spørgen: „Hvem er det? hvem er det?"

Saa rejste gamle Holm sig, og saa sagde han: „Ja, det er sandt nok, at jeg har lovet min Datter Angelika til Giovanni Hannibal Petersen, men det var kun paa én Betingelse, at jeg vilde gi'e ham hende. Det vil sige som saadan, at jeg sagde, at jeg lovede, at Giovanni Hannibal Petersen skulde faa min Datter, om han ellers opførte sig som et bravt og honnet Menneske. — Men jeg har ogsaa været i Udenlandet," sa'e han, „og jeg ved ogsaa nok, hvad en brav Mand vil sige; det vil efter Frankens Sprog sige en tapper Mand. Og en honnet Mand? det vil sige en Mand, som ikke svigter sine Kammerater i Kampens pinende Øjeblik. — Nu spørger jeg dig, Giovanni Hannibal Petersen! har du opført dig bravt? har du opført dig honnet?"

Hannibal havde budt Lykken Armen, og for et Øjeblik siden sad han ved Siden af hende, — men nu var han ikke til at finde. Han var lusket af, da det kneb, — ligesom ved Isted.

Saa sa'e Grovsmedden: „Saa spørger jeg dig, Andreas Hansen! har du opført dig bravt og honnet? — Naa, op med Ho'det, Andrés!"

Andreas var jo ikke den Mands Søn, der pralede. Derfor sank han sit Hoved og sa'e: „Jeg gjorde, hvad jeg kunde."

„Bravo!" raabte de allesammen, „Hurra for Andreas Hansen!"

Men saa var det, at Borgermesterens Frue rejste sig op og opløftede sit Glas og udbrang en Skaal for de Nyforlovede: Andreas Hansen og „Lykken" Holm, og saa ønskede hun, at Lykken altid maatte bo i deres Hjem.

Saa blev der raabt Hurra, kan De tro, saa det kunde høres helt op hos Hattemageren i Overgaden, men højst raabte dog gamle Holm.

Og hun var en Felur, Borgmesterinden, gik hun ikke hen til Angelika Holm og trak hende lige hen til Andreas Hansen og tvang hende til at bytte Plads med sig, saa at Andreas og „Lykken" kom til at sidde til Højbords den Dag. Ja hun har spillet mange Pudsenstreger, Borgermesterinden.

Men nu er hun død og borte, og de gamle Holms er borte og gamle Hansen er borte og „Lykken" sidder Enke og er Bedstemoder, Gud ved hvor mange Gange.

Og jeg selv, som var en 15aars Knægt den Gang, jeg er nu en gammel Knark snart, — ak ja, saadan gaar'et!

Her tav min Havnevægter, og vi sad i Fred og Stilhed, mens Solen sank, og vi begge tænkte paa Andreas Hansen og „Lykken".

Om Digteren Carsten Hauch.

Af J. Borup.

Med en Portrætvignet, tegnet af Carl H. F. Schmidt.

Den 12te Maj 1890 var det 100 Aar siden, Digteren Hauch fødtes. De efterfølgende Linier skulde i den Anledning fortælle et Par Træk af hans Liv. Enkelte Digtere er Folkets udvalgte. Deres Liv leves i Solskinnet, og hvor de viser sig, omringes de af glade Mennesker. Saadanne Digtere var Ohlenschlæger og og Ingemann. Der er andre, der lever i bestandig Kamp for at hævde sig, og som maa nøjes med en Plads paa Livets Skyggeside. Til dem hører Hauch. Et Sted i sine Digte taler han om dette; de er lykkelige, siger han, for hvis Fod der vokser Violer og Anemoner og som omgives af blussende Roser; men jeg har ikke hjemme i den lyse Sommer, men i den sildige Høst, „hvor jeg lytted til Jordens Stemme, — naar den sukker ved Midnat — over sine visnede Børn — og fylder Sjæle med Vemod — mens Stjernerne blinke i Vinden".

Han var ikke noget Søndagsbarn, som Ingemann f. Eks., for hvem alting føjede sig, og som havde den lykkelige Gave hurtigt og let at forstaa og udsige, hvad der rørte sig i Folkets Hjærte. Hauch var et Naturens Stedbarn. Der var en eller anden Mangel ved hans Evner, noget haardt, ubevægeligt, som gjorde det saa vanskeligt for ham at mødes i Forstaaelse med sin Tid. Dette vidste han selv, og skønt han ikke klynkede, smertede det ham dog:

derfor vendte sig mange bort fra min Sang
som fra Vinterstormen og Høstens Blæst.
Og ikke har Folket i tætte Klynger
lyttet til min Harpe,
der aldrig bekranstes af Blomster.

Har jeg fremlokket Taarer af nogens Øje
eller bragt hans Barm til at svulme
eller lært ham fra det visnede Jordliv
at hæve Blikket mod Himlen,
lidet hørte jeg derom.

MALMANGER PRÆSTEGAARD
C. H. F. S.

Thi sjelden har et Haandtryk,
et venligt Blik,
end sjeldnere en smeltet Menneskesjæl
betalt mig for min Sang. —

Der er undertiden i Menneskers Ungdom et Afsnit, over hvilket der staar en særegen Lysglans. Det betegner Højdepunktet af det, de har levet, og med det maaler de alt det senere; og jo længere de fjerner sig fra det, des dejligere straaler det. En saadan Tid havde Hauch som Barn mellem sit 8de og 13de Aar. Naar han mindes denne Tid, da er det, som om hans Livs mørke Fjelde skiller sig og optager mellem sig den dejligste, grønklædte Dal med Birk og Gran, Skovstier og Bjergsøer, Fjelde, som stiger lodret ned i Fjorden, Øer og Skær med alle Havets vilde Fugle, rødmende Bær, Fuglereder i Træernes Toppe, tusind Fiskearter paa Fjordens Bund, og højt over Træer og Kirketaarn og Herregaard, graahærdede, forvitrede Fjelde ragende op i Skyerne.

Der hviler noget tungt over hans første Barndom, som han tilbragte i Bergen, hvor hans danskfødte Fader var Amtmand. Der har været stille i det fornemme Hjem; Moderen, der bestandig længtes efter sin Fædrenegaard ved Frederikshald, var tavs og indesluttet; Faderen var streng og gav sig ikke stort af med den lille Dreng, der fik Lov at sidde alene med sin Barnepige oppe paa sit Loftskammer, hvor han første Gang saa Maanen stige over Fjeldkløfterne og brede sit sitrende Lys over Kirkegaarden, saa han skræmmedes og syntes, der vrimlede Aandeskikkelser frem i Skyggerne. Hvad han ellers fortæller hjemmefra, bærer ofte samme mørke Præg; han husker Ligtogene ved Aftenstid, hvor Mænd med Fakler bar den sorte Kiste; han husker ogsaa, at hans Fader engang viste dem Tryllebilleder paa Væggen, deriblandt et, som forestillede Døden med sin Le og sit Timeglas og bagved en Ligkiste, hvoraf den Døde rejste sig halvt op.

Men Bladet vender sig. En skønne Dag rejste han med sin ældre Broder og den 36aarige Præst Hertzberg ind over den brede Hardangerfjord, der Sønden for Bergen bugter sig 20 Mil ind i Landet. Der dybt inde under de mægtige Fjælde laa mellem Træer Malmanger Præstegaard, som var udset til de to Brødres fremtidige Barndomshjem.

Hertzberg var en mærkelig Personlighed. Han var

en kæk Mand; selv naar de vældige Storme lagde hvinende ind mellem Fjældene og rørte Fjordens Vande indtil Grunden, satte han sig i sin Baad og fo'r afsted til Anexset paa den anden Side. Kun en eneste Gang havde han maattet blive hjemme, for da var der ingen, der turde følge ham. Og han var en god Mand. Rundt om fra Dalen kom syge rejsende til ham; han gav Raad og Medikamenter, alt sammen gratis. Og praktisk var han; kunde høvle og dreje, lave Termometre og Barometre, kunde maale Fjeldenes Højder og Stjernernes Baner, forstod sig paa Kartoffelavl og indførte Vaccinationen. Og saa kunde han synge Viser og blæse paa Valdhorn — og med alt det var han den bedste Prædikant i mange Miles Omkreds.

Hos ham fik Hauch en fri og sund Opdragelse. Men Malmangar var ikke et idyllisk Præstehjem, som det, hvori den eet Aar ældre Ingemann voxede op; ovre paa Falster legede den lille lyslokkede Dreng i den stille Præstegaardshave, hvor han sloges med Nælderne eller rendte omkap med Maanen; eller hvor han, som han ogsaa mindes, ved Vintertid om Morgenen, mens Ilden buldrer i den store Kamin omkap med Rokkenes Snurren, stiller sig hen ved den frosne Rude, og ser gennem sit Kighul ud i den fredeligt hvilende Gaard, hvor Duerne flyver til og fra, Fjerkræet pikker Korn op, og Stilheden til Tider afbrydes af Træskos Klapren over Stenbroen, af Hundenes Bjæffen eller af Plejlens takfaste Slag paa Logulvet.

Alt, hvad der var blidt og stille, opdrog Ingemann og dannede hans mildt følende Sind til at optage og gengive den Fred, der, naar Dagens Larm er forbi, sænker sig med Aftenrøden over Jorderige. Men alt, hvad der var haardt og ubændigt, Fossens dundrende Vande, Nordlysenes viftende Luer, Sneskreddene, Melderskin og Nuten, og Uvejrets Vælde, alt, hvad der var stort og uendeligt, det var det, som lagde sig ned i Hauchs Barnesind og gav den lidenskabeligt følende Sjæl sin Retning.

Saasnart Læsningen var forbi, sprang han ud i det fri. Da satte han sig tidt ved Elven i Ly af Fjeldet, hvor Hindbærbuskene og den vilde Rose groede, og mens Droslen og Solsorten sang i Skoven, drømte han om Alfer og Nøkker, om hvilke Sagnene fortalte, at de boede

omme bag Fjeldet og nede i Vandene. Eller naar Regnvejret kaldte Forellerne frem i Elven, kastede han sin Snøre ud, og mens Regnen gennemblødte ham til Skindet, drog han de sprællende Fisk i Land, stak en Ellekvist gennem Gælleaabningen, og naar Kvisten var fuld, vendte han sejrstolt hjem med sit Bytte, skar selv Fiskene op og fik Pigen til at koge dem, gravede imens Kartofler op i Haven og holdt saa sit Maaltid som en Herremand. Eller han roede ud paa den dybe Fjord og kastede Snøren i Vandet; han lod en stor Sten i et Reb glide ned som Anker og bøjede sig saa over Baadens Ræling, stirrende gennem det spejlblanke Vand, hvor Søstjerner og Igelkær og andre Skaldyr sad fast paa Bunden eller paa de store med Tang og Søgræs omgivne Stene, op ad hvilke den bredfinnede Fisk klatrede som Egernet i Skoven. Det hele forekom ham da som et underligt, dybt Land, som kun han vidste Besked om, og som han i timevis kunde ligge og stirre paa, medens han glemte hele Verden.

Eller han gik paa Opdagelsesrejser med sin Ven, Bondegutten Mathias, ind i Bjærgene, hvor sjældent Mennesker satte deres Fod, hvor Fuglene sang mellem Elletræerne, hvor man hørte Ræven skrige, hvor der var mørke Fjeldsøer vrimlende af Fiske og hvor de to Gutter paa Tømmerstokke dansede over Afgrunde, i hvilke Vandene buldrede og sprøjtede Skummet højt op; eller hvor de klavrede til Fjelds lige op til Nutens Top, hvorfra de først helt kunde overse det vældige Landskab med Laurdalstinden ragende op som en Kæmpe foran dem i den blaa Luft, medens mægtige Strømme randt fra dets snedækte Tinde ned gennem Kløfterne.

En af deres bedste Glæder var, naar Kvæget blev sluppet ud af Stalden for at græsse i Udmarken, inden det dreves til Sæters. Da stod Engen fuld af Blomster og Skoven i sin skønneste Pragt, da hørte man for første Gang efter det lange Vintermørke de ensformige og melankolske Toner, hvormed Pigerne kalder paa deres Køer. Drengene plejede da at tænde Baal af tørre Grene, hvorpaa de kastede Mos, saa der udviklede sig en varm og tyk Røg, som Kvæget holdt meget af.

Men Vinterglæderne var ikke ringere. Naar Sneen var falden, kom hver Søndag Eftermiddag Drengene fra de forskellige Gaarde trækkende med deres smaa Slæder, og saa gik det med Hurra ned over Bakkerne. Eller de

rendte paa Ski ned ad Høje og Skraaninger og arbejdede sig med de lange Stave frem over Sletterne. Saaledes har han mangen en Gang i stille Vinteraftner tilbagelagt Vejen mellem Malmanger og Mathies's Bolig nede ved Stranden, medens Sneen lyste forneden og Stjernerne foroven og Vandfaldene larmede og Lysene blinkede fra Dalens Gaarde, mens Gnisterne fra Smedens Esse stod som en Ildstøtte over dem.

Og for endelig at nævne, hvad der ikke gjorde mindst Indtryk paa den 13 Aars Gut, og hvad der siden næppe mindre end noget andet har bundet hans Tanke til Fjeldalen, det var den unge 17aarige Skønhed, som boede en kort Tid paa Malmanger og i hvem han forelskede sig. For denne unge Pige glemte han sine Lege, han fulgte hende, naar hun skulde i Besøg i Nærheden, og da hun tog Afsked, og Baaden forsvandt med hende ude paa Søen, var han ikke glad. Han tilføjer selv, at denne Drengetilbøjelighed muligvis har gjort, at han i sin senere Ynglingealder aldrig blev virkelig forelsket: ti han maalte alle med hende, og ingen kunde naa hende.

Og det er den samme Trofasthed mod sine første Erindringer, der gør, at han saa ofte siden baade i Syd og Nord føler sig som en fremmed; ti han kan aldrig glemme sin Fjeldsø eller de skrigende Maager. Og lang Tid efter kunde han høre i Drømme Vandfaldenes Brusen og se den mørke Bjergsø og Birkestammerne og de grønklædte Øer og den stormslagne Fjord og Ruten og Melderskin med Sne paa Toppen og Nordlys over sig.

Men dengang han rejste bort og Fjeldene lukkede sig sammen bag ved ham, da forstod han ikke, at de lukkede sig om hans Barndoms Paradis. Han fortæller i et af sine Digte om en lille Fisk, som legede i en dyb Sø, der laa blundende mellem Fjeldene. Der havde den det godt; Fuglene sang for den og Træerne skærmede. Men den lille Fisk hørte Vandfaldets Brusen og begyndte at længes; den vilde ud paa de store Strømme. En Dag sprang den i Fossen, drev med Elven ned i Fjorden, ud i Havet, — til Kval og Elendighed, nappet af de store Hajer, truet af Søulven — indtil den døde langt fra sin Fjeldsø nede i Middelhavet.

Det er noget af dette i Hauchs eget Liv. Han higede ogsaa som Dreng ud i den store Verden og ventede der Opfyldelsen paa alle de skjønne Eventyr om Trolde og

fangne Prinsesser, som han havde hørt fortælle paa Malmanger. Det gik ham som Ingemann. Da denne, 11 Aar gammel, sad paa Smakken ved sin sørgeklædte Moders Side og saa tilbage til sin Barndoms Ø, da drømte han om store Ting; men næppe havde han sat sin Fod i Slagelse med de snevre Gader og den lidet tiltalende Latinskole, før han forstod Omskiftelsen. Og da Hauch kom til at bo i Kjøbenhavn, hvor hans Fader beklædte Posten som Amtmand over Sjællands Stift, da han i Stedet for Fossens Sange fik Gaderummel og for Fjeldluften Kulrøg, da forstod han, at det var forbi med Leg og Lyst i frisk Luft; og hans Kinder blev blege.

Men selv om hans og Ingemanns Skæbne i noget lignede hinanden, skilles de paa eet Punkt. Da Ingemann var bleven Student, gik det hurtigt og urokkeligt op for ham, hvor hans Livskald laa; han var Digter og kun det. Men Hauchs urolige Natur kastede ham, i en Række af Aar, fra det Øjeblik han selv begyndte at tænke, fra det ene til det andet. Han havde store Evner, men Ulykken var, at disse førte ham i forskellige Retninger, og skønt han ofte følte med Sikkerhed, at det var Naturvidenskaben, især Naturhistorien, som kaldte ham, saa kunde han dog lige saa ofte føle sig lige saa stærkt dragen mod Digtekunsten. Hvor var Løsningen?

Og nu er der Naturer, der ikke tager det saa nøje, men kaster sig i en Fart over det, de bedst kan faa Tag i. Men Hauch var baade for stolt og for ærlig til at give sig hen, naar han ikke kunde gøre det helt. Han maatte da prøve sig frem. Først studerede han Naturvidenskaben; saa gik det løs paa Digtekunsten; men han fik her at føle, at han løftede paa Opgaver, der var for tunge. Efter nogen Vaklen brød han saa Broen af, kastede sig med Lidenskab over Naturhistorie, stod op om Morgenen Kl. 5 og arbejdede til ud paa Natten, som om han skulde være Professor med det samme. Han havde drømt en Nat, at en Bekendt sagde til ham: Tag en Doktorgrad i Naturhistorie, søg offentlig Understøttelse og rejs saa udenlands. Da han vaagnede, stod Drømmen levende for ham, og han fulgte Raadet. Tre Aar efter rejste han; han havde i de Aar ikke skrevet en Linie Poesi; sine Digte brændte han, han længtes nu blot efter at komme ud og faa Rede paa alle de Tanker, som gærede i ham. Han længtes efter at finde en Forklaring, hvorved alt i Na-

turen fra Græsset og Skaldyret op til Menneskets kunde finde sin bestemte Plads, saa det mindste som det største samlede sig som Led i et mægtigt Hele, Guds Skabertanke.

Men det gik anderledes, end han havde tænkt. Efter et Aars Ophold i Paris befandt han sig nede i Nizza i det sydlige Frankrig, hvor han navnlig studerede Fiskenes Liv. Han mærkede der, til Tider, Smerter i sin ene Ankel. Engang væltede han paa en Køretur og forstuvede Ankelen, hvilket forværrede Smerterne. Yderligere paadrog han sig Gigt ved undertiden at vade ud i Stranden efter Sødyr, og endelig virkede den Arsenik, han anvendte, naar han præparerede Fiskeskindene, ikke til det Gode.

Han prøvede nu en Læge; denne sagde, at en Operation var nødvendig; men efter at denne havde fundet Sted, var det lige galt. Fra det Øjeblik var den ulykkelige Mand, ene som han var, prisgivet til Lægerne. Den ene efter den anden kom rendende med sine Raad, og den ene bagtalte den anden; gaar en ud af en Dør, kommer den næste ind ad den anden. Han fik Ordre til at lægge sig saa ved eet Badested, saa ved et andet, og lige meget hjalp det: og imens randt Tiden fra ham, hans kostbare Tid: han kunde umuligt fortsætte sine Studier, da han ikke kunde bevæge sig uden Smerter; han var dybt nedbøjet. Fisken fra Fjeldsøen havde faaet Kærligheden at føle.

Saa rejste han over Havet til Øen Ischia ved Neapel; Badene der skulde hjælpe; han boede hos en jævn Fiskerfamilie, der plejede ham med den største Omhyggelighed. Om Aftenen spillede han paa Guitar for dem, og Ungdommen samledes da og dansede til Tamburinens Klang. Men Hauch var ikke glad ved nogen Ting. Han havde saa temmelig Vished om, at hans Sygdom vilde ende enten med Døden eller med en Amputation.

Men saaledes nærmede han sig det store Vendepunkt i hans Liv. Han skulde bøjes helt til Jorden, før han atter kunde blive sig selv og følge det Kald, der var ham anvist. Lidelserne, især efter at han fra Ischia var taget til Neapel, lod ham aldrig Ro. Og naar han tænkte paa, at han skulde blive Krøbling, saa var de Lidelser, dette paaførte hans stolte Sind, ikke mindre. Tænke sig, at han, den raskeste af de raske, han, der som ungt Menneske var sprunget ned fra Chinafarerens Mast i Kalle-

bodstrand, og som i 1807, Aaret før han blev Student, havde deltaget i Udfaldet mod Engelskmændene under Københavns Belejring, og som en bælmørk Nat var kravlet som Spejder paa alle fire ud imod Fjendens Lejr, tænke sig, at han, der havde staaet paa Norges Fjelde — at han skulde miste sin Fod!

Under disse Lidelser vaktes der et Røre i hans Sind, som førte til et Udfald, han aldrig havde drømt om. Der er Mennesker, hvem Sorgen bedøver; men der er andre, hvem den adler; til disse hører Hauch. Midt under uudholdelige Lidelser var det, som der aabnedes et Væld i hans Bryst; først vaagnede hans Tro paa Christendommen; og Digtekunsten, som han havde jaget bort under mange Besværgelser, nærmede sig igen „som en trøstende Engel" til hans Leje. Der faldt en Slags Begejstring over ham. Midt om Natten, naar Digtningens Aand kom over ham, stod han op fra sit Leje, og nedskrev i Hast, hvad der trængte sig frem; det var især Skildringer af Menneskelivet i dets Kval, som han selv lærte at kende det; og saa vidt var han kommen, at han havde et Æventyrdigt samt et Par Akter af et historisk Skuespil færdige før Amputationen.

Hvor han i sin Levnetsbeskrivelse omtaler denne Operation, siger han, at han helst ikke vil tænke derpaa. Ti han erfarede da med Rædsel, at der er Smerter til, som man ikke gør sig nogen Forestilling om. Kirurgen kom ind, kysfede ham og begyndte sit Hverv; man kendte rimeligvis ikke bedøvende Midler, i alt Fald | blev han faktisk ikke bedøvet. Midt under Arbejdet segnede en ung Læge om paa Gulvet og maatte bæres ud. Efter Amputationen, som blev foretagen lidt ovenfor Ankelen, kysfede Lægen ham igen, gik og lod ham ene med sine Tanker. Helbredelsen skred imidlertid hurtigt; og da han havde faaet sig et Træben, kunde han forholdsvis let bevæge sig derpaa.

Men dermed var ikke alt forbi. Den første aandelige Bevægelse har vel kunnet holde ham oven Vande, men efter dette sank Modet. Og en Aftenstund stod han med Fortvivlelse i Hjærtet ved Neapels Bugt. Dernede, hvor Ingemann, hans Sidestykke i Literaturen, for faa Aar siden havde jublet over Verden og i de skønne Damers Selskab levet et Liv saa rigt, at han efter sit eget Sigende nær var bleven gal af Glæde, — der stod nu Hauch

uden Venner, uden Støtte, fornylig afvist af Konsulen i Genua, af hvem han havde ønsket Pengelaan, uden en Skilling i Lommen. Da lagde han voldsom Haand paa sig selv; men Selvmordet lykkedes ikke. Han blev reddet — og dermed ender anden Del af hans Liv.

Da var det forbi med de store Svingninger. Den, der under saa dyre Lidelser vinder en Gave, slipper den ikke igen saa let. Og Hauch holdt fast paa Digtekunsten. Syv kostbare Aar af hans Ungdomsliv var som kastede i Havet; han havde i dem gjort en uhyre Omvej til det Maal, hvorved han nu stod. Han maatte derfor skynde sig at faa sagt, hvad der laa ham paa Sinde.

Han skrev nu Skuespil paa Skuespil og Roman paa Roman. Om Gustav Adolph og Kejser Tiberius og Tycho Brahe og Julian den frafaldne, om Helte fra Oldtiden og Konger fra Middelalderen, om Danmark og Spanien, romantiske Æventyrdigte og historiske Fremstillinger; om Polens Undergang og om Dampskibets Opfinder, om Middelalderens Guldmagere og om den franske Revolution. Hans urolige Natur kastede ham fra det ene til det andet. Men alt som han arbejdede, modnedes hans Evner, saa selv de, der havde staaet ham haardest imod fra først af, som J. L. Heiberg, tilsidst maatte indrømme, at der var lødige Ting iblandt.

Og det er nu ganske sandt, at der mellem alt dette ikke findes noget enkelt, der som Ohlenschlægers Aladdin eller blot som Ingemanns Romaner vil hævde sig en Plads gennem Tiderne. Men saa er der noget andet, hvorved han staar smukt og ejendommeligt mellem Danmarks Digtere. Det er ikke særlig ved at skildre, hvordan andre har været, men ved simpelt og ærligt at sige, hvad han selv har levet og lidt, kæmpet og vundet. Der er Mærker af ham selv, og især af det dybe Tungsind, som aldrig ganske slap ham, rundt om i hans Værker, og navnlig i de Arbejder, han selv mærkelig nok vurderer lavest, i hans lyriske Digte. Men der er især Mærker af den stjerneklare Tro paa det uforkrænkelige i Livet, den Tro, som holdt hans Tungsind i Ave. Som en rød Traad gaar igennem den Hauchske Digtning den Tanke, at vel er Livet jammerligt, og Undergangen venter selv den stolteste Helt, men intet, som har Liv og Sjæl, skal rent forgaa. Lad kun de stærke kro sig, lad kun de svage blive traadt i Støvet, lad Uretfærdigheden sejre og Sand-

heden [lide; det, der duer, rejser sig dog, i alt Fald i Døden. Smerten er kun Overgangen til det uforkrænkelige. Saaledes hedder det i Digtet „Trøst i Modgang" om Evigheden, hvori alle Sorger drukner:

Der skal det aabenbares,
hvad du har tænkt saa tidt,
at den skal højest glædes,
som allermest har lidt.

Thi Smerten er kun Brangen
af Salighedens Dragt,
i Dybets dunkle Kilder'
spejler sig Lysets Pragt.

Men hvor saa end Skæbnen førte ham hen, til Sorø som Professor i Naturvidenskab, til Kiel som Lærer i nordisk Sprog til København som Ohlenschlægers Efterfølger ved Universitetet, overalt er der en Erindring, han ikke kan slippe; og især, naar han føler den smertelige Modsætning mellem hvad han higede efter og hvad han vandt, dukker Fjelddalen oppe mod Nord ved de dybe Vande frem for hans Tanke og han nynner:

Hvor vidt og fjernt jeg vandred
til Sydens Lande ned,
dog aldrig har jeg skuet
saa underligt et Sted.

Naar Æventyr jeg hørte
om et fortryllet Land,
da maatte tidt jeg tænke
paa Elvens dybe Vand.

Og paa de dunkle Klipper
og paa det Rosentræ,
hvor tidt jeg sad bag Busken
og Fjeldet i Læ.

Og skal af Jordens Minder
et Hjem jeg bygge hist,
da vil den Elv genfødes,
det ved jeg ganske vist.

Dertil de dunkle Klipper
i Dalen dyb og trang,
og Roserne, der blussed
ved Vandbølgens Sang. —

Den 4de Maj døde han i Rom, i den Stad, hvor

han engang efter sin Helbredelse i Neapel havde oplevet henrivende Timer imellem danske Venner og Kunstnere. „Jeg ved — sagde han paa Dødslejet til Digteren Goldschmidt — at jeg har Udødeligheden i mig og skal gaa ind til et andet Liv. Man har været god imod mig. Jeg har ingen at klage over. Jeg vil komme til at ligge ved Cestius's Pyramide. Jeg vilde maaske have foretrukket Bøgeskoven, men det er jo aldeles ligegyldigt, hvor Legemet kastes hen. Gaa med Gud og hils Danmark."

Afsked fra Verden.

Det er paa Tiden, bort jeg vandre maa,
Den blege Død har lammet mine Kræfter,
Det dunkle Eventyr jeg skal bestaa,
Som Sjælen frygter og dog længes efter.

Hvad mest jeg elsked', fandt i Graven Skjul,
Og ingen Ungdomsven jeg har tilbage;
Jeg stod i Verden som en fremmed Fugl,
Hvis Sang kun var et Suk fra svundne Dage.

Hvad jeg har virket, har jeg fast forglemt,
Det spredtes rundt som Løv for kolde Vinde,
Kun et jeg ved, det har mit Hjerte gjemt,
Min Barndoms Tro den gik mig ej af Minde.

Og jeg har forsket rundt i mangen Bog,
Og jeg har siddet ved de vises Side,
Trods deres Ord dog blev jeg lige klog
Paa det, som allerhelst jeg vilde vide. —

Thi Jordens Kløgt ej give kan Besked
Om hvad, der skimtes gjennem Gravens Rifter
Og hvad enfoldig Fromhed her ej ved,
Det ses ej heller i de vises Skrifter.

Dog var der en, hvis Øje længer saa,
Hvis Ord skal staa, naar Jordens Kløgt forsvinder.
„Hvo ikke bli'r som en af disse smaa",
Saa talte han, „ej Himlens Veje finder".

Du Frelsens Aand, forlad da du mig ej,
Og tag den Kundskab bort, der mig forvilder,
Udslet min Synd, og led du mig paa Vej
Igjennem Dødens Nat til Livets Kilder.

(Carsten Hauch.)

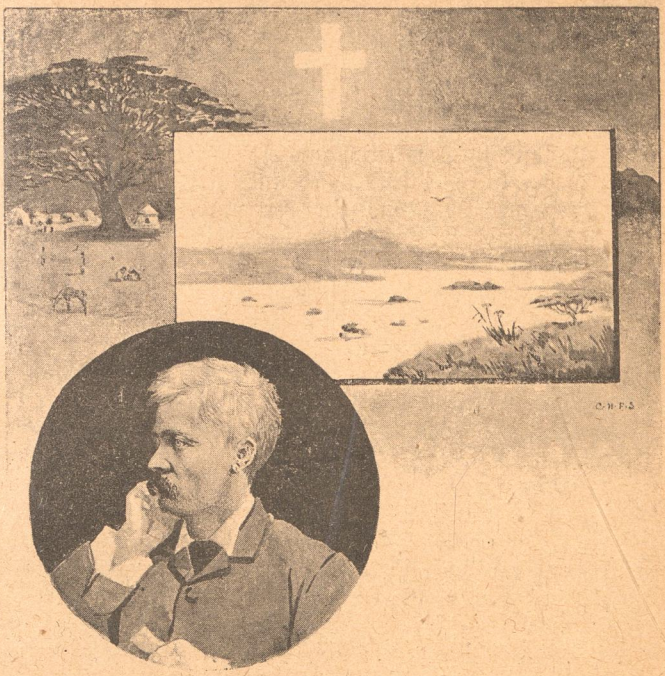

Stanley som Missionær.

Med Vignet og Tegninger.

Blandt det 19. Aarhundredes Storværker ville de store Opdagelser og Rejser ikke faa mindst Betydning for Fremtidens materielle og aandelige Udvikling. Som en af de vigtigste kan man vist med fuld Ret nævne Stanleys Rejse tvers igjennem Afrika; ikke saa meget for Videnskabernes (Geografiens, Naturhistoriens o. s. v.) Betydning, men snarere, fordi det synes, som om disse Landsstrækninger, der ved denne Rejse ere blevne opdagede og betydelig have forøget det bekjendte Areal af Jordoverfladen, skulle blive en rig og

lovende Mark for fremtidig Vinskibelighed og Civilisationens og Kristendommens Udbredelse. — Det er forunderligt, at der skulde hengaa saa lang Tid før disse Opdagelser bleve gjorte. Afrika, det gamle classiske Land, hvor den ældste Cultur, Ægypternes, har blomstret i Aartusender før den kristelige Tidsregning, at det først i vore Dage er lykkedes en Mand ved uhørt Mod og Energi at trænge tvers igjennem denne Verdensdel. Denne Mand, Henry M. Stanley, er oprindelig Journalist, rejsende Brevskriver til et stort amerikansk Blad. Sine Sporer vandt han ved den epokegjørende Bedrift: at opsøge og finde den store Missionær og Rejsende Livingstone, hvem han derved bragte Haab og Hjælp. Siden da blev Afrika Stanleys Eje, først rejste han tværs igjennem Landet, gjennem hidtil ukjendte Egne, følgende Kongofloden, Nilens mægtige Broder, til dens Udløb i Atlanterhavet paa Afrikas Vestkyst. Dernæst berejste han atter denne mægtige Flod, anlagde for et Selskab, som staar under Kong Leopold II's Beskyttelse, Colonier og Stationer i Civilisationens og Menneskelighedens Tjeneste.

Disse Linier skulle nærmest dvæle ved et enkelt Afsnit af hans Rejseliv, nemlig hans Ophold i Kejserriget Uganda, beliggende ved den store Victoria Sø, midt inde i Afrika. Skildringen slutter sig fuldstændig til den, Stanley selv har givet i sin Bog „Gjennem det mørke Fastland," kun at den for Pladsens Skyld er bleven lidt mere sammentrængt.

Som et ejendommeligt Tidens Tegn kan bemærkes, at dette store Foretagende ikke er bekostet af nogen Konge eller Stat, men af tre — Avisudgivere. Hvem har ikke med Sorg læst om den store Columbus, hvorledes han med Ydmyghed og Underdanighed maatte søge sin Hjælp, snart ved et, snart ved et andet Hof, idelig hæmmet ved Intriger og Drillerier? Hvor helt anderledes med Stanley! han fortæller selv i sin Bog, hvorledes det gik til: En Dag kom han i Tale med Udgiveren af „The Daily Telegraph," en Avis i London, om Livingstone og Afrika, som Svar paa en Bemærkning af Stanley, sagde Udgiveren til ham: „Kunde og vilde De være villig til at fuldende Værket? og hvad er der at gjøre?" efter en lidt nærmere Udvikling svarede Stanley „Saalænge jeg lever, skal Noget blive gjort. Hvis jeg lever den Tid,

der paakræves for at udføre hele dette Arbejde, skal Alt blive gjort!"

Der blev afsendt et Telegram til Amerika til Udgiveren af „the New-York Herald" om han vilde forene sig med det engelske Blads Udgivere til Bekostningen af Expeditionen til Afrika. Inden 24 Timer var der Svar tilbage, det lød kort og bestemt:

„Ja! — Bennet."

Efter at alt var i Orden forlod Stanley Zanzibar paa Østkysten af Afrika, den 12. Novbr. 1874. Hans Ledsagere bestod af tre unge Endlændere, og 224 Personer. som vare lejede i Zanzibar. Efter et fem Dages Ophold i Bagamoyo, hvor Expeditionen var bleven kompleteret, drog den afsted paa sin lange skjæbnesvangre Vandring, tagende Retning mod de store Søer. Den tog afsted i følgende Orden: først fire Befalingsmænd, derefter 12 Vejvisere, bærende Ruller af Metaltraad, derpaa en lang Række paa 270 Mand med Tøjer, Metaltraad, Perler o. s. v., efter dem 36 Kvinder og 10 Børn, derpaa kom Europæerne paa deres Rideæsler og de Folk, som bare deres Bøsser og endelig 16 Befalingsmænd som Bagtrop. I det Hele bestod den engelsk-amerikanske Expedition af 356 Individer. Efter en farefuld og besværlig Rejse, paa hvilken mange vare døde, ogsaa den ene af de unge Englændere, ankom Toget til Kagehyi ved Victoria Søens Bredder tre og en halv Maaned efter Afrejsen fra Zanzibar. Efter at have indrettet en god Lejr, besteg Stanley sin Baad „Lady Alice," selvtolvte, for at foretage en Rejse omkring Victoria-Søens Bredder. Paa denne Rejse var det, han kom sammen med Kejseren af Uganda. Tre Uger efter at Stanley havde forladt sin Lejer, kom han til Kiwa Øen, hvor han modtoges med den største Hjærtelighed af Høvdingen; denne Høvding ledsagede Stanley til en anden Høvding, højere i Rang end den første, og denne sendte Bud til Kabakaen, Kejseren, Mtesa, for at berette ham, at en Fremmed var ankommet til Landet. Nogle Dage efter modtog Stanley en Afsending fra Kejseren. Festlig smykket nærmede han sig „Lady Alice." Med et Spring var han ovre i Baaden, og i det han knælede for Stanley holdt han følgende Tale: „Kabaka Mtesa sender mig til Dig med mange Hilsener. Han nærer det Haab, at Du vil aflægge ham et Besøg, og han har slaaet Lejr i Usavara, for at han kan være

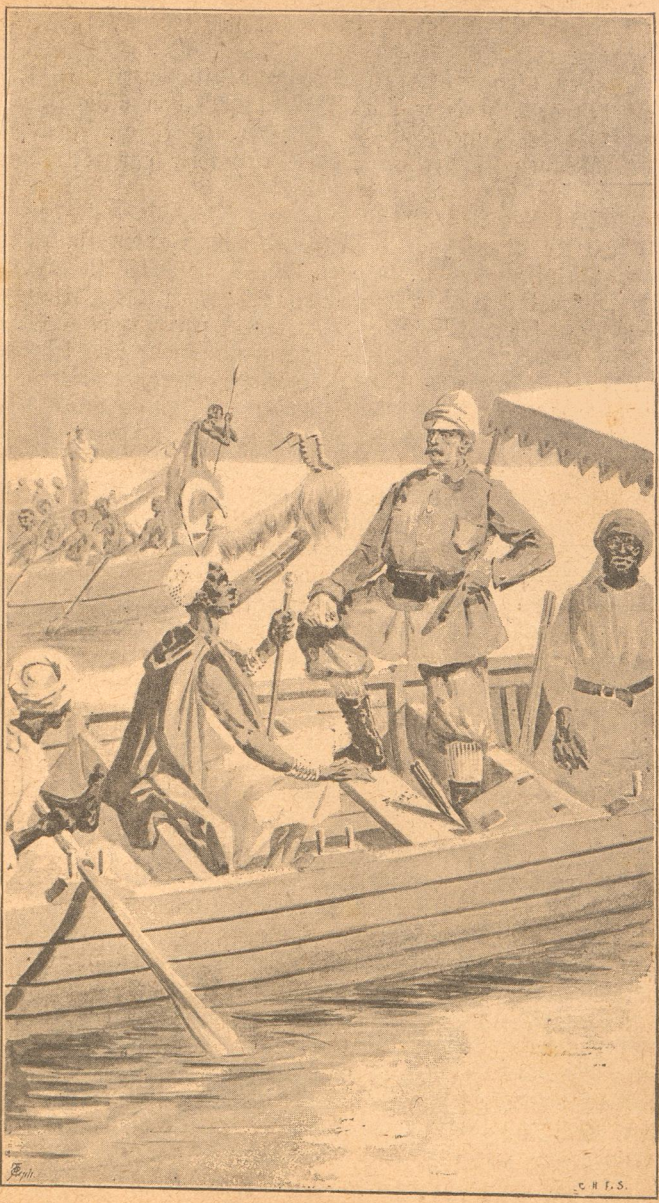

Søen nær, naar Du kommer." Endvidere sagde han, at Kejserens Moder havde havt en Drøm for nogle Nætter siden, og i denne Drøm saa hun en hvid Mand komme i en Baad paa Søen; han sluttede med Udraabet: Twi: yanzi, yanzi, yanzi, hvilket betyder Tak! Tak! Tak! Ledsaget af Affendingene begav Stanley sig til Usavara ved Søens Bred. Modtagelsen var stor og festlig, to tætte, lange Rækker vare opstillede fra Stranden ind i Landet; Bøsserne fyredes af, Pauker og Trommer løde, Flag vajede og Folk raabte højt, da Stanley steg i Land. Han gik langs Rækkerne op imod et stort Flag, i hvis Nærhed der stod en lille Mand; Kejserens Affending knælede for ham, og tilkjendegav Stanley at det var Katekiroen, Kejserens første Minister. Under øredøvende Trommelarm fulgtes Stanley med ham og andre Hofmænd, hen til en Plads, hvor en Mængde Hytter omgave et større Hus, som anvistes ham til Bolig. Noget efter bragte Kejserens Hushovmester en rigelig Forsyning af Mad og Drikke, faldt paa Knæ og sagde: „Kabakaen hilser sin Ven, som har rejst saa langt for at se til ham. Kabakaen vil ikke se sin Vens Ansigt, før denne har spist og er mæt. Kabakaen har sendt sin Slave med disse faa Ting til sin Ven, for at han kan spise, og i den niende Time, naar hans Ven har hvilet, vil Kabakaen sende Bud efter ham og bede ham komme til en Burzah, (Avdiens) han sluttede med Tak! Tak! Tak!

Den niende Time kom. Ledsaget af to af Hoffets Pager begav Stanley sig til det betydningsfulde Møde, ledsaget af 10 Mand bevæbnede med Sniderrifler. Han traf Kejseren omgiven af en stor Mængde; idet han nærmede sig blev han modtaget med en forfærdelig Trommelarm; da rejser Mellem-Afrikas mægtigste Mand sig og gaar frem. Kabakaen var en høj, smækker Mand med rene Træk, store Øjne og et kraftigt Udseende; han greb Stanleys Haand, trykkede den varmt og med Hjærtelighed og bød ham tage Plads paa en Jernskammel. Stanley skriver: „Mit Indtryk af ham var, at vi to nok skulde blive godt kjendte, og at jeg skulde komme til at omvende ham og gjøre ham til en nyttig Mand for Afrika." Endvidere, „at han er en forstandig Fyrste, der, hvis han i Tide bliver hjulpen af sande Menneskevenner, vil udrette langt mere for Central-Afrika, end

50 Aars Undervisning i Evangelium, uden en saa kraftig Autoritets Medvirkning som hans, vilde kunne gjøre."

Mtesa besad den største Indflydelse paa sine Naboer; urolige og berygtede Konger bragte ham deres Hyldest. Stanley saa hos ham over 300 Mana Tropper, henved 100 Høvdinger. Han var Vidne til en overordentlig høj Grad af Orden og Underkastelse under Loven. Alt dette var Resultatet af en stakkels Muhamedaners Arbejde ved Navn Muley ben Salim, der var den første, der begyndte at undervise Kejseren i Islams Lære, thi før den Tid havde Mtesa været en grum og blodtørstig Tyran som sine Forfædre. Stanley siger: „Jeg er stærkt besjælet af Ønsket om end mere at forædle Mtesas Karakter. Jeg vil tilintetgjøre hans Tro paa Islam og fortælle ham om Jesus af Nazareth." Nogen Tid efter ledsagede Stanley Kejseren til dennes Hovedstad, Rubaga, som ligger noget inde i Landet paa Toppen af en stor Høj, med en henrivende Udsigt; brede indgjærdede Veje førte op til Kejserens Palads, som laa paa Toppen. Efter den 5. April havde Stanley havt 10 Sammenkomster med Kejseren, og i dem alle tog han Lejligheden i Agt til at føre Samtalen hen i Retning af Kristendommen. Der forefaldt intet, som han ikke søgte at benytte til hans Omvendelse. Stanley skriver: „Jeg forsøgte ikke paa at bringe ham i Vilderede ved nærmere at udvikle noget særegent Punkt af Læren, men udmalede ganske ligefrem for ham Billedet af Guds Søn, som ydmygede sig til Bedste for hele Menneskeslægten, hvid og sort. Jeg paaviste Forskjellen mellem ham og Muhammed, hvorledes Jesus søgte at lære Menneskene, at vi skulle elske alle, medens Muhammed lærte, at Hedningernes Udryddelse var en Gjærning, som gjorde en værdig til Paradiset." Stanley begyndte med at oversætte de ti Bud for ham og senere opskrive dem i Kejserens Sprog. — Stanley havde af Mtesa faaet Løfte om Fartøjer til at føre sin Expedition over Søen med, han holdt sit Løfte, og den 15. April forlod Stanley ham for at vende tilbage til Lejren i Kagehya. Efter under Livsfare og utallige Besværligheder at have omsejlet den anden Side af Søen, ankom Stanley i sin lille Baad til Lejren, hvor han blev modtaget med stor Jubel, ingen, særlig de Indfødte, havde ventet at han nogensinde kom tilbage, da de vare fyldte af overnaturlige Forestillinger om den store Søs

Farer. I al den Jubel tonede et Sorgens Budskab, den anden af de unge Englændere var død under hans Fraværelse.

Efter næsten to Maaneders besværlig og farefuld Rejse ankom Stanley med hele sit Følge til Ripon-Faldet; undervejs havde han erfaret at Kejseren var bleven indviklet i Krig, og Stanley, som af Erfaring kjendte de afrikanske Kriges langsomme Forløb, blev meget kjed derover, da det betydelig vilde sinke hans Plan, nemlig ved Kejserens Hjælp at naa Albert-Søen. Dagen efter Ankomsten blev han om Morgenen Kl. 8 stedet til Avdiens hos Kejseren. Da han nærmede sig stod Miteſa op, og gik hen til Kanten af det Leopardskinds-Tæppe, paa hvilket hans Fødder hvilede, naar han sad, og hilste ham med endnu større Hjærtelighed end i Usavara.

Stanley anmodede Kejseren om at opfylde sit Løfte, og give ham Ledsagere til Rejsen til Albert-Søen, men Kejseren afslog det og sagde, at det maatte vente til Krigen var tilendebragt. Under Krigens Gang blev Stanley ofte kaldet til Kejseren for at samtale med ham; han var meget videlysten, og Stanley fortalte ham alt, Løst og Fast om Evropa og evropæiske Forhold. I Løbet af sine Foredrag kom Stanley til at nævne Englene. Baade Kejseren og hans Høvdinge skrege af Glæde, da de hørte dem omtale. Da der atter var kommet Ro i Sindene, sagde Miteſa: „Stanley, jeg har altid sagt mine Høvdinger, at de hvide Mænd véd alt, og forstaar sig paa alt. En stor Mængde Arabere, nogle Tyrker og fire hvide Mænd have besøgt mig: jeg har udspurgt dem alle og hørt deres Fortællinger, men de hvide Mænd overgaa dem alle i Visdom og Godhed. Hvorfor kommer Araberne til Uganda? er det ikke for at kjøbe Slaver og Elfenben? Hvorfor kommer de hvide Mænd? Er det ikke for at se denne Sø, vore Floder og Bjærge? Araberne bringe Klæder, Perler og Traad for dermed at kjøbe Elfenben og Slaver. De bringe ogsaa Krudt og Geværer, men hvem gjorde alt det, Araberne bringe hid tilsalgs? Araberne sige selv, at de hvide Mænd gjøre disse Ting. derfor siger jeg: giv mig den hvide Mand, thi mangler du Kundskaber, kan du faa dem ved at tale med ham. Sig mig nu, Stanley, hvad véd du om Engle?“ Saa godt det lod sig gjøre, udmalede Stanley dem Englenes Udseende og Væsen og paaviste sine Udtalelser ved

Uddrag af Bibelen. Denne lille Hændelse havde meget vigtige Følger. Alt andet blev lagt til Side for at vige Pladsen for mere ophøjede Spørgsmaal, som Skriften og Religionen gav Anledning til. Kejseren kastede begjærlige Blikke paa Stanleys Bibel, og Stanley forestillede ham en Dreng fra Missionen i Zanzibar, som kunde oversætte den for ham i hans Sprog. Fra den Dag af saa man Kejseren, Hoffet, Stanley og Drengen ifærd med at oversætte Uddrag af den hellige Skrift. Stanley lavede en Bog af Skrivepapir i hvilken Oversættelserne bleve smukt nedskrevne af Keiserens Skriver. Lucas Evangelium blev fuldstændig oversat, som det der gav den fuldstændigste Beskrivelse af Frelserens Liv. Da denne Ugandas første Bibel var færdig, sammenkaldte Kejseren alle sine Høvdinger, samt Officerer ved Livvagten. Han begyndte med at fortælle, at dengang han fulgte sin Fader paa Thronen, var han en Hedning, som følte Vellyst ved at udgyde Blod, men da en arabisk Kjøbmand lærte ham Islams Trosætninger, afveg han derfra, saa at Henrettelser bleve mindre hyppige, og ingen kunde fra den Dag sige, at han havde sét ham drukken. Men der var overmaade meget han ikke kunde forstaa, som hvorledes døde Mænd kunde nyde jordiske Glæder i Himmelen.

Nu er, Gud være lovet, en hvid Mænd, „Stamli", kommen til Uganda med en Bog, som er ældre end Muhammeds Koran, og Stamli siger, at Muhammed var en Løgner, samt meget af hans Bog taget fra denne. Jeg finder at Stamlis Bog er en stor Del bedre end Muhammeds Bog. Moses skrev den en lang, lang Tid, førend han havde hørt det mindste om Muhammed. Nu ønsker jeg, Høvdinger og Soldater, at I skulle sige mig, hvad vi bør gjøre. Skal vi tro paa Isa (Jesus) og Musa (Moses) eller paa Muhammed." En gammel Høvding svarede: „Lad os gjøre det som er bedst." Katekiroen sagde: „Vi vide ikke, hvilken er bedst. Araberne sige, at deres Bog er den bedste, og de hvide Mænd, at deres er det. Hvorledes kunde vi da vide, hvem der taler Sandhed?" Hushovmesteren sagde: „Da Mtesa blev en Søn af Islam, underviste han mig, og jeg blev ogsaa en. Siger min Herre nu, efterat have faaet større Kundskaber, at han har lært mig noget galt, saa kan han nu lære mig ret; jeg er rede til at høre hans Ord." Kejseren smilede og sagde: Du taler godt. Da

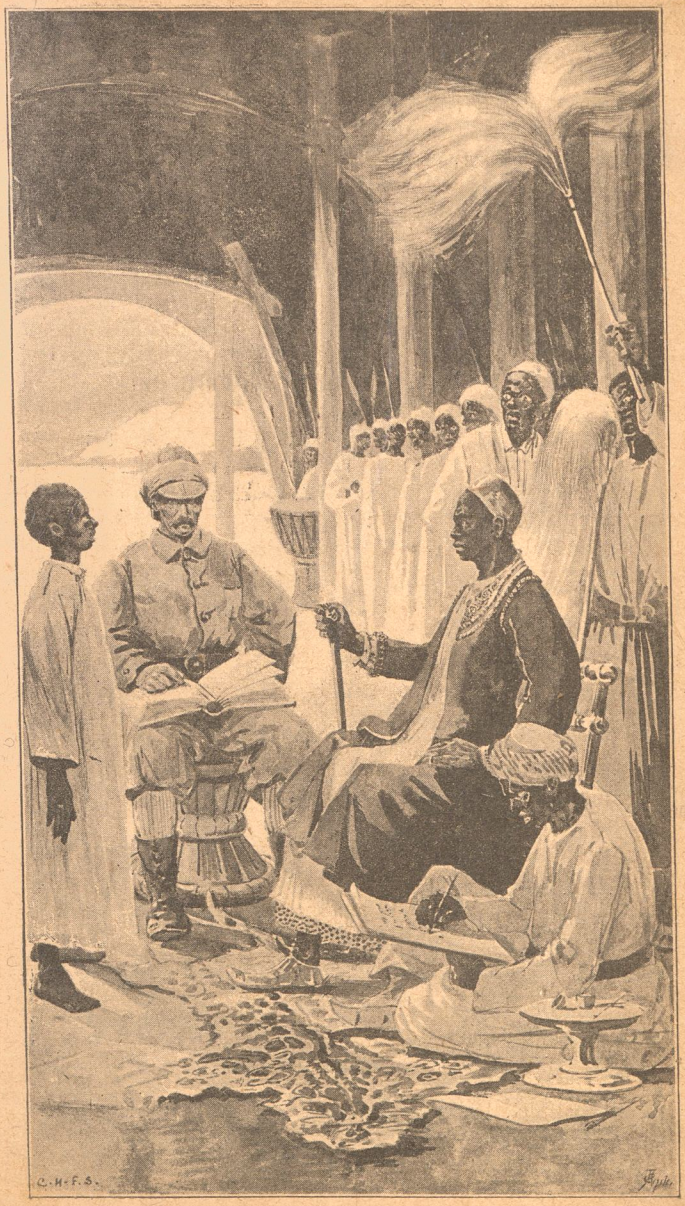
C.H.F.S.

jeg lærte ham at blive en Muslem, gjorde jeg det, fordi jeg troede, at det var godt. Høvdingen siger: „Lad os vælge det, som er bedst.“ Sandelig, jeg ønsker det som er bedst.“ Katekiroen spørger: „Hvorledes kunne vi vide, hvad der er sandt? og jeg vil svare ham. Lyt nu til mine Ord: Araberne og de hvide Mænd opføre sig netop saaledes, som de have lært i deres Bøger. Araberne komme hid efter Elfenben og Slaver, og vi have set, at de ikke altid ere sanddru, at de kjøbe Mænd af deres egen Farve, samt behandle dem slet, lægge dem i Lænker og banke dem. De hvide Mænd afslaa at tage mod Slaver, naar de blive dem tilbudte, og sige: „Skulle vi gjøre vore Brødre til Slaver? Nej, vi ere alle Guds Børn!“ Stamli kom hid, og han vilde ikke have Slaver. Hvilken Araber vilde have afslaaet Slaver, saaledes som de hvide Mænd? Naar jeg tænker paa, at Araberne og de hvide Mand gjøre, som de have lært, saa siger jeg, at de hvide Mænd staa langt over Araberne, og derfor siger jeg, at deres Bog maa være en bedre Bog, end Muhammeds, og af alt det, som Stamli har læst af sin Bog, finder jeg intet, som det falder mig vanskelig at tro paa. Bogen begynder med denne Verdens første Ophav, fortæller os, hvorledes den blev skabt, og i hvor mange Dage, giver os Guds egne Ord, og Moses's og Profeten Salomos, og Jesu, Marias Søns. Jeg har lyttet til det med megen Tilfredshed, og nu spørger jeg Eder: skulle vi modtage denne Bog eller Muhammeds som Ledetraad?“ Paa dette Spørgsmaal svarede alle, udentvivl fordi det var Kejserens Ønske: „Vi ville tage imod den hvide Mands Bog.“ Ved at høre dette Svar, gik der et tydeligt Glimt af Tilfredshed over Kejserens Ansigt. Han erklærede det for sin Beslutning at holde fast ved den nye Tro, at bygge en Kirke, og gjøre alt, hvad der stod i hans Magt for at fremme Udbredelsen af kristelig Tænkemaade, og efter bedste Evne rette sig efter Bibelens hellige Lære. Drengen blev af Stanley overladt Kejseren for at han skulde læse i Bibelen for ham indtil der kunde komme Præster fra Europa for at døbe ham og lære ham den kristelige Religions Pligter. Da Stanley senere tog Afsked med ham, sagde Kejseren: „Sig de hvide Mænd, naar du skriver til dem, at jeg er lig en Mand, der sidder i Mørket, eller er blindfødt, og at alt, hvad jeg beder om, er, at jeg skal lære at se, og

jeg skal vedblive at være Kristen hele min Levetid." Ved Stanleys Hjælp blev Krigen endelig tilendebragt, saa at han igjen kunde gjøre sig Haab om at faa den lovede Hjælp for at kunne trænge frem til Albert-Søen. Lejren blev ophævet, og Kejseren med Stanley vendte tilbage til Hovedstaden. Efter nogle Dages Forløb fik Stanley den lovede Hjælp, nemlig en Høvding efter eget Valg med 5000 Mand. Aftenen før hans Afrejse blev tilbragt i Samtaler med Kejseren, som syntes oprigtig bedrøvet over, at den endelige Afskedstime var kommen. Hovedgjenstanden for deres Samtale var den kristne Kirke, man netop var begyndt at bygge. De gjennemgik i Fællesskab den kristne Læres Grundsætninger. Kejserens Ytringer viste, at han havde en udmærket Hukommelse, og han var temmelig vel hjemme i sine Trosartikler. Da Stanley om Aftenen forlod ham, formanede han ham alvorligt at holde fast ved den nye Tro og i Bøn søge Kraft hos Gud for at modstaa Fristelsen til at krænke Bibelens hellige Befalinger. Ogsaa vi ville tage Afsked med den store Rejsende, som Dagen efter igjen gav sig paa Vej, paa sin Vandring gjennem det mørke Fastland.

C. H. F. S.

Humoristisk.

Med Billeder af Axel Thiess.

Den Indtrædende: „Undskyld, jeg ved, at her allerede er fuldt, men det er mig meget magtpaaliggende at komme med, maa jeg staa op til næste Station?"

En lille Mand (arrig): „Nej — nej, vil De strax ud med Dem."

Den lille Mand (medens den Nyankomne sætter sig) „Hej Konduktør, kom i en Fart, her er en for mange!“

Konduktøren: „Ja det kan jeg se, vil De paa Stedet ud med Dem, her er ingen Tid at spilde!“

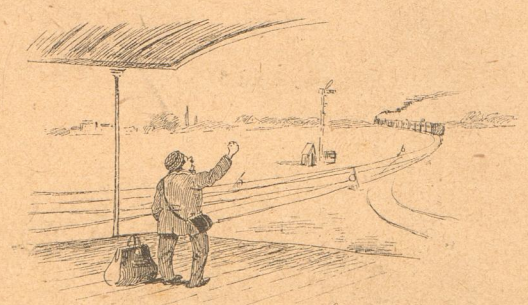

— „Nederdrægtigt, — det har man for sin gode Vilje.“

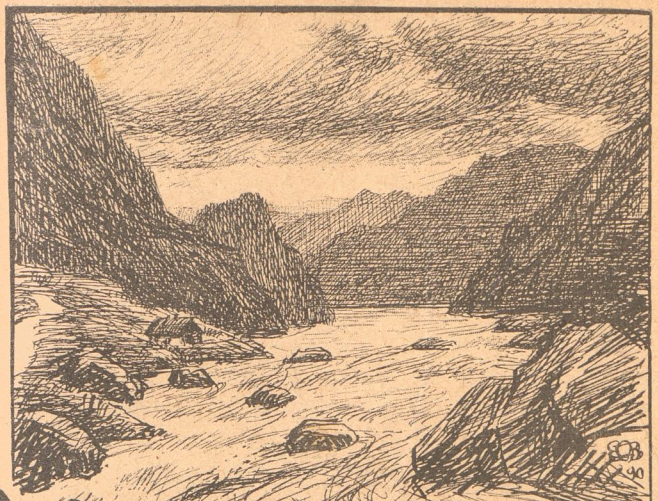

VED ELVEDRAGET.

Af **Magdalene Thoresen.**

Med Illustrationer
af **Otto Petersen Balle.**

Det var i Finmarkens Amt, paa en Tid, da Kobberværket i Alten endnu florerede, og hvor de mange Fremmede, som rejste til og fra Værket, satte nyt Liv i Egnen. Det hændte da, at en og anden af dem slog sig ned paa Steder, som ellers ikke var videre fristende for Ungdomsmodet, men hvor en rigelig Løn gav Erstatning. Saaledes var det gaaet til, at en ung Sachser ved Navn Franz Lüdich havde taget Plads paa Kontoret hos en Landhandler Gerhardt inde i et af de tilgrænsende Fjordløb; men Landhandleriet var stort, det førte en vidtforgrenet Vareomsætning med hele Vestfinmarken op over, og det kunde lønne sin Mand.

Franz Lüdich var ogsaa en brugbar Fyr. Rigtignok var han baade overmodig og ustadig, det han gjorde med

Lyst gik raskt fra Haanden, det han havde Ulyst til forsømte han — Pligt og Ansvarlighed hørte ikke til hans Fag. Men Gerhardt forstod at behandle ham: Overmodet tog han med Spøg, og Løsheden støttede han med sin egen Fasthed, hvorved han ikke blot fik god Nytte af ham, men tillige en Opmuntring. Den Fremmedes indsmigrende Væsen, og især den Lethed, hvormed han kunde gaa ind paa alt, kom saaledes vel med overfor Handelsmandens tunge, hjemmevirkede Natur — her krævedes ingen Anstrængelser, det kom og gik af sig selv.

Desuden levede Gerhardt temmelig ensomt. Hans Hustru var død for et Par Aar siden, og han havde ingen Børn. Den daglige Uhygge, der fulgte med et lejet Tilsyn, lagde ogsaa sit Tryk paa ham, men under det var Franz Lüdich traadt til som Solstraalen, der spiller hen over en skyet Himmel, og Gerhardt var kommen til at holde af ham.

Det var en Søndag paa Forsommerens livfulde Tid. Gerhardt var gaaet en Tur med sin unge Kammerat ind gjennem en Sidedal, som var det nærmeste Sted, og tillige det mest mulige for en Lystvandring.

Der var ikke videre folksomt i Dalen, kun en fire—fem Smaahuse laa opover, hvor Fjeldene jevnede sig til en liden Skraaning; ellers rejste de sig, knudret og afskallet, brat op til begge Sider. Men i næsten hele Dalens Bredde skar en rivende Elv sig ned i Grunden, og den gav Liv! Dalen skraanede umærkeligt op over mod Bunden, hvor en Fos styrtede frem ligesom gjennem en Ur, og dannede i Begyndelsen af Elven flere farlige Stryg, thi her var engang sket en Udsprængning af Fjeldet, og store Stenblokke rejste sine mørke Hoveder ligesom Bergtrolde op af Vandmassen. Men denne Skraaning satte Fart i Elven, og ingen Bergtrold eller nogensomhelst anden Magt var istand til at standse dens vældige Drag — især paa Forsommerens Tid efter de nylig opgaaede Snemasser.

Da var der, som sagt Liv i Dalen, et vildt, ubændigt Naturliv. Men der var tillige smukt, kunde være det ialfald. Naar det som denne Søndag var blankt Vejr, og Himlen stod lysblaa over Fjeldene, fik selv Elven en mildere Stemning. Den syntes ikke at drive paa med Trods og Vold, kunde med en ubændig Ungdomslyst til kaade Streger. Og langs alle dens Knuder og Bugter,

hvor paa den ene Side Vejen snoede sig, var der en Borde af Vandplanter, Græs og Smaablommer, der fylkede sig saftige og friskfarvede i det evindelige Elvesprøjt, og nærede af Snesmeltningens strenge Kost.

En slig Dag kunde man da følge Elvedraget med Fornøjelse og hente sig nyt Mod af det, og det var hvad Gerhardt igjennem Aarene havde gjort. Men ved at løfte Modet bar det tillige hans Tanker over i et andet Far, og hans mandige Natur rejste sig imod det ensformige Liv han førte. Og søgte han da at kue Naturen med den Erklæring: at hans Liv var nu engang levet, og det lod sig ikke leve om igjen, da var der atter noget ved Elven, som fristede ham med et Tilsagn om det Modsatte: saa længe Ungdom var i Hjertet, gik det ret vel an at tage Livet op igjen. Desuden trængtes der jo et evindeligt Tiltag baade af Lyst og Vilje for at ikke Tilværelsen skulde glide hen i Vane og Afstumpethed — alt i alt: ungt skulde Menneskets være!

Der blev idag heller ikke gjort en eneste Indvending af Gerhardt, han fulgte Elvens Tale baade med Hoved og Hjerte, og gav den heltud Ret. Saa lod han sine Tanker tumle afsted fra det ene Lyspunkt til det andet, men et Maal fandt han ikke, dertil behøvedes en endnu dybere Vejvisning end den Elven gav; thi hvor den viste dybest — var det til Døden, og alle hans Tanker styrede jo netop imod Livet.

Da fløj et hvinende Skrig imod dem. To Kvindfolk kom farende ud af et Hus, og løb nedover til Elven, hvor der idetsamme viste sig en liden Baad, styret af en Mand, som mer og mer droges hen imod Stryget, og pludselig drejede sig paa tvers af det.

„Det gaar aldrig godt!" raabte Gerhardt og sprang afsted op igjennem Dalen. Uden Betænkning svingede han ud paa en af de store Stenknuder ved det nederste Stryg, hvor han kun med stor Møje vandt Fodfæste paa den slibrige Grund. Og herfra strækkede han sig da udover for at give Manden en Haandsrækning. Men langt forbi hans Rækkevidde drev i samme Øjeblik den sønderlemmede Baad, og i Følge med den, men i et dybere Far, den ulykkelige Styringsmand. Gerhardt kunde ligesaagodt have tænkt paa at standse Elven selv, som at fravriste den sit Bytte.

Inderlig rystet og fortabt blev han staaende og fulgte

Synet, indtil det usikkre Fodfæste mindede ham om at tænke paa sin egen Frelse. Han fik sig da igjen bakset op paa Bredden, og skyndte nu hen til de to Kvinder, som stod der grædende hos hinanden. Det var Døttre af den Forulykkede. Gerhardt havde kendt Faderen meget godt. Det var en brav Mand, som engang havde siddet i gode Kaar, og som ved Ulykker paa Søen havde mistet alt, hvad han ejede. Han var da med sine to Døttre kommet her til Dalen, og havde slaaet sig igjennem med Laksefiskeriet i Elven.

Gerhardt talte gode trøstende Ord til Søstrene, men Ulykken kunde jo ikke snakkes væk. Den ældste stod ogsaa allerede mærket af den. Dragene i hendes smukt formede Ansigt var stivnede i Rædsel, imedens den yngste, som trykkede sig skjælvende ind til hende, mere lignede et forfrøemt Barn.

Ved dette Syn havde Gerhardt pludselig faaet en Tanke: Den Kvinde, som stod der med Søsteren i Favnen, og med de store, taaresulde Øjne truende rettet mod det lumske Elvedrag, bar en slig Fasthed og Værdighed frem i Laget, at hun maatte kunne overtage hans nu saa vaklende Husstyre og lede det ind i den gamle, sikkre Gænge — og hvilken Lette vilde det dog ikke være for ham!

Imidlertid nævnte han det ikke, hun skulde have Fred for al anden Bestemmelse, saalænge hun endnu trængte til at give sig helt hen i Sorgen. Det var jo det eneste, hvorved hun kunde vise Faderen den sidste Ære. Thi han havde forlængst modtaget Naturens store Jordfæstelse i Havet, hvor de tusende Liv tog Næring af hvad i Jorden til Jord skulde blive — men som sikkert derfor var lige nær ved Opstandelsen og det evige Liv.

Først en halv Snes Dage efter budsendte han hende derom, men da hun nægtede at komme til ham, fordi hun vilde beholde Søsteren hos sig, fordoblede han sit Tilbud. Hun kunde ved at overtage Bestyringen af hans Hus finde en Gjerning til Søsteren ogsaa, og paa den Maade fortsætte sin moderlige Omsorg. Dette gode Tilbud tog hun imod, og inden ret mange Dage var de to forældreløse flyttet ind i det nye Hjem.

Fra nu af kom et helt nyt Liv i Handelsgaarden. De to Søstre — den ældste hed Annette og den yngste Lucie — var som gode Aander nærværende i Alt. Annette var ti Aar ældre end Søsteren, der endnu ikke var

fyldt fytten, og følgelig hvilede Styringen alene paa heode, men de delte saa villigt, de fulgte hinanden med en saa kjærlig Agt og var tillige et saa vakkert Syn, at Gerhardt ofte stod stille og saa sig glad paa dem. Det blev som Elven havde sagt: Livet kunde leve op igjen.

Han havde kæmpet saa djærvt for at vinde den Stilling, han nu indtog, at dertil var medgaaet Kraften af hans unge Aar — og da var det vel slut! Men nu kom paa en Gang en Solsky dragende hen over ham, og han følte sig som om han havde faaet Frilov fra en streng Skole. At han var fyldt sine firti Aar kunde vistnok dokumenteres; men Hjertet trak mindst ti Aar fra — og skjønt han ellers var ræd for alt Fusk, holdt han sig dog nu til den Kirkebog.

Men herved var han ogsaa inde paa Ungdommens farlige Vej; thi den forhaster sig jo altid, og forgriber sig ofte saa svært paa Tilværelsen, at Alderdommen knapt forslaar til at gjøre det godt igjen.

Der er jo ikke saa langt fra Taknemlighed til Kjærlighed, og Gerhardt blev taknemligere for hver Dag. Dertil kom, at Annette havde et stout og tiltrækkende Ydre, som ganske stod i Samklang med hendes Indre, saa da nu Gerhardt først havde vundet det kjært, føjede hurtig det Udvortes sin Overtalelse til, og inden han ret fik betænkt sig, stod han med et brændende Hjertes Krav overfor hende — dog det klædte ham ikke.

Gerhardt var ellers en vakker Mand, men han havde ikke saa lidt af en vulkansk Natur, og naar den brød frem enten i Vrede, eller som nu i Lidenskab, fik han noget brutalt over sig, og man gik afvejen for ham. Det var hvad Annette ogsaa gjorde. Hun havde snart forstaaet, hvor han vilde hen, men om det saa blev et Følge op til Herrens Alter, og derfra hjem til det store Velstandshus, hun vilde ikke — thi han bød hende imod.

Imidlertid lod han hende en Dag bede om at ulejlige sig over til ham paa hans Kontor, og hun kom. Hun traadte skjælvende ind af Døren, og blev staaende ved den, hvid som en kalket Væg i Ansigtet, men med Mod i Hjertet.

„Du ved, hvad jeg vil Dig, Annette," sagde han, og idet han sprang alle Spørgsmaal og Hindringer over, greb han hende om begge Hænder og rev hende til sig. Men ligesaa hurtigt rev hun sig løs igjen og gik tilbage

til Døren. Det gjorde ham rasende, og inden hun saa sig for, var han traadt imellem og havde stængt den. „Du kommer ikke ud af denne Stue før jeg vil," sagde

han. „Du flyr mig som jeg var en Ugjerningsmand, har jeg fortjent det af Dig?“

„Ikke har jeg flyet Dem som en Ugjerningsmand,“ sagde hun og saa ham fast op i det forvirrede Syn. „Men fra nu af gjør jeg det.“

Han forsøgte at le. „Aa — Du faar nok sige om igjen, saalænge Du er i mit Brød.“

„Det vil jeg ikke være en Dag længer,“ sagde hun.

Han saa ringeagtende op og ned af hende. „Hvad er da Du, siden Du forsmaar en Mands ærlige Tilbud?“

Men nu fo'r Vreden op i hende. „Jeg er raadig over mig selv,“ svarte hun stolt. „Og jeg vil ikke ha' Dem, om De saa ejede alle de Penge, der er til i Verden. Saa, nu tænker jeg, De lar mig gaa.“

Gerhardt var bleven staaende som lynslaaet af hendes Ord. Han havde uvilkaarlig bøjet sig, som om der blev paalagt ham en tung Byrde, og efter en Stund rettede han sig saa smaat for at prøve paa, om han kunde bære den. — Da gik han langsomt hen til Døren og aabnede den. „Værs'god,“ sagde han og tren høflig til Siden.

Men Annette havde i denne korte Stund set sig tilbage. Hun havde faaet Øje paa Gerhardt, som han hin Dag havde vovet det Yderste for at redde hendes ulykkelige Far, og hendes Vrede havde hurtigt forvandlet sig til Sorg. „Det gjør mig saa ondt!“ udbrød hun og vendte sig grædende for at gaa.

„Saa tag det, som det ikke var sket, og bliv, hvor De er,“ bad han.

„Da gjør jeg jo bare ondt værre.“

„Nej, tvertimod — De gjør det godt igjen. — Jeg lover Dem helligt aldrig med et Ord eller en Mine at komme tilbage til dette.“

Hun saa prøvende paa ham. „Jo — De kan stole paa mig. Jeg har endnu aldrig brudt mit Ord.“

„Ja — jeg skal bli',“ sagde hun og gik tilbage til sit Virke. Men der var i denne korte Stund opkommet en Strid i hendes Sjæl, og hun syntes, at hun aldrig mere kunde glæde sig ufordulgt til Noget. Helst havde hun fulgt sin inderste Længsel og var gaaet tilbage til det lidet Hus ved Elvedraget igjen — men Søsteren? Ved den Tanke stod baade hendes Ønsker og Beslutninger stille og saa sig for.

Der var nemlig sket en stor Forvandling med Lucie

i den Tid, hun havde tilbragt paa Handelsgaarden. Hun var fra en spinkel, opløben Gjentunge bleven til en straalende Ungdom. Det var vistnok ikke andet end Vaarspringets fristende Fagerhed, men den var dog ikke helt et Blænværk; hun havde baade Godhed og Mildhed med sig i alt, og syntes imellem Folket som en liden Solblom, den alle smilte til og tog vare paa.

En af dem lod dog til at være kommet hende noget nærmere end i et forbigaaende Møde, og det var Franz Lüdich. Annette havde ikke givet saa lidt Agt paa dem, men hendes store Husgjerning skaffede dem baade Tid og Sted nok til at træffe hinanden uden hendes Vidende. Imidlertid beholdt hun baade sin Tvivl og sin Frygt — og hvor de to ikke rykkes op med Rod vokser de uformærket.

Endelig tog hun Søsteren alvorligt for sig. Lucie var for uskyldig til at fremture i et Bedrag, og hun tilstod straks, at der var et Kjæresteforhold imellem hende og Franz. Men Annette lod sig ikke nøje hermed, og hvor dreven Franz Lüdich end var i at sno sig fra Tingene, maatte han dog møde frem for hendes Dom. Hun kom imidlertid ikke videre med ham end han selv vilde. Dog gav han det Løfte at ville ægte Lucie, naar han havde modtaget sin fraværende Slægts Tilladelse, og indtil da skulde det forblive en Hemmelighed.

Dermed fik hun lade sig nøje, men det beroligede hende ikke. Hun kjendte Søsterens Svaghed og hans Letsindighed, og hun havde saa vel trængt til at betro sig til den Mand, som hun jo nu for hele Livet havde stødt fra sig. Og dog vidste hun, at han trods alt vilde give hende Bistand, men at tale til ham om Søsterens Kjærlighed tyktes hende være det samme som at aabne en Luge for Ilden. Han færdedes vistnok iblandt dem med fuldkommen Ro og Fasthed, ja han var til og med koldsindigere end før, men hun frygtede alligevel for, at det brændte i Grunden. Saa gik hun der alene med Utrygheden til begge Sider, som paa den farefulde Afsats, der deler et Stup.

Og Tiden gik med hende, eller rettere den gik foran, og uagtet det gik med Vinterens tunge Sneglegang, kom den dog tilbage til Lyset igjen, og til Haabet og Fremskridtet, og alt det, som sætter nyt Liv i baade Mennesker og Natur.

Og Vaaren var saa smuk! Der havde næsten ingen Storme været, Skibsfarten var tidlig begyndt, og Travlheden paa Handelsgaarden syntes aldrig at have været saa rapfodet som iaar. Men midt i dette strygende Livsvirke, hvor den ene var nærved at løbe den anden overende, spurgtes pludselig den Nyhed, at Franz Lüdich agtede at rejse tilbage til sin Hjemstavn.

Folk undrede sig og søgte efter Aarsagen. Han blev jo lønnet godt, det vidste man. Rigtignok var det bekjendt, at Gerhardt flere Gange havde holdt tilraade med hans letsindige Ødselhed; thi inde ved Kobberværket i Alten, hvor han havde et stort Kammeratskab blandt de fremmede Værksfolk, og hvorhen han drog, saa tit Lejlighed gaves, forødte han alle de Penge, han fortjente — men til noget Uvenskab mellem dem var det dog aldrig kommet.

Da Annette hørte det blev hun forskrækket — hvad skulde det betyde? Trods al sin Bekymring havde hun dog i det lange Vintermørke kun set paa Tingene med halvt Syn — nu fik hun Øjenene helt op. En sørgelig Forandring var foregaaet med Søsteren, hendes klare Opsyn var bleven sky, og Ansigtet havde faaet gamle Træk, som det ofte kommer for hos Børn, der vokser op i Kuelse og Nød — det friske Ungdomsflor var falmet!

Hun opsøgte Franz Lüdich og krævede ham strengt til Regnskab: han skulde være hende ansvarlig for Søsterens Liv og Lykke. Men hendes sorgtunge Ord vækkede ingen Gjenlyd i hans Spurvehjerte, og Udflugter var hans eneste Svar. Da forstod Annette, at det hele var et Bedrag. Det Baand, som knyttede ham til Lucie, var ikke stærkere en en flagrende Konglevæv. Og nu var hun fast besluttet paa at sige hende Sandheden hel og ufordulgt. Hun fik da tage sig sammen og se til at glemme ham — siden han ikke engang var Mindet værd!

Det blev sent paa Kvelden, før hendes Gjerning var slut; men da hun saa endelig kunde begive sig til Søsteren, var hun ikke til at finde, hverken paa sit Kammers eller andetsteds. Var det tænkeligt, at hun i sin Fortvivlelse var tyet hen til ham? Det var en fæl Tanke, men alligevel lod Annette sig vejlede af den, og skyndte nu over til Boden, hvor Franz Lüdich havde sit Soverum.

Her var Lyset slukt. Alligevel gik hun ind i den

smale Forgang og bankede paa, men ingen svarede og Døren var stængt. Da traadte hun ved Indgangen paa en Ting, og hun bukkede sig for at se, — det var en gammel Lommebog. Hun tog den med sig, og da Svenden endnu havde Lys i Boden, gik hun hen til en af Ruderne for at se, hvem den tilhørte.

Der var en Del løse Papirer, som ingen Oplysning gav, men i et mindre Rum laa et tysk Brev og indsvøbt i det en rødlig Lap Papir — en Hundrededalersedel! Hun gik hurtig væk fra Boden igjen. Den tilhørte altsaa Franz Lüdich — men Hundrededalersedlen? Han havde jo ingen Penge, — han maatte altsaa have laant den af Gerhardt til sin Rejse. — Godt nu havde hun et Baand paa ham! De hundrede Spectedaler skulde han ikke faa tilbage uden af hendes egen Haand — og da skulde han med det samme faa hendes sidste Ord!

Efter dette gik hun endnu en Gang op til Loftkammerset for at søge Lucie. Hun havde kastet sig halvafklædt paa Sengen, og lod til at sove fast. Hendes Ansigt var i denne Stund saa overmærket af Grædmelse, at det saa næsten ud som det var ondt. Men kunde hun alligevel sove, vilde Annette ikke rive den korte Lindring fra hende, og hun listede sig stilfærdigt væk igjen.

Nede i sin Stue hengav hun sig til en raadløs Grublen. Hun fandt ingen Udvej. Da kom Mindet om det fattige Hjem inde i Elvedalen frem for hende, og hun angrede bitterlig at have forladt det. Nu blev det paa en Gang udstyret med al den Tryghed og Fred, hun savnede her. Hun glemte det frygtelige Slug i Elven, som havde draget Faderen til sig, og hun gik med Lucie ved Haanden langs den frodige Bred, og lod Susen af af de fremkæmpende Vande døve baade Sind og Sans. Paa den Maade fulgte Tanke efter Tanke lig trætte dalende Fugle indtil Søvnen tog den sidste.

Da pludselig var det som nogen kaldte paa hende, og hun fo'r op. — Om det var Lucie! Og lempelig drog hun Skoene af sig, og smøg op over Loftstrappen igjen. Her standsede hun paa det øverste Trin og lyttede. Inde paa Pakloftet ved Siden af hørtes listende Trin, og en Knirken af Hængsler. Hvem kunde det være? Her kom jo aldrig Folk paa denne Tid.

Men da hun lydløs traadte nærmere, saa hun, at

Lugen ud til Søen var aaben, og et Menneske, som støttede Panden ind til Karmen. Det var Lucie! Som et Lyn var hun borte hos hende, greb hende fast i Armen

og drog hende væk fra det farlige Sted. „Hvad i Jesu Navn vil Du her paa Mørkloftet ved denne Tiden, Barn?“ hviskede hun, og Tænderne slog sammen i Munden paa

hende af Rædsel. Men Lucie svarede ikke. Hun fulgte viljeløs med hende tilbage til sit Kammers, og blev staaende her midt paa Gulvet, som hun værgeløs bøjede sig under Ulykkens Vold.

Annette havde i stum Forfærdelse betragtet hende, mens hun stred imod sin egen Forstand. Da brast hun paa en Gang i Graad og tog den ulykkelige Søster i Favn. „Aa, er det slig fat med Dig!" jamrede hun.

„Ja — Du kunde ladt mig skjøtte mig selv, saa havde det nu vært forbi."

„Du vilde kastet Dig udfor, Lucie?"

„Ja — han drager jo afsted imorgen — og han kommer saavist aldrig mer igjen."

„Og saa kunde Du la' ham gjøre Dig slig til Skamme?" sagde Annette strengt. Men Søsteren svarte ikke, og begge hengav sig nu i sin fortvivlede Sorg. Lucie havde kun en Tanke, og det var: at han forlod hende, men Annette drev sin smertefulde Tanke ind i et lidt dybere Far. Hun følte Ansvarets Gru. Hun havde modtaget Søsteren som en dyrebar Arv efter Forældrene, og hun syntes, at hun havde været en daarlig Vogter for den. En ret Vogter skulde have Syn til alle Sider, og hun havde kun set lige ud.

Men Annette var af de sjeldne Mennesker, som vover at arbejde sig tilbunds i sin Fortvivlelse, og derfor fik hun paa en Maade ogsaa Fodfæste i den. Og nu saa hun sig om efter Frelsen. Der syntes kun en eneste Vej til den, og det var at betro sig til Gerhardt. Ja ja — saa vilde hun gjøre det! Undseelse og Modvilje var saa let at faa Bugt med efter paa den svære Strid med Søsterens Ulykke, at hun næsten smilte til det, og da Morgenen kom, og Lucie lig andre Børn havde grædt sig isøvn, forlod hun hende om ikke med Mod, saa dog med den Ro, som en fast Beslutning giver.

En Timestid efter gik hun raskt hen til Kontoret. Her foran den lukkede Dør fik hun dog lidt Skræk i sig, men Ulykken jog paa, der var ingen Tid til Betænkning, og Stunden efter stod hun inde i Stuen.

Gerhardt rejste sig op. Hans Ansigt var bleven endnu blegere end før, ogsaa han havde lidt svært ved at samle sig. „Hvad er der med Dem, Annette?" spurgte han. „Sæt Dem ned, Menneske, De skjælver jo som et Løv."

„Nej. Lad mig bare blive staaende her. — Aa, jeg er jo saa ulykkelig!“ brast det med en Gang ud af hende, og hun kunde ikke mere for Graad.

Gerhardt tren raskt imod hende, men veg tilbage i det samme. Han trængte i denne Stund at sætte en tidobbelt Vagt om sit Hjerte. Saa taug han — og ventede.

Endelig kom hun saa vidt med sig selv, at hun kunde tale. „Det er Lucie,“ sagde hun. „Hun har vær't Kjæreste med ham, Lüdich, nu snart et halvt Aar. — — Han har skjæmmet hende for Livet, og nu drager han herfra.“

„Hvorfor har De ikke sagt mig det før, Annette?“

„Vi maatte jo love ham at tie med det. Hellerikke har jeg vidst det værste før i denne Natten, men var jeg ikke da kommen til, saa havde Lucie ligget i Sjøen.“

„Jeg kan ikke hjælpe,“ sagde han beklemt. „Er først den Fugl fløjet, vender den sikkert ikke tilbage igjen.“

„Men han faar ikke rejse afsted!“ bønfaldt hun. „De maa holde ham tilbage.“

„Umuligt! Ja havde han endda ingen Penge havt til Rejsen; men allerede iforgaars laante jeg ham tyve Daler — som jeg naturligvis aldrig ser igien.“

Annette saa pludselig op. „Laante De ham Penge? Han havde jo Penge mer end nok. Se her hans Tegnebog. Jeg tog den op iaftes borte ved hans Dør. De kan selv se — der ligger hundrede Daler i den.“

Gerhardt tog Bogen og søgte efter. Ja gandske rigtig, der laa en Hundrededalersedbel. Et Øjeblik stod han med den i Haanden. Det var som han nødig gik til det næste. Men saa kastede han med et Ryk Betænkningen fra sig, aabnede sin Pult og fremtog en Talliste, og da den var gennemset, undersøgte han sin Pengeskuffe. „Sedlen er min,“ vendte han sig bestemt til Annette. „Nu kan De være tryg. Inden Maaneden er ude skal han være ægteviet til Deres Søster. Jeg skal nok greje den Sag. — Stakker! han er letsindig, og tænker ikke saa ondt, som han handler. Men dette skal han nu svare til ligevel.“

„Vil De anklage ham, da?“ spurgte Annette skremt.

„Nej, saamænd vil jeg ej. Der skal ikke fra min Haand lægges Ondt til Ondt. Men den Ære, han har plættet, skal han vaske ren. Siden kan jeg ikke svare for hvad han finder paa.“

„Og det vil De gjøre!“ udbrød hun og foldede sine Hænder imod ham.

„Naa ja — De min's vel hin Dagen, da jeg sprang til for at redde Deres Far. Det naaede jeg ikke, nu skal jeg ialfald her gaa i hans Sted.“

Annette bøjede sit Hoved, og det var, som hun skulde synke iknæ. Men i et Ryk rettede hun sig og saa ham fast op i det tungsindige Ansigt. „Jeg kan ikke nok takke Dem, sagde hun. „Men Gud give De vilde ta' imod mig — — jeg gav Dem gladelig alt mit Liv.“

Gerhardt saa en Stund paa hende, og rystede paa Hovedet. „Aanej, Annette, saavidt er det dog ikke kommet med mig, at jeg tager en Husfru i Bytte for en Tjeneste. Tænkte De virkelig saa smaat om mig?“

„Jeg tænkte det bedste,“ hviskede hun og trak sig skamfuld tilbage. Hun havde en Følelse af at have forringet sig selv i hans Øjne.

„Ja — siden vi nu en Gang er kommen til at tale med hinanden,“ begyndte han fattet og med en Værdighed, som klædte ham godt, „saa har jeg et Tilbud at gjøre Dem.“ Hun saa forskrækket op, men han smilte til hende — og det klædte ham endnu bedre. „Nej, vær tryg, det er ikke fra mig, det er fra en gammel Ven af mig, en Kjøbmand Olesen inde paa Hammerfest. Hans Husfru ligger bestandig, og han har to Smaapiger, som nok trænger til at faa Skik paa sig. Vilde De gjøre saa vel at drage did og styre Huset for ham? Baade han og Konen er udmærkede Mennesker, og De vil faa det en god Del bedre der end her. Desuden — — paa den Maaden kan der komme Ro til begge Sider. — Vilde De i Høst drage did?“

Alt hvad han sagde var trængt som et Knivstik igjennem hende. Han vilde altsaa af med hende! Men det var sandt: han vilde have Ro — og den skulde han faa. „Ja — jeg skal gjøre som De vil,“ svarte hun kjækt, og mente hun gav ham et Nik; men Ho'edet gik bagover istedenfor frem, saa det blev til en Knejsning — og med den forlod hun ham.

Stunden efter fløj hun op over Loftstrappen til Søsteren, og mens hun berettede hende Sagens lykkelige Udgang — thi om den farlige Lommebog skulde hun ikke vide et Ord — var det som hun stod paa Sprang for at komme afsted igjen — som hun maatte skynde sig væk fra noget.

„Aa, at der skulde times mig en slig Naade!“ udraabte Lucie og kastede sig til Søsterens Bryst. „Men kanske gjør han det nødig?“ tilføjede hun modløs.

„Ja, det kan hænde,“ svarte Annette. „Han gjør det nu ligevel, og da faar vi være nøjt. Men ikke tør Du vige for ham saameget som et Straabred.

„Aa, jeg holder jo saa af ham!“ indvendte Lucie.

„Det faar Du gjøre. Men Du faar ikke tigge Dig ind paa ham, thi da blir han bare lej af Dig.“

Annette sagde dette med Strenghed, næsten med Vrede, thi hun tænkte paa sig selv, og Skamfuldheden over det forsmaaede Tilbud brændte hende i Sjælen som en Ild. Om det vidste nu Søsteren ikke, saa hun blev helt forskrækket; men Annette kunde i denne Stund ikke bry sig med saa lidt. Nu var Ulykken afværget, og Sagen lagt i gode Hænder — det fik være med det. Og med et Nik, som baade sagde: hav det godt og — jeg har Hastværk, skyndte hun atsted igjen.

Der var ingen Grænse for alle de Paafund til Arbejde, som Annette gav sig denne Dag. Det var som hun maatte vende op og ned paa hele Gaarden, slig tog hun i. Men hvad hun saa gjorde, fik hun dog ikke Ilden i sit Hjerte hverken slukket eller dæmpet, og mens hun søgte at klare for sig selv, at det alene var Skamfuldheden, der gjorde hende saa hvileløs, var hun sig fuldt bevidst, at egentlig var det Tanken om Bortrejsen, som vedblev at murre i Grunden lig en stigende Smerte, der varsler om Død.

Var da paa den Maaden hendes Liv forspildt? Ja ja, saa vidste hun jo, at det var sig selv hun kunde takke for det.

Og da Annette først var kommen ind paa Selvbeskyldningen, satte hun hele sin Styrke paa den, thi hvor ondt det gjorde, gav det hende dog en vis Lindring. Det blev en forunderlig, pinefuld Trøst hun fik ved at fremdrage alle den Mands gode Egenskaber, som hun havde forsmaaet. Hun brød ofte af midt under Arbejdet for at stille sig hen et Sted, hvor hun uset kunde betragte ham, naar han færdedes mellem Folket, og hun kunde ikke se sig mæt paa den Sikkerhed og Ro, hvormed han styrede det hele. Hellerikke havde hans Ansigt før været saa vakkert som nu. Der lyste en slig Klogskab og Mandighed af det! Og ved den Mands Side kunde

hun have staaet, og modtaget Velsignelse over hver Stund af hans Kjærlighed — men for sent var forspildt — og rejse skulde hun.

Dette samlede sig til Dages og Ugers Indhold, mens forøvrigt alt andet fik sin tilbørlige Røgt. Annette kunde ret godt se baade udad og indad paa en Gang, og derfor vistes det hellerikke paa hende, at Hjertet var saa uroligt. Der var kun en, som kunde have set det, og det var ham, som tilslut hele Sindsoprøret gjaldt. Men Gerhardt saa sletikke paa hende. Han vilde jo ikke krænke hendes Undseelse, efter at hun hin Dag havde gjort ham det Tilbud, som han maatte vise fra sig.

Imidlertid handlede han med hæderlig Omsorg for Søsteren, og da det knappeste Maal af den nødvendige Tid var forløben, blev hun viet til Franz Lüdich. Selv overfor denne lod han det Gode følge efter det Strenge. Men han sørgede dog for, at han fik sin tidligere Ansættelse ved Kobberværket igjen, og at de Nygifte flyttede derhen. Han vilde ikke hver Dag mødes med den unge Mands Selvbebrejdelse, det kunde let blive en Lænke om Benet for dem Beggeto.

Saa var han alene tilbage med Annette. Og nu vogtede han svært paa sig, thi uagtet Handelsgaarden havde mange Folk, var dog hun alene hans Jevnlige, og den eneste, han havde kunnet samtale med. Og jo nærmere Tiden kom til hendes Afrejse, jo strammere holdt han sig, dog saa meget gav han endnu Agt paa hende, at han saa hun var forvandlet. Der var hverken Liv eller Frejdighed mere i hende, og hun gik omkring med den Afstumpethed, som det Uundgaaelige saa tit fostrer, naar Frivilligheden er dræbt. Selv mellem Folkene paa Gaarden taltes der om: at hun Annette nok ikke ret likte sig med den Flytningen. Og saadan forstod Gerhardt det ogsaa. Hun havde levet saa længe i Egnen der, og hun havde kæmpet med saa tung en Skjebne, at hun kunde ret vel tage sig Afrejsen nær; thi sikkert var hun af dem, som lod sig binde fastere af det mørke Minde end af det lyse.

Endelig laa Jægten ved Bryggen, som hun skulde være med til Hammerfest, og Indskibningen gik rask fra Haanden — efter tre Dage i det længste skulde det være slut. Gerhardt havde udsat fra Stund til Stund med det Opgjør, som maatte komme dem imellem, og jo længere det varede, jo umuligere syntes det ham. Hvordan skulde

han kunne sige Farvel til et Menneske, der tog hele hans Livs Haab med sig, uden at han røbede sin Sorg? Thi selv det, at hun i sit Hjerte ikke kunde holde af ham, gjorde ingen Forandring paa hans Kjærlighed til hende — den var bleven hans Livs Indhold.

Han var saa raadløs, at han gik frem og tilbage, ud og ind, og kom ingen Vej med sig selv. Og Dagen sank ned i mørke Skyer, og Kvelden skred uvejrstruende hen over Land og Vand. Der saaes ikke et eneste godt Varsel for den kommende Dag; thi det Maaneblink, som af og til stjal sig frem imellem Skyerne, mældte bare om Forskrækkelse.

Tilslut vankede han bortover til Elvedalen. Her var han før saa ofte tyet hen, naar Sindet var tungt og Skjebnen var umedgjørlig — dog aldrig med saa heftig en Smerte, som i denne Kveld. Men her kjendte han sig alligevel trygere, thi her var alt i Lighed med ham selv. Fjeldene stod truende mod hinanden, Elven sprang afsted som paa Rov, og den trange Aabning imod Himlen var dækket med et Mulm af tunge Skyer. Slig var hans Liv i Fremtiden, haardt imod haardt, evindelig paa Sprang efter Livserhvervet — aldrig en Stjerne paa Himlen!

Og videre gik han, bestandig videre frem paa den ujevne Sti. Han havde jo ikke noget at gjøre andetsteds! Hvad var der nu i det store nye Hus han havde ladt opføre andet end Tomhed og Uhygge? Var det der han havde sit Hjem? Der i Stuen med Lampen foran sig og ikke et godt Ord til Tak for hans Slid, ikke et Kjærtegn til Opmuntring — en Bopæl var det, ikke andet.

Omsider var han naaet op til Stryget, hvor han hin Dag havde sprunget til for at redde hendes Far; hun hun burde vær't mere taknemlig, tænkte han. Men hvad kunde hun for det? hun havde jo budt sig frem. Dog tusende Gange hellere Døden end en Hustru, der gav sig til ham, fordi den ene Haandsrækning var den anden værd!

Og nu vidste han knapt af sig selv, før han stod ude paa den samme Stenknude, hvor Elven skjød kogende og larmende forbi, og skumsprøjet stod op over ham som det med tusinder af fine Straaletraade vilde omspinde ham og drage ham ned i den knusende Hvirvel. Der gik et Kuldejag igjennem ham, og han vaklede —

Da trængte et vildt, forfærdet Skrig igjennem hans Forvirring. Det hørtes som hin Søndag, da Døttrene

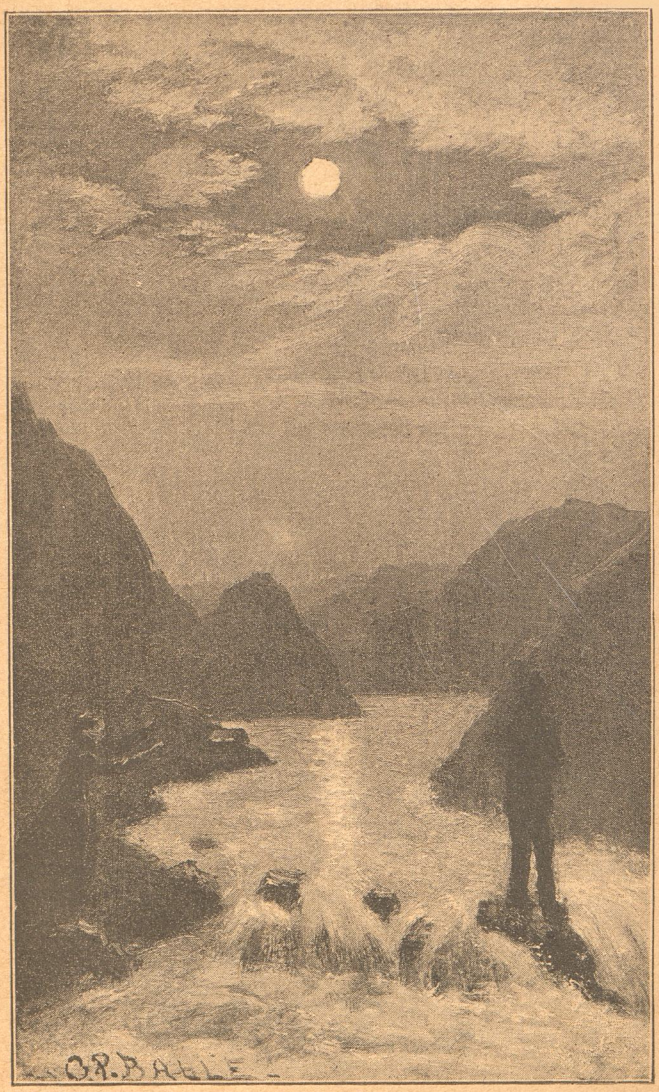
O.P. BALLE

gav Varselkriget til den ulykkelige Fader. Hvad var dette? Gav nogen ham et Varsel ogsaa?

Han tog et sikkrere Fodfæste og saa sig omkring — det var saavidt, at han kunde sanse sig! Oppe paa Bredden stod et Menneske, som syntes at række Armene imod ham — han blev gandske ræd: hvad Slags Væsen kunde det være, som mødte ham her ved det vilde Elvedrag paa Nattens Tid?

Da stjal Maaneglimtet sig paany frem imellem Skyerne, og strøg hen over et dødblegt Kvindeansyn. „Annette!" skreg Gerhardt, og nu var han med et Sprang inde hos hende og tog hende i sine Arme. „Annette, hvad vilde Du her paa denne Tiden?"

„Jeg saa Dem jo gaa hid ind, og da maatte jeg følge efter."

„Tænkte Du jeg vilde tage Livet af mig?" spurgte han og trykkede hende inderligere til sig.

„Jeg ved ikke, hvad jeg tænkte, men jeg maatte være med Dem — hvorhen det saa bar."

„Men saa holder Du jo af mig alligevel, Annette, hvad?"

„Ja — det gjør jeg nok — mer end jeg selv har godt af," hviskede hun.

„Aa, Du skal bare ha' godt af det, Annette! for nu er jeg det lykkeligste Menneske paa Jorden." Saa tog han Armen om hende, og de fulgte med Elven nedover, men hvergang Maanen gav et Blink, skyndte han sig at se hende i Ansigtet. Gud velsigne Din Far! thi det er ham, som i Døden har gi't mig Dig, Annette!"

Hun kunde ikke svare ham, men hun tænkte det samme.

Og flere og flere Maaneblink kom der, og da var Elven saa blaa og Skumtoppene saa hvide, at de flimrede som Sølv. Der var et Mod, en Magt og Fylde i det brede, skummende Elvedrag, som uagtet det truende Mørke til alle Kanter fulgte sin Bane uhindret ned gjennem Dalen. Og nu talte det til dem som en streng, prøvet Ven: De skulde bare aldrig slippe Viljen og det rette Maal, da lod Livet sig baade leve godt — og leve om igjen.

Harpemoder.

En Erindring fra det gamle Frederiksberg,

af **Benedicte Arnesen-Kall.**

Med Illustrationer af Otto Petersen Balle.

1.

Hvad er det for et hvinende Skrig?

Jeg gik til mit Kammervindue og aabnede det. Et højrøstet Skænderi, hvori en dyb Bas og en knivskarp Kvindestemme opførte en uhyggelig Duet, lød op til mig. Vort stille beskedne Hjem laa omgivet af Traktør-Steder og den Mand, hvis dybe, tordnende Stemme jeg strax havde genkendt som den Hestehandlers og Værtshusholders, hvis Grund kun adskiltes fra vor Græsplæne ved en dyb Grøft, havde, med Ret eller Uret, just ikke noget godt Rygte paa sig.

Vi havde dog aldrig personligt havt det Mindste at klage paa ham. Lige tværtimod. Han havde ved paakommende Lejligheder, Snespærringer og deslige, været hjælpsom og tjenstfærdig, hvad der selvfølgelig ogsaa var bleven godt honoreret. Erindringen herom gav mig Mod til at gøre — hvad man ellers helst bør undgaa — og blande mig i et Skænderi, der ikke vedkom mig.

„Hr. Kønig," sagde jeg med saa høj Røst, som mine Lunger kunde præstere, „hvad er der paafærde? Hvorfor skænder De saa?"

Han havde lige puffet en tilhyllet Skikkelse ud i Grøften, der adskilte hans og vor Ejendom. Efter denne Bedrift vendte han sig mod sin Indgangsdør.

Det var en lys, maaneklar, men uhyre skarp Foraarsnat. Det stille Frederiksberg laa alt for mange Timer

siden i Søvnens Arme. Det var langt over Midnat, og det var altsaa intet Under, at Hr. K. ogsaa kunde længes efter sin Seng. Den fremmede, tilhyllede Skikkelse syntes at have opgivet Kampen med ham. Hun laa i den vandløse Grøft, stønnede og bandede i et mig uforstaaeligt Sprog, der mindede mig om enkelte Udtryk i Sten Blichers herlige Fortællinger fra den jydske Hede.

Jeg gentog mit Spørgsmaal.

Hr. K. kunde være høflig, naar han vilde. Han traadte lige hen til Grænseskellet mellem vore Steder, tog Kabudsen af og sagde ganske roligt:

„Ah Frøken, der er slet ikke noget paafærde. Sov De bare! Det er blot et af disse slette Fruentimmer, som luske ud til os, naar de ikke har kunnet komme an i Byen og ikke har noget at betale med. Hun vil have Natteherberge her hos mig. Det vil jeg ikke give til saadant Pak. Saa gaar hun hen og gör sig brøsig og obsternasig og skriger i sit forbandede Kaudervelsk. Men den Slags Folk maa man tage geworbent. Jeg har puffet hende afvejen. Hun vilde ikke gaa med det Gode, og det er nok ikke første Gang hun ligger i Grøften, den Hexekvind . . . ."

Dermed tog Hr. K. atter til Kabudsen og vilde gaa.

Men der var kommet Liv i den tilhyllede Skikkelse. Den maatte være yngre og stærkere end jeg fra først af havde antaget. Ved det sidste Ukvemsord af Hr. K. fo'r den op af Grøften og ind paa Hestehandleren, der just var ved at gøre sit Afskedsbuk for mig, og raabte med skingrende Stemme:

„Der lyver Du, Din Kæltring!*) Jeg er intet slet Fruentimmer og heller ingen Hexekvind. Jeg er kommen af bedre Folk end Du, af Folk, hvis Skotvinge Du ikke er værd at løse, og jeg var aldrig kommen til dit forbandede Herberge, hvis ikke Lyset havde skinnet derinde og Hesten var styrtet . . ."

Videre kom hun ikke. Hr. K.s Næver vare stærke.

*) Principmæssigt har jeg overalt i denne lille Fortælling gengivet Harpemoders, af gebrokkent Tysk, af meget slet Dansk og — naar hun kom i Extase — af Zigeuner-Kaudervelsk bestaaende Sprog, i almindeligt dansk Folkesprog. En anden Fremgangsmaade vilde have ført til altfor mange forklarende Noter, hvad der altid er trættende for Læseren. Indholdet har jeg derimod gengivet saa nöjagtigt som muligt.

Kunde Harpemoder — et Navn, som jeg først senere erfarede, men med hvilket jeg strax vil betegne Heltinden i denne uhyggelige Natteſcene — kunde hun end forſvare ſig mod hans Skældsord, ſaa kunde hun dog paa ingen Maade hamle op med ham, naar det kom til Haandgribeligheder, hvad jo hendes Kaſten i Grøften allerede havde bevist. Natten var ſkarp, Østenvinden bed. Til Politi kendte vi i de Tider intet i Frederiksbergbys Allégade, og det forekom mig aldeles umuligt at gaa hen til min gode varme Seng, mens den ulykkelige Skabning dernede i min umiddelbare Nærhed hverken havde Skjul eller Ly.

Det faldt mig dog intet Øjeblik ind at paakalde Værtshusholderens Barmhjærtighed eller at holde moraliſke Foredrag for ham. Der ſkulde andet til. Han havde jo ſlaaet paa, at hun intet havde at betale med, og i Henhold hertil ſagde jeg høfligt og forekommende:

„Hr. Kønig, derſom De vil give den ſtakkels Kvinde dernede Tag over Hovedet for i Nat og en Skaal varm Drikke, ſaa vil jeg betale Dem derfor, og for en Sikkerheds Skyld vil jeg helſt give Dem Deres Tilgodehavende forud."

Hr. Kønig tog atter til Kabudſen og, paa ſamme Maade, ſom man i København kaſter nogle Smaapenge ud af Vinduet til Liremanden i Gaarden, kaſtede jeg et af de dengang endnu gængſe Firemarks-Stykker ned til Værtshusholderen, der meget behændigt fangede det i ſin Kabuds. Jeg vidſte, at to Mark var hans vanlige Taxt for et Natteleje, og antog altſaa Sagen maatte være klaret med fire. Det var den ſandſynligvis ogſaa, thi der blev ganſke ſtille og jeg, der hurtigt havde lukket mit Vindue og trukket Gardinerne for, blev ikke yderligere forſtyrret i min Nattero. Den Hiſtorie ſyntes altſaa ude.

Men det gik nu noget anderledes. Der kom en Slags Fortſættelſe af den nys ſkildrede Natteſcene og det er denne Fortſættelſe, der har bragt mig til at tage „Harpemoder" med blandt andre Smaabilleder fra hin længſt ſkrinlagte Tid.

2.

Der var gaaet et Par Dage. Foraaret var begyndt at udfolde ſig i ſin hele Pragt, og vore herlige Lindetræer, det gamle Steds bedſte Smykke, begyndte at ſætte Knopper. Vort gamle Husfaktotum, Ane Cathrine Larſen,

havde paa en af disse skønne Foraarsmorgener frydet sit snakkesalige Sind ved en temmelig vidtløftig og vel ogsaa noget udsmykket Fortælling om en Hest, der var styrtet i Frederiksberg-Allé, om nogle store Spektakler, som der forleden Nat havde været inde hos vor Nabo, og fremfor alt om en Pindekærre, paa hvilken en hel Familie, Mand og Kone, Bedstemor og Barnebarn, var kørt fra Bøhmen, langt, langt nede i Tyskland, lige herop for at give Forestillinger i Valby Kro, o. s. v.

Skjøndt jeg nu sædvanlig lod den gamle Piges, hos Bager og Slagter opsamlede Historier gaa ind ad det ene Øre og ud ad det andet, havde hun dog i dette særlige Tilfælde kunnet glæde sig over, at jeg lyttede med en vis Opmærksomhed, mens jeg drak min Morgenkaffe. Det var hendes privilegerede Snakketid, og i mangt et Aar, siden alle Giftermaalstanker havde maattet opgives, hendes bedste, ja hendes eneste Fornøjelse.

Denne hendes Morgenfortælling havde atter bragt mig til at tænke paa hin uhyggelige Natteſcene, som jeg ikke havde omtalt til Nogen. Baade for at adsprede Sindet og for at nyde den balsamiske, kvægende Foraarsluft, var jeg samme Dag gaaet ned i Haven, mens Stedets Ejerinde, Frøkenen med Skægget, som Frederiksberg By kaldte hende, tog sig sin lange Eftermiddags-Søvn, og Ane Cathrine med sit Haandarbejde havde indtaget min Plads i Dagligstuen.

Der var i denne Have et underligt muret Lysthus, en Udløber af den i lang Tid ubrugte Staldbygning. Efter Forlydende skulde dette Lysthus i fordums Dage have været brugt til Sommer-Spiseſtue, hvorom et temmelig langt ovalt Bord, en meget gammeldags Kanapé for den øverste Bordende, lige over for Indgangsdøren, nogle ditto Stole, samt to i Sidevæggene anbragte Skabe med Træhylder, der nok kunde erstatte den til en Spiseſtue nutildags hørende Buffet, syntes at vidne.

Skjønt nu alt dette var saare stærkt medtaget af Tidens Tand, havde jeg dog altid havt en vis Forkærlighed for dette gamle, murede Lysthus, paa hvis lange Træbord jeg om Sommeren plejede at sprede de afplukkede Provence-Roser og Lavendler til Törring, i hvis Skabe jeg kunde have et Par Bøger eller en Arbejdskurv ved Haanden, og hvis Billede af den smukke Dame, der hang over Kanapéen, trods alle derom givne Oplysninger, ofte

tidligere havde beskæftiget min Fantasi. Nu var ogsaa dette temmelig store Pastelmaleri efterhaanden bleven stærkt medtaget. Dets Ramme var bleven ormstukket, og Farven var hist og her afbleget eller affalden. Desuagtet kunde man, naar Glasset var aftørret og Spindelvævet borte, tydeligt se Trækkene af en ung kvindelig Skikkelse i lyseblaat Silke og hvidt Flor, med en pudret Frisure, til hvis Højde jeg under Modens mange Omvexlinger dog ikke har set Mage. Mod det, efter vore Begreber, stærkt blottede Bryst trykkede hun en Due, af hvis Vinger der næsten intet var tilbage. Damen havde, trods al Tidens Molest, dog holdt sig en Del bedre.

Det var endnu for køligt til at sidde helt i det Frie. Jeg havde derfor rykket min Stol hen i Lysthusdøren og læste, med Ryggen vendt mod Portrættet og Blikket af og til hvilende paa det fremspirende Flor af gammeldags, nu knap kendte eller ænsede Foraarsblomster, i en af Winthers ældre Digtsamlinger, hvori jeg netop i Digtet „en Stemning" var kommet til den smukke Strofe:

„De har da ogsaa levet og lidt,"

da et pludseligt stærkt Ring paa den gamle perlefarvede Port bragte mig til at fare op og — saa hurtigt som mine Fødder kunde bære mig — at ile fra Haven, over den langstrakte Gaard ud til Porten, som jeg, tiltrods for alle min kære Tantes Forbud om ikke selv at lukke op, om ikke at lade nogen Fremmed, om hvilken jeg ikke vidste fuld og nöjagtig Besked, komme indenfor vort afsondrede Territorium, aabnede for en besynderlig og fantastisk Figur.

Naar man lever meget stille og ensformigt, og især, naar man i de Aar, da Fantasien endnu er levende, mest er henvist til gamle Krøniker og Bøger, saa bliver alt, hvad der møder En udenfor den vanlige Gænge, meget let til Begivenheder. Som en saadan betragtede jeg ogsaa Harpemoders Besøg.

Det var nemlig hende, hvis stærke Ring havde skræmmet mig op, og som nu stod dér, ikke længer sammenkrøben og sammenfalden, som i hin kolde Nat, da hun havde skændtes med Værtshusholderen om Natteherberget, men höj og rank, i en med broget Flitter og med et Silkeskærf, som vist engang havde været lysegult, pyntet Dragt. I højere Toner og med stærkere Bevægelser,

end jeg holdt af, begyndte hun en Taksigelse, hvori Ordene: „Ihre Excellenz, Ihre fürstliche Gnade", vare de mest fremtrædende.

Jeg gjorde, af Frygt for yderligere Parlamentering i Porten, der let kunde forstyrre den gamle Frøkens tilvante Eftermiddags-Søvn, en tysende Bevægelse, som Harpemøder strax forstod. Med en underlig Blanding af Angst over at have overtraadt det saa ofte og saa strængt givne Forbud om ikke at indlade nogen Fremmed, og af Nysgerrighed efter at erfare noget mere om den besynderlige Skikkelse, lagde jeg Pegefingeren paa Munden og vinkede hende til at følge mig over Gaarden ud i Haven, hvor den aabenstaaende Dør til det murede Lysthus og Winthers Digtsamling, som var faldet paa Gulvet, idet jeg havde rejst mig, og hvori jeg nys var stanset ved Strofen:

„De have da ogsaa levet og lidt",

bar Vidnesbyrd om, at der nys havde været Mennesker derinde.

Jeg tog Bogen op, lagde den paa Bordet og bød derpaa min underlige Gæst en Stol. Efter at have sat mig lige over for hende paa Kanapéen, under det af mig nys beskrevne Pastelmaleri, henvendte jeg for første Gang Ordet til hende og spurgte om hendes Ærinde.

Det var med en vis Følelse af Tilfredshed, at jeg gjorde dette Spørgsmaal. Jeg var nemlig sikker paa, at vi vare saa langt fra Stuehuset og Dagligstuen, at ingen Samtale kunde forstyrre den vanlige Eftermiddags-Ro, som plejede at hvile over Huset.

3.

Det lod ikke til, at Harpemøder havde Hast med at fremføre dette. Hun gav sig Tid, saa' sig om, som om hun vilde holde en Synsforretning over Inventariet i det murede Lysthus, satte sig derpaa med et vist Udtryk af Behag over at man bød hende en Stol, fixerede derpaa med sine kulsorte, spillende, men stærkt rødrandede Øjne det omtalte Pastelmaleri og dernæst mig: altsammen uden at sige et eneste Ord.

Jeg begyndte at blive utaalmodig, og gentog mit Spørgsmaal om, hvad det var hun ønskede

„Det Billed dér er ikke af Deres Naades Slægt," sagde hun endelig, idet hun løftede Haanden mod det.

„Hvoraf véd De det?" Det var uvilkaarligt, at dette Spørgsmaal fo'r mig ud af Munden.

„Fordi Deres Naades Slægt er fra det høje Nord, hinsides det store brusende Hav, over hvilket Zigeunerne aldrig komme; fra det høje Nord, hvor Sneen aldrig smelter, og hvor Nordlysene straale i de lange Nætter. Men Billedet her er fra det varme Syd, fra min Hjemstavn, fra Granada, hvor mine Forfædres Slot . . ."

„Det kan saamænd godt være," sagde jeg afbrydende, idet jeg uvilkaarligt maatte huske paa hendes Leje i Grøften. „Dette Billede er dog nok næppe fra Granada. Det skal forestille en længst afdød ung fransk Dame, og er bleven efterladt af nogle franske Folk, der have boet her under Revolutionen i Slutningen af forrige Aarhundrede. Af *min* Slægt er det tilvisse ikke. Men det var nu Deres Ærinde? Min Tid er knap."

„Mit Ærinde? At takke og velsigne Dem for Deres Barmhjærtighed forleden Nat. Uden den var jeg frosset ihjel . . ."

„Har Hr. Kønig saa behandlet Dem godt," spurgte jeg for at afbryde den Tak, der truede med at blive nærgaaende, thi hun havde rejst sig og gjorde en Bevægelse til at falde paa Knæ. Jeg er ingen Ynder af den Slags Demonstrationer, og ønskede saa smaat, at Harpemoder atter var vel udenfor den Port, ad hvilken jeg selv havde lukket hende ind.

„Om han har behandlet mig godt?" Ja, fra Deres Naade havde talt . . . Han har givet mig den hede Drik, som ildner alle Lemmer . . . og saa kom jo *Katilu Gyefan* den næste Dag med „Blomsten" og med „Skatten" . . . Saa fik han da Troen ihænde, at vi nok kunde betale for os, da han saa' Tøjet og Garderoben . . . Nu gælder det blot om at faa Lov til at spille paa Søndag i Valby Kro, at vi kan faa Penge til at rejse videre. Jeg kan snart ikke mere . . . Jeg har gaaet altfor lange Veje. Blomsten skulde taget min Plads, skulde danset og leget med Kastagnetterne . . . men saa fik hun det lille Barn, „Skatten", som hun kalder det, undervejs, og nu duer hun kun til at ligge paa Kerren og daase med Ungen . . . Det kan man ikke tjene Penge med. Saa maa *jeg* holde for, og nu maa jeg se at slippe levende fra det engang

endnu . . . Det var ogsaa for tidlig at Katilu bandt hende med det gule Silkeskærf . . ."*)

Min dybeste Medfølelse var bleven vakt ved denne korte, i afbrudte Sætninger givne Fortælling, som hun ledsagede med et Blik paa mig, for hvilket jeg uvilkaarligt bøjede mig.

„Katilu," spurgte jeg, „hvem er det?"

„Det er min Søn," svarede hun, og der funklede et Udtryk af Stolthed i hendes sorte Øjne. „Det er ham, der har bundet Blomsten, den store Høvdings Datter, med Silkeskærfet; det er ham, der har udgydt Lerkruset med Vinen over hende. Saa maatte vi bort. Høvdingen vilde ikke taale det, thi han elskede „Blomsten" over alt i Verden. Men Katilu elskede hende endnu højere. Naar han bare saa' paa hende, saa havde han Kræfter til det rent Utrolige og vi tjente godt, baade paa Markeder og i Kroer. Saa fik hun den søde Vin i fuldt Maal, mens jeg spillede og Brudeparret gjorde Kunster og alle syntes, at hun var dejlig. Men nu er den sure Vin kommen. Nu ligger hun dér og har knap Kræfter til at ernære „Skatten", og nu ser han paa hende med Angst. Det var ogsaa for tidlig, at han bandt hende, hun var kun tolv Aar . . . Jeg har holdt bedre ud, skjønt jeg tre Gange har været bundet, har mistet tre Mænd, og dog alligevel har kunnet leve for Sønnen, for Katilu Gyefan og hans Blomst, hans Yemra . . ."

Fra den lidenskabelige Tone, i hvilken Harpemoder havde begyndt sit Takkeudbrud, var hun gaaet over i en temmelig rolig Fortælling, og jeg havde — med eller mod min Vilje — maattet høre paa denne med en Interesse, der havde bragt mig til at glemme Tid og Sted.

„De have da ogsaa levet og lidt," summede det indeni mig, og hun, hvis affalmede Billede hænger dér, skal være død af Hjærtesorg, mens hun endnu var ung og dejlig, og her sidder jeg, i fuld Livskraft, og lader mig ængste af smaalige Hensyn til, hvad der passer sig . . . Væk med dem!"

Jeg rejste mig hurtigt og gik hen til Harpemoder, der endnu stod ved Bordet.

---

*) Det gule Silkeskærf, hvormed Brudeparret bindes, og Lerkruset med en Blanding af sød og sur Vin, som udgydes over det, høre til Zigeunernes Bryllupsskikke, og udgør den egentlige Vielse.

18 FEB 90.

„Hvad kan jeg gøre for Dig? Skal jeg se at faa nogle Billetter affatte til Eders Forestilling i Valby," spurgte jeg.

„Vi bruge aldrig Billetter," svarede Harpemoder. „Det er dumme Menneskeskikke. Hver giver, hvad han vil, og Den, der ser paa „Blomsten", giver altid noget. Men vil Du gøre noget for mig, saa lad mig spaa af Din Haand og kors den godt!"

Zigeunerblodet var atter fuldt oppe i hende, og hendes Øjne gnistrede af Begærlighed, da hun saa', at jeg lagde en Sølvdaler — hvad vi nu kalde en Tokrone — i min flade Haand. Det var tilvisse ikke for at blive spaaet, men for at hjælpe hende paa hendes egen Maade.

Harpemoder tog Pengene og stirrede ufravendt paa Haandens Linjer. Jeg var lige ved at blive uhyggelig tilmode, da hun med nogle mig uforstaaelige Bevægelser førte den til sine Læber og derpaa rettede sig med en Seerskes Anstand og Værdighed. Hun havde rent glemt alle sine Naades- og Excellence-Udtryk, og jeg tror virkelig, at hun i det Øjeblik følte sig mægtig overfor mig, idet hun sagde:

„Du tror, at Du er færdig, men Du skal først til at begynde. Du tror, at Du har skrinlagt det, Du elsker, men først nu skal Du ud paa de lange vildsomme Veje og finde mere end Du har mistet. Aldrig skal Du dog mangle Herberg paa Vejen, hverken i Varmens eller i Kuldens Lande, men til Granada, til Zigeunerstaden, kommer Du ingensinde."

Hun slap min Haand og syntes aldeles udmattet, som om hun havde gjennemgaaet en stor Anstrængelse ved at udtale de faa Ord, hvoraf kun det, „at jeg aldrig skulde mangle Herberg, hverken i Varmens eller i Kuldens Lande", slog mig, ikke fordi der, som Zigeuner-Spaadom betragtet, var det allermindste Mærkelige derved, men fordi jeg engang før, paa en natlig Kørsel gennem Lyneborger-Heden, havde hørt akkurat det Samme, mens jeg endnu kun var sytten Aar gammel og just ikke havde Udsigter til større Rejser end den, paa hvilken jeg dengang, før Jernbanernes Tid, befandt mig.

Uden at der vexledes et Ord mere, lagde jeg atter Pegefingeren paa Munden, vinkede Harpemoder til at følge mig den samme Vej, hun var kommen over Gaarden til Porten og sagde sagte, idet jeg aabnede denne: „Jeg

skal sende noget Styrkende ind til Blomsten, saa at hun snart atter kan komme til at lege med Kastagnetterne."

Dermed trykkede jeg Porten i, for at undgaa hendes Tak, og efter omhyggeligt at have laaset den, ilede jeg op til min Post i Dagligstuen, hvor min Tante endnu sov sødelig, og hvor det endnu en Stund vedblev at nynne indeni mig:

„De har da ogsaa levet og lidt."

4.

Jeg havde holdt mit Løfte og den unge Moder var, efter Forlydende, hurtigt kommen til Kræfter. Taterfamilien var draget op til Valby Kro, hvor den af Harpemoder omtalte Foreſtilling virkelig havde fundet Sted, og det med saa godt Udbytte, at Manden havde kunnet købe eller tiltuske sig en Hest, saa at der Intet var til Hinder for at drage bort og tjene Penge anden Steds. Vor gamle Ane Cathrine, der i Selskab med Sognefogdens Datter havde overværet den Stads, var meget begejstret over den og kunde ikke blive træt af at beskrive, hvor dejlig den unge Moder med Barnet havde været i sit gule Silkeskærf og med det kulsorte, lange Haar . . .

„Ja hun var saa dejlig," tilføjede den gamle Pige, „at Folk raabte Hurra for hende og kastede Mønt til hende, naar hun bare viste sig, ja der var saamænd fine Herrer iblandt . . . Manden holder nok ikke af, at de ser for meget paa hende. Kællingen, hende, som de kaldte Harpemor, maatte bestandig frem. Men hende raabte de ikke for. Det var farlig, som hun kunde spille og danse. Men tilsidst mægtede hun nok hverken at staa eller gaa . . . Ja, nu er den Herlighed forbi . . . De er nok rejste ad Roskilde til . . ."

Hun stansede et Øjeblik. Men da det ikke lod til, at hverken hendes gamle eller hendes saakaldte unge Frøken vilde optage Traaden, sukkede hun blot dybt, og sagde idet hun gik:

„Det maa dog være fælt at føre et saa uroligt Liv."

— — — — — — — — — — — —

Vi vare komne lidt ind i Juli Maaned. Vor gamle Haves Roser vare ved at udfolde deres rige Flor, og Lindetræerne drysſede det fine Blomsterstøv til Jorden,

da Ane Cathrine midt i vor dybe Eftermiddags-Stilhed bragte mig et Visitkort, paa hvilket jeg med nogen Forundring læste Pastor H., vor Sognepræsts Navn. „Jeg har lukket ham ind i det murede Lysthus; han vilde nok ogsaa helst tale med Frøkenen i Enrum," tilføjede hun sagte.

Jeg nikkede mit Bifald og skyndte mig ned til Lysthuset, hvor jeg til min yderligere Forundring fandt Præsten ifærd med at betragte det gamle Pastelmaleri.

Han gjorde nogle Undskyldninger for, at han vist var kommen paa en ubelejlig Tid, nogle Spørgsmaal til den gamle Frøkens Befindende og tilføjede derpaa, idet han atter saa' op paa Portrættet:

„Det synes næsten, som om jeg alt har fundet Svaret paa det, jeg vilde spørge Dem om. Der maa jo virkelig være noget sandt i hendes Fortælling om dette Portræt og om Dem. Dog det bliver nok bedst, at jeg begynder med Begyndelsen."

Vi havde taget Plads, han paa Kanapéen og jeg ligeoverfor, tilfældigvis lige paa den Plet, hvor Harpemoder havde staaet, da hun studerede paa Linjerne i min Haand. En Erindring herom fo'r pludselig igennem mig, mens Præsten vedblev:

„Jeg har her i Pastoratet oppe i en af Valby-Kros Udbygninger en ulykkelig gammel Stakkel, som hverken kan leve eller dø, og som nok hverken bryder sig om Præst eller Degn . . ."

„Harpemoder?" afbrød jeg.

„Ja, saa kalde de hende jo oppe i Kroen efter det underlige, gamle Instrument, som Sønnen lod hende beholde . . ."

„Er Sønnen rejst fra Moderen? Hvor kunde han det? Hun har til det Yderste opofret sig for ham og for hans?"

Præsten saa' paa mig, vistnok med nogen Forundring over, at dette gik mig saa nær, og sagde derpaa mildt:

„Ja, hvad skulde han gøre, kære Frøken? De Mennesker ere udenfor Lov og Ret. Her kunde han ikke blive, og han maatte jo ogsaa rejse, mens de havde noget at rejse for. Han skal dog, efter vor skikkelige Krokones Beretning, have været meget bedrøvet, ja, han har endogsaa efterladt nogen Mønt til hendes Forplejning, og saa lovede han jo at komme igen og hente hende. Men

hun jamrede sig blot og bad om at beholde den saakaldte Harpe."

Præsten stansede et Øjeblik og sagde derpaa: „Det gaar stærkt ned ad Bakke med hende, og saavidt jeg kan indse, er der egenlig intet at gøre for hende. Men min Kone og min Datter, der har set til hende, har fattet en besynderlig stærk Interesse for denne ulykkelige Skabning, og det er egenlig dem, der har bedt mig om at spørge Dem, hvorvidt der er noget i hendes Beretning om et Besøg hos Dem, om hendes Oldemoders Portræt, som hun vil have set hos Dem . . . Jeg tilstaar, at jeg ingen Tro har til Zigeunerfortællinger. De har alle boet i Slotte, de har alle havt prægtige Forfædre . . . Naa, saa meget er da vist, at hun maa have været her. Det saa' jeg strax, da jeg traadte ind ad Døren. Men jeg tror ellers ikke paa hendes Historier, der har grebet min kære Husfru saa stærkt . . ."

„Og dog véd Ingen, hvad der er sandt i dem . . ." sagde jeg vemodigt. „Det er gaaet mig som Deres Frue . . . Hun har vakt en vis Interesse hos mig, og jeg vil, med min Tantes Tilladelse, strax gaa op og se til hende. Maaske kan jeg tale et godt Ord til hende . . ."

„Ja, kunde De bare," sagde Præsten, idet han rakte mig Haanden til Afsked, „men jeg er bange for, at det ikke vil lykkes. Hun hører kun sig selv, og gentager det samme, med stor Hæftighed og Ihærdighed. Men det er smukt, at De vil se til hende. Det vil min Husfru ogsaa, og saa maa vi give hende Gud i Vold."

— — — — — — — — — — — —

Harpemoder! ja hun kendte ikke mere Damen fra hendes Natte-Eventyr inde hos vor Nabo og fra det murede Lysthus. Hendes Sjæl var i Granada*). Hun drømte, at hun var ung og dejlig. Hun drømte om de tusinde Herligheder. Trods den stærke Feber, hvori hun laa, tror jeg ikke, at hun led synderligt. Det var alt borte i hendes Drømme. Jeg nærmede mig hende og vilde gøre et Forsøg paa at vække hendes Erindring, idet jeg tog hendes Haand. Men det lykkedes ikke, og det var maaske godt saaledes. Som det ofte hænder, naar Døden nærmer sig, blandede hun mig med Skikkelser fra svundne Tider,

*) Noget udenfor Byen Granada har endnu i vor Tid en anselig Zigeuner-Koloni sit stadige Tilhold.

med Oldemoderen, der nylig havde vist sig for hende. Saa kom der andre, mere uhyggelige Billeder, i hvilke Katilu dræbte en fin Ridder for Blomstens Skyld, og nu skulde han hænges, som alle hendes tre Mand vare bleven hængte, men hun vilde leve for „Skattens" Skyld, og saa begyndte hun at fægte om sig og at tale Ting, som jeg ikke forstod. De vare vist højst uhyggelige.

Jeg blev staaende som fastnaglet, mens jeg betragtede dette Vrag af en Tilværelse, i hvilken der vistnok havde været baade Gaver og Evner, denne Tilværelse, som maaske blot ved et eneste Fejltrin var sunken dybere og dybere, men som dog havde levet i Opofrelse for dem, hun elskede.

Den skikkelige Krokone bragte et koldt Omslag til hendes Pande. Harpemoder kylede det bort og fægtede med Armene efter noget, hun vilde gribe.

„Det er Harpen," sagde Krokonen, „som hun vil have fat i. Hun har ligget og villet spille. Doktoren, som var her i Formiddags, sagde, at den skulde tages bort, for hun kunde gøre Ulykker med det Træskabilken."

„Hendes Timer ere talte," sagde jeg alvorligt. „Lad den Stakkel faa sit Instrument."

„Men Doktoren har sagt . . ." indvendte Konen.

„Naar Døden er der, spørge vi ikke mere om de jordiske Læger." Med de Ord forsøgte jeg, med Krokonens Hjælp, at give den stakkels Syge det Instrument, hvorefter hun førte sit Navn. Hun gjorde en voldsom Bevægelse for at gribe det. En skurrende Lyd fulgte, og med et halvkvalt Skrig sank Harpemoder tilbage, for aldrig mere at rejse sig, aldrig mere at aabne de endnu paa hendes Dødsleje skinnende sorte Øjne.

Jeg bad et stille Fadervor, tog Afsked med Krokonen og vandrede gennem Slotshaven langsomt til mit Hjem i den skjønne Sommeraften.

— — — — — — — — — — — —

Harpemoder fik sit gule Silkeskærf, til hvilket der for hende knyttede sig saa mange Erindringer, og sit underlige Instrument med sig i Graven. Det var ligesom hendes Religion, der fulgte med hende. Jeg bragte Roser fra vor gamle Have til den simple Fyrrekiste, og Præsten, til hvis Menighed hun ikke hørte, sagde dog — maaske paa sin Hustrus Begæring — et Par gode Ord om Guds alforbarmende Naade, der har Veje og Midler, som vi

ikke kende. Dermed lyste han Fred over Fattiggraven i Hjørnet af Kirkegaarden.

Og saa var Historien om Harpemoder ude. Længer end til Graven kan man nu engang ikke komme. Hvor svære end hendes sidste Dage havde været, var der dog mere Hygge og Pleje over dem, end der sandsynligvis havde været over største Delen af hendes øvrige Liv.

Da jeg, efter min Hjemkomst fra Kirkegaarden, talte herom med min kære, gamle Tante, sagde hun ganske fornøjet:

„Vær nu glad, min Pige! Nu bliver Harpemoder aldrig mere kastet i Grøften."

Men jeg tilføjede sagte: „Hun har da ogsaa levet og lidt!"

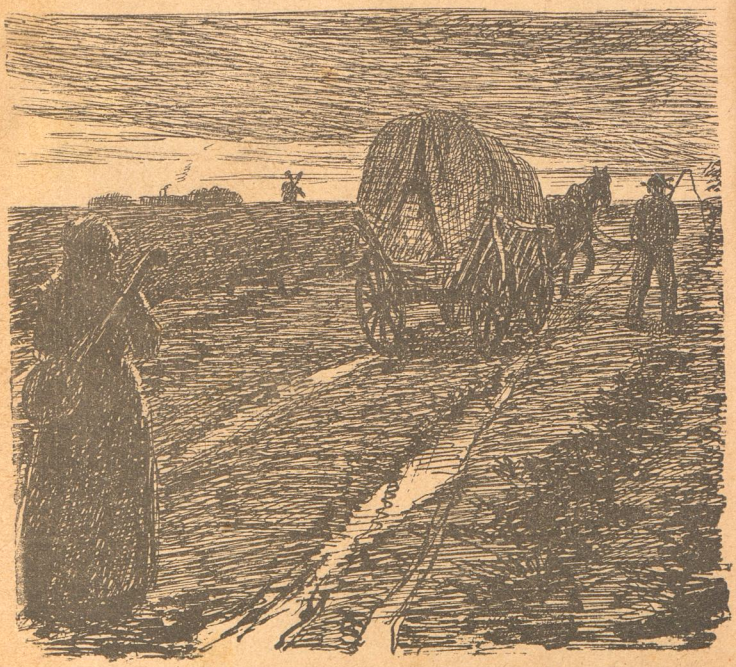

Fra Vesterhavets Kyst.

Text til et Par Billeder af C. Locher og Ch. Molsted.

Af **Henrik Pontoppidan.**

Der er som bekjendt faa Steder i Verden, hvor saa mange Skibe aarlig gaa til Grunde som paa den jyske Vestkyst. Forslaaede af Vestenstormen eller indhyllede i Taage og Tykning driver de hjælpeløse herind ude fra Nordsøen, hugger mod Sandet og sønderslaaes dér ynkeligen af Brændingen.

Tusinder af Sejlere har her fundet deres Grav og — trods alle den nyere Tids mange filantropiske Foranstaltninger, saasom Fyr, Mærker o. s. v. — bærer den øde, vildt forrevne Strand endnu med Rette Navnet „Skibenes Kirkegaard".

Denne Kirkegaard havde i gamle Dage sine Ligrøvere. Det var Kystlandets Beboere — et halvvildt Folkefærd — der levede i smaa Samlinger af tjærede Træhytter bag den nøgne Klit og til daglig ernærede sig fredeligt ved Fiskefangst paa Havet. Men naar Stormene brød løs; naar Taagerne svøbte sig om Stranden, vaagnede uhyggelige Lidenskaber i deres Bryst. Da laa de urokkeligt oppe paa Klitterne og lyttede til Havets hule Dundren med et grisk Glimt i de halvt tillukkede Øjne — som lurende Schakaler, der hører Kamp og vejrer Bytte. Ve da de ulykkelige, der drev derude for Vind og Vove! Ingen undsættende Haand blev rakt dem i deres Nød; ingen gav Gensvar paa deres Jammerskrig. Og bjærgede de sig endelig ved egen Hjælp frelste i Land — en Kniv i Siden og en Hæl i Øjet var den Velkomst, der mødte dem. Og mens Brændingen kastede Stumperne af det sønderbrådte Skib og dets Ladning op paa Stranden som Røvernes Bytte, begravedes de lemlæstede Lig i Klittens tavse Sand — og ethvert Minde var udslettet om den blodige Daad.

Endnu spiller disse Strandinger en ikke uvæsenlig Rolle i Vesterhavsfiskernes Liv. En „god" Stranding kan bøde paa mangt et fejlslagent Fiskedræt, og Aarets

Udbytte regnes mange Steder nok saa meget efter Strandingernes Antal og Værdi som efter Heldet ved Fiskefangsten.

Men — saaledes som Klitten selv — er nu ogsaa dens Befolkning og disses Liv draget ind under Civilisa-

tionens Ledebaand. Langs hele Kysten — flere Steder med kun faa Mils Mellemrum — findes nu Rednings-

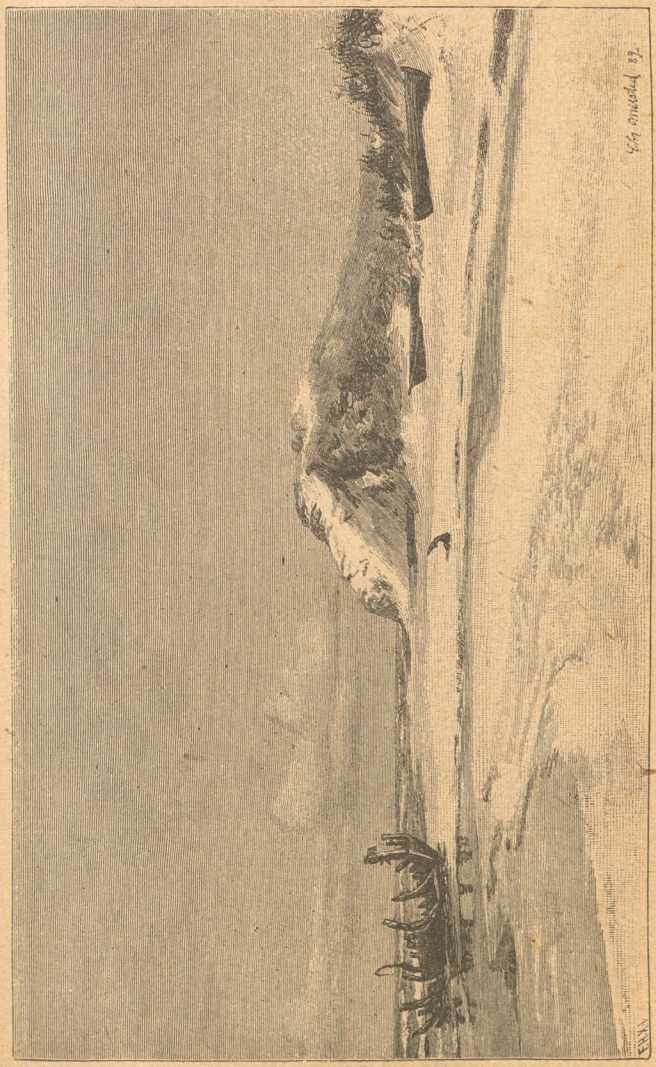

stationer, som Staten har oprettet, og som under store Bekostninger forsynes med sindrig konstruede Redningsbaade, Raketapparater til Udskydning af Redningsliner o. s. v., men først og fremmest med et fast lønnet, vel organiseret og fortrinligt indøvet Mandskab, udtaget af Kystens kjækkeste, stærkeste og paalideligste Folk. Med et Mod og en Koldblodighed, der maa vække Beundring, forlader disse Mænd Hus og Hjem, saasnart Nødskuddet kalder, og vover ofte eget Liv i Brændingen for at frelse skibbrudne Kammerater, som de ikke kjender, ja hvis Sprog de for det meste end ikke forstaar.

Denne Art af Strandinger beriger imidlertid ikke længer Fiskerne her. Tværtimod. Som Vederlag for det anstrengende og farefulde Arbejde modtager Redningsmandskabet kun ganske faa Kroner. Vraget af det forladte Skib og den Del af Ladningen, der senere kan bjærges, tilhører Assurandørerne og sælges under Statens Kontrol. — Det er kun, naar Skibe i roligt Vejr — paa Grund af Taage eller Uagtsomhed — støder paa Sandgrundene og maa have Bistand for at komme løs, at der bliver Lejlighed for Fiskerne til en anseligere Extrafortjeneste. Under saadanne Forhold, hvor intet Menneskeliv, men kun Skibets Værdier staar paa Spil, maa der ofte betales ganske klækkelige Løsepenge; og af disse tilkommer der altid Fiskerne en Trediedel, selv om det er en hidkaldt Bjærgningsdamper, der udfører det egentlige Arbejde.

De Grunde, hvorpaa Skibene støder, er de saakaldte Revler, — lange, faste, undersøiske Sandvolde, der i et Antal af tre eller fire nøjagtigt følger Kystlinjen, og som selv i blikstille Vejr aabenbarer sig derved, at Søen „brækker" over dem, endda den yderste Række har mere end sexten Fod Vand over Kronen.

Den første Revle, d. v. s. den, der er Kysten nærmest, skilles fra denne ved kun faa Alen lavt Vand og ligger under østlige Vinde helt synlig oven over Vandskorpen. Over den anden Revle er der under sædvanlige Forhold c. 10 Fod Vand, og paa denne er det, at større Skibe i Almindelighed første Gang støder, idet Brændingen har løftet dem usædt over de yderste Grunde. Men ogsaa over den anden Revle kan Skibene ved høj Sø blive slynget, selv efter at de har „stødt", og det bliver da paa den første Revle, at de finder deres Undergang. Kun

under en Orkan eller naar Skibene er meget smaa, fører Søen dem ogsaa her over og sønderslaar dem da paa selve Stranden.

* * *

Det var en Dag ud paa Høsten. Vi var et Selskab paa fire Personer, der henimod Aften havde naaet en af de smaa Fiskerbyer, der gemmer sig bag Klitrækken, — gennemblæste og forkomne efter en otte Timers Køretur langs Vesterhavsstranden. Det havde blæst stærkt i fire Døgn, og Blæsten var tilsidst steget til en Brandstorm, der havde sat Havet i et Oprør, saa vi paa det sidste Stykke Vej var bleven ganske døve af at høre paa dets Dundren.

Nu sad vi inde i den lille Gæstgivergaard, lunt bænket omkring en varm Grog sammen med nogle af Egnens Folk. Naturligvis faldt Samtalen snart hen paa den sidste Stranding. Formanden for Redningsmandskabet, en tre Alen høj og tilsvarende bred Vildmandsskikkelse med et rødbrunt Skæg ned til fjerde Vesteknap, fortalte derom omtrent følgende:

Det var netop Nyaarsaften. En forrygende Storm med Snetykning og bidende Frost, saa Søen, der gik helt op i Klitterne, klingrede ligesom med Glasstumper. Ved Solnedgang havde Formanden været paa Udkig og derpaa — som Loven byder — udsat Nattevagt langs med Stranden. Klokken ni var han gaaet i Seng. Men næppe havde han blundet en Times Tid — rigtig sove kunde han aldrig i et saadant Vejr — før der blev banket paa hans Rude. „En Stranding?“ spurgte han. — „Ja,“ svarede Nattevagtens rustne Stemme. — „Hvor?“ — „I Røderenden. A kan høre Folkene skrige.“ — Formanden vækkede sin Kone, der i Hast varmede en Kaffetaar, mens han selv klædte sig i Oljetøjet, bandt Sydvesten under Hagen og fik en Lygte tændt. Men Lygten slukkedes af Stormen i samme Øjeblik, han traadte ud af Huset. Det var saa ravnemørkt, at han kun kunde skimte de hvide Sneprikker, der foer ham forbi Øjnene; og Kulden var saa haard, at der næsten øjeblikkeligt dannede sig lange Istapper i hans Mundskæg. Med Møje arbejdede han sig gennem Stormen hen til Redningsbaadens Hus nede mellem Strandklitterne, hvor allerede flere af Mandskabet stod forsamlede. Mens et Par af dem for-

blev her for at afvente Pligtkørernes Komme, begav de andre sig strax ud til Strandingsstedet med Raketapparaterne. Skjønt der ud til Røderenden næppe var en halv Fjerdingvej, tog Turen over to Timer. De ravede sig gennem Mørket og Stormen og de rygende Klitter og naaede endelig Toppen af den yderste Klit, hvor Havet brølede dem i Møde. Det var akkurat, at de havde Magt til at holde sig oprejste imod Stormen, skjønt de holdt Armene fast omkring hinanden. Den glasklingrende Brænding hørtes lige under deres Fødder, og nu og da overstænkedes de af frossent Skum. De kunde bestandig ikke se en Haand for sig, og i første Øjeblik heller ikke høre andet end Stormens og Bølgernes Rasen (i Begyndelsen gjør Brændingen altid En stokdøv; men efterhaanden som man vænner sig til dens Dundren, bliver man saa lydhør, at man tilsidst tydeligt opfanger selv en enlig Lærkes fine Tone gjennem Brændingslarmen). — Det varede da heller ikke længe, før de hørte de skibbrudnes hæse Jammerskrig sammen med Bryden og Bragen af Tømmer og fløjtende Hvin fra sprængte Liner. De forsøgte at skyde en Raket ud mod det Sted, hvorfra Skrigene kom, men forgæves. Selv Rakettens tunge Kobberpatron kastede Stormen tilbage. — Endelig kom Redningsbaaden, forspændt med 6 Heste, der var hvide af Svedskum, segnefærdige af Udmattelse. Det var ubegribeligt, hvorledes de i dettte Mulm havde fundet Vej gennem Klitterne. I Hast blev nu Baaden løftet af Vognen og skudt ned imod Havstokken. Men i det samme var det, som om Havet pludselig rejste sig mod Skyerne. Et enkelt, splintrende Brag hørtes tæt inde under Land; Skrigene forstummede . . .

Det var et sørgeligt Syn, der viste sig, da Dagen brød frem. Mellem Mastestumper og indfiltret Linegods laa syv stivfrosne, ligesom kandiserede Lig paa Stranden, hvor Bølgerne havde skyllet dem op. Det sønderslaaede Skib laa paa Siden midt i Brændingen. Med sit Isspanser og sine lange Istappe lignede det et stort Talgtrug. Masterne var borte og alt Gods skyllet overbord.

Der var da foreløbig ikke andet for Redningsmandskabet at gjøre end at løfte Ligene op i Vognen. Med disse kørte de saa atter tilbage til Byen.

Billeder uden Tekst.

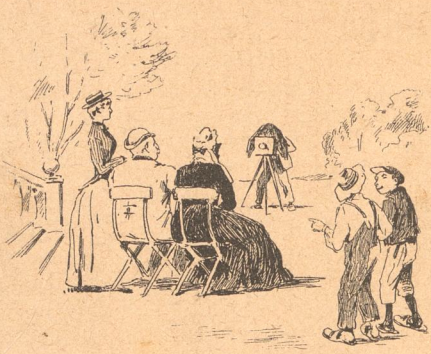

Vejrspaadomme for 1891.

Januar. Stormfuldt med Sne. Tøvejr, Slud. Opklarende Vejr med let Frost.

Februar. Tiltagende Kulde, Blæst, Regn, Foranderligt.

Marts. Ustadigt, Stormfuldt med megen Sne. Derefter stærk Kulde. Slutningen af Maaneden mild og fugtig.

April. Taage, Regn og Tøsne. Klart Vejr med Nattefrost. Bygevejr. Mildt og smukt.

Maj. Mildt og tørt, Blæst. Regn. Klart og køligt med Nattefrost. Ustadigt og mildt, Tordenbyger.

Juni. Tordenbyger, Afkøling, ustadigt, Haglbyger. Klart og smukt. Varme.

Juli. Varmt og ustadigt. Tordenbyger. Ustadigt. Stærk Varme. Regn og Blæst med køligt Vejr.

August. Køligt Vejr. Regn og ustadigt. Meget varmt.

September. Varmt og tørt. Blæst og Tordenbyger. Køligt, mildt og smukt.

Oktober. Mildt og smukt. Ustadigt. Blæst og Regn.

November. Regnfuldt, Taage, meget mildt.

December. Meget mildt. Taage og Slud. Støvregn. Let Frost.

Illustreret Modeblad

for

Toilette og kvindelige Haandarbejder,

DAGMAR, 24de Aargang, udkommer 2 Gange maanedlig,

i almindelig Udgave à 1 Kr. 60 Øre Kvartalet og i Udg. med 9 kolor. Modekobbere à 2 Kr. 75 Øre Kv.

Abonnement modtages i alle Boglader og Postkontorer.

Carl Otto's Efterfølger.

Fortegnelse over

Læsning for Folket,

omfattende Fortællinger, belærende Skildringer osv. af fremragende danske Forfattere, illustrerede af bekjendte Kunstnere.

Nr. 1. Præstens Sommerpærer, Fortælling af Dr. H.; Hans Tavsen, af L. Wagner, med 8 Billeder. 10 Øre.
— 2. En stærk Mand, Fortælling af Mads Hansen; Johannes Ewald, af Chr. Boeck, med 8 Billeder. 10 Øre.
— 3. Linieskibet Prinds Christian Frederik, Fortælling af P. P., med 8 Billeder. 10 Øre.
— 4. Kong Bram, Fortælling af Carl Andersen; Steen Steensen Blicher, af Chr. Boeck, med 7 Billeder. 10 Øre.
— 5. Niels Peter. af Ingvor Bondesen, med Illustrationer. 10 Øre.
— 6. Præsten i Truelse, Fortælling af H. F. Ewald; Guldhornene, af L. Schrøder, med 9 Billeder. 36 Sider. 15 Øre.
— 7. Mester Ring, Historie af Carit Etlar; Hyrdedrengen, Eventyr af Knud Skytte; Rødhoved, af Carl Andersen; En hemmelighedsfuld Forlovelse. 15 Billeder. 48 Sider. 20 Øre.
8. Dreven af, Fortælling af Holger Drachmann; Roms Katakomber, af L. Wagner. 18 Billeder. 20 Øre.
— 9. Karen, Fortælling af Chr. Westergaard Nikolai Frederik Severin Grundtvig, af L. Schrøder, med 9 Billeder. 48 Sider. 20 Øre.
— 10. En højstaaende Medbejler, af A. Beiter, med 7 Illustrationer; Jyllands Nordvestkyst, af C. Jagd, med 2 Illustr.; Et Museum, af Ingvor Bondesen, med 4 Illustr. 48 Sider. 20 Øre.
— 11. En Landsbytragedie, Fortælling af Ewald; Guldmageren, en Herregaardshistorie af L. Both; „Den salig' Hund". Efter et Sagn af Jens Kamp, med 16 Billeder. 48 Sider. 25 Øre.
— 12. Min bedste Ven, af E. Martens, med 5 Illustr.; Stanley, af L. Wagner, med 2 Billeder; Fru Rigborg, af H. F. Ewald, med 6 Illustr.; Klosterjomfruen, af M. Henckel, med 7 Illustr. 96 Sider. 30 Øre.
— 13. Antipoden, en Sømandshistorie af H. Drachmann, med 7 Illustr.; En Udflugt til Klitmøller, af C. Jagd, med 1 Illustr. 26 Sider. 20 Øre.
— 14. En Tivoliroman, af L. Dilling, med 8 Illustr.; Det sidste Normannertog, med 3 Illustr.; Foraarslængsel, af O. C. Molbech, med 1 Illustr.; En rigtig Svigermoder, af Jens Kamp, med 2 Illustr. 24 Sider. 15 Øre.
— 15. Heksen, historisk Fortælling, af M. Henckel, med 9 Illustr.; Finlands Helte, af A. Beiter, med 2 Illustr. 30 Sider. 15 Øre.
— 16. Rejseskitse fra Grækenland, af Mésuna, med 2 Illustr.; Slavehandleren, en Fortælling af C. O. Sommer, med Illustr. 24 Sider. 10 Øre.
— 17 Bedstemoder og Sønnedatter en Fortælling af C. Dalsgaard, med 9 Illustr. Anemonen, en Foraarsfantasi af S. Michaelsen,

med 1 Illustr.; Prøvet, en Fortælling af C. Henningsen, med Illustr. 48 Sider. 20 Øre.

Nr. 18. San Asiane, En Rejseerindring fra Ischia, af V. Bergsøe, med 4 Illustr.; Et Nutids Underværk, af C. Martens, med 2 Illustr. 48 Sider. 20 Øre.

— 19. Oehlenschlægers Barndom og første Ungdom, af L. Schrøder, med 4 Illustr.; For 200 Aar siden, af Mørk Hansen; Den Misundelige, et japanesisk Sagn, med 2 Illustr. 32 Sider. 15 Øre.

— 20. Fra en Kunstrejse, humoristisk Fortælling af S. Schandorph, 4 Illustr. 20 Sider. 10 Øre.

— 21. Vore Skomagere, humoristisk Skitse af n—r., med 7 Illustr.; Onkels Gris, af Sophus Neumann, med 3 Illustr.; Et Nul for lidt, Fortælling af V. Hansted, med 2 Illustr.; De tre Ønsker, et Nytaarseventyr, 6 Illustr. 48 Sider. 20 Øre.

— 22. Den femte Verdensdel, dens Opdagelse og Naturforhold, af Th. Siersted, med 6 Illustr. 24 Sider. 10 Øre.

— 23. Drachmann: Slider og Sløfer, En Sømandshistorie, med Illustr. af Carl Thomsen; L. Dilling: Greven af Svedala, med Illustr. af C. Henningsen; C. Ploug: Mon han dog ej skulde komme? 28 Sider. 25 Øre.

— 24. J. Davidsen: En dansk Kapergast, med Illustr. af V. Rosenstand; V. Østergaard: En Uvedkommende, Studie fra Gaden med Illustr. af K. Gamborg; S. Schandorph: Fra Lazarethet. 24 Sider. 20 Øre.

— 25. M. Henckel: Dronning Anna Sophies Page, med Illustr. af H. P. Lindeburg; Ingvor Bondesen: Livsslavens Brud, en Fortælling, med Illustr. af Anker Lund. 48 Sider. 25 Øre.

— 26. M. Thoresen: „Det lønner sig", med Illustr. af Carl Thomsen; Ad. Langsted: Den sidste Tilflugt, med Illustr. af H. P. Lindeburg. 24 Sider. 15 Øre.

— 27. J. Nielsen: Et Glenteskrig, med Illustr. af H. Tegner; J. Futtrup: Fra Flejetiden, med Illustr. af Viggo Langer. 24 Sider. 10 Øre.

— 28. N. Juel-Hansen: Fra Sibiriens Urskove, med Illustr. af K. Gamborg; V. Arnesen Kall: Fra Østerland, med Illustr. af Tom Petersen. 24 Sider. 10 Øre.

— 29. J. Sick: Elfkovskjærnerne, et Sagn fra Provence, med Illustr.; Tavsens Minde, med Illustr.; Nic. Bøgh: Kjender Du de Stille i Landet? J. Krohn: Rosen, med Illustr. af H. Tegner. 44 Sider. 15 Øre.

— 30. Ad. Langsted: Lægedomskyggen, med Illustr.; J. Futtrup: Middelalderskiv i Nutiden, med Illustr. af K. Gamborg; V. Jansen: En sørgelig Hemmelighed, Fortælling med Illustr. af Anker Lund; V. Østergaard: Onde Øjne, med Illustr. 48 Sider. 15 Øre.

— 31. Nic. Bøgh: Naar Zigeunerne komme tilbys, med Illustr. af Alfr. Schmidt; Anna Borch: Djævlen som Præst, med Illustr.; Elith Reumert: Iland fra Fortet, med Illustr. af Alfr. Schmidt; Ad. Langsted: En Moders Tilgivelse, et Sagn fra Bretagne, med Illustr. af H. P. Lindeburg. 24 Sider. 15 Øre.

— 32. V. Korfitzen: Fra Spaniernes Tid, med Illustr. af K. Gamborg; V. Arnesen Kall: Sapho, en Fortælling, med Illustr. 40 Sider. 10 Øre.

— 33. Nakkehoved, Skitse af Elisabeth Martens; Bodsprædikanten, af

Em. Henningsen; Peter Andreas Heiberg og Thomasine Gyllembourg, af L. Schrøder; Johanne Louise Heiberg, af L. Schrøder. 17 Billeder. 72 Sider. 20 Øre.

Nr 34. Et Offer, Fortælling af Andr. Beiter, med 5 Illustr.; Tro til Døden, Fortælling af Birger Hansted, med 6 Illustr.; Dronning Elisabeth af Danmark. 52 Sider. 20 Øre.

— 35. Naadigherrens Gulduhr, Fortælling af Knud Skytte, med 7 Illustr.; Koldinghus, af Ingvor Bondesen, med 5 Illustr. 48 Sider. 15 Øre.

— 36. Den landflygtige Skræder, af Knud Skytte; Den hvide Pige, et mønsk Sagn, af Mogens Gynge. 9 Billeder. 28 Sider. 10 Øre.

— 37. En Solstraale, Skitse af O. C. Molbech; Hammershøj, en Skitse af Theodor Siersted; Theplanten og Theen, ved A. P. C. Toepffer; 30 Potter Rejer, af Birger Hansted, med 13 Illustrationer. 52 Sider. 15 Øre.

— 38. En Roman i Klitten, af Holger Drachmann; Vinkjælderen; For to Hundrede Aar siden, af M. Mørk Hansen; Fra Bornholm, af Glistrup. 14 Billeder. 48 Sider. 20 Øre.

— 39. Præsten Hans Madsen, af Beatus Dodt; Præsten og Byrædderen; Tre Løfter, Fortælling af Martin Kok; Svend Trøst Nr. 2, af Martin Kok; Hvad kan ikke Fanden hitte paa? Æventyr ved Jens Kamp, med 20 Illustr. 54 Sider. 20 Øre.

— 40. Den gamle Kiste og Taasi-Poul, af J. Nielsen. 11 Billeder. 24 Sider. 10 Øre.

— 41. Kjærlighed og Grøntsager, af L. Dilling; Den stærkeste, af Chr. Westergaard; Hvorledes Kresten kom frem, en Historie af H. J. Guldberg, med 18 Illustr. 48 Sider. 20 Øre.

— 42. Stjerneskud, af Birger Hansted; Gjedden, jysk Folkeæventyr, af Jens Kamp; Det gamle Monument paa Trinitatis Kirkegaard i Fredericia, af V. Vaupell; Barre, af Mogens Gynge; Lidt Mosaik fra Stranden, af Camillo Bruun, med 19 Billeder. 46 Sider. 15 Øre.

— 43. Jørgen og Grethe. Fortælling af Zach. Nielsen, med Illustr.; Kun en Spillemand. Af J Davidsen, med Illustr.; Krigsassessoren. Humoristisk Skitse af R. Schmidt; En Kamp Af F. O. Andersen, med Illustr. 46 Sider. 15 Øre.

— 44. Groskanslerens Datter. Af Ingvor Bondesen, med Illustr. 24 Sider. 10 Øre.

— 45. Moderen. Af S. Schandorph. med Illustr.; Et gaadefuldt Bryllup. Fortælling af Joh. Petersen, med Illustr. 10 Øre.

— 46. Kjelds Narrerier. Skjemteæventyr af Ewald Tang Kristensen, med Illustr.; En Fugl under Himlene. Af Edw. Blaumüller; Jomfruen. Fortælling af Magdalene Thoresen, med Illustr. 48 Sider. 15 Øre.

— 47. Barnet i Stormen. Af Jac. Paulli; Herluf Trolle og Birgitte Gøye. Af Nic. Bøgh, med Illustr.; Den nye Mands Gjenvordigheder. Af Knud Skytte, med Illustr. 38 Sider. 15 Øre.

— 48. I Skudaaret. Skitse af A. Thiess, med Illustr.; Guldmageren. En Herregaardshistorie af L. Both, med Illustr.; Den salige Hund. Af Jens Kamp, med Illustr. 48 Sider. 15 Øre.

— 49. Fra Czarens By. Af L. Gerner, med Illustr.; Fra Skaane. Af D. Schjær; Invalidens Brud. En Fortælling fra Krigen i 1848, af C. Schmidt, med Illustr.; Et Selskab paa Snudebilleborg. Af Anton Nielsen, med Illustr. 56 Sider. 20 Øre.

Nr. 50. Østerlandske Sagn. Ved B. Arnesen Kall, med Illustr.; To Kvindeskjæbner fra den store franske Revolution, med Illustr. 24 Sider. 10 Øre.

— 51. Tobakken, ved Toepffer; En Visitats, ved E. Licht; „Onkels" Jubilæum; Paa Banearbejde, af Viggo Kaufmann; Snefolk; Forskjellige Nationaliteter paa Rejse, med 11 Illustrationer. 38 Sider. 15 Øre.

— 52. En Deserteur, af Carl Munsmann; En Hundehistorie, af Richard Kaufmann; En Afkjøling, med Tegninger af A. Thiess, med 13 Illustr. 24 Sider. 10 Øre.

— 53. En Mindekrans: Johan Nicolai Madvig; D. G. Monrad, af Joh. Petersen; Edouard Suenson, af O. Lütken; Thomas Lange, af Sigurd Müller, med Portraiter. 24 Sider. 10 Øre.

— 54. Paa Akkord, af Nikolaj Bøgh, med Illustr. af Hans Tegner; Heksetro og Hekseforfølgelser, af Erik Bøgh, med Illustr. af Carl Schmidt og Niels Wiwel; Breve om og fra Oberst Helgesen, med 7 Illustr. 24 Sider. 10 Øre.

— 55. Krigsraadens Konfirmationsforberedelser, af O. Andersen; En uheldig Plads, af Knud Skytte, med 5 Illustrationer. 22 Sider. 10 Øre.

— 56. Slaget ved Gaabense, af Vilh. Bergsøe, med Illustrationer af Vilh. Rosenstand; J. C. Jacobsen, med Portrait, med 7 Illustr. 48 Sider. 20 Øre.

— 57. Saxo, af Rudolph Schmidt; Kong Knuds Døtre, af Ingvor Bondesen; Volkersen og hans Pjerrot, af J. Davidsen, med 5 Illustr. 24 Sider. 10 Øre.

— 58. Et Julebudskab, Skitse af M. Bruhn; I Aandernes Land, af Aage Dal, med 4 Illustr. 18 Sider. 10 Øre.

— 59. Min jyske Nabo, af Claudius; Et Æventyr, med 5 Illustr. 24 Sider. 10 Øre.

— 60. „Hun sad og vented' stille", af E. Brown, med 4 Illustr. 24 Sider. 10 Øre.

Mærk! Enhver, der af „Læsning for Folket" paa eengang kjøber for et Beløb af 2 Kr., erholder 25 pCt. Rabat. Kjøberen betaler altsaa kun 1 Kr. 50 Øre, naar han faar af disse Bøger for Bogladepris 2 Kroner.

Ovennævnte Skrifter faaes gjennem enhver Boglade samt hos Undertegnede.

Wm. L. Wulffs Forlag,

Nørregade 33, Kjøbenhavn K.

Kjøbenhavn. J. Cohens Bogtrykkeri.

Hollandske Hvide-Kors Præmieobligationer.

Trækning den 1. August 1889.

Udtrukne Serier: **591, 2117, 2812, 5160, 5648, 6215.**

Præmier:

300,000 Kroner, Serie **2117** Nr. 5.
à 3,000 — — **591** Nr. 46, Serie **2117** Nr. 20.
à 750 — — **2812** Nr. 20, Serie **5160** Nr. 13,
à 75 — — **2117** Nr. 41, Serie **2812** Nr. 9, Serie **5160** Nr. 10, 39, Serie **6215** Nr. 36.

à 37½ Kroner, Serie **591** Nr. 43, Serie **2117** Nr. 46, Serie **2812** Nr. 46, Serie **5160** Nr. 19, 30, 50, Serie **5648** Nr. 38, Serie **6215** Nr. 1, 11, 42.

à 21 Kroner: Alle øvrige i ovenstaaende Serier indeholdte Numre, som ikke er opførte blandt de ovenfor særligt nævnte større Præmier.

Trækning den 2. December 1889.

Udtrukne Serier: **1487, 2120, 3680, 4012, 4096, 5363.**

Præmier:

75,000 Kroner Serie **4096** Nr. 43.
7,500 — — **2120** Nr. 16.
à 1,500 — — **4012** Nr. 12, Serie **5363** Nr. 32.
à 150 — — **1487** Nr. 27, Serie **2120** Nr. 7, Serie **3680** Nr. 11, 12, 38, Serie **4012** Nr. 24, 41, Serie **4096** Nr. 31, Serie **5363** Nr. 14, 35.

à 75 Kroner Serie **1487** Nr. 16, 21, 23, 29, 42, Serie **2120** Nr. 19, 22, 25, 31, 35, 40, 43, Serie **3680** Nr. 28, 31, 33, 36, 43, Serie **4012** Nr. 13, 16, 19, 30, 47, Serie **4096** Nr. 3, 12, 25, 32, 34, 42, 50, Serie **5363** Nr. 2, 6, 18, 20, 25, 28, 48.

à 21 Kroner: Alle øvrige i ovenstaaende Serier indeholdte Numre, som ikke er opførte blandt de ovenfor særligt nævnte større Præmier.

Trækning den 1. April 1890.

Udtrukne Serier: **545, 573, 723, 2573, 4378, 4393.**

Præmier:

75,000 Kroner Serie **2573** Nr. 7.
à 3,750 — — **2573** Nr. 29, 40.
à 375 — — **545** Nr. 21, Serie **723** Nr. 46.
à 75 — — **573** Nr. 24, 35, Serie **723** Nr. 12, Serie **4378** Nr. 18, Serie **4393** Nr. 21.

à 37½ Kroner Serie **545** Nr. 8, 16, 19, 25, 34, 40, 48, 49. Serie **573** Nr. 4, 8, 22, 33, 36, 46, 50, Serie **723** Nr. 8, 9, 13, 17, 21, 30, 43, Serie **2573** Nr. 2, 3, 12, 14, 16, 23, 26, 36, 48, 49, Serie **4378** Nr. 1, 8, 14, 17, Serie **4393** Nr. 2, 26, 32, 37.

à 21 Kroner: Alle øvrige i ovenstaaende Serier indeholdte Numre, som ikke er opførte blandt de ovenfor særligt nævnte større Præmier.

9de danske forøgede Udgave af

Menneskets physiske Liv.

Af Prof. **Ph. C. Hartmann.**

Med Afbildninger.

Med et Forord af Professor, Dr. med. **F. V. Mansa.**

Udtog af Indholdsfortegnelsen:

Første Afdeling: De dyriske Fornødenheder og Drifter.

Varme og Luft. — Klædedragten. — Hudens og Haarets Pleje. — Tændernes Pleje. — Om Lejet og Søvnen. — Næringsmidlerne. — Udtømmelserne. — Om Kjønsforholdet. — Om Ægteskabet og Midlerne til at fremme ægteskabelig Lykke. — Svangerskabet. — Barselsengen. — Om spæde Børns Pleje.

Anden Afdeling: De sjælelige Evner og Drifter.

Udvikling af de ydre Sandser. — De indre Sandser, Phantasi og Hukommelse. — Studering og Tænkning. — Moralsk Dannelse. — Adspredelser.

Af Pressens Udtalelser fremhæves følgende:

»Paa alle de Spørgsmaal, der angaa Menneskets Sundhed og Velvære, vil man i dette Værk ikke forgjæves søge efter Oplysning. **Paa en anskuelig og tiltalende Maade** forklarer Forfatteren Aarsagerne til det menneskelige Legemes Svækkelse samt angiver Midlerne til Sundhedens Gjenoprettelse.«

Som en Anbefaling for Bogen kan yderligere anføres, at foruden de mangfoldige Oplag, som Originalen har oplevet, er **den danske Udgave** (hvoraf de fire første Oplag udkom paa den Gyldendalske Boghandels Forlag), **bleven optrykt ikke mindre end 9 Gange.** Denne 9de Udgave, som **ledsages med Afbildninger,** er omarbejdet med **stadigt Hensyn til Sundhedslærens nuværende Standpunkt.**

Pris: 3 Kroner.

Exemplarer faaes gjennem enhver Boglade samt i

Wm. L. Wulffs Boghandel, Nørregade 33, Kjøbenhavn.

Dansk Folkebibliothek.

Under denne Fællestitel udgaar siden Novbr. 1887 en Række Skrifter af danske og fremmede Forfattere i et med særlig Omhu foretaget Udvalg og til den efter vore Forhold **billigst mulige Pris. Hvert enkelt Hefte danner i Reglen et afsluttet Hele og kan købes særskilt.** Formatet er bekvemt og **Udstyrelsen tiltalende,** saa at Bøgerne ikke skæmmes af den Ulæmpe, der ellers let kommer til at klæbe ved Foretagender af denne Art, at Papiret nemlig bliver groft og Trykket uskønt og vanskelig læseligt.

Hvad **Indholdet** angaar, optages i „D. F." kun Skrifter af **ansete Forfattere,** men i øvrigt stræbe vi at faa repræsenteret alle Retninger og **alle Partier** i de Grene af Literaturen, Samlingen omfatter. Som „D. F's." Hovedopgave betragte vi Udgivelsen af **Verdensliteraturens berømteste Digterværker** i dansk Oversættelse, hvorhos kan tilføjes, at „D. F." fremtidig i endnu højere Grad end hidtil vil byde et Udvalg af **nyere danske Forfatteres** Værker. Fremdeles indeholder „D. F." Romaner, Fortællinger o. s. v. af lettere Art, altsaa i mindre Maalestok ren **Underholdningslekture,** dog kun af anerkendte Forfattere, og endelig let læselige **historiske** og **populær-videnskabelige** Afhandlinger og almen-interessante Emner.

Udkommet er:

Nr. 1. **Ludvig Holberg:** Don Ranudo. (Udsolgt!)
- 2. **Heinrich Heine:** Harzrejsen.
- 3. **Jens Baggesen:** Komiske Fortællinger.
- 4. **Lamartine:** Graziella. (Udsolgt!)
- 5. **Chr. Olufsen:** Gulddaasen.
- 6. **George Eliot:** Amos Barton. (Udsolgt!)
- 7. **Shakspeare:** Hamlet.
- 8. **Hackländer:** To Fortællinger.
- 9. **Garschin:** Fortællinger. (Udsolgt!)
- 10. **Johannes Ewald:** Balders Død.
- 11. **Diderot:** Rameaus Brodersøn.
- 12. **Ludvig Holberg:** Abracadabra m. m.
- 13. **Goethe:** Werther.
- 14. **Jules Michelet:** Jeanne d'Arc.
- 15. **Ludvig Holberg:** Jeppe paa Bjærget.

Hvert Nr. koster 25 Øre.

Vend om!

Nr. 16. **Goethe:** Egmont.
- 17. **Mark Twain:** Skitser I.
- 18. **Wessel:** Udvalgte Skrifter.
- 19. **Chateaubriand:** Atala.
- 20—21. **Baggesen:** Labyrinten I.
- 22. **Chamisso:** Peter Schlemihl.
- 23—24. **Erckmann-Chatrian:** Efter Moskous Brand.
- 25—26. **Fritz Reuter:** Fra Anno tretten.
- 27. **Daudet:** Fortællinger I.
- 28. **Dickens:** Fortællinger.
- 29. **Mommsen:** Brødrene Gracchus.
- 30. **Molière:** Scapins Gavtyvestreger.
- 31—32. **H. F. Ewald:** Hvad Ellen vilde.
- 33—34. **Schiller:** Røverne.
- 35—36. **Maupassant:** Peter og Hans.
- 37. **Byron:** Manfred, Mazeppa og Fangen paa Chillon.
- 38. **Thaarup:** Høstgildet m. v.
- 39—40. **Dostojevskij:** Optegnelser fra det døde Hus.
- 41—42. **Goncourt:** Germinie Lacerteux.
- 43. **Shakspeare:** Kong Lear.
- 44. **Börne:** Udvalgte Fortællinger.
- 45. **Freeman:** Den engelske Forfatnings Udvikling.
- 46—47. **Schiller:** Maria Stuart.
- 48. **Hugo:** En dødsdømts sidste Dag.
- 49—50. **Baggesen:** Labyrinten II.
- 51. **Swift:** Gullivers Rejse til Lilleput.
- 52. **Alarcon:** Kaptejn Veneno.
- 53. **Voltaire:** Naturmennesket.
- 54—55. **Jerrold:** Fru Caudles Gardinprækener.
- 56. **Ising:** Vilhelm af Oranien og hans Page.
- 57—58. **Paul Chievitz:** Fra Gaden.
- 59. **Pascal:** Tanker.
- 60. **Irving:** Fortællinger fra Alhambra.
- 61—62. **Schiller:** Wilhelm Tell.
- 63. **M. Goldschmidt:** Den flyvende Post. — Hævnen.
- 64. **Stuart Mill:** Arbejdernes Krav. — Kvindernes Frigjørelse.

Hvert Nr. koster 25 Øre.

Nr. 65. **Racine**: Esther.
- 66. Nygræske Fortællinger.
- 67. **Henr. Pontoppidan**: Folkelivsskildringer I.
- 68. **Goncourt**: Tanker og Indtryk.
- 69. **Musäus**: Legender om Rübezahl.
- 70—71. **H. F. Ewald**: Knud Rydberg.
- 72—73. **Perrault**: Æventyr (med Dorés Illustrationer).
- 74. **Shakspeare**: Romeo og Julie.
- 75—76. **Thiers**: Napoleon paa St. Helena.
- 77—78. **Stanley**: Rejse gjennem Afrika. Med 26 Billeder.
- 79—86. **Konversations-Lexikon.**

Udtog af Pressens Udtalelser om dette Konversationslexikon: „Det overtræffer langt de Forventninger man med Rimelighed kunde stille til et saadant Foretagende. Bogen synes at forene alle gode Egenskaber. Dansk Folkebibliotheks Konversationslexikon fortjener den videst mulige Udbredelse."

Nr. 87. **Malte Konrad Bruun**: Aristokraternes Katekismus.
- 88. **Sienkiewicz**: Sejerherren Bartek.
- 89. **Tacitus**: Kejser Nero.
- 90. **Verga**: Udvalgte Fortællinger.
- 91. **Mark Twain**: Skitser II.
- 92. **Taine**: Jakobinernes Ledere.
- 93. **Kleist**: Michael Kohlhaas.
- 94—95. **St. Amand**: Kvindetyper.
- 96—97. **E. & J. de Goncourt**: Det franske Samfunds Historie under Revolutionen.
- 98—99. **Rousseau**: Samfundspagten.
- 100. **Lammenais**: En troendes Ord.
- 101—2. **H. Drachmann**: Kunstnere. Novelle I.
- 103. — Kunstnere. Novelle II.
- 104. **Ch. Dickens**: Kirkeklokkerne. (Fortællinger II).
- 105. **Luthers Bordtaler.** Ved Vilh. Beck.
- 106—7. **H. F. Ewald**: Frantz Böckmann og Dronning Alfifa.

Hvert Nr. koster 25 Øre.

Den danske og norske Presse har uden Undtagelse udtalt sig i højeste Grad rosende om „Dansk Folkebibl.“ Som en Prøve paa disse Udtalelser indskrænke vi os til at anføre Følgende:

Prisbillighed, storartet Spredning, en planmæssig og forstandig gennemført Imødekommen af de mindre bemidlede Klassers Læselyst er et af Tidens Krav og muligvis et af dens allervigtigste. „D. F.“ har lagt an paa at tilfredsstille dette Krav, og de udkomne Hefter vidne om, at Foretagendet ledes med en Energi, Dygtighed og gennemført Konsekvens, der trods vore smaa Forhold, i enhver Henseende stiller det jævnsides med alle lignende Forsøg i de store Verdenssprog, som henvende sig til en mangfoldige Gange større Læsekreds. — Forfatternavnene vise, hvor godt Udgiverne have haft Øjnene med sig, og Udvalget maa i det hele taget siges at passe udmærket godt ind i de givne Rammer. — Der er ydet nok til, at man tør vente sig det bedste for Fremtiden; — der turde være al Anledning for den literaturelskende Del af Publikum til at træde støttende til.

(Dagbladet.)

Man bør ikke alene glæde sig over „D. F.“ —, men man bør ogsaa støtte det som en virkelig demokratisk Opgave. — Det er et nationalt Foretagende. — Der er grebet i Literaturens store Bunke med smukt Blik.

(Avisen.)

Hver Bog har et godt Navn paa sig. — Publikum har ubetinget Sikkerhed for, at alt, hvad Samlingen bringer, har noget af Geniets eller Talentets Glans over sig. — Der er i det hele taget sat en sjælden Energi ind paa Foretagendet. *(Nationaltidende.)*

Hvert Nr. koster 25 Øre.

(Indb. i et smukt komp. Bind koster Numeret 25 Øre mere.)

Dansk Folkebibliotheks Bøger faaes i enhver Boglade i Norden.

Nyt dansk Forlagskonsortium.

Kjøbenhavn. I. Cohens Bogtrykkeri.

A. Thomsen

Wisbech's

illustrerede Almanak

19de Aargang

1891.

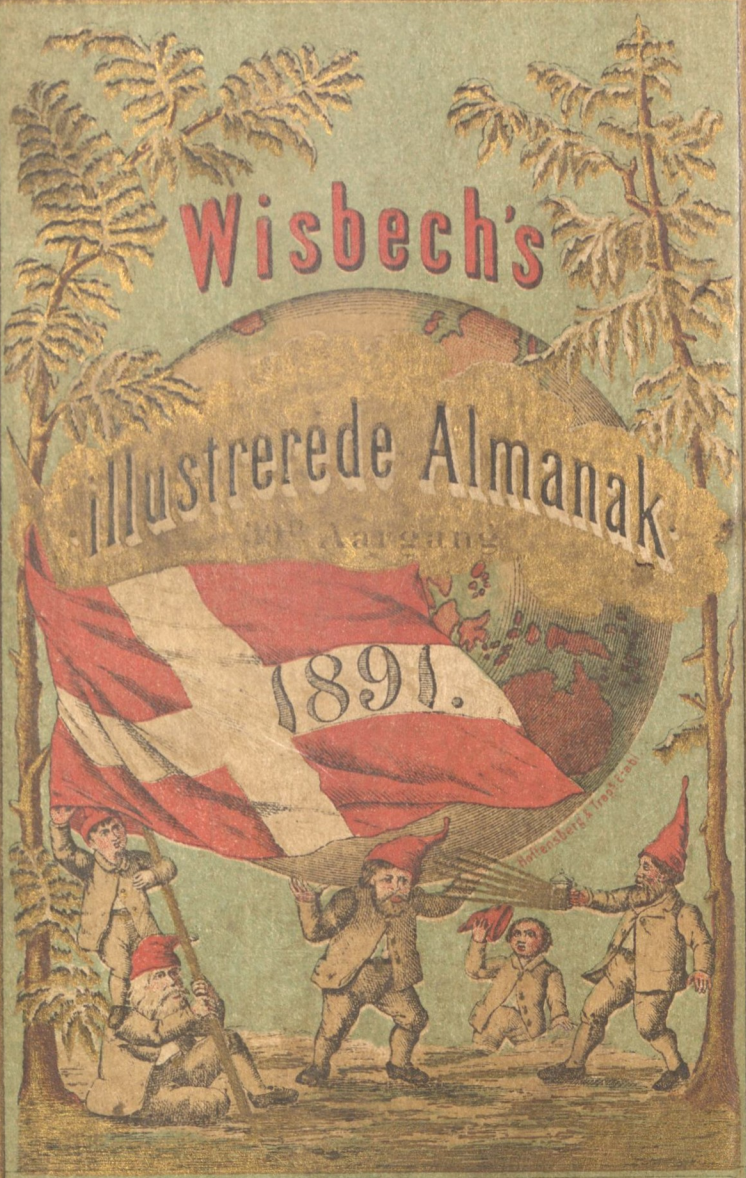

Med Bidrag af de bedste danske Forfattere.